HRVATSKA OMLADINA

POD ZASTAVOM SRCA ISUSOVA.

TISAK I NAKLADA ANTUNA SCHOLZA U ZAGREBU.

Leon papa XIII.

HRVATSKA OMLADINA

POD ZASTAVOM

SRCA ISUSOVA.

Spomenica i Budnica.

S dopuštenjem duhovne oblasti nadbiskupije zagrebačke.

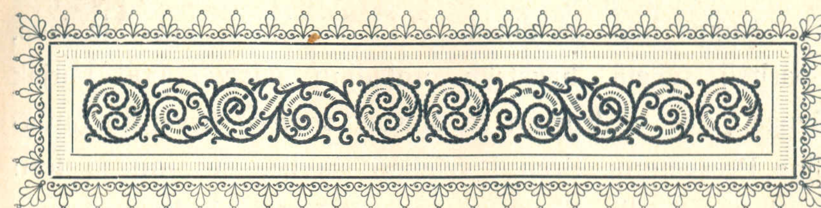

ZAGREB
TISAK I NAKLADA ANTUNA SCH
1901.

„*Po hrvatskoj omladini Nama doprinešeni dokaz ljubavi i odanosti veoma Nam je mio, ne samo poradi velikog broja onih, koji ga doprinesoše, nego najviše stoga razloga, što su se ovi svečano obvezali, da će pod zastavom Božanskoga Srca ‚pro aris et focis' za vjeru naime i domovinu ustrajno i odvažno vojevati*".

Leon XIII. u pismu od 15. kolov. 1900. preuzv. g. nadbiskupu zagreb. Dr. J. Posiloviću.

Mili štioče!

Često puta, pa i sada, lebdi mi živo pred očima zanosna slika: ogromno kolo po izbor-zatočnika crkve i domovine, cvijet i nada plemenitoga a mukotrpnoga naroda: *hrvatska omladina:* gdje na pragu novoga vijeka svoje mlagjano srce poklanja Božanskome Spasitelju, njemu se kune i zavjeruje, da će pod zastavom Njegova Srca ustrajno i odvažno vojevati za vjeru i dom.

»Divna li prizora«, rekla je knjižica: »Slavlje« u naprijed! »Koje će ga pero opisati, koji slikar ovjekovječiti svojim kistom!«

Nije tada pisac one knjižice ni slutio, da će se ova teška zadaća povjeriti njegovoj slabašnoj sili. No želja mjerodavnih lica i velika prijaznost, kojom si, mila omladino, primila knjižicu »Slavlje«, osokoli me, da Ti napišem i ovo djelce.

Nastojao sam, da Ti u njemu što jasnije predočim jednu lijepu ideju, misao naime izraženu na samom naslovu.

Knjiga ima tri dijela. Prvi dio ističe, kako je Isus, Spasitelj svijeta, hrvatsku omladinu *pozvao* pod barjak Svoga Srca; u drugom se opisuje *zavjera* hrvatske omladine Presvetome Srcu i velebno slavlje, što mu je tom zgodom priredila širom domovine; treći pak dio hoće, da Te, mila omladino, obodri i oduševi, da se — kako Te opominje i sam sv. Otac — *„nepomično držiš svoje odluke"*, da ono, što si tako svečano obećala riječima, ispuniš i djelom, t. j. *da pod zastavom Srca Isusova ideš u boj.*

S toga ova knjiga nije samo *Spomenica* na prošlo Ti slavlje, nego ujedno — i to u prvom redu — *Budnica* za Tvoje putovanje kroz crne klance novoga, Tvoga vijeka. Ona Te, mila omladino hrvatska, vazda sjećala na Tvoju zavjeru, ona Te poticala na nova još krasnija djela, ona Te poput zvijezde prethodnice vjerno pratila u svim borbama za krst časni i slobodu zlatnu!

Pisac.

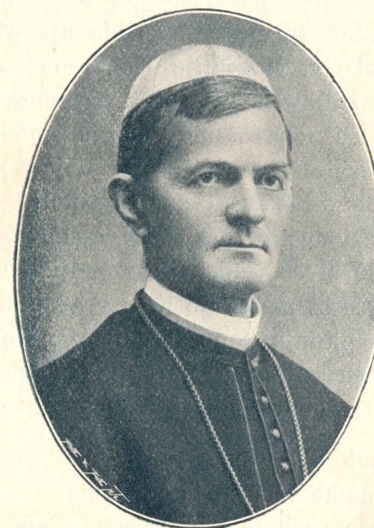

I. DIO.

Poziv i odziv.

1. Dvije zastave.

Dogji der, mila omladino, da ti s jednoga visa pokažem veličanstven, no i užasan prizor. Gle, pred nama puklo široko polje, sred polja dvije ogromne vojske. Usred vojske na lijevo eno na

Dr. Juraj Posilović, nadbiskup zagrebački.

prijestolju od ognja i dima duha paklenog, kneza ovoga svijeta, vrhovnog vogje sviju neprijatelja Kristovih. Visoko dignuo on svoj crni barjak, na kojem čitaš plamen-riječi: Divitiae! voluptas! honor! Bogatstvo! naslada! čast!

Oštro i osorno potiče Lucifer svoje ortake, da što više ljudi predobiju za barjak, za stranku njegovu; prije svega pako i milom i silom da za sobom povuku nevinu, neiskusnu mladež. „Dajte mi“ — tako će on u paklenom svom bijesu — „dajte mi mladež — i pobjeda je moja!“

Vražjom upravo halabukom ta se zapovijed prima, na sve strane hrle paklene sluge, da je izvrše.

Sada pogledaj onamo na desnu stranu. U ubavoj dolini megju svojim četama stoji blagi Isus, spas svijetu, krotak i ponizan od srca — živa slika rajske miline i dobrote. Nad njime se vije zastava njegova: u ruju Božanske ljubavi, u bjelini sv. čistoće, u modrini smjernosti nebeske. Grb, što na njoj poput žarkog sunašca blista, jest Presveto Srce Isusovo.

Ljupkim riječima, kojim zbori prijatelj prijatelju, bodri Isus svoje apostole i učenike, neka zaredaju svijetom, neka sve narode dovedu pod stijeg njegov spasonosni; u prvome pako redu neka mu spase mladež, tu miljenicu Srca njegova.

Mila omladino! Ova slika nije izmišljena; ona je živa istina. Čitav ljudski rod razdijeljen je u dva ogromna tabora, u dvije silne vojske, štono se neprestance megju sobom bore. Jednoj vojsci na čelu je Lucifer, knez ovoga svijeta; drugu predvodi Isus, Sin Boga živoga, Božanski naš Spasitelj.

Pod zastavom jednoga od ovih vojskovogja vojuje svaki čovjek; jer vojna je život ljudski na zemlji. Ko nije uz Krista, taj je proti Kristu. Mila omladino hrvatska! pod čijom zastavom vojuješ ti? Na ovo pitanje kano da čujem, gdje se od jadranskih žala pa do dunavskih vala, od starca Triglava sve do vrletnih gora Herceg-Bosne iz nebrojenih mladenačkih grla i grudi ori:

„Isukrste, Srcu Tvom
S nama naš se kune dom:
Dušom, t'jelom v'jek sam Tvoj,
Za krst časni bijuć boj!“

Da, pod zastavom Srca Isusova vojuješ, ti sretna omladino hrvatska! Pod ovu si se zastavu prošle godine iz svih hrvatskih zemalja prikupila, na nju si se pred nebom i zemljom svečano zaklela. Ali znaš li, mila omladino, na koji te je način Božanski Spasitelj pod zastavu svoga Srca doveo? Ovu će nam tajnu otkriti:

2. Odbor.

Bijaše zimsko doba. Svuda se majka zemlja pokrila bijelom haljinicom, a okitila se srebrnim injem. Pod bijelom haljinicom zamrzla zemlja, da mirno čeka jar sunca proljetnoga, kad će se razbugjivati na nov život. Studeno je vani, — ali u grudima mlade zanosne duše razplamćuje se sveti žar ljubavi, ljubavi Boga i bližnjega. Još neka je samo zgode, neka je prilike, pa će taj žar buknuti u veliki plamen, koji će obuhvatiti sve zemlje, kuda je naroda hrvatskoga.

I čuj! Što li se ono glasa s obala Tibra? Kakovi nam poruci dolaze s vječnoga grada? Dični starac, umni kormilar crkve, ponizni namjesnik Sina Božjega na zemlji — gle! — on progovara. Kan da se pope na vrh kubeta sv. Petra, da s te zamjerne visine gromko zaori, neka čuje sav svijet: S l a v a I s u s u K r i s t u, S i n u B o g a ž i v o g a! On je središte svih vremena, svih vjekova, pronosimo mu dakle slavu širom cijeloga svijeta sada, gdje se nalazimo na izmaku staroga, a na pragu smo novoga vijeka! Slava Njemu, ta On je naš s p a s, On je naš ž i v o t, On naše u s k r s n u ć e! Njega htjeti ostaviti, znači posvema se htjeti upropastiti.

I jeknu glas širom cijeloga svijeta! Čula ga i naša krasna Hrvatska, čula ga i ne prečula ga. Potresle su riječi i dušom njekolicine svećenika u prijestolnici hrvatskoj, u bijelom Zagrebu, pa se na okupu nagjoše u samostanu milosrdnih sestara. Bratske se tu riječi izmjenjuju; iskre žarke ljubavi za stvar svetu na površinu izbijaju. Na čelu smo mladeži glavnoga grada, zovnimo mladež sa svih strana, gdje se hrvatski zbori, zovnimo ju, neka proslavi Krista što ljepše, što zanosnije, što oduševljenije. Zovnimo ju, neka se okupi pod barjak vruće ljubavi, pod barjak Srca Isusova, pa neka Mu se, ukrašena bijelom haljom milosti i primiv u nevine grudi Jaganjca Božjega, sva posveti i zavjeri, da će se pod tim svetim barjakom vazda boriti za vjeru i za dom. A proslavimo ga i slaveći Njegova na zemlji namjesnika. U znak, da i njega ljubimo, da i njemu žar srca svoga namjenjujemo, podarimo mu najkrasniji znak te ljubavi, te požrtvovnosti, te odanosti: podarimo mu Srce Isusovo, a ono neka je od suha zlata! U vječnu spomen na tu slavu potkrijepimo potpisima

svojih ruku, da ćemo uz sv. vjeru svoju ostati kao klisure nepomični, ma se nad nama lomile još i kakove bure. Sve ovo pako neka nosi u vječni grad sama hrvatska mladež.

Krasne riječi našle oduševljena odziva. Dà, zovnimo mladež! Darujmo srce! Saberimo i Petrova novčića, neka se mladež već za mlada priuča odkidati si od usta, te žrtvovati za više ciljeve. Bi ustrojen odbor i to od ove p. n. gospode: Dr. A. Jagatić, predsjednik; K. Matica, podpredsjednik; Stj. Ćukac, tajnik; odbornici: Dr. J. Lang, N. Kamenar, Dr. K. Bošnjak, Stj. Niemčić, Dr. L. Jambreković, M. Rukavina.

Nu i najveće oduševljenje ne će uspjeti samo. Treba nam pomoći; treba da nam krjepku ruku svoju podade i crkvena i svjetovna vlast. S toga odbor, na onome prvom sastanku odabran, izdade odmah „Poziv hrvatskoj omladini"; podjedno pako obrati se na hrvatski episkopat, moleći prvostolnike naše, neka u svojim biskupijama osnuju poseban odbor, koji bi sa središnjim odborom u Zagrebu bio u svezi, te koji bi u svojoj biskupiji nastojao, da što više promakne ciljeve, za kojima pogjosmo.

A i svjetovna vlast treba da nas pomaže, pa s toga odbor moli vis. zem. vladu u Zagrebu, da program proslave, kako je izložen u Proglasu, pod svoje okrilje uzme, te ga preporučiti izvoli svim ravnateljstvima škola. Ništa, što proglas kaže, ne kosi se s nastavnim ciljevima škole, pače najizdašnije podupire njezin uzgojni cilj. Trebat će dakako žrtava, ali te su za mladež svedene na najmanju mjeru, pa s toga i jest umoljena vis. zem. vlada u Zagrebu, da dozvoli sabiranje prinosa.

Odboru stadoše domala priticati lijepi odzivi. Sav hrvatski episkopat odobri, blagoslovi i pod okrilje svoje uze namisao ovu, te joj obeća svaku nužnu pomoć. U mnogim su biskupijama uregjeni odbori, koji uspješno šire zamisao ovu u daleke sebi podčinjene slojeve.

Jednakom spremnošću odazivlje se molbi odbora i vis. zem. vlada. Otpisom od 12. travnja 1900. br. 25.108 dozvoljava kupiti prinose tečajem tri mjeseca u području Hrvatske i Slavonije; a otpisom od 1. svibnja i. g. br. 6740 javlja odjel za bogoštovlje i nastavu, da su sva ravnateljstva upućena, neka katoličkoj školskoj mladeži ne stavljaju nikakovih zapreka.

Kraj takova odziva s jedne i s druge strane mogao se rad

odbora razmahati odmah u početku vrlo poletno. Revna naša nakladna tiskarna Antuna Scholza tiska ukusne arke s linijama, koje

Dr. Andrija Jagatić, predsjednik odbora.

milosrdne sestre prema uputama odbora šalju u sve hrvatske biskupije po Hrvatskoj, Slavoniji, Dalmaciji, Istri, Bosni i Her-

cegovini, pa i po južnoj Ugarskoj, napose megju grkokatolike. Uz arke šalje odbor i uputu veleč. gg. katehetima, kako da udese, te im nastojanje u svakome pravcu bude što uspješnije. Pozivlje ih, neka upisne arke, gdjegod je to moguće, okite kakovom lijepom crtarijom; neka mladeži idu na ruku, kako će što više dobrih djela prikazati Bogu Ocu za namjesnika Kristova. Najbolje će biti, da katehete sami kroz više dana sjećaju djecu na učinjenu nakanu, da izvrše naime u istinu ono, što su obećala.

Nu mladež treba uza se da imade uvijek njekoga, tko će ju na krasan ovaj pothvat sjećati; vatru oduševljenja u srcu njenom vazda uspirivati. I onda, kad ne sluša pobuda s usta svojih nastavnika i uzgojitelja, i onda neka joj je pri ruci vatrena, ma i pisana, tiskana besjeda. S toga odbor spremi, a ista revna tiskara u svojoj nakladi tiska knjižicu: Slavlje hrvatske mladeži.

Milostivo gledalo je oko Božje na ovaj mar i trud, i obilna rosa nebeske milosti oplodi sjeme, što ga tolike ruke na odborov poziv sijati uzele u srca hrvatske omladine. Kako je ona svoje slavlje proslavila, to ti, štioče mili, kazuje dalje ova knjiga; a ovdje te, mila mladeži, moli odbor, da mu trud naplatiš molitvama svojim, proseći svima u Boga milost, da njegovu slavu mogu mnogo još širiti, pa tebi, a i sebi zaslužiti vječnu slavu na nebu.

3. Odjek.

»Oganj sam došao baciti na zemlju,
pa što hoću, nego da se zapali?
(Luk. XII, 49.)

„Poziv“ bijaše kano iskra iz ognjišta Presvetoga Srca, što je Spasitelj svijeta bacio na zemlju hrvatsku, da je zapali svojom Božanskom ljubavi. I doista! Iz te malene iskre buknu golem požar. Listom se, slobodno recimo, digla mladež. Na okupu oko te svete vatre, našla se gradska i seoska djeca; našli se početnici u nauku s onima, što put školske nastave svršavaju; našla se i muška i ženska mladež; našli se njoj na čelu njeni uzgojitelji i uzgojiteljice, pa se sve natječe, kako će što ljepše, što oduševljenije proslaviti tu neobičnu slavu.

Mnogo je tome doprinjela i katolička štampa, koja „Poziv“ raznosila na sve strane, cijelu zamisao zanosno i s veseljem po-

zdravila i još bolje razjasnila. Tako n. pr. „Kršć. Škola“ (br. 6. god. 1900.):

„Ako je ikada trebalo idealnih zamisli, a to ih treba u naše materijalističko doba. Ista omladina, koja je nekoć nošena na krilima poletnog srca svoga bila spremna za sve plemenito i uzvišeno, kao da je izgubila svaki polet i zanos. S toga svim srcem pozdravljamo: Poziv hrvatskoj omladini, jer se za cijelo nadamo, da će veoma korisno djelovati na hrvatsku mladež, ako se zamisao onako provede, kako je zasnovana. Kao Bog što

Josip Juraj Strossmayer, biskup srijemsko-bosanski

je sazdao dva velika svjetlila, da rasvjetljuju ovu dolinu od suza, tako treba da hrvatski uzgojitelji zapale dva velika svjetlila povjerenoj si mladeži, da joj svijetle putem zemnoga života: svjetlilo veće: Ljubav spram Boga i zaručnice mu na tom svijetu, sv. crkve njegove, i svjetlilo manje: Ljubav spram one zemlje, u kojoj je ugledala svjetlo Božje, u kojoj imade živjeti, raditi te postigne svrhu svoju konačnu: vječno spasenje. Kao mjesec, što dobiva svjetlo svoje od sunca, tako treba da i ljubav spram domovine dobije žar svoj i snagu svoju u ljubavi spram Boga.

Zamisao u „Pozivu hrvatskoj omladini“ u velike će promicati tu dvostruku zadaću hrvatskoga uzgojitelja. Božansko Srce Isusovo, taj neiscrpljivi izvor ljubavi Božanske, uspalit će mlada srca mile nam hrvatske omladine. Kao vanjski znak te posvete i zavjere predat će hrvatska mladež sv. Ocu, kao namjesniku Isusa Krista, zlatno srce Isusovo. I to je veoma zgodno. Svaka bo ljubav traži žrtve, a žrtve će doprinijeti i ona: materijalne — doduše veoma malene, ali ipak žrtve — doprinijeti će i žrtve duhovne: molitve svoje, sv. pričesti i druga dobra djela. Na žrtve treba već omladinu

Dr. Josip Stadler, nadbiskup vrhbosanski.

priučiti, ako hoćemo, da jednom koristi domovini. Izvor je svemu zlu u hrvatskoj miloj domovini pomanjkanje vjere, sebičnost i nesloga. P o z i v h r v a t s k o j o m l a d i n i je poziv na slogu svjema, koji slatkim hrvatskim jezikom zbore. Složna u zavjeri Božanskom Srcu neka ih Božanska ljubav toga Srca složi u ljubavi spram domovine.“

A dalmatinska „Croatia“, u kojoj je „jedan štovatelj Presv. Srca“ svojim prekrasnim člancima velike zasluge stekao za cijelo slavlje, piše dne 25. svibnja: „Ova se uzvišena zamisao za čas

raznese diljem Hrvatske, i svuda naigje na odobravanje i oduševljenje. Tà kako i ne bi, kad se naš narod s vjerom srastao! S druge strane tko da vodi našu mladež putem u vječnost, ako li ne Isus Spasitelj? Zaraza zahvaća i hrvatsku mladež, te je na žalost odvodi stranputicom nemorala i bezvjerstva. Tko da sačuva, tko da izliječi našu mladež, ako li ne Božanski Liječnik? Komu će hrvatski narod predati na čuvanje svoju nadu, svoju uzdanicu, ako ne Bogu-Čovjeku?“

„Na noge, dakle, učitelji, katehete, upravitelji zavoda i

Nadbiskup O. Fulgencij Carev, biskup hvarski.

ostali svećenici i rodoljubi! Ustanite, ustanite i oduševite našu milu mladež! Podignite visoko barjak Srca Isusova, pa poda nj zovite riječju i djelom uzdanicu roda svoga; a ne bojte se, Isus će vam biti uvijek u pomoći!“

A kojim je zanosom sama mladež pozdravila „Poziv“, o tom ćemo izmegju stotina primjera navesti tek ovaj:

„Bilo je mjeseca svibnja,“ ovako nam piše veleč. gospodin Ante Špoljar, kateketa u pitomom Bjelovaru. „Priroda se bila sva razbujala: zelenilo bilo prekrilo brda i doline, cvijeće nare-

silo polja i vrtove, a miločujne ptičice posvuda pjevale u slavu svom Stvoritelju. U ovom divnome mjesecu pronio se iz bijelog Zagreba glas, da će se hrvatska mladež kao takova posvetiti Presvetomu Srcu Isusovu. I sada, kada dozivam sebi u pamet one dojmove, što no ih je na djeci uzrokovala vijest o samoj posveti, sveudilj se divim. Sjećam se, kao da je to sada. Od one najmanje djece u prvom razredu, pa do one najstarije čitao sam svakomu na licu osobito veselje, osobiti zanos. Kao što su nekoć

O. Paško Buconjić, biskup mostarski i trebinjski.

za križarskih vojna slušaoci klicali: Bog to hoće! Bog to hoće! tako su tada i ona mlada srca jednodušno kliktala: Isus tako hoće, činit ćemo tako! Ovdje čuješ, kako jedno dijete povikuje: To će biti lijepo; ondje ono dijete veli: Ja ću donijeti ne dva, nego dvadeset filira; a ondje se čuje upit: Hoćemo li mi vidjeti to zlatno srce? — Nije to bio samo časoviti zanos: on je rastao od dana na dan. Školska omladina što prije, što poslije predavanja hrlila je u crkvu pred žrtvenik Presvetoga Srca, da se moli za svetoga Oca, da otkriva svoje srce pred svojim Spasiteljem. Oj

divna moći svete vjere, koliku silu imaš nad mlagjanim, nevinim srcem djeteta!..."

Da se je ovo sveto oduševljenje u mlagjanim srcima sve većma raspalilo, s Božjom pomoći dosta je doprinijela:

4. Knjižica „Slavlje".

„Ta knjižica" ovako piše „Kršć. Škola" (god. 1900. br. 6.) „zanosan je tumač Poziva hrvatskoj omladini. U 10 po-

O. Marijan Marković, biskup danabski, apošt. upravitelj banjalučki.

glavlja: 1. Zora puca. 2. Čiji si? 3. Zavjera. 4. Na oltar domovine. 5. Slavlje. 6. Zlatno srce. 7. Album. 8. U Rim. 9. Tko je junak? 10. Hvaljen Isus — nanizano je sve, što može mlagjano srce oduševiti za plemenitu zamisao toga slavlja hrvatske omladine. Kad smo pročitali knjižicu, uskliknuli smo: Ovako treba pisati za hrvatsku omladinu. Pisac je pogodio najnježnije žice hrvatskoga srca, i uvjereni smo, da će iz svih srdaca hrvatske omladine odjeknuti u jedan glas divna velepjesan ljubavi Božanskomu Srcu Isusovu, i ujedno raspirit žarki plam ljubavi spram

hrvatske domovine." Pa tako i bi. Ne progju 3 mjeseca, a od knjižice se raspačalo **50.000** primjeraka. Nije bilo gotovo hrvatskog djeteta, ni u najzabitnijem selu, što ne bi imalo u ruci „Slavlja". Cijeli je sadržaj brošurice živo orisan lijepom slikom na omotu, koju je umjetnička ruka svećenička nacrtala: Na ovišem mjestu kraj bijeloga Zagreba stoji megju svojom djecom majka „Hrvatska". U desnici joj se vije lovorikom ovjenčan stijeg sinova, lijevom pokazuje na istok, gdje se usred žarkog sunašca Srce Isusovo pomalja, a oko njega čitaš riječi: „U ovom

Filip Franjo Nakić, biskup splitski i makarski.

ćeš znaku pobijediti." Oduševljeno pozdravljaju sinovi i kćeri majke Hrvatske Presv. Srce, sunce Božje milosti, te mu se posvećuju pjevajući:

„Isukrste, Srcu Tvom
S nama naš se kune dom:
Dušom, t'jelom v'jek sam Tvoj
Za krst časni bijuć boj."

Ova slika nije ostala fantazija, nego je Bogu hvala postala živa istina. Hrvatska je omladina odmah od početka potpuno razu-

mjela zamisao, što hoće ova slika da kaže, i mlagjana joj se srca otvoriše préd zrakama Presvetoga Srca, poput proljetnog cvijeća pred jutarnjim suncem.

Čujmo, kako jedan gimnazijalac u Travniku pisa svome prijatelju u kršnoj Dalmaciji:

„Zora puca, bit će dana
Sjat će sunce vrh Balkana!"

To će, mislim, mnogo hrvatsko srce pokliknuti, razdragano gledajući, kako šaroliko miris-cvijeće hrvatskih gora i zelen-po-

Mate Zanoni, biskup šibenički.

ljana krili svoje nježne ruke, te upire svoje bistre oči u rumen-žarko sunce, što se milo ragja iza skrajnih obronaka devetnaestoga vijeka. Oj divan li je sjaj tog zlatnog sunca i sretna li cvijeća, što će ga veselo pozdraviti! Dă žarko je najdivnije sunce: Srce Isusovo, a sretna i presretna ona hrvatska mlada srca, koja će se zapaliti na Njegovom Božanskom žaru. Nemam dosta riječi, da Vam izrazim, kako mi se srce razigralo od radosti oduševljenja nad vanrednim svetim pokretom, što poput munje leti širom mile domovine, da ju svu zapali ognjem Pre-

svetog Srca Isusova. Kod nas je sve oduševljeno za ovu svetu stvar, i nadamo se, da će se blagdan Presvetoga Srca veličanstvenim slavljem proslaviti."

Ovo oduševljenje hrvatske djece urodi već sada prekrasnim plodom: pravim apoštolskim duhom megju samom omladinom. Iz mnogih su nam zavoda i škola pisali, da su gojenci i zborom i tvorom i toplim listovima nastojali, da i druge oduševe za svetu stvar; imućna su djeca siromašnijoj kupovala brošuricu „Slavlje", dà vidjeli smo gimnazijalce, koji su Poziv i knjižicu „Slavlje"

Josip Grgur Marčelić, biskup dubrovački.

poslali ćak u daleku Ameriku, Australiju i na sve krajeve, gdje se god ori hrvatska riječ i hrvatsko srce kuca za milom si domajom. Jest, bilo je i mladih sokolova, koji se nijesu žacali, da na lijep način bodre i odrasle, pače i same svećenike, e bi se što revnije zauzeli za slavlje. „O da su mi krila lastavice," pisao je jedan od ovih malih apostola svome rogjaku, župniku u O. „o da su mi krila lastavice, da mogu ovih dana preletjeti svu milu domovinu Hrvatsku od Jadranskoga mora pa sve do Save i Dunava lijevajući u srce i dušu svakoga mladog Hrvata i Hr-

vatice sveti žar oduševljenja za Ono Srce, u kojem je jedini spas! Ili da sam pčela, te pokupim sav med s rumen-ruža ljubavi iz svih mladih hrvatskih srdaca, pa ga svega snesem u pčelinjak čiste medene ljubavi, u Božansko Srce Isusovo! Ali sve to nije mi dano; ja se za sad mogu samo moliti. — Nu Vi možete puno toga kao pastir povjerenog Vama stada. Vi možete bijele jaganjce Vašega stada zadojiti mlijekom ljubavi, što se lijeva iz Srca Sina Božjega; možete ih za uvijek odvesti u ovaj Božanski pašnjak, gdje ne će nikad gladovati, niti će se bojati

Julije Drohobeczky, biskup križevački.

grabežljivih vukova. Vi možete učiniti, da se posveta hrvatske omladine Presvetome Srcu u Vašoj župi što sjajnije proslavi...."

5. Vojskovogje — biskupi.

I najhrabrija je i najbrojnija vojska propala bez vogje. Sa 100.000 momaka navaljivaše Sulejman II. već preko mjesec dana na grad Siget. Uzalud! Silni car bijaše podjarmio Perziju, Egipat, Siriju; ali pred hrvatskim Leonidom i junačkom mu četom razbi se sila njegova, kao što se razdvaja valovlje morsko na vrletnoj

*

klisuri. Bijesan, pun gnjeva obeća on 1000 dukata svakome, koji će mu prokletog Zrinskoga oli živa oli mrtva predati u ruke. U to on sam — umre. Strah spopade sve velikaše. Što će bez vogje? Veliki vezir, Mehmed Sokolović, dobro znajući, da će vojska, čuvši da je izgubila svoju glavu, posve klonuti duhom, zataji smrt sultanovu; a kad su Turci posljednji put jurišali na tvrgju, zaogrne Sokolović mrtva Sulejmana carskim plaštem i smjesti ga uz prozor, da tobože gleda svoju hrabru vojsku, i da ju svojom prisutnošću sokoli. Bez vogje dakle zlo i naopako.

Dr. Antun Maurović, biskup senjsko-modruški.

Koliko pako može i jedna šaka ljudi, ima li na čelu junačkoga vogju, to je istom zgodom pokazao Zrinski sa svojim drugovima.

Mila omladino hrvatska! I ti si vojska, brojna vojska, ali vojska rastrkana i po sebi slaba, i za cijelo ne bi ti pošlo za rukom, da svoje slavlje tako divno proslaviš, kao što si ga u istinu proslavila, da te nijesu rukovodili tvoji stariji, tvoji dobri roditelji, učitelji i učiteljice, u prvom pako redu oni, koje je sam Isus postavio vojujućoj crkvi na čelo: svećenici i biskupi.

Jesi li bio, moj dragane, kod prvog katoličkog sastanka u

bijelom Zagrebu? Svi biskupi hrvatski u sjajnoj odori, kano zvijezda do zvijezde na prezidiju u krasno iskićenoj dvorani „Hrvatskoga Sokola“ bujnim zelenilom i šarolikim cvijećem! Divne, čarobne li slike! Svim ovim biskupima duguje hrvatska omladina duboku zahvalnost, što su se tako ljubezno, tako upravo očinski zauzeli za njezino slavlje.

Dobrota sama, sveopće obljubljeni natpastir i metropolita zagrebački, preuzvišeni gospodin Dr. Juraj Posilović odmah je s prvog početka zamisao o našem slavlju svom ljubežljivošću

Dr. Frano Uccelini, biskup kotorski.

privinuo na svoje očinske grudi; on postavi slavnom odboru na čelo muža, koji je svojim ugledom, svojom razboritošću, svojom apoštolskom revnošću jamčio za sjajan uspjeh: presvijetloga gospodina Dr. Andriju Jagatića; on je cijelo poduzeće pratio svojim natpastirskim blagoslovom i najtoplijom preporukom:

„Preporučamo i rado blagoslivljemo prekrasnu namisao, da se naša hrvatska mladež ove godine što svečanije posveti Presv. Srcu Isusovu, te se na posebni način pokloni papi Leonu XIII. Način taj, kao što i čitavi program, u čem će se ova svečanost

sastojati, bit će velečasnom dušobrižnom svećenstvu i katoličkim katehetama poznat. Mi samo želimo, da ga podupre i da bude odboru svagdje voljno na ruku, da se posebna ova svečanost što ljepše obavi na dobro i sveti ponos katoličke naše mladeži."

Presvijetli gospodin Dr. Josip Stadler, nadbiskup vrhbosanski, koji je prije 20 godina donio u Bosnu stijeg Srca Isusova u ruci, a sveti žar Božanskoga Srca u grudima, pozivlje omladinu pod isti stijeg ovim zanosnim riječima: „Potpisani ordinariat odobrava i najtoplije preporuča ovaj krasni poziv i pod-

Dr. Antun Mahnić, biskup krčki.

hvat slavnoga odbora u Zagrebu, te pozivlje ovim sve veleč. dušobrižnike i vjeroučitelje u nadbiskupiji vrhbosanskoj, da u sporazumu sa učitelji, učiteljicami, roditelji i u opće svimi prijatelji domovine što mogu samo revnije porade oko toga slavlja hrvatske mladeži. Neka eto pred svim svijetom u ovoj svetoj godini pokaže sva naša hrvatska omladina, kako je ona odana svojemu Spasitelju i Bogu Isusu Kristu, i Njegovu na zemlji namjesniku, sv. Otcu papi. Tako će najbolje pokazati svijetu, da je vjerna i dična potomčad svojih djedova, koji su bili nepredobiv bedem Propetoga i doma svoga."

U ravnoj Slavoniji diže se i sijedi starina, dični borioc za vjeru i za dom, koji već pol stoljeća poput neslomljiva hrasta odoljeva svim olujama, preuzvišeni gospodin Dr. Juraj Strossmayer, te u prekrasnoj posebnoj okružnici na Miholjice 1900. megju ostalim ovako piše: „I ja s moje strane rado odobravam i prihvaćam sve, što je taj odbor zasnovao, pak blagosivajuć njegov rad iz sveg srca i iz sve duše želim, da se ovo slavlje, što ga hrvatska omladina Presvetomu Srcu Isusovom iskazati ima, i po cijelokupnoj mladeži ovih mojih biskupija, što se samo može najsvečanije obavi. U to ime pako želim i ovim naregjujem: 1. Da se cijelokupna katolička školska i odraslija mladež na svetkovinu Presv. Srca Isusova t. j. dne 24. lipnja (u nedjelju) posveti javno i što svečanije Presvetom Srcu, primivši svete sakramente ispovjedi i sv. pričesti. 2. Ističe se nadalje u prehvaljenom Pozivu, da hrvatska mladež kao vanjski znak svoje djetinje ljubavi i odanosti sv. Otcu papi prikaže i preda zlatno Srce Isusovo i album. Ja i ovo posvema odobravam; jer nema sumnje, da će ti darovi svetoga Otca više obradovati nego biser i drago kamenje, kao najljepši poklon, što ga hrvatska omladina u svojoj zlatnoj godini sv. Otcu i po njem Božanskom Spasitelju samome pripraviti može. Drago mi je, što čujem, da se je na mnogim župama već otpočelo raditi i pomagati, da ovo slavlje hrvatske omladine na osvitu novog vijeka bude što doličnije i uspješnije; pak pošto je naša vis. kr. zemaljska vlada dozvolila, da se u tu svrhu smiju sabirati dobrovoljni prinosi i megju školskom mladeži: to ja svim najtoplije preporučujem i gg. župnicima, a osobito samostalnim katehetima na srednjim i nižim školama, da sporazumno sa učiteljima sa svom snagom i oduševljenjem započmu svoj rad oko sabiranja milodara i upisivanja u priposlane im jur arke za Album. Neka tako znade sv. Otac za imena hrvatske djece svoje, koja ne kolebaju u sv. vjeri, nego čvrsto i nepomično stoje na pećini, na kojoj je Isukrst sagradio crkvu svoju . . ."

Nu kao što se kod općenitog ustanka zvuk bojne trublje razliježe na sve strane, tako i ovaj put dopre glas „Poziva" sve do jadranskih žala. I evo odmah odjeka crkvenih vogja: biskupa dalmatinskih. Tako presvijetli gospodin Filip F. Nakić, biskup spljetsko-makarski posebnom okružnicom od 18. svibnja

1900. toplim riječima potiče mnogopoštovane dušobrižnike i vjeroučitelje združenih biskupija, neka ulože sve sile, da se mladež svim žarom mladenačkog srca odazove tom milom i za nju prekorisnom pozivu, i da se što svečanije posveti Presv. Srcu Isusovu.

Ne možemo a da ovdje ne spomenemo barem nekoliko riječi iz prekrasnoga jednoga pisma, što je presvijetli gospodin o. Šime Milinović, nadbiskup barski, napisao o našem slavlju: „Dao dragi Bog, da sva naša vrla omladina složno i potpuno odgovori uzvišenoj želji i plemenitoj nakani, pak pristupi i svečano se pokloni Isusu Kristu, svome Spasu. Zatim da svojevoljno i jednodušno unigje u otvoreno i Presveto Srce Isusovo, i ondje da se čistom i pravom njegovom ljubavi spoji, i nju raznese megju svoj narod, da iz njega otrijebi strasti, mržnje i nesloge, a posije sklad, mir i ljubav Kristovu, koja samo prinosi sreću svakom pojedincu, i skupa svemu narodu.“

Nego da konačno vidimo, kako marni vladika križevački, Julije Drohobeczky poklanja kras-cvijet svoje eparhije za vijenac, kojim će svakolika omladina ovjenčati Srce Isusovo: „U Zagrebu,“ veli vladika u svojoj okružnici od 26. ožujka, „u Zagrebu se je ustrojio odbor, koji si je postavio zadaćom raditi o tom, kako bi se omladina na pragu novoga vijeka sastala, te, kao jedna duša i jedno srce javno i svečano poklonila se Spasitelju svome, Njega izabrala svojim vogjom i saveznikom kroz crne klance novoga vijeka, i Njegovom Presvetom Srcu sebe i vijek svoj posvetila!

Krasna je ova i uzvišena misao, kojoj se mora poradovati, koju s ushitom mora da pozdravi svako hrišćansko hrvatsko srce. Pa što može biti ljepše i što bolje, nego li saviti u vijenac najkrasnije cvijeće hrvatskih planina i poljana oko Presvetog Srca Isusova, da se otud napuni i miloduhom krijeposti.

„Evo se hrišćanski svijet sprema, da u sv. ovom ljetu Spasitelja što dičnije proslavi, i prinese mu darove svoje hvale. A kako će Ga narod naš dostojnije proslaviti, kako Ga ljepše obdariti, nego donesav Mu na dar mili plod sa svoga narodnoga stabla: svoju krasnu omladinu. Tim će dati i najdostojniju hvalu Presvetom Otkupiteljevom Srcu, otkud je tomu stablu vazda u obilju pritjecala ona čudotvorna snaga i moć, da nije pod udarci dušmana palo, već i danas živi, cvate i nosi tako lijep plod. Presveto će se Srce radovati tom plodu, jer ga neizrecivo ljubi,

i Ono će mu dati toliku krasotu i slast, da će se njim ponositi sv. majka crkva i mila domovina.

„Ajte mili sinci s vrh' zelenih žumberačkih gora i do kraja ubavoga Srijema pa iz plodne Bačke i sa žala jadranskoga mora; savijmo što ljepšu kitu narodnoga cvijeća, ovjenčajmo njome ‚Srce, što nas toli ljubilo je'. Saberimo što više plodova srca miloga nam stada, pa ih darujmo Srcu, koje mu se toli veseli. Sakupimo tu našu omladinu, neka i ona sva proslavi Spasitelja, neka se i iz njenih mlagjanih grudi ori ‚osana Sinu Davidovu, blagosloven, grjadi vo imja Gospodnje!' Neka s ostalom mladeži pohrli k Njemu, Svom prijatelju, koji je ‚naš Spas, Život i Uskrsnuće naše,' da i nju blagoslovi, te bude nedobiv bedem sv. krsta i doma svoga!“

Tako krasnim, zanosnim riječima pozvaše namjesnici Kristovi, milu omladinu pod stijeg Presvetoga Srca. Pa kako se ova odazvala? Na glas biskupa hrvatskih zabijeliše poljane posavske u narodnom odijelu, zablistaše zlaćani handžari zataknuti za pojas Hercegovca, dobroćudni Bošnjak baca od sebe ralo i motiku, smjeli Dalmatinac zapustio jedro i lagju; sve ustalo na junačke noge, da usred bujne naravi, oživljele pjevom i cvrkutom, izmegju vijenaca i zastava, uz gruvanje topova, uz jeku zvona, ponosno stupe na mjesto odregjeno od pastira svojih; svaki vodi što ima: sinka ili kćerku, što no vesela srca hitro koracaju uz milene roditelje svoje. Ko će sve ove mlagjane čete i čętice izbrojiti?

Kad je godine 1848. ban Jelačić razvio bojnu zastavu, dohrliše sa sviju krajeva vjerni sinovi hrvatske domovine, da se uz njega bore za kralja i za dom. U Varaždinu se sakupe čete, a dne 11. rujna pregje vojska preko hrvatskog „Rubikona“ — preko Drave. Najprije stupiše na most, kako jedan očevidac pripovijeda, do dva hrvatska husara. Porazdaleko od njih išlo je nekoliko strijelaca graničarskih. Za njima je koracala prednja straža, poimence jedan odsjek Otočana, junaka od Peschiere. Sada jaši junak od junaka: Jelačiću bane, a prati ga do 30 časnika svake vrsti, što no zovu „generalštab“. Slijedom slijede opet Otočani, a iza njih se vije dugački pramen magle. Nije to pramen magle, već je povorka hrabrih junaka bez kraja i konca. Tolika je bila vojska, da je preko dravskoga mosta neprestance prelazila od 4 i pol do 8 sati, koliko je god širok most. Kažu,

da je bilo vojske do 40.000. A kolika je bila vojska, što se na poziv Kralja kraljeva i Njegovih vojvoda, naših dičnih biskupa podigla, da pod zastavom Srca Isusova ide u boj? Upravo četiri puta veća od vojske Jelačićeve. Preko 160 hiljada mladih Hrvata i Hrvatica hrlilo je pod spasonosni stijeg Presvetoga Srca. I da se sva ova mlada vojska sastane u jednoj povorci, brate moj, to bi bio u istinu dug pramen magle, povorka od 14 sati; i ta vojska Srca Isusova trebala bi da pregje preko dravskoga mosta od jutra sve do mraka. Imena sviju ovih junaka i junakinja krije u sebi:

6. Junačka knjiga — album.

Album hrvatske omladine — to ti je divna, ogromna knjiga u finoj bijeloj koži, okovana zlatom, a čelo joj resi slika Božanskog Srca Isusova. Prekrasna je ova slika djelo mladih Hrvatica. Izvezena je u gragjanskom gojištu čč. sestara milosrdnica u Zagrebu, pod rukovodstvom poznate umjetnice, sestre Ksaverije. Nacrt za sliku priredio je gosp. Bauer, profesor u zemaljskoj obrtnoj školi. Presveto Srce slikano je iglom. Vrlo je to mučan i spor posao. Samo lice i kosa daje vještim rukama posla za mjesec dana. Isus je odjeven u ružičasto-crvenu haljinu i u modri plašt. Vijenac slave oko glave Spasitelja od zlata je. Sliku zatvaraju tri okvira, vezena u zlatu. — Prvi i treći okvir prikazuje naš hrvatski trikolor; a poradi većeg dojma izragjen je trikolor u trovrsnom zlatu. Kutove izmegju prvoga i drugoga okvira rese četiri angjeoske glave s krilima. Lice i kosa angjela slikana su iglom, a krila izragjena su u srebru i osjenjena raznobojnom svilom. Srednji okvir u narodnim motivima vezen je u zlatu, s obje strane jednako boden; posao veoma tegotan i umjetan. Čitava radnja pravi je umotvor veziva, a vrijednost joj povećava neumoran mar i gorljiva revnost, kojom su mlade Hrvatice radile; radosne, e da mogu uvećati ljepotu albuma, koji će hrvatska omladina staviti do nogu Njegove Svetosti.

Otvoriš li zlatne zaponce na albumu, pukne ti pred očima ime do imena, Hrvat do Hrvata, od vrijedna i vješta starine učitelja, koji stoji na čelu mladeži svoje, do bokčeta iz seljačke kolibice, koje je u znoju lica mučno natiskalo slova imena svo-

Korice albuma

jega. Sto šezdeset tisuća mladih Hrvata, sto šezdeset tisuća vrućih srdaca, sto šezdeset tisuća junačkih grudi; a iz njih kano da čuješ, gdje se vije k prijestolju Sina Božjega zanosna zakletva:

„Isukrste, Srcu Tvom
S nama naš se kune dom:
Dušom t'jelom v'jek sam Tvoj,
Za krst časni bijuć boj.“

Pred tom biranom četom mladih Kristovih vojaka razvila trobojnicu časnu sa znamenjem svetoga križa Hrvatica vila, i vodi djecu svoju k Namjesniku Kristovu, da mu svečano s djecom svojom obeća, „da će se pod barjakom Presv. Srca Isusova hrabro i neustrašivo boriti za vjeru i dom“; da mu preda zlatno srce i u njemu srce svoje djece, pa da dobije od njega „očinski njegov blagoslov, zalog milosti nebeske“, za sebe, za svoje, za sav dragi hrvatski narod. Ili da rečemo malo jasnije: nutrina albuma ima na čelu list, na kojem je naslikan grb sv. Oca s papinskim znakovima i s ovim natpisom: „Njegovoj Svetosti papi Leonu XIII.“ Odmah iza toga slijedi list posvete hrvatske mladeži sv. Ocu. Posvetu, pisanu kružnim pismom na artiji, razvila je ljevicom Hrvatica majka, koja je prikazana kao krasna plavokosa vila u ružičastom odijelu, opasana hrvatskom trobojnicom i s velikim barjakom u desnici. Do nogu joj hrvatski grb, a oko njega se ovilo smilje i kovilje[1]. Sama posveta ovako glasi:

„Mladež roda hrvatskoga, toga predziđja kršćanstva, u svetoj ovoj godini, na svršetku staroga i na osvitku novoga vijeka Svetosti Tvojoj, Kristovu na zemlji Namjesniku nepogrješivomu, prostrta sniženo pred Tvojim nogama, svečano obećaje, da će se pod barjakom Presvetoga Srca Isusova hrabro i neustrašivo boriti za vjeru i za dom.

U znak ove žrtve srca našega, evo Ti, Sveti Oče, zlatno srce predragoga Spasitelja našega, puno svakovrsnih duhovnih djela, koje na Tvoju nakanu i prema velikome srcu Svetosti Tvoje žrtvovasmo Presvetom Srcu Isusovu.

I potpisi ruku naših neka podaju vječnoj spomeni sve, što obećasmo i učinismo. A da to izvesti uzmognemo, smjerno mo-

[1] Vidi tri slijedeće slike.

Naslovni list u albumu.

limo očinski Tvoj blagoslov, zalog milosti nebeske za sebe, za svoje roditelje i uzgojitelje, te za sav narod hrvatski.

U Zagrebu, glavnom gradu Hrvatâ, na blagdan Presvetoga Srca Isusova 1900".

Treći list pokazuje istu posvetu, ali u latinskom prijevodu. Krijepi je vjera, ufanje i ljubav, koje su uz posvetu prikazane simboličkim znakovima križa, sidra i Presv. Srca Isusova.

Za dičnom majkom idu dični sokolovi iz raznih strana široke domovine. Svaka četa nosi drugi znamen — razne kape, al je srce jedno. — Imena hrvatskih sokolića, zabilježena u albumu, razredana su prema biskupijama. Na prvom je mjestu nadbiskupija zagrebačka, za tim biskupija bosansko-srijemska, senjsko-modruška, križevačka, nadbiskupija vrhbosanska, biskupija banjalučka, duvanjsko-trebinjska, a na koncu crkvene pokrajine u Dalmaciji i Istri. Svaka biskupija ima svoj posebni naslovni list. Svi su ti naslovni listovi izragjeni u samostanu milosrdnih sestara, ukrašeni lijepom ornamentikom; sve u hrvatskom narodnom slogu. Izradile su ih, kao i tri prije spomenuta sa svetim oduševljenjem učiteljske pripravnice u samostanu čč. ss. milosrdnica. One su izvele i naslovni list za samostanske škole. Prikazale su na listu školsku zgradu u Gundulićevoj ulici, a stavile su ju kao i same sebe pod zaštitu Presv. Srca Isusova. Sliku okružuje smilje i kovilje i drugo narodno cvijeće.

Sada da pogledamo svu tu ogromnu četu mladih Hrvata i Hrvatica, koji su svoje ime upisali u ovu junačku knjigu — u znak, da će pod barjakom Srca Isusova u boj. Svima poigravaju oči od zanosa. Tâ kako će se sv. Otac veseliti, videći toliko mladih borioca Kristovih pred sobom! A vidi, kako su se za ovu veliku smotru iskitili! Jedni zataknuše za kapu žarku ružicu, drugi sitni bosiljak, treći skromnu ljubicu. Da se iskaže žar ljubavi prema sv. Ocu, nije im naime bilo dosta zabilježiti svoja imena u album, već mnoge su škole svoje arke uresile lijepim ružicama ili drugim zgodnim nakitom, a mnoge su pače priredile posebne naslovne listove s krasnim slikarijama.

Da nešto samo spomenemo o pojedinim naslovnim listovima.

Da će oni, kojima je danas sutra voditi pojedine četice vojske Kristove, kojima je Gospod namijenio uzgoj katoličke mladeži hrvatske, da će učiteljski pripravnici usplamtjeti posebnim

žarom za sv. Oca, s punim se pravom moglo očekivati. Pa gle! Nad tri grba domovine naše, što su ih naslikali na naslovnom

Iuventus gentis Croaticae huius antemuralis Christianitatis, Beatitudini Tuae, Christi in terris Vicario infallibili, hoc anno sacro, exeunte praesente et adveniente saeculo novo ad pedes Tuos humillime prostrata, solemniter profitetur, sub vexillo Sacratissimi Cordis Iesu, fortiter et imperterrite se pugnaturam pro aris et focis.

In signum huius victimae cordis nostri en Tibi, Beatissime Pater, aureum cor amantissimi Salvatoris nostri, plenum diversissimis operibus spiritualibus, quae ad mentem Tuam et secundum magnanimum cor Beatitudinis Tuae Sacratissimo Cordi Iesu obtulimus. Signa etiam manuum nostrarum perpetuae tradant memoriae omnia promissa et opera nostra.

Quae ut exequi possimus, Tuam paternam benedictionem, pignus hoc gratiae coelestis pro se, suis parentibus et educatoribus, proque tota gente Croatica enixe exoramus.

Zagrabiae, urbe principali gentis Croaticae festo Sacratissimi Cordis Iesu 1900.

Posveta latinska u albumu.

svojem listu, stavili su grb i papinske znakove, kao da će reći: Gle, Oče sveti, razići ćemo se za malo po širokoj hrvatskoj do-

movini svojoj; ali Ti obećajemo, da ćemo male ovčice Kristove, koje će se našoj skrbi povjeriti, tako voditi, da se jednoć nama i njima otvore vrata onoga kraljevstva, od kojega su ključevi Tebi predani, a gdje ćemo se onda uz Božanskoga Jaganjca i s Tvojom Svetosti po sve vijeke radovati.

Krasno je izragjen naslovni list kr. ženskoga liceja. Gornji dio lista krasi Presv. Srce Božanskoga Spasitelja, donji kitica rumenih ružica, a po srijedi lijepa slova prikazbe: „Sv. Ocu Leonu XIII...." Tim kao da se reklo: Ništetna je ljubav zemaljska, prikazana u rumenim ružicama, ne diže li je presveta ljubav onoga Srca, koje je i zadnju kaplju krvi dalo iz ljubavi za nas. Srca svoja napunile smo ljubavlju najsvetijom, razgrijale ih na vatri Presv. Srca; nadamo se, sv. Oče, da ćemo s takvom ljubavi biti vrijedne ljubavi i Svetosti Tvoje.

Barjačić, što ga vidimo na naslovnom listu duhovljanske pučke škole, ukrašen angjelom, koji diže vijenac s grbom i znakovima sv. Oca prema Božanskom Spasitelju, uz kojega se privinulo dvoje dječice: djelo je vještačke ruke i finoga ukusa.

Angjeo s trubljom u mraku, a uz njega križ, sidro i stolna crkva nad grbom grada Zagreba, što vidimo na naslovnom listu realne gimnazije i trgovačke škole, progovara Prijestolnici našoj, a po tom i čitavom hrvatskom domu: osvanut će srećna zora novoga stoljeća samo onda, bude li srce naroda našega razgrijavalo baštinstvo djedova naših: živa vjera, čvrsto ufanje i nebeska ljubav. A da će biti tako, za to ti jamče, sv. Oče, oni, koji su svoja imena stavili pod taj list, a koji su uzdanica naroda hrvatskoga.

Krasno su zamišljene i lijepo izvedene i druge slikarije u albumu. Stručna škola uresila je svoj naslovni list grbom sv. Oca, viša djevojačka škola u Požegi slikom Presv. Srca Isusova, grbom sv. Oca i grbom hrvatskim; slično gimnazija požeška. Škole varaždinske grbom grada Varaždina, a dječačka pučka škola u Karlovcu posvetnom pjesmom svojega učitelja Stjepana Širole.

Iz djakovačke biskupije rese album naslovni listovi biskupskoga sjemeništa i zavoda čč. sestara sv. Križa. Dok bogoslovci zlatnim perom zasvjedočavaju sinovsku ljubav, koja im razgrijava srca za sv. Oca, ženska je mladež to isto prikazala u prekrasnoj, umjetno izragjenoj slici. Lagjica, što se vidi na

toj slici s hrvatskim grbom i trobojnicom, koja leprša na jarbolu, puna je samih srdaca, iz kojih kipi vatra ljubavi. Jedro s nat-

Mladež roda Hrvatskoga,
toga predzida kršćanstva u svetoj ovoj godini
na svršetku staroga i na osvitu novoga vijeka,
Svetosti Tvojoj, Kristovu na zemlji
namjesniku nepogrješivomu, prostrta ponižena
pred Tvojim nogama, svečano obećaje, da
će se, pod barjakom Presvetoga Srca Isusova,
hrabro i neustrašivo boriti za vjeru i dom.
U znak ove istine srca našega ovo Ti, sveti Oče,
zlatno srce predragoga Spasitelja našega,
puno svakovrsnih duhovnih djela, koja na
Tvoju nakanu i prema velikome srcu Svetosti
Tvoje, žrtvovasmo Presvetomu Srcu Isusovu.
I potpisi ruku naših neka predadu vječnoj
spomeni sve, što obećasmo i učinismo.
A da to izvesti uzmognemo, smjerno molimo
očinski Tvoj blagoslov, zalog milosti nebeske,
za sebe, za svoje roditelje i uzgojitelje, te za
sav narod Hrvatski.
U Zagrebu, glavnom gradu Hrvata
na blagdan Presvetoga Srca Isusova 1900.

Posveta hrvatska u albumu.

pisom: „Srce Isusovo i hrvatska omladina" napeo je sve sile svoje, da što prije preplovi vodu i prispije na drugi kraj, gdje

se sjaji znak Božanskoga Spasitelja i njegova Namjesnika na zemlji — križno drvo i papinska insignija.

Sjemenišna omladina biskupije senjsko-modruške nakitila je svoj naslovni list vodenim lokvanjem, a mladi pomorci nautičke škole u Bakru grupom pomorskih znakova. Lagjica s grbom hrvatske kraljevine i raznim pomorskim spravama, slikana perom, tako je vješto, fino i ukusno izragjena, da je bez sumnje na diku mladim Pomorcima.

Iz biskupije vrhbosanske ukusno su uresili svoj naslovni list mladi bogoslovci, a nešto posebna prinesli su sv. Ocu pitomci dječačkoga sjemeništa u Travniku. U fino izragjenom okviru, ukrašenu Srcem Isusovim i papinskim znakovima, vidiš fotografiju mladih junaka, sinova Bosne ponosne i zgradu njihovih škola. Na glave nabili fesove, razvili barjak Božanskoga Srca, a banda njihova drži u rukama instrumente, kan da je spremna poletjeti put vječnoga grada i zasvirati drugovima koračnicu:

Hajdemo, braćo, mlagjani zbor,
Hrlimo s pjesmom k slobodi;
Visoko barjak dižimo gor,
Neka do cilja nas vodi! . . .

Spomene li se napokon, da je album uvezan u Beču i da stoji oko 1000 K.; tad ćeš dobiti makar tamnu sliku ogromne knjige, koja će biti pravi ures vatikanske knjižnice.

Evo to je knjiga, što si je ti, mila mladeži hrvatska, položila k nogama Namjesniku Kristovu. To su imena onih mladih junaka, koji su se ljubaznom pozivu Božanskoga Spasitelja i njegova Namjesnika, Leona XIII., odazvali najradosnije, s najvećim oduševljenjem. Ti sama znadeš, mila omladino, kako ti je srce kucalo, kako ti je ruka drhtala, kad si, što si ljepše mogla, utisnula svoje ime. A da se u ovu knjigu mogla izliti i sva ona ljubav, što je gorjela u srcima mladih pisaca: sva bi knjiga odsijevala divnim žarom, žarom najsvetije i najnježnije ljubavi prema Presvetom Srcu i svetome Ocu u Rimu. Doista, može se reći: tu je knjigu napisala i ukrasila sama ljubav. U jednom zavodu upisala su djeca u nekoj sobici svoja imena po razredima. Sve išlo po redu, samo jedan gjak nije došao u svoje vrijeme. Kad su svi gotovi bili, eto i njega. Ali mjesto pera prihvati on svoj džepni nož, otvori ga i stane se urezati u lijevu ruku. Nadstojnik, koji bijaše slučajno prisutan, prepane se i oštro mu zaprijeti, da odustane „od nepromišljenog nauma". U srcu pak bijaše duboko ganut — kao što i sva prisutna djeca — videći, gdje mladi junak u svojem oduševljenju htjede da svoje ime zabilježi krvcom svojom.

Tolika ljubav morala je duboko ganuti očinsko srce velikoga Leona.

Još više se sigurno obradova Božanski Spasitelj, videći ovu ogromnu četu pod zastavom svoga Srca, u kojem su, kako se zaufano nadamo, za uvijeke zabilježena imena sviju onih, što su se u junačku knjigu — u album hrvatske omladine upisali.

7. Kako je i gjavô promicao slavlje.

Kažu ljudi: gdje Bog sagradi crkvu, tu će i vrag kapelicu. I doista! Dragi Bog sagradi si u Hrvatskoj na megji dvaju vjekova divnu crkvu, velebni hram, daleko krasniji od sviju umjetničkih djela, što ih duh ljudski stvorio iz suhog zlata i dragog kamenja. Širinom obuhvata taj hram tri slavne kraljevine, a visina mu se gubi megju zvijezdama. U njem eto ti na sjajnom prestolju Isusa Krista, Spasitelja svijeta, a na grudima gle Božansko mu Srce kao jutarnje sunce. Ovaj veličanstveni hram nije sagragjen iz mrtvog mramora, nego poput nebeskog Jeruzalema, iz živoga kamena: iz srdaca hrvatske omladine.

Gledajući, kolikim se zanosom i oduševljenjem hrvatska omladina latila gradnje svoga spomen-hrama, nakani si i knez ovoga svijeta iz mladenačkih hrvatskih srdaca podići ma kaku god kapelicu. No otkud zidara? Oblijeći tamo, oblijeći amo; ali u cijeloj Hrvatskoj zidara ni za lijek. Iza dugog putovanja nasmješila mu se napokon sreća tamo, gdje se nije ni nadao; daleko od Hrvatske domovine, na sjeveru u Zlatnom Pragu. Tuj mu naime pogje za rukom, da najmi dvanaestoricu mladih sveučilišnih gragjana, koji će mu prikupiti gradiva za njegovu žugjenu kapelicu. I u istinu, oni izdadu svečan poziv „hrvatskoj mladeži". Ali im je loša sreća bila. Mjesto povoljna odziva — po cijeloj Hrvatskoj jednoglasan i najodriješitiji prosvjed i sveopće negodovanje. Od javnih glasila, koja su pozivu iskazala čast, da su se na nj osvrnula, čujmo, što o tom sudila „Vrhbosna" u svom 8. broju god. 1900.:

„U Pragu našlo se nekoliko nadobudnih mladih ljudi, pa izdali svoj prosvjed „protiv te cijele proslave“, protiv takova „moralnog i materijalnog izrabljivanja hrvatske mladeži u svrhe klerikalizma“. Kako se vidi, prosvjed im je taj tako dubok, zanosan i pametan, baš kao da su ga u kojoj zadimljenoj špilji sastavili bradati pražki pravnici i filozofi, kad im se već vino ili rakija zaplela megju noge. — Kavanski svodovi sigurno su sve grmjeli, kad je izabran „vilin-sin“ u ime braće izricao, recimo, ovaj stavak: „Protestujemo protiv toga, da se u mladeži potpiruje fantastično obožavanje osobe papine i fanatično oduševljenje za ideju klerikalizma, koja nema ništa zajedničko s našim narodnim životom, s čijom (slovnicu u ruke!) se pomoći u najnovije vrijeme na svim poljima u nas ubija svaki napredniji i slobodniji glas. Želimo, da se iz mladeži odgajaju ljudi realni i slobodni, sposobni, da uspješno rješavaju životne zadatke“. A mi želimo čuti od pametna i misaona čovjeka, da li se naš narod može nadati ikakvu dobru i uspjehu od čeljadi, što se takovimi absurdi i smiešnimi protesti bani i diči pred izobraženim svietom? Od čeljadi bez srca i bez ikakva ideala; od čeljadi, što danas za čašicom viče i gungule diže, a sutra je za malo deblju platu svačija površna lutka bez i malo ozbiljna i temeljita znanja, od takove „zlatne mladeži“ ne će se nikada dati zavarati naš pošteni hrvatski narod, koji nije bez očiju, pa da ne vidi, da gotovo sve, što jest i što ima, ima i jest po svojem svećenstvu. Opametili su ga već i odviše oni nadobudni mladići, koji, kako netko lijepo reče, u školi od samoga junačtva i rodoljublja skidaju zvijezde s neba — dakako samo jezikom, i ne znajući ništa o životu i svijetu; drzovitim se smiehom rugaju misaonu čovjeku, ali kad izpuznu iz škole, misle samo na debelu platu, na masne komisije, u kratko, na punu kesu i gospodsku večeru“.

Ne manje zanimiv je odjek, što se čuo s bijeloga Zadra. „Ostavimo“, veli „Croatia“ (br. 27. g. 1900.) „na stranu, što umjesno opažaju hrvatske novine na ovaj napadaj hrvatske mladeži proti hrvatskom svećenstvu, koje je tolik dio hrvatske inteligencije na noge podiglo, i koje se u svojoj cjelokupnosti u prvim redovima za narodne svetinje borilo; ostavimo to, a samo pitajmo 12 apostola tugje misli: jesu li vas roditelji poslali na nauke i za vas troše, da se stavite u supor s njihovim osvjedočenjem ezotičnim doktrinama, i da u narod i njegovu uzdanicu uvagjate smutnju ludim novotarijama, za koje ni iskvareni zapad, ne bi dao lulu gnjila duhana? Ako nijeste što boljega naučili, nego paljetkovati po smetištu tugjinstva, bolje da se vratite kući i prihvatite motike ili vesla“.

Opica se dakle Božja ovaj put prevari u svojim računima: od kapele ne bi ništa! Nije našla gradiva. To služi hrvatskoj omladini na veliku diku i čast. Svojim duvanjem raspiri nečastivi samo još veéma vatru svetoga oduševljenja u srcu mladeži za slavlje i za svetoga Oca u Rimu, a za „zlatno srce“ tekoše od sada prinosi sa sviju strana još obilatije. I sam gospodin otac jednoga od one „dvanaestorice“ dao je 20 kruna „za svoga zavedenoga sina.“. — Na taj način promicao dakle i gjavô naše slavlje.

8. Zlatno srce.

Dne 15. svibnja godine 1847. preminu u Genovi, na putu u Rim, veliki rodoljub, vogja i oslobodItelj irskoga naroda: Daniel O'Connel. Zadnja mu želja, oporuka njegova, bijaše: „Moju dušu Bogu, moje tijelo Irskoj, moje srce u Rim“. Pa tako i bi. Dok je njegovo tijelo čitav irski narod u prisutnosti 33 biskupa i preko 500 svećenika pokopao u domaćoj grudi, sahranio je veliki papa Pio IX. srce ovoga vjernoga sina i neustrašivoga pobornika katoličke crkve s velikim slavljem u srcu kršćanstva, u Rimu. Pa kao što je srce ovoga velikana još na umoru čeznulo za Rimom, tako vuče i srce svakoga pravoga katolika za vječnim gradom. Svako bo dijete crkve Kristove znade, da u Rimu i za njega bije jedno srce, koje očinskom svojom ljubavlju obuzimlje „urbem et orbem“ — Rim i cijeli okrug zemaljski, veliko srce Namjesnika Onoga, koji je rekao: „Dogjite k meni svi, koji ste nevoljni i opterećeni, ja ću vas okrijepiti“.

To vrijedi za svakoga katolika, napose za svakoga Hrvata. Tâ nije li mukoborna Hrvatska od vajkada do nogu Namjesnika Kristova našla zaklona proti svojim neprijateljima, utjehe u nevolji i nove, nadnaravne snage, da ustraje junački u svetoj borbi? Ali i hrvatski narod vraćao je ljubav za ljubav. Ova ljubav prema svetoj Stolici, koja je u duši hrvatskoga naroda vazda tinjala, planu na osvitu dvadesetoga vijeka u srcu naše mladosti novim, neobičnim žarom. Ovu svoju ljubav htjede ona za-

svjedočiti pred čitavim svijetom, i to ne samo praznim riječima; ona htjede Njegovu Svetost obradovati i dragocjenim darom. A što će dati siromašna hrvatska djeca? Golemo blago: svoje mladenačko srce; i kao znamen ovoga dara poklonit će svetome Ocu srce od suhoga zlata. Ova zamisao bi primljena s velikim oduševljenjem. Mladi Hrvati i Hrvatice upravo se jagmili, da svaki barem štogod doprinese za zlatno srce, dȁ i najsiromašniji, koji na domu oskudijevaju i na korici suhoga hljeba, ne htjedoše zaostati, nego s veseljem žrtvovaše svoj filir, neka i oni uzmognu reći: „I od mene je jedan prašak zlata u srcu za svetoga Oca". Jest, dobro dijete: i od tebe je jedan prašak zlata, a u ovom prašku kuca tvoje mlado srce, koje kud i kamo više vrijedi, nego sve blago ovoga svijeta.

Ali hrvatska omladina ne htjede svetom Ocu pokloniti zlatno srce kakvo mu drago, nego lik Presvetoga Srca Isusova. Srcu Isusovu posvetila je ona na svečan način svoje nevino srce; Srce Isusovo i srce hrvatske omladine postalo je tom posvetom jedno srce. A kao vanjski znamen ove svoje nutarnje posvete prikazala je mlada Hrvatska svoje srce u Srcu Isusovu vidljivome Namjesniku Kristovu.

Ovo je srce izradila vješta ruka zlatara Schönbuchnera u Zagrebu, a samo zlato bez radnje stajalo je preko 1400 K. Srce je naravne veličine i može se s gornje strane otvoriti. U njem je pohranjeno duhovno blago, što je hrvatska omladina pribrala za svetoga Oca, naime:

800	postova,
1.200	križnih puteva,
1.500	trodnevnica,
2.000	devetnica,
5.000	pohoda crkava,
8.000	zlatnih krunica,
40.000	sakramentalnih sv. pričesti,
60.000	duhovnih sv. pričesti,
90.000	sv. misa,
126.000	Gospinih krunica,
130.000	samozataja,
150.000	litanija,
575.000	drugih raznih molitava.
Ukupno: 1,189.500	molitava i dobrih djela.

Zlatno srce.

A neki su dapače u prevelikoj svojoj revnosti i ljubavi prema sv. Ocu Svevišnjemu žrtvovali i 2 godine svoga života, moleći ga, neka skrati njihovo žiće, a Namjesniku Kristovu neka produlji dane boravka na zemlji.

Koliko si, mila omladino, ovim golemim blagom razveselila i utješila očinsko srce vatikanskoga sužnja i osladila gorku čašu, što mu je njegova nevjerna djeca pružaju, vidjet ćemo kašnje.

Kad je presvijetli gospodin Dr. Stadler, nadbiskup vrhbosanski, prije nekoliko godina na smrt obolio, poslaše mu gojenci njegova sjemeništa u Travniku s jednom sličicom malu kitu duhovnoga cvijeća, vruće molitve i razna dobra djela s natpisom: „Svomu bolesnomu Ocu ražalošćena djeca". Ovaj je neznatni dokaz djetinjske ljubavi i sućuti tako duboko ganuo bolesnog natpastira, da je poslije izjavio: „U cijelome životu nije još ništa moje srce tako obradovalo i utješilo, kao ovaj dar moje travničke djece."

Mila mladeži hrvatska! Ova je izjava bila prvi povod, da su i tebi preporučili, neka bi i ti sličnom duhovnom kitom razblažila i utješila bolno i strveno srce sv. Oca. Ti si to učinila, i tvoj je dar u istinu napunio dušu sv. Oca vanrednom utjehom i radošću. Onaj milijun raznih molitava i dobrih djela, što si mu u zlatnom srcu prikazala, vrijedi mu više nego sve zlato i drago kamenje. Ona milovidna kita miomirisnog cvijeća, što je niklo u tvom plemenitom srcu, i koje sv. Otac u zlatnom srcu Isusovu kao u kakvoj dragocjenoj posudi još uvijek ima pred sobom, ne će nikad uvenuti, i Namjesnika će Kristova uvijek sjećati, da ga hrvatska djeca ljube, i da će mu vjerna ostati do hladnoga groba.

II. DIO.

Zavjera.

Ili grmi, il' se zemlja trese,
Il' udara more o bregove,
Il' pucaju na Ozlju topovi?
Niti grmi, nit se zemlja trese,
Nit' udara more o bregove,
Nit' pucaju na Ozlju topovi:
Slavlje slavi Srce Isusovo
U Hrvatskoj slavnoj domovini;
Slavlje slave mladi Zrinovići,
Oni čine veliko veselje:
Sebe vjere Srcu Isusovu,
Sebe i svu milu domovinu.

Da si bio, brate moj, dne 4. lipnja g. 1848. u bijelom Zagrebu, imao bi što i vidjeti. U gradu sve vrvi, sve leti, svaka se kuća kiti, sve se pripravlja, da što ljepše dočeka ljubimca naroda: svjetloga bana Jelačića. Napokon kucne odregjeni sât, a ujedno zagrme topovi, zvona zazvone i s daleka se čuje, kano da udara more o bregove, urnebesni živio! živio! živio! A eto ti već vrlih Krapinčana i drugih vojnika:

„Konj do konja, junak do junaka,
A barjaci kano i oblaci".

Za vojnicima nepregledna povorka sjajnih kočija; u njima ti sjede narodni zastupnici, svi u narodnoj odori. Njih slijede presvjetli biskupi i plemići s banskim barjakom i žezlom, a na koncu eto ti na bijelom konju, u prekrasnom narodnom odijelu, kano sunce megju zvijezdama, svijetloga bana Jelačića. Neopisivo oduševljenje obuzme gledaoce po ulicama i kućama. Narod ne zna, kako da pozdravi svog ljubimca, kako da mu iskaže svoje štovanje, svoju ljubav, svoju radost, odanost. Na trgu svete Ka-

tarine pozdravi Jelačić svoj narod krasnom besjedom, u kojoj megju ostalim veli: „Mili moj narode! Evo sam dušom i tijelom tvoj ban. Primi me u tvoj naručaj, te budi uvjeren, da ću za te živjeti i umrijeti“. Ko će opisati entuzijazam, kojim su primljene ove riječi! Gospoda podigoše bana tri puta u vis, a gospogje obasuše ga s bližnjih prozora cvijećem. To bijaše ulaz, svečana inštalacija bana Jelačića.

Mila omladino hrvatska! Za što ti ovo pripovijedam? Za to, jer je ova svečanost lijepa slika i prilika onoga slavlja, što se je na Srce Isusovo 1900. zbilo ne samo u bijelom Zagrebu, nego širom hrvatske domovine. U premnogim gradovima i selima zagrmješe na taj dan topovi, zazvoniše zvona, zaorilo veselo klicanje i pjevanje, krenuše sjajne povorke i procesije. Ko je ulazio? Ko se inštalirao? Kralj kraljeva, gospodar gospodara. Isusa, Sina Boga živoga vodi hrvatska omladina u triumfu kroz kićene ulice u krasno urešene crkve, njegovu se Srcu pred nebom i zemljom svečano zavjeruje i posvećuje, njega inštalira za svoga kralja, za kralja svoga srca, svog vijeka, svog roda i doma.

Nije nam moguće, da u ovoj knjižici potanko opišemo slavlje hrvatske omladine u svim pojedinim mjestima; a nije to ni od potrebe, i kako mislimo, ne bi ni našim štiocima milo bilo, sto puta isto te isto čitati. Zato ćemo ovu ogromnu svečanost orisati samo u glavnim crtama, te ćemo u pojedinim zemljama tek one gradove, mjesta ili zavode pobliže istaknuti, gdje se je posveta mladeži na osobit način obavila — ostalima na izgled i pouku.

Hrvatska.

Prijestolnica Hrvatske i središte slavlja.

Zagrebu, glavnome gradu sviju zemalja, gdje se ori jezik hrvatski, središtu znanja i umjetnosti hrvatskoga naroda, srcu i živom vrutku našega vjerskoga i narodnogu života, dolikuje i prvo mjesto, gdje se govori o slavlju hrvatske omladine. Jer u Zagrebu, ne samo da je ova krasna zamisao niknula, pod brižnom njegom slavnoga odbora lijepo se razvila i po cijeloj domovini razgranila, nego tuj se je i posveta na presjajni način obavila. Ovu nam svečanost krasnim svojim perom crta veliki štova-

telj Božanskoga Srca i gorljivi revnitelj za njegovu čast, duhovnik u nadbiskupskom sjemeništu, preč. g. Dr. J. Lang.

Dan 22. lipnja m. god., t. j. dan Presv. Srca Isusova, odista

Naslovni list iz albuma.

će vazda živo lebditi u slatkoj uspomeni mladeži zagrebačkoj. Preuzv. gosp. Natpastir bje odredio, da se baš na taj dan sva mladež u Zagrebu i muška i ženska u stolnoj crkvi sv. Stjepana

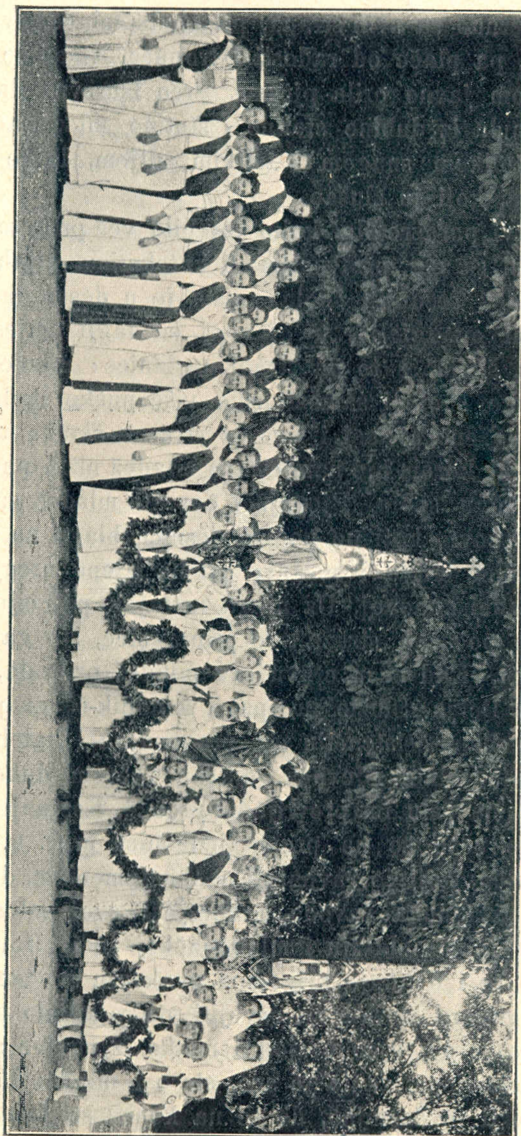
kralja, Kralju vjekova neumrlome pokloni, Njemu za sva dobročinstva ovoga stoljeća zahvali, i Njemu se za ovo stoljeće posveti. Kad se p. n. gg. katehetima zagrebačkim dojavilo, da se nastoji oko toga, e bi se sva mladež hrvatska koncem ovoga stoljeća Gospodinu Spasitelju posvetila, sva gospoda u jedan mah s ushitom i oduševljenjem poprime taj naum. I oni stanu namah svaki svoju mladež pripravljati na taj preznameniti čin. Dva tri mjeseca prije posvete mladež bi obavljala — dakako dragovoljno — razne molitve i pobožnosti, i vježbala bi se u maloj trapnji i samozataji, i sve bi to prikazivala za sv. Oca papu, Leona XIII., da tako Isusu Gospodinu u osobi Njegova Namjesnika na zemlji iskaže svoju djetinju ljubav. Dva tjedna prije posvete mladež se raznih škola u odregjene dane ispovjedila i pričestila, pa i to za sv. Oca papu Bogu prikazala.

Napokon osvanu 22. lipnja, dan samoga Srca Božanskoga, dan možda najljepši, što ga je Hrvatska u prošlom stoljeću doživljela, a zaista i ponajljepši, što ga ikad doživio narod hrvatski. Bijaše krasan dan. Nebo vedro i sunce žarko i nebesa sáma ko da od milja drkću gledajući, što li se u glavnome gradu Hrvatske, bijelome Zagrebu, zbiva. Već ranim jutrom u mladenačkom svijetu sve živo: svak gleda, da se iskiti dušom i tijelom što ljepše. Mladež u samostanu čč. ss. milosrdnica — njih do 1000 i više — primi taj dan sv. pričest. Izminula jur na tornju deveta ura, dovršila se i konventualna služba Božja, a tad velebnim glasom zazvoni zvono u tornju katedralke i poziva svu mladež u krilo stolne crkve. Divno li bijaše to pogledati! U tinji čas ko rijeke silne poplavi mladež vas grad, i poteče pod vodstvom svojih vrijednih kateheta, profesora, učitelja i učiteljica k hramu Božjemu: jedni sa svojim barjacima, a drugi bez barjaka. No najljepše bilo pogledati, kad se ukazala mladež samostanska — njih 1600 i više po broju. Na čelu te silne povorke stupale tri pripravnice sa krasnim barjakom pripravničkim, a za njima je šest pripravnica nosilo kip Srca Isusova. Oko kipa razvrstale se djevojčice od najmanjih do najviših, od svake škole njih po nekoliko, odjevene kako i one prve sa barjakom u bjelinu sa dugim tamnocrvenim trakom preko ramena (dekoracijom) i sa kokardom Srca Isusova na prsima. Iza njih stupale gdjice. pripravnice pjevačice, a za tim ostale pripravnice, djevojčice

sve nižih i viših škola (sve sa kokardom na prsima), dok se povorka nije završila s dječacima iz Jelačićeva sirotišta na Josipovcu. Od samostana čč. ss. pa sve do katedralke razlijegala se ulicama gradskim divna pjesan Srcu Spasovu — tako krasno i milo, kako to samo umiju pripravnice samostanske. Narod po ulicama i trgovima grnuo sa svih strana, pa gleda mladež svoju, pa se divi, pa hvali, pa plače od radosti i tronuća. Nikad se još nije gradom Zagrebom javno orila pjesma Srcu Isusovu; danas se ona prvi put izvinula iz dubine stotine i stotine mladenačkih srdaca i odjeknula tolikom snagom i tolikim miljem, da je potresla dušom svakoga, koji ju slušao.

Mladež se u crkvi porazredila, kako joj bilo već prije točno označeno. Gg. klerici sa gg. profesorima i katehetima bijahu u svetištu, muška mladež srednjih škola unišla je u desnu lagju, t. j. u onu na strani evangjelja, u glavnoj se lagji smjestila ženska mladež viših škola, i to na strani poslanice: mladež iz samostanske učiteljske škole i samostanske više pučke škole, a na strani evangjelja: ženski licej i ženska stručna škola; u lijevoj lagji, kako i pod korom bje namještena mladež nižih pučkih škola jednoga i drugogu spola. Pjevajući doprati mladež samostanska kip Srca Isusova, koji no podiže desnicu blagu na blagoslov gradu, u stolnu crkvu i postave ga na lijepo uregjeno mjesto na katedri nadbiskupovoj. Uz njega ustrajale pod cijelom službom Božjom, kao počasna straža sve pripravnice, što ga nosile ulicama gradskim. Kad se u crkvu sva mladež pribrala, otpoče svečana služba Božja. Služio ju opat i kanonik-čuvar, preč. g. Fr. Budicki, uz svečanu asistenciju gg. prebendara i kateheta. Ukrasio ju zbor katedralnih pjevača, ojačan zborom duhovne mladeži zagrebačke; na čelu im prevrijedni preč. g. Kostanjevac. Poslije službe Božje uspe se na propovijedaonicu preč. g. kanonik dr. Baron, da on, koji je ravnatelj nadb. sjemeništa, dakle ravnatelj najvišega uzgojnoga zavoda, probesjedi svoj mladeži. Govor je bio skroz prema slavlju i mladenačkoj ćudi. Govorio je odmjereno, kako se i dolikuje prigodom ovakovih svečanosti. Već same misli u govoru morale su osvojiti svako mlado srce; a kad je prečasni govornik uzeo besjediti onako iz punine srca, onako vatreno i oduševljeno, zanio je sve, staro i mlado. U govoru je istakô, kako li je dostojno, da se na koncu stoljeća po-

klonimo i zahvalimo kralju vjekova — Isusu Kristu. Protumačio je, što će to reći: prikazati se Srcu Isusovu, a za tim, kako li je uzvišeno po mladež i za nju najspasonosnije, da se u novom vijeku sva posveti Bogu. On reče:

Učenice milosrdnih sestara u Zagrebu nose kip Presv. Srca u prvostolnu crkvu.

„U zaglavnoj smo godini 19. stoljeća. Ovih se 19 stoljeća broji od zemaljskog rogjenja G. Isusa Krista, Boga i Spasitelja našega, koji, kako je stvoritelj svega, što postoji (Iv. 1), Otkupitelj cjelokupnoga roda ljudskoga i ugalni kamen novozavjetnoga kraljestva Božjega: tako je cilj i središte svih vremena, stožer svekolike povjesti roda ljudskoga, A i Ω prošlosti, sadašnjosti i budućnosti. Zato i katolički svijet doprinosi u zaglavnoj godini 19. stoljeća na prelazu u 20. stoljeće, G. Isusu Kristu, kralju vjekova, besmrtnom i nevidivom

utemeljitelju kršćanstva, Bogu i Spasitelju, tribut zahvalnosti za blagodati, kojima je kršćanstvo i u 19. stoljeću usrećivalo svijet; iskazuje mu počasti, koje mu kao Bogu i Spasitelju i najvišem

Naslovni list iz albuma.

gospodaru našem pripadaju; oplakuje grijehe, kojima je 19. vijek vrijegjao Boga i Krista, i moli milosrgje Božje za dolazeće 20. stoljeće. A da bude kruna i posveta tim težnjama plemenitih du-

hova, proglasio je namjesnik Kristov, sv. Otac Papa Leon XIII. zaglavnu godinu 19. stoljeća svetom godinom i odredio, da se sav rod ljudski posveti Srcu Isusovu.

I hrvatski narod, svjestan si slavne prošlosti, ponosom spominjane borbe za krst časni i velikih blagodati, primljenih od namjesnika Kristovih, prvostolnika Rimskih, ne će da zaostane za ostalim kat. narodima u zahvalnosti, vjernosti i poklonstvu spram G. Isusa Krista, i spram njegova na zemlji namjesnika, sv. Oca pape. I hrvatski se narod na poziv sv. Oca posvetio Srcu Isusovu; i iz njegove sredine hrle ove godine hodočasnici put vječnog Rima; napose će ovih dana do 500 Hrvata i Hrvatica poći u Rim, da se, vogjeni našim preuzvišenim metropolitom i nadbiskupom, poklone Kristovu namjesniku, slavno vladajućemu papi Leonu XIII., da uberu milosti sv. godine, i izmole za sebe i narod svoj milosrgje i blagoslov Božji za dolazeće 20. stoljeće.

U tom svetom zanosu ne će da zaostane, hoće da se natječe plemenita hrvatska omladina. I njezini zastupnici putuju ovih dana u vječni Rim, gdje će lično predati sv. Ocu album s potpisima hrvatske omladine, i dati mu na uzdarje srce od suhoga zlata, koje ima biti simbol one vatrene ljubavi, kojom se hrvatska omladina u zaglavnoj godini 19. stoljeća i na prelazu u 20. stoljeće posvećuje Presvetomu Srcu Isusovu, te zavjetuje vjernost G. Isusu Kristu i njegovu na zemlji namjesniku, sv. Ocu Papi, toj vidivoj Bogom postavljenoj glavi svete jedino spasonosne kat. crkve.

Posvetu onu, što ju pomenuto zlatno srce sv. Ocu darivano označuje, ovršuje hrvatska omladina širom cijele domovine, obavljajući vanjskim i svečanim načinom čin posvete svoje Presvetom Srcu Isusovu. To veliko djelo, to slavlje hrvatske omladine, na osvitu novoga stoljeća, ovršuje se evo danas u prijestolnici Hrvatske, u bijelom našem Zagrebu, u velebnom ovom prvostolnom hramu. To slavlje sabralo je evo danas na svetkovinu Presv. Srca Isusova u ovaj sv. hram mladež svih škola grada Zagreba, počevši od majušne djece pučkih škola, pa sve redom do članova najvišeg prosvjetnog zavoda, do onih gragjana sveučilišnih, koji mladost svoju posvećuju sv. bogoslovlju, kraljici svih znanosti.

Zaista je divno; jer najsvetijem cilju posvećeno, ovo jedin-

stvo, što nam ga evo danas; evo ovaj čas, u sv. hramu prikazuje hrvatska omladina, kada sva složna čeka trenutak, da Srce svoje posveti Srcu Isusovu; da činom izvede ono, što označuje

Naslovni list iz albuma.

ono zlatno srce, koje će u ime njezino ovih dana biti darovano namjesniku Kristovu na zemlji.

Budi mi zato pozdravljena hrvatska omladino, ti kruno i

radost naša, pa primi čestitku radi plemenštine srca svoga, koje hoćeš da posvetiš najsvetijem Srcu, Srcu Isusovu. Ali prije nego li izvedeš to veliko djelo, poslušni mene kao slugu Kristova, da ti reknem: što to znači, srce svoje posvetiti Srcu Isusovu?

Riječju srce označuje se u sv. Pismu, toj knjizi Božjoj: razum i volja čovječja, dvije najodličnije sile bića čovječjega, dva pokretača svega mišljenja, htijenja i djelovanja našega. Kad zato mladi sinovi i kćerke hrvatske posvećujete danas Isusu srce svoje, to znači, da Isusu predajete u vlast ono, što je u vas najodličnije i najdragocjenije, što ravna cijelim žićem i bićem vašim, svim vašim mišljenjem, osjećanjem, htijenjem, skromnim i javnim životom i radom: posvećujete Isusovu Srcu razum i volju svoju. Posvećujući Isusu razum, javno ispovijedate i obričete, da će se razum vaš vazda kretati u svjetlu vječne istine, kojoj je izvor Bog, koju je Isus Krist svijetu objavio i bezbrojnim čudesima i krvlju svojom na križu zapečatio, a koju čistu i neokaljanu već 19 vjekova naviješta i naviještat će do konca svijeta sv. kat. crkva, taj jedini Bogom postavljeni vogj na stazi spasenja. A posvećujući Isusu volju svoju, ispovijedate i obričete, da volja vaša, sve odluke i težnje, sva ljubav vaša, sav život i djelovanje vaše ne će nikad doći u sukob s voljom Božjom, sa sv. zakonom Božjim, što ga je G. Isus Krist svijetu proglasio, a koji sv. crkva katolička svijetu naviješta. Podvrgavajući tako prevarljivi razum svoj neprevarljivom razumu Božjem, i slabu volju svoju svetoj i jakoj volji Božjoj, prinosite time u srcu svome na oltar Srca Isusova najdragocjeniju žrtvu mladosti i cijelog života svoga. Ali vršite i djelo najplemenitije po sebe i po predragi hrvatski narod svoj; jer i za pojedinca čovjeka i za narode i za države nema ne samo vječnoga spasenja, nego ni prave zemaljske sreće i blagostanja bez tijesne zajednice s Isusom Kristom, bez milosti i istine kršćanske, bez žive vjere i pokornosti spram nauke i zapovjesti sv. kat. crkve, koja je kraljestvo Božje na zemlji, i jedini put do kraljevstva Božjeg na nebesima.

Ne reče bo badava sv. Petar, da nema u drugome spasenja do samo u Isusu; „jer nije drugo ime pod nebom dano ljudima, u kom treba da se spasimo“. (Dj. ap. 4, 12.) A sam Spasitelj G. Isus Krist izrično veli: „Tražite ponajprije kraljevstvo Božje

i pravicu njegovu; pa će vam se sve ovo, t. j. zemaljska dobra, dodati“. (M. 6.)

Imate zato, predragi sinci i kćerke hrvatske, velikih i vanrednih razloga, da se danas i cijeli život svoj iz dna plemenite duše svoje radujete današnjoj posveti srca svoga Srcu Isusovu. Jer, ostanete li u svim životnim prilikama do zadnjega daha života vjerni svetim načelima, koja današnjom posvetom upisujete na barjak života svoga: to ćete bez sumnje biti i ostati vjerna djeca Kristove Crkve, ali i vjerni sinovi i vjerne kćeri naroda svoga, čestiti kršćani-katolici, ali i čestiti Hrvati, urešeni kršćanskim, Bogom zahtijevanim krjepostima, ali i gragjanskim, Bogom posvećenim vrlinama: spasit ćete za vječnost sebe, ali biti i na spasenje narodu svom.

Borba je život čovječji na zemlji. Za to morate i vi, dragi moji, biti spremni na borbu za sveta načela, na koja se obvezaste današnjom posvetom Srcu Isusovu. Borit ćete se morati protiv svijeta, tijela i gjavola, napose protiv neprijatelja imena Kristova i spasenja našega. Ali ne klonite duhom; jer ostanete li životom i radom vjerni Kristu i njegovoj crkvi, nikad vam u borbi ne će uzmanjkati milost Božja i pomoć onoga Presv. Srca, s kojim danas sjedinjujete srce svoje. A ako je Bog s vama, tko može što proti vama? Budite zato junaci pod barjakom Kristovim, u zajednici s Presv. Srcem Isusovim, pod vodstvom majke vaše, sv. katoličke crkve, koje, jer je na Petrovoj pećini sagragjena, ni vrata paklena svladati ne će. Čuvajte ponajprije srce svoje od svake grjehote; vršite savjesno sve svoje kršćanske dužnosti; jasno i neustrašivo, ne uzmicajući pred nikakvim obzirima ljudskim ispovijedajte živu vjeru u Boga Krista, vjernost sv. kat. crkvi, ljubav i odanost vidivoj glavi Kristove crkve sv. Ocu Papi. Dobro pamtite, da svi neprijatelji propetoga Krista i njegove crkve jesu i grobari sreće i vaše i naroda našega. Ali i to znajte, da je Isus Krist, kako on sam reče, onaj kamen, na kome će se razbiti svatko, tko na nj udara; a bit će satrven svatko, na koga taj kamen padne (Mat. 21, 44.), a pada sjegurno taj kamen, t. j. teška osuda i kazna Kristova i na pojedince ljude i na narode, koji se ogrješuju o Krista ili što je isto: o njegovu crkvu.

S ovim mislima i na njim osnovanim odlukama spremite

*

sada, predragi sinci i kćerke hrvatske, srce svoje, da ga posvetite Presv. Srcu Isusovom. Jedinstvo ovo srca vašega sa Isusovim Srcem neka vas prati do zadnjeg daha života, da uzmognete svagda i svagdje i na času smrti govoriti sa sv. Pavlom: Živim ja, nu ne ja, nego živi u meni Krist. (Gal. 2, 20.) Amen."

Iza govora pristupi prečasni g. opat Budicki, koji je za cijelo to vrijeme sjedio na stolici kraj oltara, sa svojom asistencijom k žrtveniku, i mirno i dostojanstveno i glasno otpoče moliti posvetu Božanskome Srcu Isusovu: on naprijed, a sva mladež za njim. Kad se posvetna molitva dokončala, zapjeva sva mladež kô iz jednog grla zavjernu pjesmu, posvećenu Srcu Isusovu. —

Pjesma je divna. U njoj se ljubav k Božanskomu Srcu tako lijepo sklada sa ljubavlju k domu; ali je i napjev k pjesmi jednako divan: njime se sva punina mladenačkog srca tako nježno, a tako silno, tako sveto i tako žarko izlijeva pred licem Gospodnjim. Vjeruj mi pobro, u Zagrebu se još nikad nije čulo pjevanje tako milo i veličanstveno, kako bijaše ovo. Promisli: pjesma je krasna sadržajem i napjevom, nju zapjevalo stotine i stotine, dâ tisuće i tisuće grla, grla svježih i mladenačkih, grla nježnih i krjepkih, grla tanko izvježbanih; a promisli k tomu, da se pjevalo iz punine mlada srca, srca čista i nevina, srca oduševljena za Krista, Gospodina svoga, srca, što se malo prije okrijepilo samim Bogom u svetoj pričesti; pomisli si sve to, pa ćeš bar donjekle oćutjeti svu milinu toga regbi angjeoskog pjeva. Dâ ovo pjevanje, kojim se srca mladih Hrvata i Hrvatica za uvijek prikazivala Svevišnjemu, bijaše tako krasno, da je od milinja njegova svačija duša zadrktala, da je od milinja njegova i oko se muževo orosilo vrelom suzom. Veličanstven bijaše to prizor! Prijestolnica Hrvata vigje ovaj dan, što još ne vigje nikad. Pomisli: kad je Zagreb u povjesti svojoj imao toliko mladeži u krilu svojemu, kako što je sada ima, i to mladeži sa svih strana Hrvatske prostrane? Pa sva ta mladež danas se nagje na okupu, pa sva ta mladež kano iz jednoga grla zapjeva hvalu i zahvalu Svevišnjemu u ime svoje i u ime cijeloga naroda hrvatskoga za sva dobročinstva, što ih je Gospodin kroz stoljeća svoj Hrvatskoj udijelio; pa ta mladež — ta buduća Hrvatska — zavjeri se Bogu za novo stoljeće. S Bogom hoće mlada Hrvatska da započme svoj novi vijek, sa živom vjerom i nepokolebivim

ufanjem u Boga hoće mladež da stvori novu četu, jaku, čeličnu, sretnu Hrvatsku.

Iza pjeva podijeli prečasni g. Budicki svima blagoslov i svečanost se dovrši. Odrasli se razigju, a i mladež samostanska — i još gdjekoja druga — u lijepom redu, kako je došla, tako se i vraća u dvore samostanske, prateći kip Srca Isusova, ali drugim ulicama, no što je pošla u katedralku. Opet zaori slatki pjev Srca Isusova, i opet narod stoji i gleda uzdanicu svoju, i naslagjuje se pjevom svetim i pobožnošću mladeži. Tako unigju u škole svoje.

Poslije svečanosti sve bijaše razdragano: i veliko i malo i odlično i priprosto nije smagalo riječi, da opiše radost svoju, da opiše, što je netom svojim očima gledalo i svojim ušima slušalo. Sve je hvalilo mladež; sve uznosilo onoga, koji je bio glavni pokretač svemu, presv. g. dra. Jagatića. Slava njemu i od Boga plata vela!

Oj Hrvatska mila, domovino draga, teški te jadi pritištu svakojaki; ali ne zdvoj! Dok ti imaš mladež takovu, mladež, što ljubi tako žarko Krista Gospodina i Njega tako svečano ispovijeda: dotle vječna nad tobom bdije Ljubav, i ta Ljubav Vječna, koja ravna udesima svijeta, zapovjedit će jednom svemožnom riječi svojom: Oj sunce sreće i nad Hrvatskom mi sini!

Oj Božansko Srce Isusovo! Ti kralju i središte srdaca hrvatske omladine, ded čuvaj ta mlada srca, po vjeri, ufanju i ljubavi Tebi posvećena, u čistoći i nevinosti, e da iz tih srdaca izagju velike misli, krjepke i stalne odluke, čelik-značajevi i nepokolebivi borioci za slavu imena tvoga i pravu sreću i slobodu doma hrvatskoga! Budi vazda milostivo mladeži našoj, budi milostivo domovini našoj, budi nam zalog nove sreće, budi spas sviju nas! Od jednoga kraja Hrvatske do drugoga neka je hvaljeno i slavljeno, neka je čašćeno i ljubljeno Presveto Srce Isusovo sada i do vijek vijeka!

Glina.

Što može revnost i jednoga!

Iz slijedećega opisa, što ga imamo zahvaliti revnoj učiteljici, Albertini Doblitzky, jasno se vidi, kako može revan sve-

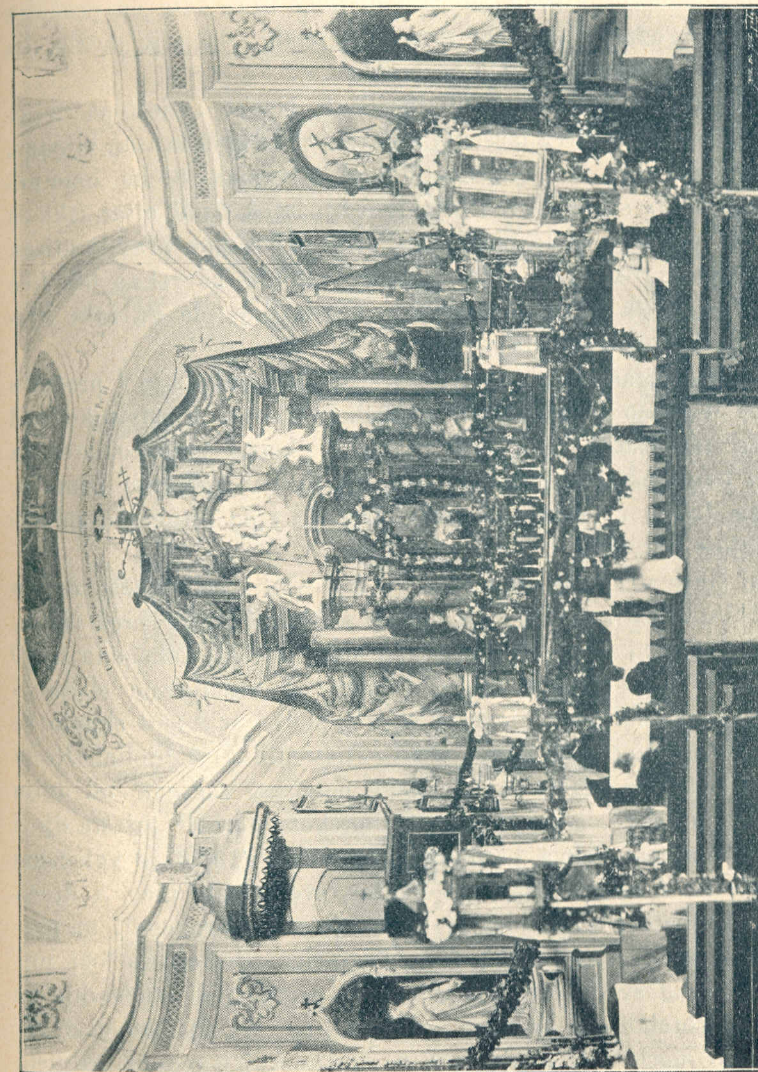
ćenik svetom vatrom žarke ljubavi Božanskoga Srca raspaliti i oduševiti staro i mlado. Svako dijete, a i mnogi odrasli dobili su one krasne knjižice „Slavlje hrvatske omladine", koje su vrlo rado i sami čitali, a i čitalo se opet i svekolikoj mladeži svake nedjelje poslije sv. mise po koji odlomak pod nadzorom gosp. katekete, koji im je onda sadržaj i tumačio.

Tako su djeca rekao bih dnevice bila podsjećivana i pripravljana za to rijetko slavlje — pa nije propušteno niti razjašnjenje svečanosti kroz nekoliko nedjelja kod školske mise, te su tako i odrasli bili ujedno podučeni i razjašnjeno im bje, u koju su svrhu djeca darivala filiriće i potpisivala arak.

Odregjena bje i devetdnevna pobožnost. No megju školskom djecom pojavio se dobrac, a da se širenje te bolesti zapriječi, obdržavali se zaključni ispiti ranije, a i ta pobožnost morala se skratiti na 3 dana. — Pa u prkos svemu tomu proslavila je naša mladež to rijetko slavlje — svršetak najme 19. a početak 20. stoljeća — s posvetom „Presv. Srcu Isusovu" vrlo svečano. Pa zar samo mladež? Ne, ne, sve što je samo moglo, poteklo je 24. lipnja do crkve, da se uteče pod zaštitu Presv. Srca Isusova i da sudjeluje kod tog rijetkog i veličanstvenog slavlja. Kažem „veličanstvenog", a taj je naziv još preslab, da dostojno i istinito izrazi onu uzvišenost, kojom se to slavlje ovršilo. Žalim, vrlo žalim, da je i moje pero preslabo, pa da ne će biti u stanju zbilja prikazati i drugima ono, čemu smo se mi svi divili, što je sve prisutne do suza ganulo, i što će nam svima ostati u vječnoj neizbrisivoj uspomeni. A to opet imamo samo zahvaliti našem dobrom kateketi g. Ivanu Malančecu, koji je nekoliko dana po cijeloj Glini nastojao, da po mogućnosti upriliči što ljepše slavlje svojim učenicima. On je sebi stvorio, kako vigjesmo, krasan plan, ali trebalo ga i izvesti, a to je stajalo mnogo truda, mnogo napora i mnogo žrtve s njegove strane; a toga svega nije se on žacao, da svoju ideju oživotvori. U najvećoj vrućini od rane zore pa štono se veli do mrkle noći oblijetao je kuće moleć i podučavajuć, kako da se prave vijenci, guirlande i bouqueti za potrebnu dekoraciju crkve. Kraj svega toga kupio je i sam djecu oko sebe učeć ih zgodne pjesme Srcu Isusovu.

Već u subotu vidjesmo, kako se — tako reći — natječu mala i velika djeca, muško i žensko, da po mogućnosti ugodi

svomu dragomu kateketi noseći i vozeći gotovi nakit u crkvu, gdje ih je on čekao. — Oko 4 sata počelo je dekoriranje. Svatko,

Glavni žrtvenik župne crkve u Glini nakićen.

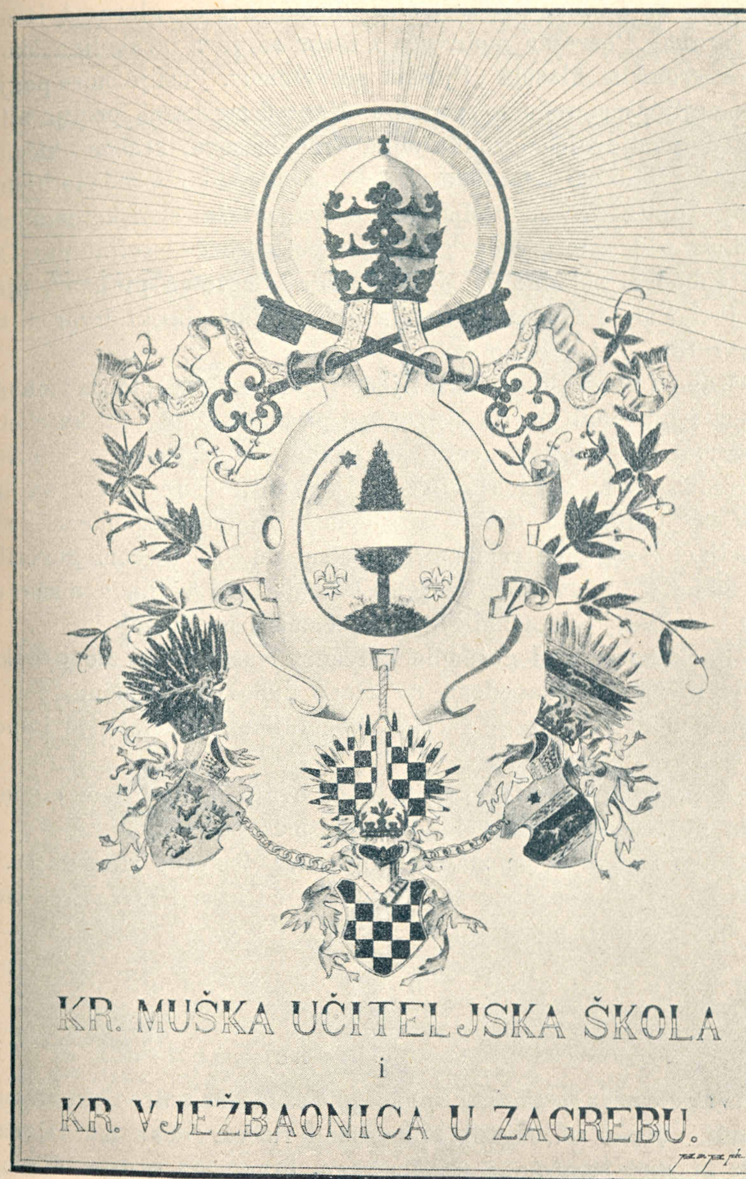
tko je samo prolazio mimo crkve, zašao je unutra, pa se čudio onoj ustrajnosti, koju je pokazao g. kateketa. Sam sa zvonarom

verao se po ljestvama pribijajuć i primjerajuć nakit. Bilo je doduše i nješto djece, ali ta su pomagala gledati — glavno je ipak on sam radio ne žacajući se i svoj život na kocku staviti, kadno se popeo na prozor zvonika, da vidi kako bi se dalo na pročelje crkve što zgodnije jedna guirlanda smjestiti. To nije pustio, da zvonar učini veleć: — „On je otac“.

Na velikom žrtveniku bila prilično visoko smještena cvijećem okićena slika Srca Isusova, a poviše slike opet krasan vijenac, koji je sizao sve do oltara. Stupovi žrtvenika bjehu omotani guirlandima iz šimširovine i bijelog cvijeća. A cijeli oltar iskićen cvatućim cvijećem u loncima tako, da je sve skupa pravilo utisak divno cvatućeg vrta, iz kojeg sredine smijalo se rekao bih lice našeg Spasitelja plamtećim srcem zadovoljno, da ga ruke njegove djece hoće tako da proslave.

Slično bijaše cijela crkva urešena. Isto tako bje i pročelje njezino iskićeno guirlandama u obliku lukova, a povisoko nad vratima namješteno opet vrlo veliko i ukusno urešeno srce sa križem kao simbol svečanosti. Tako se je naš kateketa izmučio, te istom kasno u večer bio gotov. Dao je i po fotografu snimiti nutrašnjost crkve.

U jutro u 7 sati obavljena je ispovjed i sv. pričest. Jedva da je bilo 8 sati, već su djevojčice u bjelini jurile pred školu, da samo ne zakasne. Svečanost je doduše bila zakazana u 10 sati, ali mi svi poznamo djecu, da ona od veselja ne mogu ni spavati, samo da na vrijeme dogju. I zbilja u 9 sati skupio se priličan broj dječaka i djevojčica — potonjih 30 u bjelini. Kada je treći put zazvonilo, pogje lijepa povorka vogjena od dviju učiteljica u crkvu, gdje je opet g. kateketa odredio mjesta djeci kao i odraslima. Crkva je bila dupkom puna. A kad je velečasni gospodin sa 4 gjaka stupio pred oltar, sve je palo nice, a djeca stadoše pjevati. Poslije evangjelja zagje naš vjeroučitelj na propovjedaonicu, te zanosnim, u srce dirajućim riječima razloži prisutnima svrhu svečanosti. Za njegove propovijedi iznenadila je mnoge prisutnike ona svečana grobna tišina. Ma nisi čuo ni daha. Sve samo uprlo oči u njega, a u mnogom i mnogom zablista suza u oku od nekog blaženog čuvstva, gledajuć i slušajuć, kako mu iz dna duše teku zanosne gorljive riječi o ljubavi Srca Isusova spram nam ljudima, pa kako je onu svu ljubav htio — vi-

Naslovni list iz albuma.

dilo se na njem — da upravo ulije u naša srca, da i njih uspali samo za Krista. Svršiv govor klekoše svi te glasno i jasno odgovarahu „Posvetnu molitvu“, a zatim zapjeva svakolika škol. mladež gromkim glasom „Pjesmu posvetnicu“. Poslije mise pogje sve u najljepšem redu u procesiju. Napred muškarci, poslije njih nosile dvije djevojčice veliku sliku Srca Isusova, krasno okićenu cvijećem i širokom narodnom vrpcom, a oko slike poredane bjehu najprije djevojčice u bjelini, onda sva ostala školska mladež. Za njima u uzornom redu gospogje, gospogjice i seljakinje. Cijelim ophodom skladno se upravo orila „Posvetna pjesma“, pjevalo je i malo i veliko. Procesija obišla tako glinski drvored, te se povratila opet u crkvu.

Kako je sve bilo oduševljeno dokazom je, što su mnogi obrtnici i gragjani poslije svečanosti pristupili velč. g. kateketi, te mu upravo ganuti zahvalili na trudu i muci, koju je uložio, da njihova dječica to slavlje što svečanije sprovedu i da im svima taj dan tako ostane u vječitoj ugodnoj uspomeni. Pa i isti seljaci i seljanke razilazeći se nisu o ničem drugom govorili, nego kako to nigdar nisu vidjeli. Dă, nisu oni vidili, a nismo ni mi, a ni nitko još u Glini slične svečanosti ne doživje.

Pa kako je god gospodin kateketa marni sluga Božji, tako je i ta svečanost provedena u strogo duhovnom načinu, jer i poslije podne odslužio je svečanu večernjicu, kod koje je i opet bila crkva dupkom puna.

A sada ne mogu propustiti, a da ovdje javno u ime cijelog mjesta ne rečem g. kateketi „Bog platio!“

Tako smo u ovom malom mjestancu dostojno završili 19. i počeli 20. vijek pouzdano se ufajuć, da će nam Presv. Srce Isusovo biti vazda u pomoći.

Varaždin.

Trostruki vijenac Božanskome Srcu.

Varaždinska omladina splela je Božanskome Srcu prekrasan trostruki vijenac od svježih miomirisnih ružica. Jedan mu vijenac saviše učenice samostana uršulinskoga, drugi mu skitiše djevojčice više, niže i stručne gragjanske ženske škole, treći mu darovaše vrli gjaci kraljevske gimnazije.

Uršulinski samostan.

Dan 22. lipnja o. g. bijaše u našem uršulinskom samostanu u Varaždinu dan sreće i blagoslova — rajskog veselja, toga bo

Naslovni list iz albuma.

se dana naša mila mladež svečanim načinom posvetila Presvetom Srcu Isusovu.

Nu mnogo prije pobudilo se u naše djece oduševljenje za taj toli zanosni čin — čim bo im u ruke dogje lijepo djelce „Slavlje omladine.“ Njihova i onako nježno ljubeća, nevina srca, jošte većma planu čitajući milozvučne redke, te svetim čeznućem izgledala taj toli sretan dan, kojim će se posve pod barjak Presv. Srca staviti, da za nj samo živu, pod njim se bore protiv pakla sili. Smišljala djeca na sve moguće načine, kako da što dostojnije priprave učine za sv. obrede. Krasan žrtvenik imao se u paviljonu na igralištu podići. Nu vrijeme bilo nekud nepovoljno — vazda bi kišilo i prijetilo — svu radost, sve osnove pomrsiti. Al dječja molitva prodire nebesa, pa tako bje i sada. Nježnim pouzdanjem uteku se djeca molitvom Ocu nebeskom, da im oprosti pogrješke, te dade, da milo sunce opet svoje lice pomoli i rastjera kišu, da mogu u slavlju posvetit se Presv. Srcu Njegovog jedinorogjenog Sina. I još kad legoše, tmasti oblaci nadvili se nad obzorje — nu Otac ih čuo — i molbe primio, jer jutro sinu — da ljepše bit ne može. Marne ruke postave cijelim igralištem, dvorištem i ulicom drvored granja, a na svakoj toj grančici vijao se mali barjak crvene i bijele boje — znak djetinje ljubavi i čistoće.

Drvored vodio do paviljona, gdje je oku udivljeni pogled zapeo. Stupovi bili crveno presvučeni i zlatnim trakovima oviti. Oltar sav presvučen crvenom tkaninom sa zlatnim gajtanima narešenom, na njem isto tako presvučene stepenice, na kojima počivahu mnogobrojni svjećnjaci i mirisavo cvijeće, dajući čaroban lik, a na najvišoj, ko na prijestolju stajao kip Presv. Srca Isusova, tako milo gledajuć na sakupljene, da te nehotice vuklo da klekneš i usklikneš: „Tko da Te ne ljubi, Gospodine Bože moj!“

Dogje i 3 sata po podne. Eto žugjena časa! Živo kucaju mlagjahna srdašca. Sva djeca u bijelo obučena, sa crvenim srcem na grudima; Marijina djeca uz to i svojom modrom vrpcom i blistajućom medaljom u redove se postavila. Polagano krenu povorka u procesiji, oduševljeno pjevajuć „Posvetnicu“. Poslednji redovi podignu kip Presv. Srca. Djevojčica u bijelo sa vijencem na glavi nosila je vedro kip Presv. Srca, a uz nju stupale po šest sa svake strane — jedne sipljuć cvijeće pred kipom, a druge i to „djeca Marijina“ sa gorućim svijećama.

Čim procesija krenu, sva zvona se živo oglase sa zvonika.

Naslovni list iz albuma.

U crkvi dočeka ih kateketa, veleč. gosp. M. Proštenik. Kratkim ali ganutljivim slovom pozdravi on sve prisutne, ocrta veličinu i dobrotu Presv. Srca: blagoslov, koji se širi svagdje, kud ovo Srce okrilja nadje — sreću, koja im u dio pala, da se mogu svečano i javno prikazat tom Presv. Srcu. Te riječi usplamtiše još većma i onako im goreće srce, pa djeca zanosom i oduševljenjem govorile posvetnicu, odpjevale se neke pjesme na čast Presv. Srca, našto bude svima podijeljen blagoslov sa presv. sakramentom. Na novo zaori „Posvetnica", a procesija krene istim redom natrag do paviljona.

Da dan što ljepše završe — prirede gojenice kod paviljona malu glazbenu zabavicu. Izmjenice pjevale pjesme u čast Krista Spasa i svirale na citari. Za toga bio oltar sav rasvjetljen. Cijelim drvoredom visjeli lampioni, a u malim razmacima obasjalo bi Srce Isusovo bengalsko svjetlo crvene i modre boje. Iznimno trajalo to veselje do 10 sati na večer, kadno se spreme djeca k počinku pjevajuć

Kralju slave silni, blagi,
Blagoslovi zavjet taj;
Blagoslovi rod nam dragi,
U Svom Srcu stan mu daj!

Posveta ta ostat će nezaboravnom uspomenom nama, ko i svima, koji joj prisustvovali, a hvala svima i od Boga plata, koji doprinješe, da se je uzmogla toli ljupko ta svečanost obavit.

Ženska mladež gradske više i niže stručne škole.

Oko sedam sati u jutro, 24. lipnja, krenula je sakupljena ženska katolička mladež (oko 340 učenica) iz zgrade više djevojačke škole u ophodu u župnu crkvu. Iza raspela poredale se prvopričesnice njih 30, sve u bjelini pod crkvenim svojim barjakom, a iza njih ostale učenice, te su krenule vodjene svojim vjeroučiteljem uz zvonjavu zvonova u crkvu. Divnu povorku nevine ove mladeži u bjelini dočekao je na ulazu crkve preč. g. kanonik i župnik Maksimilijan Kolarić. Kad su se prvopričesnice sa barjakom smjestile u svetištu, a ostale učenice u lagji i pjevalištu, započela je svečana sv. misa, koju je služio vjeroučitelj gradskih djevojačkih škola Valentin Cajnko uz asi-

stenciju gradskih duhovnih pomoćnika Ivana Šlangenberga i Ivana Miškulina.

Pod sv. misom, kojoj je pribivalo mnoštvo odličnog građanstva, otpjevale su učenice sedmoga i osmoga razreda uz ine crkvene pjesme osobito skladno troglasno „O Sanctissima". Iza pričesti u svetoj misi pristupio je k žrtveniku preč. g. kanonik M. Kolarić, te je ganutljivim riječima predočio prvopričesnicama, kolikom ih ljubavlju Srce Isusovo dočekuje i prima, a zatim je upozorio odraslije, a osobito roditelje, kako neka brižno nastoje, da ne sablazne tih nevinih duša. Poslije ovog lijepog govora, pričestio je prečasni gosp. Kolarić prvopričesnice, a vjeroučitelj Cajnko je iza toga s njima obnovio krsne zavjete. Bilo je upravo ganutljivo promatrati nevinu dječicu, sa gorećim svijećama u ruci, kako se odlučno odriču službi nečistoga. Mnogima bile su oči orošene suzama, gledajući, kako malena djeca ponizno i pobožno pristupaju k sv. pričesti, a naročito bili su mnogi ganuti do suza, kad su vidjeli, kako se njihova ženska mladež odlučno posvećuje Isusu. Poslije sv. pričesti, nastavila se sveta misa i otpjevala pjesma: „O Isuse, ja te ljubim". Iza svršene sv. mise pošle su prvopričesnice pod barjakom u ophodu k žrtveniku Bl. Dj. Marije, gdje je slika Presv. Srca Isusova i ondje je preč. gosp. Kolarić opet u lijepim riječima istaknuo znamenovanje posvete, te učenicama stavio na srce, kako neka nastoje srce svoje sačuvati od teškoga grijeha, pa će ostati u ljubavi Presv. Srca Isusova. Nakon ovog kratkog lijepog govora, klekla je sva mladež, te glasnim riječima za svojim vjeroučiteljem izgovarala riječi posvetne molitve. Poslije posvete otpjevale su učenice 7. i 8. razreda uz pratnju orgulja skladno pjesmu posvetnicu; no tom razlikom, da su riječi: „Dušom t'jelom vjek sam tvoj" izmijenile riječima: „Dušom t'jelom tvoje smo."

Dok se je pjevala pjesma posvetnica podijelio je vjeroučitelj prvopričesnicama karmelitski škapular i primio ih je u bratovštinu škapularsku, a zatim im je dao uz spomen-slike na prvu pričest i spomen-slike na posvetu. Na svršetku položile su prvopričesnice svoje voštanice na žrtvenik Bl. Dj. M. kao vanjski dar u ime svih učenica Presvetom Srcu Isusovu. Iz crkve je zatim mladež pod svojim barjakom pošla u školu. Ongje je sakupljene učenice više i stručne škole sa njihovim učiteljicama, još jednom

vjeroučitelj sjetio na posvetu Presv. Srcu Isusovome, te im porazdijelio lijepe slike na spomen ove svečanosti. Slika (Isus zaručnik duše) predočuje Isusa, kako otvara vrata i pokazuje na svoje srce djevojci klečećoj u bjelini.

Kr. gornja gimnazija.

Velečasni gospodin Karlo Zloch, vjeroučitelj na gornjoj gimnaziji u Varaždinu crta nam sâm posvetu svojih gjaka. Vidi se, da u grudima tamošnjih gimnazijalaca kuca srce, što je puno ljubavi prema Božanskom Spasitelju i njegovoj svetoj crkvi, što bi želili, da se mogne o svim gjacima kazati. Revni svećenik piše:

Kad je sv. Otac slavno vladajući papa Leo XIII iznenadio i ugodno razveselio sva kršćanska srca proglasivši godinu 1900. svetom godinom, jedna mi se samo misao vrzla po glavi, kako da u toj općoj slavi sudjeluje mladež katolička naša, kojoj je baš odregjeno, da nogom prekorači prag novoga stoljeća i da se ponosi tim spomenicima katoličke vjere. Kad eto u dobar čas na svu katoličku mladež poziv odbora iz Zagreba, da i mladež neka postavi neki trajni spomenik svoje vjere u Boga živoga i svoje ljubavi prema namjesniku Kristovom na zemlji. Ja sam taj poziv mladeži saopćio i uživao na njihovim veselim licima, gdje su voljni i oduševljeni za sveti cilj po mogućnosti doprinesti. Ponajprije im preporučih molitve za sv. Oca. Svaki si je naredio bilježnicu, u koju je zabilježio dobra djela, da ih na moj zahtjev meni predade. Kad sam ih pod satom znao sjetiti: molite li što za sv. Oca? Molimo i stadoše vijati svojim bilježnicama po zraku. Učenik VIII. razreda Vinko pl. Marochino, ponudio se je odmah, da će arak, na kojem će mladež ubilježiti svoja imena bojama ukrasiti. To je on upravo lijepo izveo. U polukrugu naslikao je na prvoj strani arka sa bojama: Kr. vel. gimnazija u Varaždinu god. 1900. Pod tim opet sa bojama napis: Profesori. Pod tim napisom potpisaše se redom sva gg. profesori sa dičnim ranateljem na čelu. Na drugoj strani arka bijaše opet bojama izveden napis: Učenici i pod taj napis ubilježiše redom po razredima svoja imena svi učenici rimo-katolici. Njihovih potpisa bijaše 263. Jedan dan odredih za sabiranje dobrovoljnih novčanih prinosa za album i dobrih obavljenih djela za sv. Oca. Imućniji dadoše po krunu, a siromašniji i po dva filira i ja sakupih

Naslovni list iz albuma.

u brzo 30 kruna. Ali zato da ti je bilo vidjeti kišu cedulja, na kojima bijahu ubilježena dobra djela obavljena za sv. Oca! Imao sam posla tjedan dana, dok sam sva ta dobra djela prebrojio, poredao, da ih zajedno sa upisnim arkom i novčanim prinosom pošaljem na ruke presv. g. Dr. Andriji Jagatiću u Zagreb. Kad sam i to sretno dovršio preostade mi još jedno, da upriličim svečanu posvetu mladeži Božanskom Srcu Isusovom. U dogovoru sa diecezanskim povjerenikom preč. g. Kosom, odredih dan posvete na dan 24. lipnja. Dan prije sva se je mladež ispovijedila i pričestila, a 24. sakupi se u svečanom odijelu u gimnazijskoj zgradi. U $^1/_2$9 krenusmo pod barjakom u gimnazijsku crkvu. Ja se popeh na propovjedaonicu, da protumačim mladeži i ostalomu sabranomu puku, što je jubilejska godina, što znači današnja svečanost, i što znači posvetiti se Božanskomu Srcu Isusovom. Kad dovrših govor, zamni ješe sa kora veličajni zvuci pjesme: Do nebesa nek se ori! koju je mladež vježbao učitelj pjevanja prof. Antun Postružnik. Iza pjesme, koju je mladež oduševljeno odpjevala, padoše svi na koljena, u crkvi nasta mir, koji prekidaše tek moje riječi, izgovarajuć onu krasnu posvetnu molitvu, koju sva mladež za menom jednoglasno opetovala. Iza molitve zaori još jedna kitica posvetne pjesme, a ja se zaputih do žrtvenika, da sa presv. olt. sakramentom podijelim svima blagoslov i započnem pjevanu sv. misu.

I tako bi obavljeno slavlje katol. mladeži kr. vel. gimnazije u Varaždinu prigodom jubileja god. 1900. Meni se i danas, kadgod stupim u našu crkvu čini, da još čujem jeku onih gromkih riječi moje mladeži, koje je prigodom posvete izustila: Tvoji smo! Tvoji hoćemo da budemo! Ta jeka napunjuje mi svaki dan srce slatkom nadom, da će po mladeži našoj biti i sretan hrvatski rod!

* * *

I u Karlovcu ovršila se posveta nastojanjem revnih kateketa jako lijepo; za svete mise primila je mladež Božanskoga Spasitelja u svoje nevine grudi, te mu svoje srce svom svesrdnošću poklonila.

U Klanjcu zauzeše se za mladež velečasni oci Franjevci, pripraviše ju trodnevnicom na zavjeru, i podigoše na uspomenu na ovaj sveti čin krasan kip Božanskoga Srca.

U Bistri stekoše si za dostojnu pripravu i proslavu slavlja velike zasluge ravnajući učitelj g. A. V. Pestiček i gospodjica učiteljica.

U Ladislavu ovrši se slavlje svečano, revnovanjem vrijednoga župnika, veleč. g. Marka Vajdića.

Sa Sela — Zagorje — javlja nam vrijedni dekan i župnik, veleč. gosp. Juraj Leskovar, kako se mladež kroz čitav mjesec lipanj na posvetu pripravljala. 15. lipnja započeše devetnicu sa razmatranjem o Presv. Srcu, a uz to još priključiše i molitve za sv. Oca. U predvečer posvete javiše zvona i pucnjava mužara i krijesovi po obližnjim brežuljcima nastup velike svečanosti. 24. lipnja iza lijepe procesije posveti se sva mladež Božanskome Srcu, a u sjajno rasvjetljenoj crkvi uspostaviše kip Presv. Srca kao trajan spomenik na taj radosni dan i poticalo za budućnost.

Velik trud uložiše i krasan uspjeh polučiše kod proslave uz mnoge druge i revni duhovni pastiri u Tuhlju, Štefanju, Sv. Gjurgju i Čuntiću, kojima će Presveto Srce lijepi mar krasno nagraditi.

Plodovi posvete.

Sasma je naravno, da posveta mladeži Presv. Srcu u svakoj župi najljepšim plodovima uroditi mora. Kako da Spasitelj ne blagoslovi ono mjesto, gdje mu se najmilija srca predadoše i kako da primjer mladeži na odrasle silno ne djeluje! To nam pokazuju i slijedeći izvještaji:

Sv. Ilija kod Varaždina.

Posvetu u župi sv. Ilije opisuje veleč. gosp. Franjo Horvat ovako: U crkvi kraj žrtvenika B. D. Marije, jer još za sada nemamo kip Presv. Srca Isusova u crkvi, načinili smo lijepi privremeni stalak kao mali žrtvenik, na kojem se izložila krasna velika slika Presv. Srca Isusova, nakićena sa mnogo zelenila i cvijeća, a ispod stalka po sagu bile su posute same latice od ruža. Već u četvrtak po podne javi nam se zvono, da nas pozove iz naših po bregovima rasutih sela, da pohrlimo u crkvu, te se pripravimo za posvetu trodnevnom pobožnošću. Nu kako u radni dan ne mogu svi na jennom od kuće otići, to smo se izmjenjivali tako, da su njeki u jutro u 5 sati kod prve sv. mise

obavili pobožnost, neki sa školskom djecom u $^{1}/_{2}8$ sati kod druge mise, a ostali kod blagoslova oko 7 sati po podne. Kod pobožnosti svaki put se molile litanije Presv. Srca Isusova, posvetna molitva i otpjevala pjesma posvetnica, a na sam blagdan Presv. Srca, što smo u nedjelju opslužavali, bile su dvije svečane propovijedi o Presv. Srcu. Ispovijedalo se svaki dan prije i poslije podne, te su došli u pomoć i čč. oo. gvardijani kapucinski i franjevački iz Varaždina. Više stotina pobožnih, Srcu Isusovu posvećenih osoba pristupilo za te trodnevnice k sv. pričesti, a sa školskom djecom i g. ravnajući učitelj i gospodična učiteljica. Nije ta posveta ostala bez ploda. Presv. Srce Isusovo sve se više štuje. Premnogi dali se upisati i u bratovštinu Srca Isusova, premda su već od prije u bratovštini Prečistoga Srca Marijina, koja bratovština u župi Sv. Ilije broji preko 900 članova. Slike Srca Isusova rijese naše kuće, do 100 djevojaka nosi na prsima sliku Presvetoga Srca sa natpisom: „Stani! Srce Isusovo je sa mnom", do 2000 i više medaljica Srca Isusova i Marijina pobožno se nosi ili na prsima ili na krunici uz križić. Što je pak najljepše: više stotina osoba ispovijeda se i prima sv. pričest svaki mjesec po jedanput, a neki i više puta. Pjesma posvetnica ori se do nebesa, ako i ne gromko iz dječijih grudi, ali zvonko iz mladih grla, te je postala najmilijom pjesmom svima, pa se razlijega sa bregova po dolinama glas Srcu Isusovu: „Dušom, t'jelom v'jek sam Tvoj, za krst časni bijuć boj."

Ljubešćica.

Premda mi je crkva siromašna, trošna, bez orgulja, ipak uz pobožne ruke, koje je resiše, izgledala je kao da u njoj ništa ne oskudijeva . . . Prigodna propovijed jošte većma je oduševila narod, a napose mladež. O da ste samo vidjeli, kako je oduševljeno, kako gromovito izgovarala mladež riječi, kojima se posvećivala Presvetom i preblagom Srcu Isusovu! Ta posveta Božanskom Srcu Isusovu donijela odma valjan plod. Kod mene je uvedena pobožnost „Apoštolata molitve", u koju pobožnost bilo upisano malo članova, no poslije 24. lipnja narasao broj članova na stotine . . . To je eto vidljiv plod, a koliko je toga, što se ne opaža, no ipak blagotvorno djeluje uslijed milosti, koju daje Božansko Srce Isusovo onima, koji ga štuju!

Bjelovar.

T o j e p r s t B o ž j i.

Krasnih i zanosnih vijesti javlja nam bjelovarska županija. Vrlo si osvjetlala lice omladina samoga Bjelovara vatrenom gorljivošću, kojom prigrliše proslavu našega slavlja; pa s toga ne možemo ino, nego da opširnu obavijest što podrobnije priopćimo.

Z a d n j a g o d i n a d e v e t n a e s t o g a s t o l j e ć a bit će n e i z b r i s i v i m s l o v i m a z a b i l j e ž e n a u s r c a h r v a t s k e o m l a d i n e. Nije bilo, a nije ni moglo biti dostojnijega završetka XIX. stoljeća, nego što je bila posveta hrvatske školske mladeži Presvetomu Srcu Isusa Krista. Kada sam godj razmišljao o ovoj krasnoj zamisli, u srcu sam blagosivljao plemenite i začetnike i pokretače posvete Presvetomu Srcu Isusovu. Kad sam pak vidio blagoslovne plodove ovoga svetog djela, činilo se, kao da mi nešto ponavlja one Božanske riječi: T o j e p r s t B o ž j i, kao da mi nešto šapuće: To je djelo Božjega nadahnuća. Ne ću ovdje isticati ni jedne crne strane, već velim samo ovo: Ako je opće istina, da na mlagjima svijet ostaje; ako je priznata istina, da škola imade odlučiti, kakvo će postati i ostati ljudsko društvo, onda nema plemenitijega djela, nego što je bila ona divna i uzvišena posveta. Ona je minula, a ostala nam samo uspomena. No, što to velim? Zar samo uspomena?! O — ne, nipošto ne! To bi bilo premalo; dā, to bi bilo — ništa. Ostali bo su prekrasni tragovi te uzvišene proslave; ostao je monumentum aere perennius regalique situ pyramidum altius i to podignut u srcima hrvatske omladine — spomenik, koji rese dva osobita nakita: vjera i ljubav.

Takov spomenik podigla je svomu ljubeznivom Spasitelju i omladina hrvatskoga grada Bjelovara. Nije ona mogla da izostane u ovom svečanom pokretu, komu bijaše svrha: proslava Spasitelja Isusa. Da bude neki trajniji spomen na to i da uzbudi gjekoga na ljubav k Isusu Kristu — to je cilj ovomu opisu.

Svanuo 21. dan mjeseca lipnja. Bio je to onaj tajinstveni dan, kad je školska mladež grada Bjelovara imala reći svomu Spasitelju: Tvoji smo, Tvoji hoćemo da budemo. Bio je pak za posvetu odabran upravo taj dan s više posebnih, znamenitih razloga. Blagdan Presvetoga Srca Isusova školski je dan, pa

s toga nije bio zgodan za samu proslavu. Na sam pak dan dvadeset i prvoga lipnja pada i osmina Tijelova i blagdan sv. Alojzija i prva sveta pričest. Sve pak ovo bilo je podobno, što jače utisnuti u pamet i u srce uzvišene dojmove same posvete i tako jače svezati uspomene dječje na ovaj sveti dan.

Blagdan sv. Alojzija nije bio baš najvedriji. Nebo se bijaše naoblačilo, kišica na mahove prokapavala, ali se napokon dobrotom Božjom ipak razbistrilo i razvedrilo. Činilo se, kao da i samo nebo hoće da uveliča ovu rijetku slavu. Oblaci se razišli, sunašce stalo razašiljati svoje zrake, a cijela zemlja razasjana od sunca postala nekud milovidnija i vedrija. Već se za rana moglo vidjeti, kako tu i tamo polagano stupa ovo ili ono dijete svečano odjeveno i ljiljanom urešeno. Malo kasnije moglo se je opet ugledati, kako ovdje ili ondje ide učenik ili učenica nakićeni i urešeni za prvu svetu pričest. Malo pred osam sati mladež napunila crkvu, koja je bila sva u sjaju i uresu. Djeca za prvu svetu pričest poredala se pred velikim žrtvenikom, a ostala za njima.

Valjalo bi sada ocrtati samu slavu. Ko bi to mogao? Tu je više srce ćutjelo, nego li bi ikoja usta, ma i najrječitija mogla izreći.

Malo iza osam zvonce zazvuči, orgulje zasviraju i službujući svećenici pristupiše k žrtveniku. Dok je svećenik kadio presveti oltarski sakramenat, pjevala se na koru pjesma u čast presvetomu sakramentu. Svećenik je zatim zapjevao: Tantum ergo, a pjevači za njim nastaviše. Divno su se zvuci one tajinstvene pjesme razlijegali po hramu Božjem, a onaj blagoslov sa „Presvetim“ sva je srca pritezao k onomu, koji je rekao: Dogjite k meni svi . . . ! Po tomu počela sveta misa, pod kojom su na koru pjevali učenici ovdjašnje realne gimnazije — lijepo uvježbani od svoga ravnatalja g. G. Fleischera. U to je svećenik odmolio: „Vjerujem“, orgulje prestadoše i tada se okrenu službujući svećenik — domaći vjeroučitelj pučkih škola — prama djeci, te im stavi na srce još neke stvari, koje valja da imadu na umu prigodom same posvete. Spomenu on mladeži, kako su se dvadeset i prvoga lipnja sastale tri prekrasne zgode: blagdan sv. Alojzija, koji opominje svako dijete, da bude onako čedno, ponizno, poslušno i pobožno, kako je bio i sv. Alojzije; prva

sveta pričest, koja iziskuje od onih, koji će prvi put primiti sveto tijelo Isusovo, da im bude srce sasvim neokaljano, sasvim čisto,

Naslovni list iz albuma.

da uzmognu dostojno primiti svoga nebeskoga gosta i posveta Presvetomu Srcu Isusovu, koja opet zahtijeva, da se svako dijete

ne samo iskreno preda svomu Spasitelju, već da prema svomu obećanju ravna svoj život po nauci svojega Spasitelja. Pa, budući da je sama posveta rijetka, ali znamenita zgoda, razlagao je dalje govornik djeci osobitu ljubav Presvetoga Srca Isusova prama ljudima u opće, a napose prema nevoljnima, bolesnima i malenima, te opomenuo djecu, neka u svojem budućem životu samo u Srcu Isusovu traže utjehu, zaklonište i sreću.

Iza toga nagovora slijedila je obnova krsnoga zavjeta. Znamenita je zgoda u životu kršćanina sveto krštenje. Dijete je onda nejako i maleno, pa ne razumije ni one neizmjerne sreće, koju dobiva svetim krštenjem, ni onih uzvišenih obreda, koji se nad njim zbivaju, ni onih zamašnih obećanja, koja kumovi mjesto njega izriču. Za to je dijete dužno poslije, upozoreno od svojih uzgojitelja misliti na svoj krst i ponoviti ona obećanja. Kad je pak to i nužnije i shodnije, nego li prije prve svete pričesti? Prvopričesnici dakle zapališe voštanice i stadoše obnavljati sa svećenikom krsni zavjet. Mio li je takav prizor. Svjetlo svijeća kao da ti govori o onoj živoj vjeri, koja mora biti značajka pravoga kršćanina, a ona obećanja potresuju ti srcem, jer su velika i znamenita, jer moraju da su iskrena i odlučna.

Za malo se svijeće ugasile, sveta se misa nastavila, dok nije minulo i podizanje, te nastupio trenutak prve svete pričesti. Treba li spominjati, kakvi je to čas — ta prva sveta pričest? Ona je iza svetoga krštenja najvažniji čas u životu i najveće odlikovanje za kršćanina. U tom se oglasi zvonce, a jedan od službujućih svećenika stane na glas moliti: Ispovijedam se Bogu svemogućemu . . . Glas mu utihnu, svećenik blagoslovi prvopričesnike i oni sada — prvi put u životu — primahu presveto tijelo i krv svoga Gospodina pod prilikama kruha, da im bude okrepa duši, zalog vječne sreće.

Na koncu svete mise kucnu onaj živo željkovani čas, kad se je imala sama mladež posvetiti Presvetomu Srcu Isusovu. Kleknu svećenik, a kleknula i mladež, da moli s njim na izmjence litanije o Presvetom Srcu Isusovu i za tim posvetnu molitvu. Oj, kako je jaganjac, što odnima grijehe svijeta, milo i ljubezno gledao ovu nejaku djecu; kako li mu bijaše ugodno slušati one posvetne riječi: „Isuse preslatki, Otkupitelju ljudskoga roda, pogledaj na nas pred oltarom Tvojim preponizno

prostrte.“ Molitva se svršila, a s kora zapjevaše pjevači — učenici realne gimnazije — onu uzvišenu i nježnu pjesan: „Do nebesa nek' se ori naših grudi gromki glas . . . .!“ Slušanje ove krasno pjevane pjesni svakoga se osobito dojmilo, a meni je ostalo u neizbrisivoj, nezaboravnoj uspomeni. Zar je mogao dobri prijatelj malenih, da se ogluši na one riječi pjesme posvetnice:

„Kralju slave silni, blagi,
Blagoslovi zavjet taj;
Blagoslovi rod nam dragi,
U Svom Srcu stan mu daj:
Isukrste, Srcu Tvom
S nama naš se kune dom:
Dušom t'jelom v'jek sam Tvoj,
Za krst časni bijuć boj!“

Kao odgovor na ove riječi zapjeva svećenik: Genitori, a kad su ga pjevači dopjevali, dade blagoslov sa „Presvetim“, blagoslov Spasitelja Isusa Krista, blagoslov, koji ulijeva čovjeku u srce i u dušu onaj mir, što ga svijet ne može dati!

Svršilo se! Oj, za što? Za što nijesu potrajali ti uzvišeni časovi još, još dugo, dugo; za što nas nijesu prenijeli iz ove suzne doline onamo, gdje nema više suza, gdje nema više boli, gdje nema nevolja, već gdje vlada samo mir i samo sreća, gdje nevini slijede Janje, kamo godj ide i pjevaju mu pjesmu, koje drugi ne mogu!? Ah, treba nam prije proći kroz vatru i vodu, veli Sveto Pismo, nego li ćemo doći do odmora.

Megjutim ostadoše prvopričesnici još časak u crkvi, a njihov vjeroučitelj dogje megju njih, da svakoga pojedinoga nadari slikom, uspomenom na prvu svetu pričest. Ova slika ima da prvopričesnika sjeća na neizmjernu blagodat i sreću prve svete pričesti, da mu vazda doziva u pamet riječi evangjeliste: Kad je svoje ljubio, u istinu ih je do na kraj ljubio!

* * *

Cijela ova proslava neka bude na čast i hvalu Bogu! No ipak ne možemo, a da ne kažemo: Bog dragi neka naplati svima, koji su pomogli, da je čitava posveta lijepo uspjela! Poglavito pak valja da istaknemo lijepu brigu, mar i susretljivost i učite-

ljica djevojačke škole s gjom J. Mišulin i učitelja dječačke škole s ravnajućim učiteljem g. D. Klobučarom.

Posveta je prošla, a mi želimo samo jedno. Djeca su djeca, mladež je mladež. Dao dakle dobrostivi Spasitelj, da ova posveta denese ploda, da ona obećanja uzbudu djelotvorna, a oni, koji su ih zadali, vazda čestiti ljudi, vjerni katolici i iskrena djeca svete majke crkve i svoje domovine Hrvatske! A. Š.....r.

Gradec.

1. To bijaše doista krasno!

Pročitavši izvještaj o slavlju omladine gradečke, što nam je poslao veleč. g. župnik, Gjuro pl. Šimončić, i nehotice nam se ote: u istinu krasno. To će i čitatelj lako razabrati iz ovih redaka.

Gradec je lijepo mjestance, koje se proteže umiljatim brežuljkom i leži na staroj državnoj cesti zagreb.-belovarskoj, ili sada na željezničkoj pruzi Zagreb-Gjekeneš megju povećima postajama Vrbovcem i Križevcima. Na vrhu brežuljka bijeli se župna crkva, za seosku crkvu dosta ugledna i velika, sagragjena koncem prošloga vijeka za župnika Gjure pl. Ožegovića, čovjeka vrlo umna i naobražena, koji je u talijanskoj zemlji učio škole, te u talijanskom lijepom slogu sagradio crkvu, kakova se rijetko na selu nagje. Crkvi sa sjevera je gospodski dvorac — ljetnikovac nadbiskupa zagrebačkoga, sazidan na mjesto drvenoga dvorca početkom ovoga vijeka od domoljubnoga biskupa zagrebačkoga Maksimilijana Vrhovca, s juga je dvor župnikov takogjer lijep i ugledan, sagragjen baš godinu dana prije magjarskoga rata pod župnikom Franjem Kurešom, a pred crkvom dvije škol. zgrade, podignute brigom bivšega župnika gradečkoga, sada kanonika zagrebačkoga Mije Smetiška. Nešto dalje od gospodskog dvorca je vlastelinski majur, a na desno i na lijevo bijele se izmegju zelenoga voća cijelim, dosta dugim briježuljkom umiljate i skladne seljačke kućice kao bijeli golubovi. Sve to čini, da ti se Gradec pričinja iz daleka, osobito sa vrbovačke strane kano mali gradićak ili varošić.

2. Narod.

Župa je Gradečka starodavna, opsiže do 16 dosta razdaleko rastrkanih sela i broji nešto preko četiri hiljade duša. Narod je kao zagorac u opće pitom i pobožan, rado ide u crkvu i prima

svete sakramente, čemu je dokazom, što se preko godine u župnoj samo crkvi podijeli do 7000 svetih pričesti, a crkva, zaista pro-

Nasiovni list iz albuma.

strana i velika svake je nedjelje i svakoga blagdana dupkom puna pobožnoga naroda. Uz to je narod trijezan i umjeren, od veoma malih potreba, bez svakoga raskošja, ali zato zdrav,

premda se inače slabo, regbi, baš oskudno hrani. Trijeznost ga i umjerenost njegova još na okupu čuva, inače bi se kraj dosta velikoga siromaštva — mnogi gospodar ne ima nego ral ili dvije zemlje, na kojoj mora prehraniti obitelj sa četiri do pet duša — inače bi se, velim, već davno morao po svijetu raseliti. Osobito je ženski spol čedan i skroman, te čista i uzorna ćudoredna života, a i muškarci su lijepa ponašanja, ne ima megju njima nikakovih velikih mana, znadu većom stranom čitati i pisati, te se veoma rado bave čitanjem. U župi imade preko 100 članova godišnjih sv. jerolimskoga društva i skoro toliko pretplatnika raznih časopisa: „Glasnika Srca Isusova“, „Glasnika sv. Josipa“, „Marijina Cvjetnjaka“, „Hrv. naroda“, „Prijatelj naroda“, „Doma“, dapače ih imade, koji u zajednici drže političke dnevnike „Obzor“ i „Hrv. domovinu“. Sve to imade zahvaliti školama, koje su dvije u Gracu, muška i ženska, jedna u filijalnom selu Fuki, a djeca iz triju odaljenijih sela polaze obližnju školu u Poljani, u župi Gjurgjičkoj.

A sada da vam pričam, kako se je mladež, draga i zlatna mladež Gradečka pridružila slavlju hrvatske omladine na osvitu novoga stoljeća.

3. Priprava na slavlje.

Kako nam je došao poziv od vrijednoga odbora, a mi odmah u dogovore, kako da ponajljepše upriličimo to slavlje. Misao nam se vrlo svigjala, misao naime, da se hrvatska naša mladež posveti Srcu Isusovu, pošto je pobožnost k tomu Presv. Srcu našemu narodu i onako veoma draga, pa zato i odlučismo, da ćemo pripraviti za to slavlje ne samo školsku djecu, nego i odrasliju mladež, osobito onu, što je još dužna polaziti kršćanski nauk. I mi: učitelji u školi, a župnik u crkvi hajde nagovaraj, podučaj i pobugjuj mladež, da ju zanesemo, a i dobro pripravimo za to lijepo slavlje, e će ga moći obaviti lijepo, t. j. pameću i srcem, a ne samo onako na slijepo. U dobri nam je čas tuj došla knjižica: „Slavlje hrv. omladine na osvitu novoga stoljeća“, knjižica veoma krasna i zaista zlatna i svako poglavlje u njoj pravi biser.

Najprije valjalo mladež dići, da se potpiše u „album“ za sv. Oca i da prinese svoj dar za zlatno srce. Protumačilo se u crkvi i u školi, što se ponajtanje dalo (pogl. 6: „Album“ i pogl.

7: „Zlatno srce“ iz gori pomenute knjižice) i da bolje zapamte, što jim se tumačilo, pozvaše ih, neka si kupe knjižicu lijepu i

Veliki žrtvenik u župnoj crkvi. Gradečkoj.

jeftinu. I za nekoliko dana raspačalo se te knjižice do 600 komada. Lijep zaista broj za jednu župu i dobar znak, da je pošlo

za rukom oduševit i zanijeti i mlado i staro za tu lijepu stvar. K tomu se započelo i u školi i u crkvi prikazivati kratke molitve i druga dobra djela za sv. Oca, da se time pobudi što veća ljubav i što dublje počitanje spram sv. Oca, namjesnika Kristova i našega vrhovnoga duhovnoga pastira. A progovorila se takogjer mnoga naročito o sv. Ocu Leonu XIII., kao velikom dobročinitelju i prijatelju hrvatskoga naroda. Za potpisivanje „albuma" bijahu priregjeni arci: za školsku djecu u školama i odrasliju mladež u župnom dvoru. I ganutljivo je upravo bilo gledati, kolikim je veseljem hrlila mladež i muška i ženska, i kolikom je brigom potpisivala svoja imena drhćućom doduše rukom, koja nije već po više godina držala pera, nego kuku i motiku, ali ipak jakom voljom, da bude ime što čitljivije potpisano i tako sv. Ocu to veće veselje. Drago je bilo slušati, kako je jedno drugo nukalo i opominjalo: „pazi, piši lijepo, sveti će Otac to čitati." I skupilo se do 500 potpisa same mladeži, kojima se pridružiše i učitelji sa župnikom.

Da bude laglje skupiti prinose za zlatno srce, reklo se mladeži, neka donese svoje milodare, kada bude dolazila na potpisivanje albuma i nabrala se zbilja znatna svota od 42 krune. Znatna doista svota kod tolikih potreba, kod tako velikoga siromaštva, gdje većina gospodara ne ima kruha u kući, nego ga mora kupovati. Roditelji su ipak rado davali svojoj dječici, a i mladež je sama s veseljem si otkidala od svoje svagdanje zaslužbe (po nadnicama) i donesla darak svoj po 4 filira, a neki su i više dali, po 10 i po 20 filira.

Ele otpremismo za kratko vrijeme slavnom odboru u Zagreb potpisane arke za album i sabrani milodar za zlatno srce. A da nam je to išlo tako glatko, bile su nam mnogo u prilog svibanjske pobožnosti, koje se ovdje obdržavaju kroz cijeli mjesec svibanj i to svaki dan u 7 i pol sata na večer, te ih rado polazi narod, a osobito mladež, koja ne žali truda, ni puta od 5 do 6 kilometara samo da dogje k pobožnosti. Mladež osobito ženska ispovijeda se takogjer tijekom mjeseca svibnja i te se je godine ispovijedalo do 200 što momaka, što djevojaka i prikazalo svoje sv. pričesti Bogu dragomu za sv. Oca.

Sada nam se valjalo spremiti na drugi dio „slavlja", to jest na samu posvetu mladeži Presv. Srcu. Da bude u stvari i nešto

veselja, i da se srce vruće zauzme, naučila se najprije školska djeca pjevati pjesmu — posvetnicu: „Do nebesa nek se ori", koja je skupa s kajdama otisnuta u gore spomenutoj knjižici. Pjesma je to i zbilja kao od Boga dana za tu zgodu i arijom svojom i sadržinom. Mnogo se je radilo oko toga, da se protumači mladeži cijela pjesma od kitice do kitice i svaka riječ, koja je kadra potaknuti srce na pobožnost i zanijeti ga domoljubnim čuvstvom. Sa školskom djecom ugodiše skoro pjesmu i odraslije djevojke, a i momci, pa tako se doskora čula ta lijepa pjesma i u crkvi i u školama, a njom odjeknuše i gajevi i šume i livade i njive; jer ju je mladež neobično rado pjevala i njome se oduševljavala za svoje slavlje. K tomu se protumačila mladeži i molitva: „Posveta Presv. Srcu Isusovom", i to od stavka do stavka, te od riječi do riječi, i naučila mladež, da ju na izust moli jasno, glasno, odmjereno i razložno, kako bi i mladež znala što moli, a drugi razumjeli molitvu mladeži.

Dan za posvetu odredio se na nedjelju poslije blagdana Presv. Srca, a ta je pala na samo Ivanje, 24. lipnja. — Pošto blagdan Presvetog Srca pada u petak na dan djelatni, bilo bi veoma nepriličnо i teško narodu svetkovati taj dan kod mnogih poljskih poslova, koji baš u ovo doba gospodara tište, a k tomu je bilo i dosta nezgodno, kišovito proljeće, te je narod s poslovima jako zaostao.

4. Kip Srca Isusova.

Kako ne imamo u crkvi nego neuglednu samo sliku Srca Isusova, a crkva ne ima gotovih novaca, da se što uglednija kupi, bili smo veoma zabrinuti, kako ćemo tu svečanost obavljati bez priličnoga kipa, ili barem zgodnije slike, kad već ne smijemo misliti na dostojan oltar Presvetog Srca Isusova. No ljubav je domišljata, pa tako se časne sestre učiteljice, ljubeći Presveto Srce Isusovo, domisliše pokucati na vrata svojim i mojim prijateljima i znancima, ne bi li isprosile toliko dara, da se nabavi pristojan kip. I zamisliše to učiniti bez mojega znanja, da me iznenade s tim prelijepim darom, a pošlo jim za rukom sabrati blizu 200 kruna, te se za svotu od 150 kr. nabavio od graditelja kipova Ferdinanda Stuflesera iz St. Ulrich-Grödena u Tirolu zbilja prekrasan kip Presv. Srca, visok 120 cm.

od drveta, sjajno polihromiran t. j. bojadisan. Kad je nadošao kip ne mogosmo se ga dosta nagledati; gledasmo ga i plakasmo od veselja, te ne mogosmo dosta u srcu zahvaliti svim veledušnim dobročiniteljima, koji nam učiniše toliko veselje.

Za prekrasni kip dadosmo napraviti laganu nosiljku i smjestismo ga na privremeno napravljeno podnožje baš u sredini crkve megju mladež, za koju je nabavljen i koja ima tude u sredini crkve svoje mjesto. Kod nas je naime u crkvi taj red, da u svetištu oko oltara stoje školska djeca, s desna dječaci, a s lijeva djevojčice. Izvan svetišta za školskom djecom stoje djeca, koja ne polaze školu i opet s desna dječaci, s lijeva djevojčice; za njima mladež, koja polazi kršćanski nauk, s desna momci, s lijeva djevojke, onda mlagje žene s lijeva, a mlagji muževi s desna, dalje srednji muževi i srednje žene, a u zadnjim redovima i u klupama stariji mužkarci i starije žene. I sve to stoji ne u hrpama, nego u jednakim redovima, da možeš prolaziti kroz svu crkvu i kroz sve redove, a i taj se red strogo obdržava, da se od domaćih nitko ne usugjuje stati, gdje mu nije red. Kad je nedjeljom crkva puna, milota je upravo pogledati na taj mnogobrojni narod poredan po dobi i po spolu. Megju djecu dakle i mladež postavismo kip i nikamo bolje, jer je mladež bila kano razdragana od ljepote kipa i kao da nije mogla s njega skinuti očiju, tako se bila u njega zagledala.

5. Svečanost kroz 10 dana. Devetnica.

Sama svečanost posvete započela je na Vidovo sa devetnicom t. j. devetdnevnom pobožnošću, koja se obdržavala svakoga večera u 8 sati, kod koje se izmolile litanije o Presv. Srcu sa posvetom, te otpjevale dvije kitice pjesme posvetnice. Za srijedu, četvrtak i petak pred Ivanje bila je odregjena ispovjed i to u srijedu za odrasle djevojke, u četvrtak za momke, a u petak za školsku i neškolsku djecu. Najviše smo se bojali, da se to, ispovjed naime sve mladeži, i na sam dan slavlja skupna pričest ne će moći onako izvesti, kako bi svečanosti dolikovalo: bojali smo se: gospodarski će poslovi biti velika zapreka. Ali svaka je bojazan već prvi dan minula: bilo je posla od 5 sati u jutro do 8 sati u večer sva tri dana. Bilo je posla i truda, ali takogjer i duševne radosti i utjehe! Mladež je dolazila sva i

muška i ženska iz poimence naznačenih sela u odregjeno sebi vrijeme, pak se je u sva tri dana ispovjedilo do 500 djece i mladeži.

Subota u oči svečanosti ostala nam za kićenje crkve. Č. s. učiteljice, neke gospogje i gospodične mjesne, pa dvadeset seljačkih djevojaka plelo cijeli božji dan ogromne vijence iz hrastova lišća i poljskoga te vrtnoga cvijeća, koje nam je vijence ukusno po crkvi namjestio domaći stolar, te se sva crkva od svoda do poda zelenila kao bajna kakova bašća. I ulaz u crkvu bio je nakićen vijencima i narodnim trobojnicama, a sa tornja vijao se nekoliko metara dugački trobojni barjak. Jednako su bile narodnim barjacima nakićene obadvije škole sa župnim dvorom. Poslije večernje pobožnosti zazvoniše sva zvona i zasja cijeli toranj, rasvijetljen nebrojenima svjetiljčicama, a selom obilažahu dvije u jednu složene čete domaćih tamburaša, svirajući skladno domoljubne pjesme, jer je sutrašnje slavlje imalo biti kršćansko i hrvatsko. Na svačijem se licu vidilo iskreno i veselo iznenagjenje s takovih i tolikih priprava za sutrašnje slavlje i jednoglasno se kroz radosnice suze priznavalo i uzdisalo: „A joj — kako je lijepo, kako je to sjajno!“

U nedjelju u ranu zoru padala je kiša i to dosta gusta kiša, da je morala izostati odregjena „budnica“ naših tamburaša, nego samo zvonjava zvona navještala slavu dana, ali nekako mutno i snuždeno, kako smo i sami bili neveseli, što će nam ružno vrijeme potamniti izvanjski sjaj svečanosti; jer je na selu veoma tegotno dolaziti u crkvu za ružna vremena, pošto su sila porazdaleko, a putovi iza svake obilnije kiše blatni i teški, pak se i narod ne da na kišu u svom najsvečanijem — kako on veli — mešnom ruhu, t. j. koje on oblači samo kada ide u crkvu. A to je ovdje veoma lijepo natkano, kod kuće od finoga končaca, bijelo kao snijeg i tako tanko nabrano, da se upravo čuditi moraš toj vještini i gdje koji samo skutovi našarani su veoma čednim pismom ili šarom. Budi ovdje mimogred spomenuto u pohvalu ovdješnjega naroda, da si on brižljivo čuva svoju narodnju nošnju, premda ga to mnogo truda stoji, no i mi pazimo na to s velikom ljubomornošću odvraćajuć narod, osobito mladež, koliko je to najviše moguće, da si ne kvari narodne nošnje s kojekakvim tugjinskim nagrdama i navlakama.

Oko osam sati zazvonilo veliko zvono prvi put k velikoj misi i kao da se nakanilo nebo smilovati vrućoj želji tolikih nevinih i pobožnih srdaca: počelo žarko sunce prodirati kroz debele oblake, a kada je u 10 sati pozvonilo treći puta, a to osvanuo najkrasniji lipanjski dan.

Najprvo je bio blagoslov kipa, što ga obavio domaći župnik, a onda svečana procesija, koja se pružila dosta prostranim trgom pred crkvom. Otvoriše povorku tri „opetovnjaka“ u ministrantskim crvenim haljinama: srednji kao križar, a desni i lijevi kao svjećonoše. Za njima se poredali muškarci mlagji onda stariji sve četiri i četiri u redu, da ne bude predugačka povorka. Za njima dječačka škola, opetovnjaci, dječaci, koji ne polaze školu i momci, koji polaze kršć. nauk i ovi svi četiri i četiri u redu; djeca s trobojnim vrpcama na prsima, a momci s trobojnim privezačima oko vrata. Iza njih djevojačka škola, opetovnjače, djevojčice, koje ne polaze školu i odrasle djevojke, sve takodjer četiri i četiri u redu, ovjenčane s bijelima vjencima i nakićene s trobojnima vrpcama preko grudiju i oko pojasa. Oh kako su se lijepo prelijevale te naše drage narodne boje po sniježno-bijelom ruhu naših mladih Hrvatica, dă naših kremen-Hrvatica, jer one za tugjinstvo ni ne znadu!

6. O p h o d.

No sada dolazi najsjajnija povorka u cijelom ophodu. Na čelu stasit momak Stjepan G r a d e č k i, a uz njega glasovita moma Kata Humljančeva kano barjaktar i barjaktarica, noseći u rukama školske zastavice sv. Alojzija i angjela čuvara, ukrašene svježim cvijećem i trobojnima širokima vrpcama. Za njima šest izabranih djevojaka: Jela F u č e č o v a, Kata J a m b r e č a k o v a, Bara G r a d e č k o v a, Jela R a k o š e v a, Kata R a k o š ć e v a i Jela T o m i c a, spuštenih dugih, prekrasnih vlasi, sprepletenih dugačkima bijelima vijencima, preko grudiju im široke narodne vrpce, a na mladim i nježnim ramenima s narodnim bojama iskićena nosiljka s kipom Presv. Srca Isusova. S desne strane postavilo se šest djevojaka, u ruci jim bijeli cvatući liljani, a s lijeva šest momaka s narodnim barjačićima kao počasna straža Presv. Srcu. Sva je ta mladež bila odabrana iz dobrih i čestitih seljačkih kuća, te lijepoga ponašanja, kao što se u opće na to veoma pazi, da se kod

crkvenih svečanosti prizovu za barjaktare bakljo- i nebonoše čestiti samo i pobožni mladići; niti se kada izbor tiju prepušta samim zvonarima, pri čem bi se dogoditi moglo, da se najveći bogopsovac i kakova seoska lola koči kraj presv. otajstva ili uz svećenika.

Za tom presjajnom povorkom išao je župnik sa šest ministranata, iza njega gospoda i gospogje Gradečke, a za njima nepregledni niz žena, naprvo mlagje, straga starije i one sve do zadnje četiri i četiri u redu. Kad se je cijeli ophod pružio trgom, a osobito povorka s kipom Presv. Srca izvan crkve se razvila, onda je sav narod kao od čuda za čas postao i kao zapanjen se zagledao u tu nevigjenu dosada sliku, te si mogao vigjeti, kako se na svačijem oku cakli biser suzica od nećućenoga dosada nutarnjega pobožnoga uzbugjenja i kroz te suzice, što se kao biseri blistahu i odsjevahu u žaru lipanjskoga dana, orila se neobičnim zanosom pobožna pjesma: „Pjevajmo braćo kršćani, pjevajuć pjesmu veselo.“ Bio je to prizor rijetko kada vigjen i vrijedan umjetnikova kista, prizor, koji ti je dao ma bilo samo iz daleka naslutiti, kakav će se presjajni prizor pokazati jednoć tvojim očima pred prestoljem Onoga, pred čijim se već kipom ovgje razvijaju tako lijepe i sjajne slike!

7. P o s v e t a.

Poslije te svečane procesije bila pjevana sv. misa. Za „vjerovanjem“ popne se po običaju župnik na propovjedaonicu i nadoveza svoj govor na riječi sv. Luke I. 66.: „Šta će biti od ovoga dječaka“, koje se čitaju u sv. evangjelju na blagdan rogjenja Ivana Krst. „Šta će biti iz ove djece, šta će biti iz ove mladeži, koja se s takvom pobožnom radošću posvećuje Presv. Srcu, koja s takvom veselom pripravnošću iskazuje Presv. Srcu svaku čast i službu;“ pitao župnik i sam odgovorio: „Bit će i moraju biti dobri i vjerni kršćani, čestiti i svjesni Hrvati, nada i radost obitelji, dika i ponos općini, stup i temelj domovini!“ Poslije propovijedi kleknuo župnik i sav narod, te ostao tako časak, da na tihom razmišlja ob onom što je čuo i da si metne u srce. — Iza kratkoga tihoga razmišljanja podigne se župnik i pozove mladež, da se sada posveti Srcu Isusovu, te izmoli s njime glasno, pobožno i razložno „p o s v e t u P r e s v. S r c u“, a onda

ustade i zapjeva s neobičnim oduševljenjem pjesmu posvetnicu: „Do nebesa nek se ori". Ah zaista je to bila divna pjesma, regbi nebeska pjesma: do 500 mladih grlâ složilo se regbi u jedno grlo i viknulo, da se do neba čulo: „Isuskrste, Srcu Tvom s nama naš se kune dom!" Čuo je tu pjesmu kleti pakao i protrnuo od bijesa, što mu se otimlju tolike duše, a čuo je tu pjesmu i Isus spas, čuo i orosio milošću svojega Srca te drage, njegovom krvlju otkupljene duše. Sve je bilo od skladne pjesme razdragano i upravo do dna srca dirnuto, kad je mladež pjevajući zadnju kiticu pokleknula i klečeć još svečanijim glasom pjevala: „Kralju slave silni, blagi, blagoslovi zavjet taj, blagoslovi rod nam dragi, u Svom Srcu stan mu daj!"

Zatim se je nastavila sveta misa. Poslije pričesti svećenikove bila je skupna pričest svekolike mladeži, a odrasli su do toga pobožno molili za svoju dragu mladež. Ovo je bio najsjajniji, i dragomu Isusu po gotovo najmiliji dio cijele svečanosti, gdje se tolike nevine duše okupiše oko njegova stola i okrijepiše njegovim tijelom, da uzmognu održati onaj zavjet, što su ga bile malo prvo s njime sklopile, posvetivši se njegovu Presv. Srcu. Pristupila su k stolu Gospodnjemu najprvo djeca, onda djevojke, i napokon momci, svi pobožno i smjerno. Bilo je pričesnika do 500. Poslije svete pričesti obnovila je sva mladež najsvečanijim načinom svoj krsni zavjet, a onda se dovršila sv. misa i poslije mise dao blagoslov s presv. sakramentom i otpjevala zahvalnica: „Tebe Boga hvalimo".

I evo tako je Gradečka mladež ovršila svoje slavlje, svoju posvetu Presv. Srcu. Je li da onako, kako je to vrijedno Presveto Srce Isusovo? A sve smo to obavili bez i najmanje nezgode, premda je to trajalo puna tri sata i bio je dosta vrući lipanjski dan, a crkva tako puna, da ne bi sitno zrnce proseno mjesta našlo! Pomagalo je sveto Srce Isusovo! — Dapače jednu je siroticu djevojku uhvatila groznica, i ja ju nagovaraj, da ide kući, ali se junakinja ne da, dok ne bude dovršeno slavlje. Draga zaista žrtva dragomu Isusu!

8. Prekrasan plod.

A sada čujte još, kakvim je plodom urodilo to slavlje. Odmah druge nedjelje dogje k meni čovjek sijed i star, te me

skrušeno zamoli, da ga ispovjedim, ali da mu budem milosrdan, jer se nije već preko 30 godina ispovijedao. „Svečanost Srca Isusova jako me je dirnula, a onda su i djeca moja navalila na mene i evo sam odlučio k Bogu se obratiti". — Reče, ispovjedi se i pričesti. — O hvala budi Presv. Srcu; a bit će sigurno i drugih dobrih posljedica toga slavlja, za koje znade Isus Bog, kralj sviju srdaca i kralj sviju vijekova, komu budi čast i slava u vijeke.

Koprivnica.

Već 15. lipnja započela je priprava za ovu divnu svečanost, sa devetnicom, kojoj je redovno prisustvovala sva škol. mladež sa učiteljskim zborom. Devetnica se obdržavala poslije podne u 4 sata nakon svršetka obuke u mjesnoj župnoj crkvi. Kad smo 23. i. mj. t. j. u subotu pošli k devetnici, navijesti gruvanje mužara sutrašnju svečanost cijelomu gradu i okolici. Dne 24. lipnja započela je svečanost u $^1/_2$8 sati sa prigodnom propovijedi, koju je izrekao veleč. gosp. Josip Akšamović, naš kateketa. Ponajprije progovorio je vrlo ganutljivo prvopričesnicima, a onda je lijepo rastumačio značenje posvete Presv. Srcu Isusovu. Nakon toga čitao je svečanu sv. misu veleč. gosp. Antun Kovačić, podarhidjakon i gradski župnik uz asistenciju gg. kapelana i kateketa. Prije svete pričesti obnovili su prvopričesnici sv. krsni zavjet, a tada ih je pričestio g. kateketa. Krasno li je bilo pogledati onu nevinčad, kako u bjelini vedrim licem i sjajnim očima pristupa k stolu Gospodnjem!

Mnogo oko prisutnih roditelja orosilo se suzom radosnicom! Na koncu mise obavljena bi posveta Presv. Srcu Isusovu, koju su sva djeca jednodušno i skladno izgovorila. Ovoj prvoj sv. pričesti i posveti prisustvovahu i djeca iz okolišnih sela, koju je priveo veleč. gosp. domaći kapelan Matija Požeg. Pod cijelom misom pjevala je na koru skladno i nježno te dvoglasno školska mladež, obučena u bjelini i okićena trobojnicama, a pred crkvom naviještalo je gruvanje mužara pojedine dijelove sv. mise. Da je ova svečanost tako lijepo i sjajno uspjela, ide hvala sve sudjelujuće faktore, a osobito g. kateketu Akšamovića, koji je to sve pokrenuo, trudio se i brinuo oko svega, a i g. kapelnika Tomu Šestaka, koji je djecu tako lijepo naučio pjevati.

Srdačna hvala svima u ime naše omladine, kojoj će rijetka svečanost sigurno ostati u trajnoj uspomeni.

Ivanić-grad.

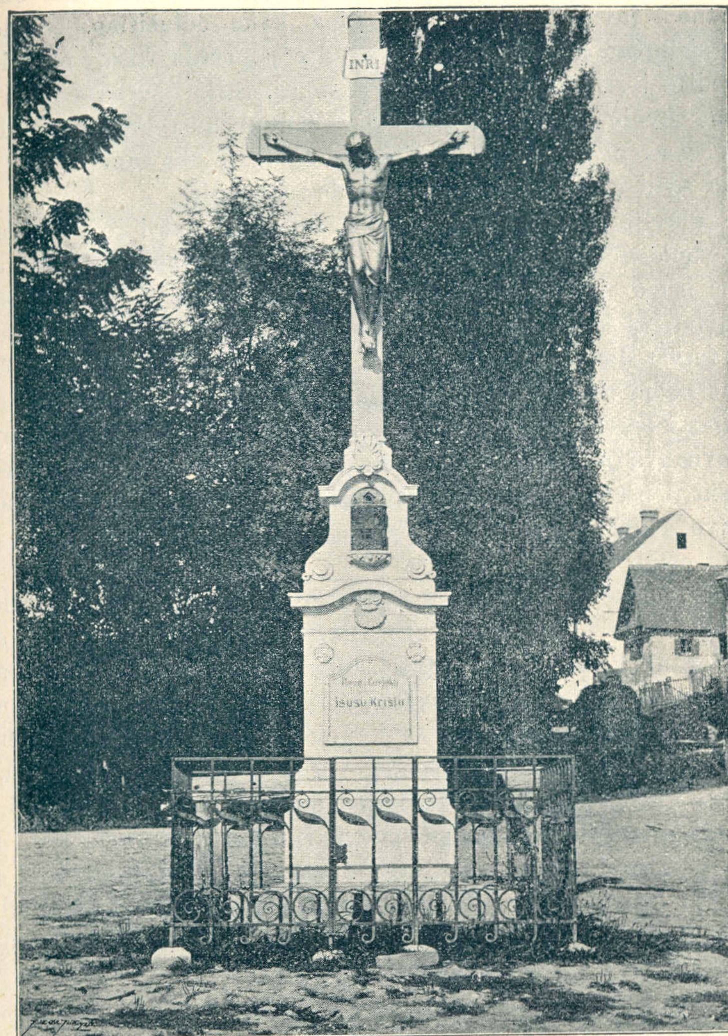
Uz sveopće oduševljenje ne zaostade ni Ivanić-grad, nego se na lijep način istaknuo medju drugim mjestima. No poslušajmo ravnajućeg učitelja g. Josipa Kelšina: Dan 24. lipnja o. g. ostati će nam, osobito dragoj omladini kroz sav život u miloj i nezaboravnoj uspomeni, jer smo taj dan doživjeli veliko i rijetko slavlje. A da sama posveta bude što svečanija i da se što dostojnije vanjskim znakom na uspomenu ovoga slavlja i poznijem potomstvu u crkvi ovjekovječi, nabavljena je dobrovoljnim prinosima gradjana krasna slika Presv. Srca Isusova, za našu crkvu upravo dostojan ures.

Da mladež što bolje pripravljena na dan slavlja pristupi k stolu Gospodnjemu i Njegovom se Presv. Srcu što dostojnije zavjetuje, to se prije same svečanosti držala trodnevnica svečanom večernjicom. Dobrotom vel. gg. Antuna Kotlarskoga i Martina Dogše imali smo na drugi i treći dan trodnevnice propovijed o Bož. Srcu. Zadnji dan trodnevnice imala je mladež sv. ispovijed, a slijedeći dan kod rane mise sv. pričest, kojom prilikom opet je vel. gosp. M. Dogša mladeži, osobito prvopričesnicima govorio o tajni i ljubavi Isusa Krista u presv. oltar. sakramentu.

Dan prije zaodio se grad u svečano ruho. Trudom pobožnih kršćanka crkva bude vijencima, cvijećem i zelenilom iskićena, osobito slika Srca Isusova, a u blizini crkve bio podignut krasan slavoluk sa napisima o Bož. Srcu. Ljubav prama sv. vjeri i rogjenoj dječici, koja se dulje vremena u školi za ovu svečanost pripravljala, oduševi i gradjane, pa i oni svoje domove uresiše sv. slikama, sagovima, cvijećem i granjem, a na više mjesta podigoše u slavu Isusa Krista lijepih zelenilom i barjacima okićenih slavoluka.

U oči svečanosti, čim je nastala tiha noćca, stanovi se rasvjetliše, zagrmješe mužari, zvonovi zazvoniše, a vatrogasna glazba mirozovom navještaše sutrašnje slavlje. O koli je bilo divno slušati i motriti ovo predslavlje Bož. Sinu, koliko je

poniznih i skromnih uzdaha taj večer doprlo pred prijestolje Božje za spas i sreću mile naše omladine. Radost i veselje vi-

Križ na trgu u Kutini.

djelo se je na svačijem licu, te večeri zavlada mir i pravo zadovoljstvo čitavim gradjanstvom.

Eto osvanu i dan samoga slavlja, ali jučeranju radost malo da nam nije pokvarilo vrijeme; jer je cijelo jutro padala kiša. Neka tuga i žalost sve nas obuzimala, što ne ćemo moći onako svečano i javno proslaviti Bož. Sina, kako odlučismo. Nu dobri Bog smilovao nam se i oko osme ure popustila kiša, oblaci se prorediše i za neki čas vrijeme se umiri. Strka, žurba i neka neobična živahnost nastala je za tili čas ulicama. Staro i mlado natječe se, da se što svečanije zaodjene i oko devet sati sakupio se u crkvi i oko nje mnogobrojan svijet.

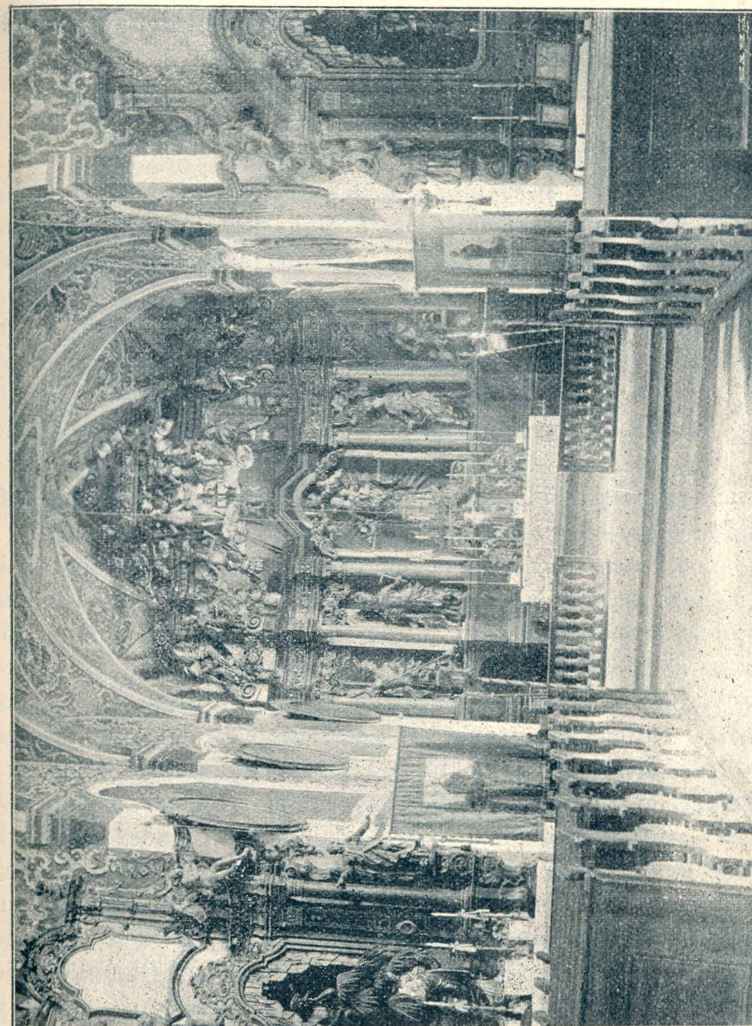
Slavlje je započelo svečanim ophodom, koji je uz asistenciju vodio domaći župnik vel. g. I. Stepić. Ophod je kretao iz crkve ispod više slavoluka, te sjajno iskićenim i rasvjetljenim ulicama. Na čelu ophoda nosila se slika Presv. Srca Isusova, a pred njom djevojčice u bjelini sipale cvijeće. Iza slike okićene škapularima Srca Isusova, na glavi vijencima i koprenom, a u rukama gorućim svijećama stupale su u bjelini odrasle djevojke. Za ovima slijedila je okićena na grudima slikom Srca Isusova školska i ostala mladež, zatim razne obrtne zadruge, vatrogasno društvo s glazbom, svećenstvo s presv. oltar. sakramentom, a konačno ostali pobožni svijet.

I kad se ovaj krasni i ovdje još nevidjeni ophod vratio u crkvu, počela je svečana služba Božja, koju je služio vel. gosp. M. Dogša. Poslije evangjelja stupi na propovijedaonicu, a u crkvi nastane ugodna tišina i mir i sve se dubokim ganućem i suzam radosnicam okrenulo k propovijedaonici. I u toj grobnoj tišini poče umiljato i zanosno govoriti o današnjem slavlju, o ljubavi Presv. Srca Isusova, koje nikoga u bijedi i nevolji ne zaboravlja, zatim da stupimo pod barjak Srca Isusova, gdje nas čeka spas i vječna radost. Napose pako okrenut k mladeži ganutljivim riječima orisao joj, da je ovo danas dan njezina slavlja, kada će se posvetiti Bož. Srcu čim ona izabire Isusa svojim vogjom i saveznikom za budući svoj život.

Na koncu sv. mise otpjevala je mladež onu divnu pjesmu posvetnicu, a zatim je vel. gosp. molio molitvu posvetnu o Presv. Srcu Isusovu i puk glasno isto za njim ponavljao. Ovim bi svečanost završena, a narod pun radosti i veselja na ovo slavlje vratio se svojim kućama.

O Božansko Srce, blagoslovi nas, blagoslovi našu dječicu i

daj, da joj ovo slavlje, ovaj u njezinom životu preznameniti čin bude živo poticalo na što veću i trajnu ljubav prama Isusu

Glavni žrtvenik u crkvi Kutinskoj.

Kristu, na odanost k sv. vjeri katoličkoj, na lijepe i plemenite krijeposti i ostale kršćanske vrline. Daj o Isuse, da joj bude na

što trajniju i miliju uspomenu u poznije doba; bilo sve na slavu i diku Presv. Srca Isusova!

Napokon budi ovdje izražena svima, a napose vel. gosp. Martinu Dogši srdačna i topla hvala, koji su ma išta doprinijeli, da je ova svečanost na proširenje i uzvišenje Bož. Srca toli divno i krasno uspjela.

Kutina.

Obnova posvete za svetih misijâ.

Kutina se već posveti na nedelju presv. Trojstva. Djeca osvanuše u krasnoj narodnoj nošnji. Malo iza toga obdržavahu se svete misije i sada se mladež regbi još svečanije nego prvi put zavjeri Bož. Srcu.

U vrijeme misija (od 5.—13. kolovoza), a naročito na 9. u četvrtak obavila se — rekao bi gotovo — prava proslava i posvedba mladeži Presv. Srcu Isusovom. Veleč. o. Pančić S. J., misionar obavljao je uz običajne misije takogjer i misije djece, a to bijaše u tom, da je časni otac u Ponedeljak, Utorak i Srijedu u 10 sati prije podne držao napose propovijedi za mladež. Milota je bilo vidjeti, gdje se crkva punila mladeži i ženskom i muškom, od male djece pa do odraslih mladića i djevojaka; u srcu nam se ragjala pouzdana nada, gledajući kako mladež kao guta riječi propovjednikove, da su te riječi pale na plodno tlo, da će uzrasti obilnim plodom kršćanskih krijeposti, a osobito ljubavi prema Presv. Srcu Isusovom, koje je č. otac češće spominjao. U Srijedu čitav dan i u Četvrtak do sv. mise neprestano je do 10 ispovjednika ispovijedalo i to samo mladež i školsku i odrasliju, koja će u Četvrtak svečanim načinom primiti sv. pričest. U Cetvrtak rano u jutro sakupila se mladež u crkvi. Kako je god crkva Kutinska vrlo velika, to je ipak sama mladež zauzela preko pol crkve. Počev od oltara sve je svetište i duboko dolje u lagji bilo krcato puno mladeži. Sa desne strane stojala je muška, a s lijeve strane ženska mladež. Ganutljivo je bilo promatrati, kako ta mladež u prvim redovima mala djeca, a onda sve veća pazljivo prate razmatranje č. oca Isusovca, koje je trajalo od 8—9 sati. U 9 sati počeo je domaći župnik uz asistenciju služiti svečanu svetu misu, pod kojom je sva mladež obavila obnovu krsnog zavjeta. Tik prije sv. pričesti, stupi na oltar č. otac Isusovac i prozbori dirljive riječi svoj mladeži, kojima ih opomenu velike milosti, koje će sada postati dionici i upozori ih, da na novo probude čin vjere, ufanja i ljubavi i t. d. Nakon toga primi sva mladež najprije muška, a onda ženska sv. pričest. Sad je evo nadošao čas, kad su srca mladeži, otprije očišćena od grijeha, a sada nahranjena presvetim tijelom osobitoga prijatelja mladeži, bila za cijelo najbolje raspoložena, da se dostojno posvete Presv. Srcu Isusovu.

Prije toga rastumači im č. o. Isusovac važnost ove posvedbe, prikaza im živim riječima sve duhovne plodove, koje će time dobiti. Sada poklekne sva mladež. Ah kako je negdje dragi spasitelj, taj prijatelj mladeži, milostivo sa nebesa gledao na te svoje male ovčice, kad ih je vidio pred oltarom svojim preponizno prostrte, kad su ovako pobožno, jednoglasno ponavljale riječi posvete Presv. Srcu Isusovu, te se njemu posvećivala. O kako je bilo lijepo gledati taj predivni prizor. Za cijelo, taj će svečani čas ostati u živoj uspomeni ne samo mladeži, već i svih prisutnih. Nakon posvedbe razdijelio je č. o. Isusovac svoj mladeži slike i medaljice, da ovako zadrže vidljiv spomen i za kasnije doba svoga života, da se sjete svečanoga dana svoje mladosti.

I mladež je župe Kutinske stupila u kolo s ostalom mladeži naše hrvatske domovine, koja za cijelo nije u svijetu osamljena, već je u ljubavi prema Presv. Srcu Isusovom sjedinjena sa mladeži čitavog kršćanskoga svijeta, pa dao dragi Bog, da se što prije ispune zaključne riječi posvetne molitve: da s obadva stožera zemlje jedan odliježe glas: Budi hvala Božanskom Srcu, po kojem nam je stečeno spasenje, njemu slava i čast u vijeke!

Stijeg Hrvata — Srce Krista.

Prije nego li ćemo preko Save u Senjsku biskupiju, stani uz obalu njenu i čuj, što šapat njezin priča o sudbini roda hrvatskoga i pobjedničkog mu stijega. Ovu je misao krasno istako mladi Hrvat Ljudevit Scholz, gimnazijalac u Travniku, prigodom svečane akademije u slavu Presv. Srca:

Tiho šume savski vali
Uspavkuju burni dan,

Romoneći sjetnom pjesni
Dozivaju slatki san.

Lahor nujno jalšom njiše,
Rumen tračak zlati vale,
Slavulj zadnji pjev biljiše
Usnivajuć žale.

A svuda bješe sanano,
Svud muk i svuda mir;
A ja pod vrbom sjenatom
U savski gledah vir.

Gdje sada b'jelom pjenom
Si hladnu krije grud,
Gdje obalu sad pustu
Pijesak zasu žut:
Tuj nekoć rujnim žarom
Lelijala se krv,
A suri oro lebdeć
Tuj tražio si strv.

Da mnogu suzu, rode moj
I mnogu proli krv;
A tko sad bere lovor tvoj?
U zemlji valjda crv?

I svuda bješe sanano,
I svuda bješe mir;
O obalu tek pljuskajuć
Romonio je vir.

Kud slava tvoja ode, kuda?
Čiji li si bio boj?
Zar tvojom krvlju crna gruda
Napojena grob je tvoj?
I svuda bješe sanano,
I svuda bješe mir;
O obalu tek pljuskajuć
Romonio je vir.

I krvlju rujnom Sava struji
I krvnom pjenom žale mije
Po vodam' sinjim magla huji —
A večer tamni st'jeg već vije.

I mrak svud rastr'je koprenu,
Tišina bješe svud;
A meni glava klonula
Na izmučenu grud.

*

Čudno li more predamnom raskrilo grudi,
S pola do pola zahvaća mutni mu val.
Čujem kroz buku kako o stijene se lomi,
Vidim kroz maglu kako se pjenušast vraća
Vječnom u boju krvav si kopajuć grob.
Šiknuo čas bi val put sivoga neba
Stotinu kaplja krvave prosipljuć rose
Pohotno more u se ga srknulo opet.
Koji li duh se u tim valima krije
Površjem b'jesnim nemili pireći b'jes,
Koji li duh na njine me bacio žale?
Zasine munja, cikne iz ponora mrkog
Gromoviti glas:
Stani, sinko, eto ti željne domaje
Prošlijeh dana; bojnoga polja djedova.
Ako li dosad te nosio duh je nepoznat,
Tuj u dubinu sagji i naći ćeš svrhu.
„Božja providnost“ nazvaše tajno mu djelo.
— — — — — — — — — — — — —

Suzo, već želiš nujno orosit mi oko?
Stani, oh stani, za te mjesta tu nije.
Kud ćeš jadna, duh gdje ukočen mrije
Eno ti polja! Spomenika tuj nema — —
Svemoć je Boga ovdje lomila koplja,
Dizala krune, rušila pr'jestolja, žića.
Užas i groza samo joj spominju moć.
Hrvatski rode! gdje li sinci su tvoji?
Gdje li su tužni plačuć da žale nad kamom
Hladne grude, krvave rake djedova? . . .
Krvava tebe, rode, stoljeća znadu,
Krvavu v'jek i ona ti pružala grud;
Umorne katkad trudne ti klonule ruke
Krvavi znoj ti čelom rudio žarom,
Ali ti otajstven opet je pružio koplje,
Klonuloj ruci dizao olovni štit.
A ti si plamteć vatrenim hrlio l'jetom
U naručaj smrti.

Kano krš, na kome niknu
Stajao si smjel i čvrst,
Dizao si hram slobodi,
Branio si vjeru, krst.

Nosio si barjak Boga
Lovor pletuć Kristu svom,
Svojom krvlju, svojim žićem
Štitio si vjeru, dom.

Kad zamuknu bojna truba,
Krvav kad se svrši boj
U zamjenu palme mira
Dizao si barjak svoj.

Na njem poput munje kr'jesa
„Svetog Srca“ blista plam,
L'jevajući sreće mira,
Bajni čar na narod nam.

Dižimo ga smjelo, hrabro
Ko djedova spomen drag
Kano zalog boljih dana,
Kano dični bojni znak!

Oblacima nek' se krili,
Nek' leprša Srca st'jeg;
Neka ranam' blaži boli,
Neka tuzi bude l'jek!

Amo, braćo, tuj u hladu
Svetog st'jega naš je dom,
Uz njeg stojmo, dok nam počin
Dade Krist u Srcu svom.

St'jeg Hrvata — Srce Krista
Tu nam rudi sreća, spas;
Tu sloboda zlatna blista,
Tu se ori slavski glas.

Senj.

I u senjsko-modruškoj biskupiji nagje zamisao o zavjeri mladeži oduševljenog odziva; mnoge nam to vijesti potvrgjuju. No da čitatelja ne umorimo, zadovoljit ćemo se jednim ili drugim opisom.

U Senju pohodiše dne 2. lipnja djeca osnovnih škola sa svojim kateketima i učiteljima 4 crkve biskupskog grada moleći na ophodu krunicu, te se na taj lijep način počeše pripravljati na posvetu. O samome slavlju, naročito o posveti gjaka, piše nam velečasni gosp. Ivan Valjato, vjeroučitelj na gimnaziji megju ostalim:

„Što sam uradio, uradio sam po savjetu presv. g. Vučića. Po njegovom savjetu pripravljao sam mladež kroz mjesec dana osobito u exortama potičuć ju na što veću ljubav prema Bož. Srcu, preporučao joj vršenje dobrih djela na čast Presv. Srca. Najviše pobožnosti ovršio sam sa konviktorcima u konviktu, gdje sam ujedno prefekt. U oči 24. lipnja primila je mladež sv. sakramente. Na sv. misu 24. lipnja sabrali se gimnazijalci i djeca pučkih škola sa profesorskim i učiteljskim zborom u gimnazijalnoj crkvi sv. Franje, gdje sam vidio i lijep broj otmenijeg svijeta. Pod misom pjevala je gimn. mladež prigodne pjesmice. Poslije sv. mise držao sam kratku prigodnu propovijed o Presv. Srcu i o znamenitosti, a za tim izmolismo svi posvetnu molitvu Bož. Srcu. Napokon podijelih blagoslov sa presv. sakramentom. Što uradismo, bilo na što veću čast Presv. Srcu!

Bez sumnje se je lijepo obavilo slavlje i u bogoslov. sjemeništu, gdje mlada gospoda, potaknuta od revnog si duhovnika, veleč. gosp. Smokvine, Presv. Srce u velike štuju i revnuju za njegovu slavu i čast.

Gospić.

Cijela omladina sviju gradskih zavoda uhvatila se 24. lipnja u jedno kolo, da se dušom i tijelom posveti Božanskome Srcu. Velečasni i veleučeni g. Dr. Josip Marušić, vjeroučitelj na gimnaziji javlja nam o tom: Službu Božju služio je opat i župnik gospićki, preč. g. Franjo Canjuga uz svećeničku podvorbu, a prigodnu je propovijed držao pisac. Mladež više djevojačke škole i pučkih škola spremao je na to uzvišeno slavlje gosp. kateheta Ljubo Justić, a gimnazijske učenike pisac ovih redaka. Crkva bila dupkom puna pobožnog svijeta koli naobražene ruke toli seljaštva. Istoga dana slavilo se ujedno i slavlje prve svete pričesti. Ravnatelji zavoda sa profesorima, učiteljima i učiteljicama rado pohrliše u crkvu, da budu svjedoci ganutljivog časa, u kom

se hrvatska mladež posvećuje Presvetomu Srcu Isusovu. Za zlatno srce Isusovo, koje je poklonjeno sv. Ocu pápi, mladež je od srca

Naslovni list iz albuma.

znatni prinos žrtvovala. Dao dobri Bog, da ova krasna svečanost urodi obilnim plodom po mladež, koja je u pomenutom velebnom

slavlju odabrala Krista za svog vogju na trnovitom i skliskom putu zemnoga života.

* * *

U Sušaku istaknuše se gimnazijalci osobitom revnošću. Oni bijahu megju prvima, koji su javno i odriješito prosvjedovali proti onoj 12 praških sveučilištaraca, a listak svoj u Albumu iskitiše prekrasnim pismenima. Za pripravu i proslavu slavlja u dječačkoj i višoj djevojačkoj školi u Sušaku neumorno je radio vrli kateketa, veleč. g. Danijel Gregović.

U Karlobagu pripravi djecu i prikaže ju Srcu nebeskoga prijatelja mladeži veleč. Kolačko Josip, O. Cap.

Aleksinica.

Pored svakojakih poteškoća.

Kako revan svećenik unatoč svim poteškoćama znade mladež pridobiti za Presveto Srce, vidimo iz izvještaja o slavlju u Aleksinici. Evo kako marljivi župnik, veleč. gosp. Ante Lukša piše „Kat. Listu“: S početka se mislilo, da to neće ići za rukom, budući da ne ima ovdje pučke škole, a roditelji zabavljeni poljskim radom, pa tko da ih nagovara? Odraslija mladež na radu u mjestu, mladju treba za pastire; komu dakle da se govori? Naroda bilo s početka malo kod mise po nedjeljama i blagdanima, ali poslije sve više naroda, hvala Bogu, dolazilo, pa kad su se stariji sve više oduševili za proslavu, dolazila je i mladež u sve većem broju u crkvu, te se i mladež po neki način ugrijala, da se dostojnim načinom proslavi na koncu ovog stoljeća blagdan Presv. Srca Isusova. Držala se najprije s mladeži i pukom devetnica. Sve ove dane devetnice dolazio puk i mladež na sv. ispovjed i k sv. misi. Dan 24. lipnja svanuo nam tmuran, oblačan. Pobojasmo se, da će biti pusta i prazna crkva. Obećao dapače župnik iz Klanca, da će dovesti svoj puk u Aleksinicu na taj dan u procesiji, a mi da ćemo im izaći u susret, noseći sliku Presv. Srca Isusova, te se zajedno cjelokupna mladež klanačke općine posvetiti. Narod i za ružnoga vremena ipak dolazio k ispovjedi, te se napunila dosta rano puna crkva puka i mladeži na primanje sv. Sakramenata. Nas trojica imali smo do podne pune ruke posla. Napokon razišli se oblaci i mi krenusmo pro-

Naslovni list iz albuma.

cesijom. Pod nebnicom u procesiji nosila su dva dječaka sliku Presv. Srca, koja je bila iskićena i ukrašena lišćem zelenim i raznobojnim cvijećem. Pod velikom sv. misom, koju je služio župnik Klanački g. Lovro Vidas, mladež se je svečano posvetila Presv. Srcu, a na to je župnik Pazarišta g. Pajo Matić rekao zgodnu propovjed, i tako prikladno, zgodno i ganutljivo, da je mnoge do suza ganuo. U procesiji pjevale se litanije o Presv. Srcu i pjesma posvetnica. Isto se ponovilo i poslije podne na večernjici. Tako je evo i ovdašnja mladež zasvjedočila javno, da se ne stidi Isusa, i da nadu svoje ljepše budućnosti postavlja u to, ljubavi i dobrote prepuno Srce.

Zavalje.

Revni klanjaoci Presvetome.

U Zavalju upravo divno cvate klanjanje presv. oltarskom sakramentu. Za to ćemo iz lista, što nam je poslao veleč. gosp. župnik Fran Dominez o pripravi našega slavlja, drugim na radost baš ovu krasnu crtu istaknuti, pošto je pobožnost prema presv. oltarskom sakramentu tako usko spojena sa štovanjem Srca Isusova. Evo, što nam vrli pastir piše:

Ja ću biti slobodan, da Vas u svoje vrijeme obavijestim, kakvim zanosom, kojom ljubavlju i žarom moj siromašni al dobri narod nastoji, da klanjanjem i drugim dobrim djelima proslavi Presv. Srce u presv. olt. sakramentu. Samo ću natuknuti nješto. Na cvjetnu nedjelju prošla je godina dana, što se moji župljani svake večeri skupno u crkvi klanjaju Isusu u presv. Otajstvu. Ni jedna večer nije prošla, a da se nije klanjalo. Osim toga probdio je moj narod cijelu noć od velikog petka na subotu pred Presvetim u svetom grobu. A i noć od stare na novu godinu probdjela je cijela župa u crkvi pred oltarskim sakramentom, a ispovijedalo ih se je toliko, da nijesam mogao ni ići iz crkve, već cijelu noć ispovijedao. A i sada ćemo imati sv. pričest u naknadu uvrjeda nanešenih Bož. Srcu. Kao do sada, tako ćemo i od sada svake godine dne 24. lipnja poći procesijom u Bihać, noseći kip Presv. Srca. K tomu moli mladež, koja je udaljenija od crkve, svaku večer sa svojim ukućanima krunicu za sv. Oca i t. d. Što da nabrajam! Narod se je upravo zanio za ovu proslavu Presv. Srca . . .

Da se mladež tako pobožnog naroda svom dušom posvetila Bož. Srcu, o tom nam ne treba posebnoga izvještaja.

Novi u Vinodolu.

Župa Srca Isusova.

Prečasni gosp. M. Cvetko, kanonik i župnik u Novom, goji pobožnost prema Božanskom Srcu tako revno i uspješno, da se njegova župa pravo može nazvati: župa Srca Isusova. Evo, što nam piše o posveti mladeži:

Više se vremena pripravljasmo, da proslavimo dostojno blagdan Presv. Srca, — zadnji u ovom vijeku. Košto diljem cijele Hrvatske, tako i kod nas smišljala mladež i pripravljala milostinju i duhovnu i (vremenitu) novčanu u čast i slavu Isusovu. Duhovna se sastojala u dobrim djelima. Srce Ti je od milja plakalo, kad si vidio, kako malena školska djeca, poučena o čem se radi, muče svoje glavice, što će darovati i prikazati Bož. Srcu za sv. Oca kao namjesnika Spasitelja i Gospodina našega. Eto je, gdje na odrescima papira pišu, tko što obećaje i odlučuje učiniti. Govor je ovdje o školskoj djeci, dočim odraslija mladež učinila svoje napose. Duhovna se ova milostinja pribrojila milostinji cijele hrv. mladeži i upisana položila u zlatno srce, koje je mladež predala u Rimu sv. Ocu.

Nijesu naša djeca zaostala ni u novčanoj milostinji, jer nosi tko može i koliko može. Dolazili poveći, a i oni mališi, te veselim srcem darivali. Sakupilo se 24 Kr. Svi pametniji i odrasliji dječaci i djevojčice upisali na arak za album svoja imena i prezimena sa nekom osobitom pobožnosti, — jer su znali, da se upisuju Isusu Gospodinu, komu će se rado i javno posvetiti.

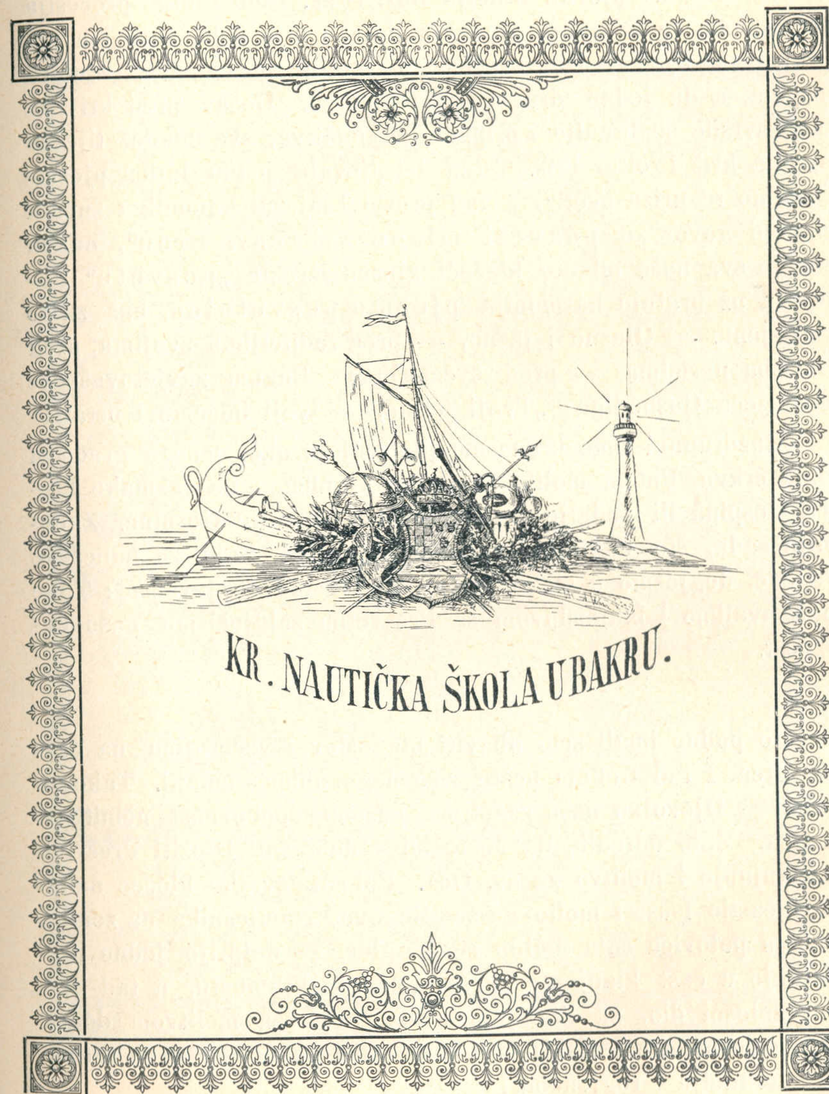
Dan slavlja bio kod nas 22. lipnja kao i na mnogim drugim mjestima. Prije toga učinili smo devetnicu u čast Presv. Srca. U toj devetnici sva se mladež, manja i veća ispovjedila i pričestila. Školska djeca došla na ispovijed na odregjene dane, a odraslija po volji. Devetnicu obavismo tako, da u jutro bila pjevana sv. misa sa Presvetim izloženim, a po podne blagoslov po običaju. Za ovu rijetku slavu svatko smišlja, kako da ju dostojno obavi. Kuće se kite barjacima, a gradjanstvo kao na zapovjedani blagdan dolazi u crkvu u blagdanjem odijelu. Mladež u svečanim

haljinama, a ženska školska djeca u bjelini, a svi nakićeni škapularima Bož. Srca. U srijed mjesta na placi načinili oltar kod zavjetnog križa. Svatko je nastojao, da ljepši izadje, — te se tu nosilo nakita, ruža i svakojakog cvijeća — sve u slavu Isusa i Njegovog Bož. Srca. Eto već i zvona slave, narod se sakupi u crkvi, a sv. misa započe u $^1/_2$8 sati. Dotle se je ispovijedalo i pričešćivalo. Sva mladež sakupila se u svetištu oko slike Bož. Srca, koja je bila u sredini na nosiljki namještena.

Svečanu sv. misu je misio mjesni kanonik i župnik na oltaru Bož. Srca, a na koru su domaće djevojke i školska djeca prekrasno pjevali pjesme. — Iza evangjelja reče svečanu propovijed sâm pontifikant, u kojoj je prozborio „o postanku pobožnosti Presv. Srca, — u čem se sastoji ta pobožnost i koja joj svrha i cilj." Narod, napuniv dupkom crkvu, pozorno je slušao i regbi naslagjivao se slušajuć o ljubavi, milosrgju i blagosti Bož. Srca, koje nas uvijek k sebi zove i sve više i više ljubi, dok mu se mi češće znademo zamjeriti i vrijegjati ga.

Po misi izagje veličanstvena procesija, kojom htjedosmo dati i vanjski znak naše pobožnosti i velike odanosti i ljubavi napram Bož. Srcu. — Na čelu išla školska mladež sa svojom zastavom. Iza nje idu muževi sa župnom zastavom sv. Ap. Filipa i Jakova, patronâ župe. U srijedi njihove povorke svima na vidiku nosi se zastava neoskvrnjenog začeća Bl. D. M., a na kraju zastava sv. Mučenika Fabijana i Sebastijana, osobitih pomoćnika i zagovornika našega naroda. — Tad slijede mladići naši, ta nada naša, a megju njima u sredini nose 4 mladića sliku Bož. Srca Isusova na lijepo nakićenoj nosiljki. Iza njih ide društvo mjesečne naknadne sv. pričesti, najprije ženâ i materâ, — a tad ono djevojakâ, koje nose na čelu djevojačke povorke novu prekrasnu zastavu Bož. Srca. I žene i djevojke naknadne pričesti, sve su u crnini, a na prsima imaju na plavoj širokoj vrpci medalje Bož. Srca Isusova, znak bratovšćine naše. — Slijedi tad svećenstvo u svečanom ornatu, a iza njega društvo Apoštolstva molitve, najprvo djevojke, a onda žene i ostali svi u redu po dvojica u nepreglednoj povorci.

Sve te poticalo na pobožnost. I ovo uregjenje i namještaj procesije, i ono ganutljivo držanje, i onaj ponos naš, nakit naših

Naslovni list iz albuma.

prsiju, medalje naime i škapuliri Bož. Srca! Svi bili oduševljeni, što daju slavu Bož. Srcu.

Putem smo pjevali litanije Bož. Srca. Buduć bila procesija preogromna, te se našeg pjevanja daleko nije čulo, zato i u povorki i naprijed i iza svećenstva molila se na glas krunica Gospina, a da jedan drugog nije smetao. Došav pred križ na placi, svršile se litanije i pripadajuća molitva, sva mladež tijesno opkolila križ i oltar Bož. Srca i ispjevala jednu kiticu pjesme „Častimo te križu sveti", a tad proslovi mjesni kanonik i župnik prigodni govor „o posveti mladeži Presv. Srcu", nakon česa je sva naša mladež klečeći glasno izrekla „posvetu" i ispjevala uz pratnju harmonija pjesmu posvetnicu, baš za to usklagjenu. — Glasno i jasno, — pred roditeljima svojima, pred svim tim narodom, — pred sveznajućim Bogom zavjetovaše se naša djeca Gospodinu: „Tvoji jesmo, — tvoji hoćemo i ostati!"

Razdragani time krenusmo procesijom oko našega grada u stolnu crkvu. Putem molila se zlatna krunica, a na razmake krunica Gospina ili podalje od svećenstva litanije Gospine. Zadovoljni sada, što dadosmo zadovoljštinu Bož. Srcu za nanešene uvrijede, dogjosmo u stolnu crkvu, te veselo zapjevasmo: Tebe Boga hvalimo i blagoslovom sa Presvetim zaključismo našu pobožnost.

* * *

Po podne imali smo obaviti blagoslov i večernjicu na čast Bož. Srca. I tad trebalo nešto više nego obično učiniti. Tako je i bilo. — Djevojke naše zaželjele posebnu pobožnost učiniti za sv. Oca. Zato odredih, da ćemo od 4 do 5 sati izložiti Presveto na klanjanje i molitvu za sv. Oca. Pol sata svatko klečeć molio tiho i častio Isusa i molio ga za Njegovog Namjesnika na zemlji, a drugu polovicu sata molilo se na glas, — najprije jedno premišljanje u čast klanjanja Presvetomu Sakramentu, a tad krunicu, žalosni dio, sa litanijama Bož. Srca, sa molitvom dodav molitvu za sv. Oca. Zaključili smo našu pobožnost sa: Častimo Te, i Roditelju i rogjenomu!

Ovako učinismo ovo slavlje po našim slabim silama. Ovršismo sve željno, iskreno i oduševljeno. Naša mladež će to pamtiti. — Budi time dana Isusovu Srcu zadovoljština za grijehe

naše, i onih, koji ga ne ljube, — budi time istaknuta naša vjernost i ljubav i odanost Isusu na koncu vijeka, a budi time

Naslovni list iz albuma.

izrečena naša želja i molitva svetomu i Bož. Srcu, da mu i u XXtom vijeku vjerni ostanemo — da ga sve više ljubimo i štujemo.

Zato i predajemo ovo javnosti, ne da se tim istaknemo, već jedino i lih za to, da proslavimo Božansko Srce, da očitujemo javno našu vjeru, ufanje i ljubav Božanskom Srcu Isusovu, da i na koncu staroga vijeka i na početku novoga, upravljenim pogledom, srcem i dušom u otvorenu ranu Bož. Srca, — koju učiniše naši grijesi, uzdahnemo skrušeno i rečemo: Isuse, dogji kraljestvo Tvoje, — budi volja Tvoja, — kako na nebu tako i na zemlji, — Isuse, Tvoji jesmo, — Tvoji ćemo i ostati!

Slavonija.

Apoštol Srca Isusova u Slavoniji.

U Glasniku biskupija bosanske i srijemske br. 24. g. 1900. crta nam preč. Dr. Jakša Pliverić, ravnatelj dječačkog sjemeništa u Osijeku živim bojama sliku svećenikâ, koji kao pravi apoštoli šire i goje pobožnost Presvetoga Srca, osobito kao ravnatelji bratovštine. „Imali bi ravnatelji bratovština biti,“ to su njegove riječi, „poput živih ugljena, da su kadri neprestano vatrom Presv. Srca druge ugrijavati. Niti broj podignutih bratovština, niti broj upisanih članova nije po sebi odlučno mjerilo za stanje pobožnosti u biskupiji, ako njihove vodje ne naliče gorućem grmu — uvijek u vatri a da ne izgara, ili, da bez slike govorimo, ako se ne budu neprestano žrtvovali. Uzeli mi na oko koje mu drago službe i gledali mi u njima muževe što no riječ, od najbolje spreme — nikad i opet nikad potpuna uspjeha bez potpune žrtve. Prve nedjelje u mjesecu uz dopoldašnju nedjeljnu propovijed pripraviti se i za drugu popoldašnju o Presv. Srcu — to je lahko, ali u ispovjedaonici duge satove uzdržati, to je ono, što je teško. Tu se treba grbiti, tu se mora rano raniti . . . Ali ako je moralna snaga našega naroda temelj boljoj budućnosti, onda su oni svećenici, koji se duge dane grbe po ispovijedaonicama acerrimi propugnatores patriae, najbolji rodoljubi. . . Bio svećenik mlad ili star, u visokoj časti ili zadnji kapelanac, pa ako ti njega vidiš da mu je ispovjedaonica poslije oltara najmilije boravište i da ga narod okružuje kao pčele maticu svoju, ne trebaš ga pitati, koje je političke stranke, nego samo skini kapu pred njim i pozdravi ga kao prvog patriotu. Taj je na najtežem ali i najodlučnijem polju upro za vječno dobro ali i za

moralnu snagu naroda, tomu neka zahvalna domovina ko što pjeva Preradović Topaloviću — po smrti reže „natpis crven, bijel i plavi, tu počiva svećenik moj pravi!“

Sretna zemlja, koja ima takovih svećenika! A takav pravi svećenik, takav apoštol Srca Isusova jest upravo preč. g. Dr.

Naslovni list iz albuma.

Jakša Pliverić sam. U gore navedenim riječima i nehotice opisao je sama sebe. Što je tuj preporučao drugima, to i još mnogo više on je sam učinio u Djakovu i čini sada u Osijeku. On naliči u istinu gorućemu grmu, koji uvijek gori, a nikad ne izgara, i sve naokolo razgrijava vatrom Božanskoga Srca; on se

„neprestano žrtvuje“ za spas neumrlih duša, njemu je odista „ispovjedaonica poslije oltara najmilije boravište, a narod ga okružuje kao pčele maticu svoju.“ On ne samo da je bratovštinu Srca Isusova svuda u naokolo Djakova uveo, on je i narod neumornim trudom poučavao, ispovijedao i nebeskom hranom krijepio; i to sve uz sve svoje poslove kao duhovnik i profesor u bogoslovnom sjemeništu. No najvećih zasluga za pobožnost Presv. Srca u Slavoniji stekao si je prečasni gospodin time, što je prije kao duhovnik u sjemeništu u Djakovu, a sada kao ravnatelj dječačkog sjemeništa u Osijeku mlagjana srca budućih svećenika zapalio, odnosno zapaljuje onom vatrom, što bukti i plamti u Presvetom Srcu Isusovu i u srcu njegova apoštola. Ova dva sjemeništa bit će kano dva ognjišta, od kojih će se pobožnost i ljubav prema Presv. Srcu sve većma širiti po čitavoj Slavoniji.

Živio dakle preč. g. Dr. Pliverić još puno godinica, a zahvalna domovina neka i njemu po smrti reže

„nadpis: crven, bijel i plavi
tu počiva svećenik moj pravi.“

Slavonska omladina Presv. Srcu.

Neka čuje ružičasta zora,
Zlatorujno sunce kada grane.
Čaroliki mjesec iza gora
Laka noćca kad na zemlju pane;

Neka Drava, Sava, Dunav r'jeka
Neka čuje naša zemlja ravna,
Zadnji dani zamirućeg v'jeka,
Dvadesetog v'jeka zora slavna:

Isukrste, milovanje moje,
Mlad Slavonac Tebi sav se sveti:
Primi moje, daj mi Srce svoje,
Daj mi u njem živjet i umr'jeti.

Ružičnjak Presv. Srca u Djakovu.

„Ti si ružica moga Srca“, rekao je jednom Božanski Spasitelj svetoj djevojčici Rozi od Lime. Ako je nevino srce jednog djeteta Božanskome Spasitelju kao miomirisna rumen-ruža, to mu je zavod čč. sestara od sv. Križa u Djakovu, gdje toliko nevinih srdaca gori žarkom ljubavi prama njemu, bez sumnje čitav ružičnjak u najljepšem cvatu. Evo kako su ovi svježi pupoljci otvorili čaške tracima nebeskoga sunašca, evo kako su se revno i pobožno gojenice toga zavoda posvetile Božanskome Srcu:

Tutnja pucnjave kod nas nije bilo, — dvojim, da se zato ta svečanost drugdje usrdnije sprovela, nego li u zavodu našem. O, to nema da zasjeni sjajnosti njene. Bilo je pjesama i cvijeća, ljubavi i žrtava — divnih, ganutljivih! Nejako je pero moje, da vjerno opiše sve; radujem se ipak — ma i slabu — sliku toga slavlja pružiti, è na slavu je Presvetoga Srca!

Svečanost ta bila je tako nježna, tako plemenita; uzvišenost njenu dizala je iskrena srdačnost, i ta joj podavala veličanstvenu ozbiljnost onu, što je biljegom važna i osobita čina. — Oj, mi ne bi bile hrvatske kćeri, — više! mi ne bi bile učenice Božanskoga Učitelja, kad bi trpjeti mogle, da drugi veću čast i ljubav veću njegovom Presvetom — ljubavi željnom — Srcu iskazuju, nego li mi. Oj — neka ga svi ljube i štuju, neka ga hvale i slave na način, kako im to ljubav žarka vlastita srca kaže!

Već od Uskrsa — čim je izašlo „Slavlje“ — počeli smo mi pripravljati našu dragu omladinu na taj veliki dan. Bože moj; mi sami ne; Marija s nama! — „Po Majci Sinu: — od Marije do Isusa samo je jedan korak“ — znadu djeca naša; i za to je svibanj bio prava priprava za lipanj i njegov dan zavjetni. Pletu vijenac cvijeća svibanjskoga od sukromne gjurgjice počevši pa do vjerne potočnice; svaki dan po cvijet i gotov je — do nogu je kraljici . . . s njime jur su djela dovršena svih nakana i želja srdaca im mladih, — sada ga prikazuju . . .

Sutra je prvi lipnja! u predvečerje ga radosnica pozdravlja.

Kliče: Živio Isus! Živio Isus! i dodaje: u srcima našim! zanosno i oduševljeno mila mladost naša.

Na oltaru je u cvijeću i svijećama mjesto Majke ljubavi — ljubav sama: Presveto Srce Isusovo. Svaka je htjela da čuje, gdje ju imenom zove: „Daj mi, kćerko, srce svoje!“ Svaka je htjela da vidi radost s oka njegova. Ah, zar ne vidite blage tuge s lica toga, jer ga zaboravlja svijet? — O, mi ćemo biti svijet, mi ćemo ljubiti to Srce!

Počima srdaca savez sveti. — 600 knjižica „Slavlje“ — za-

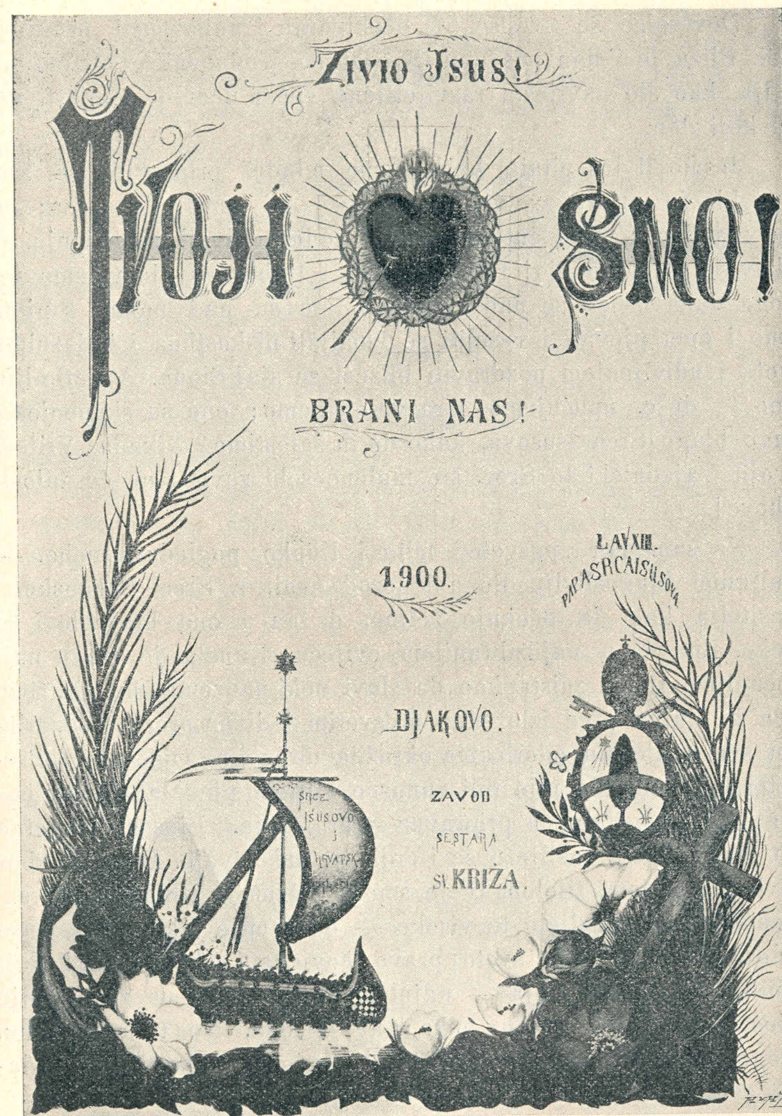
bjeli u rukama mladeži djakovačke — darom časne glavarice naše. — A ti nisi kasnila, mladosti draga; — „Slavlje hrvatske omladine“ — nisi samo prolistala, ti si ga čitala i opet pomno čitala. Je li, kako je krasno? Jer i ti tako ćutiš. O ti si se dobro za nj pripravila. Sjećaš li se ispovijedi i pričesti svetih? A gdje su djela tvoja? ne znaš li više? O vidim te. Rumen ti žarka zalila lišca, i ti veliš: „Mi smo dobre bile.“

Sjećamo se, reče jedanput jedna: „. . . Sv. Otac će dugo živjeti; jer nas Srce Isusovo rado ima.“ — Još vidimo jednu s papirićem i olovkom; misli i piše i prstićem briše; iz prvoga je razreda. Nije bila revnija ni uz birane igračke svoje, — ona je nešto veliko odlučila . . . „Ne piši toliko, to se u kratko mora“ — dobi opomenu mlagja od starije. „Pravo veliš; Srce Isusovo razumije“ — odgovori ona, i napisa samo slovo i broj: ‚10 g.‘. To je imalo značiti žrtvu najveću — dio njezina života. — Tko ne zna čara milih prizora iz svijeta malenih? Žrtvice milosrgja, ljubavi i pregora tuj su; jamac, da su učinjene, utjeha dâ nagrada: one su bile dobre.

U zavodu nema odsele prostorije bez Srca Isusova. U svakoj školi je podignut oltar s novom, krasnom slikom, što ju svečanim načinom darova gospogja nadstojnica, naša dobra majka, da bi tako mladež svagdje imala pred očima onoga, koga ljubiti imade. Svojom rukom vješaše dobra majka te slike, dok je mladež pobožno Presvetomu Srcu pjevala. Svečana po tom zavladala tišina; — svi se bave razmatranjem toga Srca, i lica im odaju hvalu i radost.

Vijenci živa cvijeća revno se pletu strahopočitanjem i radošću, uz to bezbroj strjelica odašilje se u ranu preslatkoga Spasitelja. Ne čuješ im riječi, ali ti čitaš s onih vatrom probitih ustanca i iz onoga blaženstvom usijana oka.

Imena svoja upisaše već za velebnu onu knjigu. I one poslaše za tu knjigu krasnu — u bojama izragjenu — risariju, kojom su u samim simbolima odali žarku ljubav srdaca i silan ushit duša mladih. U sredini izmegju riječi: „Tvoji smo“ — je Srce, nad njim: „Živio Isus!“ — pod njim: „Brani nas!“ — U lijevom uglu u palmama, ružama i bršljanu je zlatno sidro, a u njemu Petrova lagjica sa srcima njihovim i zastavom: „Srce Isusovo i hrvatska omladina“, koja pokazuje put prema desnom

Naslovni list iz albuma.

uglu, gdje je opet u palmama, maslini i lovoru zlatan križ i grb sv. Oca pape s napisom: „Leonu XIII. — papi Srca Isusova.“

Devetnice se svršiše. U očekivanju i pobožnosti progjoše dani. Blizu je i dan posvetni. Svečanija trodnevnica blizinu joj javlja, kao što naviješta rasvijetljena večer u oči svečanosti veliki koji dan.

Jesmo li još pitali, kako ćemo mladež pripraviti? — Naš život bio je priprava; velim naš, — i mi smo bili djeca; mi smo zajedno s njom ćutjeli i radili, oduševljivali sebe i nju. O kakav je to sklad bio! Bili smo srce i ljubav. S njom ćemo jednoga dana uspeti se nad svijetove, što su nad nama; s njom ćemo i opet pjevati i veseliti se i smijati niskostima i bojaznima života i udivljenjem pozdraviti bližeći se sjaj Siona. A dotle ljubimo te duše, upućujemo i razveseljujemo; one su skupocjeno, drago blago Srca Isusova, kako da ih žalostimo? Nikada! Vrijedi osvojiti zajednički to Srce, što malene sebi zove i ne će žalosti njihove!

Na sam dan „posvete“ milo i ljupko pogledava nebo, — zemljanici blagoslivlju Boga i porod svoj, a Srce Božanskoga Spasitelja kao da očekuje željno, da ga i ono blagoslovi za vijeke. Eno ga u najizabranijem cvijeću. Kapela je sva u najsvečanijem ruhu; zaista kao da slavi neki nadzemaljski pir. Svečana je služba pred izloženim presvetim i divna propovijed. Mladost sva u nježnim odoricama okružila oltar, i ne miče oka s Presvetoga. Oj nikada nije toli zanosno i lijepo pjevala! Kucnu čas i primaju Spasitelja u pripravna srca svoja. Pjesma zavjetna kao glas duhova razliježe se i dojimlje duše tvoje. O, to je zbor djevica: „Dušom, tijelom tvoje smo!“ Čeznuće i blaženstvo uzvišenosti časa raznijelo te visoko — od zemlje otkinulo — suze ti dozvalo. Suze? Dă, sveto pravo čovjeka i utjeha srca! Najistinitija — najsrdačnija — najplemenitija radost na zemlji, nije radost, što te na smjeh nuka; al' je ona, što ti suze mami. Mnoge pobožne duše htjedoše biti svjedocima blaženstva uzdanice svoje, i dogjoše i plakaše od milja.

Divno se ta svečanost obavila u opće; posebno se proslavila u samostanu i napose opet u sjemeništu. — Mi ne bi ljubili kapelice naše, kad bi pregorjeti mogle, da se njenim tihim

zidovima ne bi orila slava Spasitelja na dan, kad ono slavlje svoje slavi; na dan posvetni, na dan pira ljubimica naših.

I pokloni mladost naša kralju slave srce svoje. Glasom krjepkim, glasom punim radosti i oduševljenja sveta ponavljaše riječi zavjetne za glasom svećenika, živo uvjerena, da je u duševnoj zajednici sa sestrama i braćom svojom hrvatskom u vječnom gradu Rimu.

Poslije podne se nastavlja i svršava svečanost. Krasne litanije Presvetoga Srca pjevaju se u zboru višeglasno, — oprosna i posvetna molitva ponavlja se. I napokon zaori „Te Deum“ i himna posvetnica: „Dušom tijelom tvoje smo!“ Svećenik se već udaljio — a pjesma se još razliježe. I opet umuknu sve — tišina zavlada; ali ne obična: dojam toga dana opisati se ne da. — Zaostaše mnoge — utvrdjuju savez, nemogu da se odijele. Jedna plače; — za čas ne znamo, je li od uzbugjenosti ili s razloga drugoga. — Ah to je ona! Poznate ju! Ona pozna i ljubi Boga raspetoga; ali znaka njegova još nema na čelu svom. — Težak boj ju čeka, — ne mari; — ona je osvjedočena i sveto obećaje . . . Ona je pratila pripravu i molila i pjevala s drugima. O, to je pobjeda Srca Isusova! — Ona će ostati vjerna odluci svojoj; ona će doći! Srce Isusovo se bori za nju! —

Mnogi otac i mnoga majka bili su u istinu dionici sreće čeda svoga na taj dan. — I oni pristupiše stolu Gospodnjemu, i vratiše se životu po stopama djece svoje.

I progjoše dani — dani natjecanja duša mladih — dani milosti, u kojima nije bilo ni časa, a da u njem nije koje djelo ljubavi i pokore prikazano bilo Presvetomu Srcu za Namjesnika njegova na zemlji.

Oj, blaženi dane, oj dugo željkovani čase! Prošao si! Ali nije prošla uspomena tvoja — jer si dan Gospodina, koga blagodati do vijeka traju!

Osijek.

Novi hram u najljepšem nakitu.

I grad Osijek vidio je dne 24. lipnja svu svoju rkt. učeću se mladež iz dolnjeg, gornjeg i nutarnjeg Osijeka, te iz novog grada i Retfale na okupu u velebnom novom hramu; bilo je svega oko 3000 djece. Zgodno je primjetio preč. g. Dr. Pliverić

u svojoj krasnoj propovijedi, da mu se čini, da ova veličajna crkva nije nikad ni na dan posvete ovako nakićena bila kao taj dan, gdje ju je na čast Srca Isusova okitio najplemenitiji cvijet našega naroda, mila omladina.

Sve točke programa, kao što su bile uglavljene, bile su i izvedene. Osobito ističemo pripravnost presvijetlog g. protonotara i dekana Josipa Horvata, koji se tako rado odazvao molbi vjeroučitelja, obdržao svečanu službu Božju, te im u tom poslu i riječju i djelom na ruku išao.

Ističemo kratku, ali zanosnu propovijed prečas. gosp. Dr. Pliverića, koji je mladeži veoma lijepo protumačio: što će reći posvetiti se Presv. Srcu Isusovu i koja nam je korist od te posvete, te svoj govor lijepim prispodobama i primjerima razjašnjivao.

Ističemo napokon skladno pjevanje kombiniranog djačkog zbora, oko kojeg su se osobito trudili veleuč. i veleč. g. Franjo Zelenka, kateheta na realci i g. Ivan Žak, učitelj pjevanja Svim ovima kao i svim ravnateljstvima, te svima učiteljima i učiteljicama kao i svim inima, koji su ma kojim načinom podupirali ovu svečanost zajedničke posvete, budi izražena hvala a od Presv. Srca Isusova obilna plaća.

Mezimčad biskupa Strossmayera.

Dječačko sjemenište u Osijeku pod uzornom upravom preč. g. Dr. Jakše Pliverića i veleč. g. Stj. Kiša kao duhovnika nije se zadovoljilo, da prisustvuje općenitoj posveti Osječke mladeži, nego ono priredi Bož. Srcu i posebno slavlje. Primili smo slijedeći izvještaj.

Žarki poziv, prožet ljubavlju prama Presvetomu Srcu Isusovu i prama hrv. mladeži, našao je diljem cijele Hrvatske još žarkiji, još srdačniji odziv! Ta tko može da čita onaj lijepi opis: „Slavlje hrv. omladine u Travniku“, što je izišao u Vrhbosni, a da ne bude — zanesen, ganut od nutarnjeg zadovoljstva, a što tek da je ono svaki od nas svojim očima mogao vidjeti?! — U prvi mah, kad je ugledao svjetlo poziv zagreb. odbora, bilo ih je možda, koji su podvojili o izvedivosti sveg onog, o čem se u pozivu govorilo, ali se je opet i tu pokazala ona zlatna: „Ljubav sve može“! Jest nježna požrtvovna ljubav naše mladeži

Naslovni list iz albuma.

prama Presv. Srcu Isusovom izvela je sva ona divna i uzvišena djela, da je posveta u svakom pogledu uspjela! Da! to je bilo sveto natjecanje, pa ne znaš, što te više ushićuje, da li vanjska ili nutarnja pobožnost, koju je naša mladež u obilnoj mjeri pokazala.

Hrv. kat. mladež se je tom zgodom ne samo u srcu i u duši posvetila Presv. Srcu Isusovu, nego je i vanjskim sjajem i svečanostima u tu svrhu priredjenim iskazala djetinju ljubav i štovanje Presvetomu Srcu, imajući pri tom na umu, da smo dužni tom Svetom Srcu: Srcu Sina Božjega i vanjsko i nutarnje štovanje.

Pa toj četi mladih štovatelja Presvetoga Srca Isusova pridružiše se i pitomci najmladjeg zavoda naše biskupije, mezimčad svog ljubljenog biskupa (kako se je preuzvišeni gospodin jednom izrazio), pitomci dječ. sjemeništa, utemeljenog predprošle godine po preuzvišenom gosp. Josipu Jurju Strossmayeru, da ako ne budu prvi a to baš ni zadnji, kada se radi o slavi Presvetog Srca Isusova i o vlastitoj duševnoj koristi. — Knjižicu „Slavlje hrvat. omladine“ pročitaše na dušak i ta im je bila kao putokaz, što i kako će učiniti, da što većma ugode Božanskom Srcu Isusovu. Pletući vijenac bogoljubnih dijela u svibnju na čast svibanjske kraljice, radosno počeše sastavljati i drugi vijenac u mjesecu lipnju na čast Srca Isusova.

O kako je ugodna morala biti dragom Spasitelju ona revnost za slavu Njegovu u srcu nevine mladeži! I premda su svibanj i lipanj zadnji školski mjeseci, kada djaci obično najviše posla imadu, da zadovolje svojim školskim dužnostima, to su ipak mladi štovatelji Presvetoga Srca Isusova našli vremena i zgode, da se pobrinu za nutarnji ukras zlatnog srca, te namijeniše za sv. Oca svih kršćana lijepi broj sv. pričesti, izmoliše na stotine krunica, Očenaša, Zdravo Marija, raznih litanija, križnih puteva i učiniše bezbroj upravo prekrasnih samozataja i to takovih, da su kadre udivljenje probuditi i u čovjeka, koji se je milošću Božjom malo više uspeo u duhovnom životu. Za vanjsku pako opremu zlatnog srca sakupljeno je u zavodu 25 Kruna i sa potpisima za album poslano u Zagreb na odredjeno mjesto. I kraj sveg tog našlo se je još zgode i vremena i za zajedničku pobožnost k Presvetomu Srcu Isusovu. Kroz cijeli mjesec lipanj, a kao bliža priprava za svečani dan obdržavala se je devetnica. — Kako nemamo baš u samoj zavodskoj kapeli kipa

Presvetog Srca Isusova, nego se isti svakog prvog petka sa drugog jednog mjesta u kući prenaša na oltar, to smo i sada na početku devetnice najprije u svečanom ophodu prenijeli kip u kapelu pjevajuć putem omiljelu nam narodnu pjesmu: „Zdravo Isusovo Presveto Srce“. Kip je ostao na oltaru sve do svršetka svečanosti, da nam bude uvijek pred očima, potičuć mladež na razna djela ljubavi osobito za vrijeme devetnice. — Spomenuti mi je, da kod nas djaci samu svečanost obdržavahu u petak 22. lipnja na svetkovinu Presvetog Srca Isusova po svojem posebnom zvanju kao seminarci, kako ih ovdje obično nazivaju, dočim su kao djaci gymnazijalci prisustvovali onom slavlju sveukupne osječke mladeži u velikoj gor. gradskoj župnoj crkvi.

U ljudskom životu ima dana žalosti i dana radosti, pa kao što nema veće boli od duševne, tako nema ni veće radosti, nego javna, koju čovjek osjeća na svom srcu i duši zbog duhovnog kakvog dobra ili sreće. To rajsko uživanje, tu nutarnju duševnu radost osjetiše i naši pitomci na dan svetkovine Presvetoga Srca Isusova, kada su se kao seminarci posvetili najvećem prijatelju mladeži Presvetomu Srcu Isusovu. Dan prije posvete razložio im je njihov duhovnik svrhu ove posvete i kako se imaju posvetiti, a na sam pako dan bila je predika sa temom: „Što je Srce Isusovo nama, a što treba da budemo mi Njemu“. Razumije se, da je na taj dan zavodska kapela bila krasno urešena, pa ako i nismo mogli razviti veliki vanjski sjaj, kako bi dolikovalo Presvetomu Srcu Isusovom, to je ipak nehinjena i iskrena pobožnost naše mile mladeži, naše nade i uzdanice biskupije naše, bez dvojbe bilo miomirisni tamjan, čiji se je miris uzdigao poput žrtve Abelove prama nebu. Eno pred oltarom kleči mala, ali žarkom pobožnošću prožeta četica, držeći u rukama goruće svijeće čeka onaj sveti čas, da primi janje Božje, Srce Sina Božjega u svoje čisto i nevino srce. Sv. gozba je dovršena i pitomci iz zahvalnosti prikazaše svi svoju svetu pričest kao naknadnu za one najveće boli Presvetoga Srca Isusova, kojima ga mnogi nezahvalnici najviše vrijedjaju u sakramentu ljubavi. — Na koncu sv. mise pred presv. Otajstvom, izmoljene su najprije litanije Presvetoga Srca Isusova sa odprošnjom, a zatim je obavljen najsvečaniji čin ovog skromnog slavlja, čin dragovoljne posvete, posvete seminara Presvetomu Božanskomu Srcu Isusovu.

*

Razumije se, da je posvetna molitva izrečena dostojanstveno, srcem punim ganuća, radosti i žarke ljubavi. Iza toga je odpjevana velikim oduševljenjem pjesma posvetnica i „Tebe Boga hvalimo“, a nakon blagoslova sa presv. Otajstvom završena je svečanost i slavlje naše mladeži u biskup. dječ. sjemeništu.

Požega.

Evala takovim gjacima i učiteljima!

Na dan „Posvete“ u jutro pričestila se svakolika mladež. U 10 sati bila je „impozantna“ procesija ukupne mladeži pučkih nižih i viših, muških i ženskih škola. Usred procesije nosili su „abiturijenti“ gimnazije u svečanim crnim odijelima kip Presv. Srca Isusova. Pred njim sipale su djevojčice u bjelini cvijeće, a uz njih redale se djevojke viših razreda sa kitama ruža i cvijeća, dok je zbor gimnazijskih pjevača (učenika) zanosno i oduševljeno pjevao veličanstvenu himnu Presvet. Srcu Isusovu. Svekoliko svećenstvo grada stupalo je iza kipa Presv. Srca, dok su učiteljski zborovi gimnazijski i pučki u svečanim crnim odijelima stupali nuz mladež kao njihovi vodiči u ovom svetom času. Krasne li počasne straže!

U župnoj crkvi rekao je nakon ovoga doista svetoga provoda revni gimnazijski kateketa vlč. g. F. Barec kratku no vrlo zgodnu propovijed. U njoj je na osnovu Gamalielovih riječi: „Ako je od ljudi ovo djelo, rastvorit će se; ako li je od Boga, ne ćete ga moći uništiti“, — i na osnovu crtice iz života Julijana odmetnika: „pobijedio si Galilejče!“, i čitave crkvene povijesti pokazao, kako je Crkva Kristova danas iza 19 stotina godina slavnija nego što je bila ikada. „Stat crux, dum volvitur orbis“. Križ Kristov nepomično stoji, dok se svijet ovaj jednako drma, bile su propovjedniku posljednje riječi; ali kako kratke, tako su zagrijale, te se „Posveta“ svekolike mladeži — i onako oduševljene — Presvetome Srcu Isusovu srdačno ovršila. Svečanu sv. misu, koju je pjevao domaći gradski župnik, pratili su prekrasnim četveroglasnim pjevanjem gimnazijalci.

Mladež je ovako na svoj, po mogućnosti dostojni način ovršila ono, za čim od srca teži; a to je, — da živi u Presv.

Naslovni list iz albuma.

Srcu Isusovu. A da mladež u istinu tako shvaća ovu „Posvetu“ dokazom su nebrojena dobra djela i mnogi prinosi za „Zlatno Srce“.

Što su čč. sestre u skromnosti učinile sa svojom djecom na čast Presv Srcu, sami Bog zna; ali „Album“ su prekrasno iskitile naslovnom slikom, što izrazuje „Posvetu“ djevojačke škole na bojama hrvatske trobojnice, dok je u bokovima okićena papinskim i hrvatskim grbovima. Gimnazijalci dašto nijesu htjeli da zaostanu, već je gimnazijalac VIII. razreda Ervin Köröskeny (samouk) naslikao jednostavnu, ali vrlo lijepu i idejom i bojama sliku. Za nju kažu, da se broji u ljepše u „Albumu“ hrvatske omladine. Središte na velikom polju, u papinskim bojama (žuto i bijelo) bojadisanom, zauzimlju simbolički cvjetovi vjere, ufanja i ljubavi (Kristov cvijet, ljubica, ružice). Sliku okružava okvir, u kojem je na narančastoj svjetloj boji zeleni lovor, koji obavija dvije krune: onu gore obitelji papine — Pecci sa papinskim insignijama, i onu dolje kraljevine Hrvatske. Misao zanosna, ali mukotrpne katoličke Hrvatske doista je vrlo lijepo izražena.

Natpis ozdo u polukrugu glasi:

Kraljeva Kralju, Isusu hvala budi i dika!
Da vrši sveti se čin, Zamjenik Onoga bdi:
Njemu se Božjoj po volji svetu, čuvenu Njemu,
Gimnazijalci gle Požege klanjaju svi.

Ovo su djela znana; a što se inako učinilo, nije da se svijetom slavi. Bilo na čast Presvetom Srcu!

Mitrovica.

Složnim silama.

Revnim nastojanjem ovomjesnih vjeroučitelja pripravljana je mladež već iz daleka za samu svečanost posvete. Preko 200 knjižica „Slavlje“ poklonjeno i prodano je našoj miloj mladeži, te su uz mladež i roditelji se oduševljavali za tu divnu spomenslavu, jer je ljubav Srcu Boga i čovjeka upalio već i megju roditeljima u ovoj župi jedan izmegju svećenika, te se u to vrijeme baš i pripravljalo za posvetu kipa Presv. Srca Isusova, kojeg nabaviše dobrohotnim prinosima revni štovatelji Bož. Srca. Mladež je prinosila dragovoljno i od srca prinose za Zlatno Srce, kojih je mitrovačka mladež darovala preko 40 Kr., a uz to se učinilo nebrojeno dobrih djelâ za sv. Oca. Revni zborovogja g. Hinko

Maržina uz g. Levačića učitelja i gjicu Ljubicu Jemrić vježbali su mladež u pjevanju posvetne himne. U svakom razredu se zazivalo Presveto Srce Isusovo na koncu sviju molitava, e da se vatra radosti i oduševljenja što više raspiri. Pobožna gjica učiteljica Marija pl. Krnjević pripravljala je napose svoj treći ženski razred već dva mjeseca unaprijed. O kako je bilo ganutljivo i ushitljivo vidjeti onaj napravljeni oltarić u njezinom razredu, na komu je kroz cijeli mjesec Marijin bila slika Gospina, a mjeseca lipnja blaga slika milog Srca Isusova. Kako su se natjecale revne učenice, da svježim cvijećem svaki dan obaspu taj mali oltarić prinašajuć sjedinjeno s mirisom cvijeća i svoje pobožne molitvice i Majci svojoj i svom milom Spasitelju. Prije same posvete obavljala je mladež sa svojim revnim učiteljstvom svečanu trodnevnicu, kojoj je svaki dan hrlilo mnoštvo pobožnog svijeta, te se uz onu nevinu djecu i ono oduševljavalo i u njem se plamen ljubavi uzbudjivao za samu ljubav — Srce Kristovo! Veliki oltar crkve bio je revnošću i brigom njekolicine članova bratovšćine Srca Isusova ovaj put okićen ljepše no ikad. U samom cvijeću i vijencima na visokom prijestolju postavljena bila je slika milog Učitelja. Hrvatska trobojna vrpca lepršala sa svijećnjaka, kano da hoće da pokaže i da sjeti, da je to slavlje — slavlje Srca Isusova i hrvatske dobre mladeži.

Sama posveta obavljena je 24. lipnja svečanom sv. misom, pod kojom je mladež primila sv. pričest, a poslije sv. mise pred izloženim svetotajstvom izmolila s najvećim zanosom svoju posvetu. Ganutljivo i zanosno je bilo slušati iz oduševljenih grudi one riječi posvetne himne „Dušom tijelom vijek sam tvoj, za krst časni bijuć boj“. Činilo ti se da srću u sveti boj, da dušu i srce daju navijek najvećim veseljem i najvećom pripravnošću, da je to njihov čas, u kom odlučuju o svojoj budućnosti. Dao Bog, da ta srca i duše mladeži ostanu na vijeke za Isusa svoga oduševljena, revna i uvijek u svojoj odluci stalna, onda će sigurno Presveto Srce obilje svog blagoslova izliti na milu si mladost, koja će tako zadojena — biti srećom svojih roditelja i ponosom hrvatske domovine.

Garčin.

Čast je potpisanomu — ovako piše veleč. g. I. Jagodić, župnik u Garčinu, „Djakovačkom Glasniku“ — ovijem na kratko

dojaviti, da se je mladež školska, pa i ona odrasla obojega spola bez iznimke u svrhu posvete ispovjedila i pričestila, a dne 24. sva se je mladež župe garčinske posvetila Presv. Srcu Isusovu. Pošto je u župi garčinskoj kanonički uvedena bratovština Presv. Srca Isusovog, to su i mnogi članovi hrlili na sv. ispovijed tako, da se cijele sedmice počam od 18. pa do 23. lipnja sveudilj ispovijedalo i pripravljalo, da se dne 24. lipnja dostojno obavi svetkovina Presv. Srca Isusovog i posvedba mladeži. U predvečerje iste svetkovine poslije pozdrava Gospina zvonilo se svim zvonovima, a župljani sa svojim gostima i članovima bratovštine, koji iz okolišnih župa amo na konak stigoše, pohrliše u rasvijetljenu, cvijećem i zelenilom ukrašenu župnu crkvu, da se poklone presv. olt. sakramentu i da svojevoljnom pobudom izmole krunicu Gospinu. Poslije molitve ispjevaše i pjesmu u čast Presv. Srcu, te se razidjoše mirno domu svom. Te večeri nije se u selu ni igralo ni pjevalo. Sutradan rano u jutro posla opć. ured naše hrvatske zastave, kojima okitismo naše domove i župnu crkvu. Svijet je hrpimice hrlio u crkvu, koja se dupkom napunila tako, da je mnogim valjalo vani obaviti svoju pobožnost. Prije sv. mise nosio se presv. oltarski sakramenat oko crkve uz zvonjavu zvonova i gruvanje mužara. Svi su bili duboko dirnuti i nekom radošću stupaše znajuć, da javnu čast iskazuju Onomu, koji je kralj i gospodar neba i zemlje, znajuć, da se Isusu Spasitelju svako koljeno na nebu, na zemlji i ono pod zemljom pokloniti mora. Poslije blagoslova sa Presvetim stupih na cvijećem i vijencima urešenu predikaonicu, te prozborih sakupljenomu puku o Presv. Srcu Isusovu dokazujuć, da je pobožnost prama Presv. Srcu u ovo naše vrijeme osobito nužna i za nas korisna i spasonosna. Spomenuo sam neke glavnije dogagjaje u razvitku svete crkve u netom svršavajućem se stoljeću, te pozvah mladež, da se oboruža štitom vjere i svakom kršćanskom krjepošću u ovomu nastajućemu stoljeću, da može kršćanskom odvažnošću odoljevati svakom napastovanju i nasrtaju mračnih sila, a svim žarom srca svoga ljubiti Isusa i svetu vjeru njegovu, koja će ostati do konca svijeta. S toga je i želja preuzv. g. Biskupa, da se mladež kao takva na osobiti način posveti Presv. Srcu Isusovu. Poslije svečane službe sva se mladež skupi oko oltara. Djevojke sve u bjelini sa cvijećem i patricama u ruci, a kršni momci u svojim narodnim

nošnjama. Sva je mladež jasno i glasno izmolila posvedbenu molitvu, koju je župnik pred izloženim Svetotajstvom stavku po stavku progovarao iz knjižice „Slavlje hrvatske omladine na osvitu novoga stoljeća“, koje se je u župi do 300 primjeraka raspačalo prigodom upisivanja u poznati Album. Neopisiv je bio dojam te posvedbe. Na licu nadobudne mladosti odavala se neka smionost i samosvijest, da će i u budućem stoljeću, Božjom milošću, vjerna ostati svetoj vjeri Isusovoj i nju ljubiti i braniti onim osvjedočenjem i odvažnosti, kojom su i pregji njihovi branili carski prijestô, te krst časni i slobodu zlatnu.

Našice.

L j u b a v s v e n a d v l a d a v a.

»Pristupimo u 'vu slavu
I Isusu pod zastavu !«
Pavao Subašić.

Sve nadvladjuje ljubav, kazao je poganski mudrac, — i pravo je kazao, jer nema tako teške stvari, nema tako teška posla, što ga ne bi čovjek nadvladao, kad ga u tom ljubav vodi. Pa ako ljubav sve poteškoće nadvladjuje u svjetovnim stvarima, kud i kamo laglje nadvladjuje sve poteškoće u duhovnim stvarima i poslovima, jer nju na osobiti način jača milost Božja.

Tako si samo možemo protumačiti, da je mogla uspjeti ona uzvišena misao odbora za „slavlje hrvatske omladine na osvitku novoga stoljeća“, ter postati d j e l o m. Pokretače je naime vodila ljubav k hrvatskoj omladini, ovu pako ljubav k svetom Ocu papi, a osobito k Presvetom Srcu Isusovu. A milost Božja je tu ljubav obavijala, da je hrvatska omladina, akoprem siromašna, ipak to djelo mogla dostojno izvesti. Vrijedi to osobito za siromašnije krajeve hrvatske domovine, medju koje možemo ubrojiti Našičkû okolicu.

Slavlje omladine tog siromašnog kraja opisati ću, da se vidi, da je na mijeni stoljeća i ovdje mladež bila zauzeta za dobro, ljubila sv. Oca papu, štovala i posvetila se Presv. Srcu Isusovu.

Kad sam u prvoj polovici mjeseca ožujka primio poziv odbora, bio je četvrtak, uprav prije nego li ću poći u opetovnicu. Došav u školu, pročitao sam i protumačio djeci, da čujem, što

će kazati, kako će se pozivu odazvati. Rekoše mi: to je vrlo lijepo i mi ćemo, al samo kako ćemo svetom Ocu papi pokloniti zlatno srce, kada smo siromašni. Pošto nije bilo još dozvole za sakupljanje milodara nisam o novčanom daru dalje govorio, već sam naumio, da njih drugim načinom pripravim, da vide, kako je sve moguće, samo kad imademo k čemu ljubavi, — zato rekoh, djeco, nejmamo zlata, da dademo za zlatno srce, al možemo sakupljati dobra djela, osobito pobožne molitve za svetog Oca, koje će se metnuti u zlatno srce i njemu pokloniti. Molilo se velikim žarom i uspjeh nije izostao.

Vrijedna majka Našićke siromašne mladeži, preuzv. gospoja Gabrijela grofica Pejačević pokloni 3 for. za 100 komada knjižica: „Slavlje hrv. omladine na osvitu novoga stoljeća", za drugu stotinu knjižica pokloni nužnu svotu vrijedna obitelj g. Franje Schlegela. Kad smo imali prve knjižice, počeli smo sakupljati milodare medju samom mladeži, i gle! ono, što se je u početku činilo nemogućim, sad je postalo lahko: „za kratko vrijeme sabralo se 40 kruna za zlatno srce" 9 kruna za dalnjih 150 komada knjižica i 7 kruna za svečanu svetu misu sa assistencijom na dan proslave 24. lipnja u čast i slavu Presv. Srcu.

Molitve i dobra djela revno su bilježile sve do 19. lipnja u I. b) i III. razredu gospoja učiteljica Josipa Bürger; u I. a) gdčna Ida Uhlirž; u II. gospojica Zora Weiner; a u IV. i V. razredu, učenica V. razreda Ljubica Marković; za brezničku školu preuzela je taj posao vrijedna učiteljica Marija Gerić. Sakupljeno je puno dobrih djela.

Album, komu je nadpis lijepo izradila gdčna učiteljica Ida Uhlirž, potpisalo 600 što dječaka, što djevojčica, započela je contessa Gabrijela Pejačević, a završila contessa Dora Pejačević.

Vrijedni učiteljski zbor učio je kroz to vrijeme djecu pjevati posvetnu pjesmicu i moliti posvetnu molitvu. 21. lipnja započeli smo trodnevnicu, izmolivši svaki dan poslje svete mise pred slikom Presv. Srca Isusovog, koja je bila izložena na velikom oltaru, litanije na čast Presv. Srcu. 23. lipnja bila je sv. ispovjed za redovitu školsku mladež, a 24. u jutro za opetovničku i inu mladež. Napokon u 8 sati istog dana evo školske mladeži iz Našica i Breznice u svečanom ruhu. U svetištu bile su djevojčice u bjelini. U to započe sveta misa pred oltarom,

lijepo cvijećem iskićenom dobrotom preuzvišene gospoje Gabrijele grofice Pejačević. Poslje podizanja zapjevala su djeca posvetnu pjesmu, a prije nego li će se sama djeca pričestiti, progovori im pisac ovih redaka nekoliko riječi o važnosti današnje svečanosti, a napose o ljubavi Presv. Srca prama griješnicima. Poslje propovjedi posvetila su se djeca Presv. Srcu posvetnom molitvom, koju su glasno i razgovjetno molila sa potpisanim. Nakon toga slijedila je presv. pričest, kojoj je pristupilo do 300 pričesnika i pričesnica. Tim je završila ta svečanost i kod Našičke omladine, koja je takodjer tog dana, po riječima Pavla Subašića :

„Pristupila u 'vu slavu
I Isusu pod zastavu."

Oriovac.

Dugo sam razmišljao — ovako piše vlč. g. Mijo Lamot Glasniku Presv. Srca Isusova — bi li slavni odbor, koji radi oko sastavljanja spomen-knjige o slavlju hrvatske omladine, u toj knjizi dao mjesta i uspomeni na čednu našu posvetu. Kraj tolikih sjajnih proslava, obavljenih širom domovine na 24. lipnja, bojao sam se, da se neće uzeti obzir na čednu našu proslavu. Nu ponovni poziv slavnoga odbora podao mi te hrabrosti i ulio nade. Ta mogao bi napokon svojom šutnjom učiniti krivo miloj mladeži, koja se za tu posvetu dugo pripravljala i željno ju iščekivala.

Upoznav ponajprije dobro ljubav Isusovu k djeci, nastojahu i ona sama da ljubav vraćaju ljubavlju. To svjedoči i revnost, kojom medjusobno sabraše 34 krune za ono zlatno srce, što se predalo vidljivomu namjesniku Kristovu na zemlji. A tko bi i izbrojio sva dobra djela, što su ih djeca učinila na nakanu sv. Oca, slušajući dnevno sv. misu, pribivajući svibanjskim pobožnostima i t. d.

U Oriovačkoj župi jesu četiri jednorazredne i dvije dvorazredne škole. A kako su kod nas u ravnoj Slavoniji često sela, a po tom i škole, dosta udaljene od župne crkve, to djeca ne polaze ni nedeljom crkve zajedno. No na 24. lipnja, kao dan posvete Presv. Srcu, sa raznih strana župe, vodjeni od svojih učitelja, skupiše se u župnu crkvu. U tijelovskoj osmini primiše

svi sv. pričest, a na sam dan posvete, imajući na umu, da su Bogu prvijenci najmiliji, obavila se prva sv. pričest. Na licima sviju u crkvi sakupljenih odsijevala je radost i neko uzbudjenje.

A duhovni pastir u dupkom punoj crkvi, u govoru izrečenom djeci, istakne tu općenitu radost. Ponajprije istakne njihovu radost, a onda i svoju. Ne nisam ja sam, rekao je dalje, koji se radujem s vama. S nama raduju se i učitelji vaši. Oni vas dovedoše k Učitelju i Gospodinu sviju nas. Od svojih učitelja čuste mnogi lijepi nauk, a sada vas dovedoše, da čujete što će vam Isus govoriti i učiti vas kad dodje u vaše duše, u sv. pričesti. Raduju se s nama i roditelji vaši, gledajući vas, svoju djecu, svoju radost. Oni se brinu za vaš svakdašnji kruh, hrane vas od znoja lica svojega, a sada dodjoše, da vide gdje Vas sam Isus Krist hrani presvetim tijelom svojim. On će sam sada vršiti službu, za koju je vaše roditelje odredio, on će vas hraniti kao otac i majka.

U daljnjem svojem govoru osvrnuo se i na posvetu, jer to nije bila tek slava prvopričesnika, već sve mladeži. Danas, govorio je on, posvećuje se sva školska mladež hrvatskoga roda Presv. Srcu Isusovu, a to je isto što i reći: skuplja se u jednu udrugu, kojoj je glava Krist. Vaši roditelji i učitelji predadoše vas danas drugomu ocu i učitelju. Danas, mila djeco, uzimljete Isusa za svojega oca i domaćina, a vi na posebni način postajete njegova djeca, ukućani i družina. I kao da vas je sam Gospodin Isus postavio ovamo u svetište, svima nama na oči i kao da slušamo Njegove riječi: „Ako se ne povratite i ne budete kao djeca, ne ćete ući u kraljestvo nebesko". Ostanite dakle vazda pod Njegovom zaštitom, ostanite vazda djeca, djeca Isusova. Ostanite djeca, ali ne umom, ne tijelom. Umom i tijelom razvijete se do potpuna čovjeka, ali dušom i srcem ostanite vazda djeca, budite djetinje duše i djetinjega srca. Budite takovi, da i za pet i za deset i za dvadeset i za više godina, gledajući ljudi vašu nedužnost i nepokvarenost, kažu za Vas, da ste kao djeca — djeca, ukućani i družina Isusova.

Iza toga primila su djeca uz lijepi obred prvu sv. pričest. Poslije sv. mise obavio se sam čin posvete Presv. Srcu. Plakalo je od milinja sve što je slušalo odrješite, ako i sitne glasove djece, kojima su svečano obnavljala krsni zavjet. Iza toga pred izloženim Presvetim molile se litanije Presv. Srca Isusova i druge propisane molitve, sa pjesmom Presv. Srcu, što se zvonko orila iz mladih i svježih grla djetinjih. Tako se uz blagoslov sa Presvetim završilo slavlje mladeži o r i o v a č k e. Iza toga svetoga čina bijahu pričesnici nagradjeni lijepim slikama spomenicama, a napokon i lijepim zajutarkom pogošćeni od časnih sestara milosrdnica.

Bila je dakle čedna naša proslava, ali je ostavila neizbrisivi trag u srcima djece i u pameti odraslih, a mnogo utjehe njihovomu duhovnomu pastiru.

Semeljci.

S v e t o i v e s e l o.

Za slavljem, što ga je 24. lipnja t. j. na Ivanje proslavila mladež diljem sviju hrvatskih zemalja, nije zaostala ni župa semeljačka. Dobrotom i požrtvovnošću gosp. župnika našega, veleuč. g. Matije Pavića, slavila je mladež naša slavlje, koje će joj ostati u miloj i trajnoj uspomeni.

Prije svega upisala je mladež svijuh škola svoja imena u album i doprinijela svoj obol za zlatno srce. Na dan sv. Alojzija ispovjedila se mladež i sv. pričest primila, da uzmogne što dostojnije proslaviti dan, kojemu se toli radovala.

Napokon osvanu i Ivanj-dan, dan znamenit u životu naše mladeži, kad svakolika posvećuje i dariva mlagjahno srce svoje Presvetome Srcu Isusovu, da ga preporodi i posveti na bolju budućnost i korist ljubljene domovine. I naša mladež iz filijalâ krenula je pod križem i barjakom crkvenim i narodnim put Semeljaca, gdje ju je na raskrižju dočekao semeljački kapelan veleč. g. Pero Rogović u crkvenom ruhu sa semeljačkom i kešinačkom mladeži, te mnogobrojnim narodom, koji se povorci pridružio. Pridruživ se jedni drugima, krenusmo u crkvu pjevajući sv. pjesme uz pratnju glazbe i moleć sv. krunicu. Zauzev u crkvi svaki svoje mjesto, otpoče propovijedati g. župnik. Umne misli i žarke riječi njegove propovijedi dojmiše se duboko mlagjanih srdaca i svega naroda. Svaka riječ ječila mu je ljubavlju za vjeru, narod i domovinu. Predočio je mladeži križ, znak spasa našega, pod kojim nam je stupati od zipke pa do groba, barjak

crkveni, kojim javno ispovijedamo, da smo vojnici Isusovi, uvijek pripravni slijediti svoga vogju Isusa Krista, napokon barjak narodni, pod kojim i za koji im se valja boriti, kad budu zreli ljudi, ako to bude tražila država i korist predrage domovine.

Roditelje je sjetio dužnosti njihove k' školi, koja je uz njih prva pozvana, da oplemeni i uzgoji um i srce njihove dječice.

Poslije propovijedi služio je svečanu sv. misu g. kapelan. Pod svetom misom pjevala su djeca škole semeljačke vrlo skladno i lijepo. Milopojne riječi pjesme-posvetnice, gromko su ozvanjale semeljačkom crkvom. Isti dan podijelio je g. kapelan prvopričesnicima prvu sv. pričest, upozoriv djecu kratkom besjedom na važnost toga presvetog čina. Svršiv sv. misu obnovio je sa djecom krsni zavjet. Poslije sv. mise pozvao je gosp. župnik svu mladež sa učiteljstvom na objed. Župno dvorište bilo je dupkom puno što mladeži, što odrasloga svijeta, koji je uživao motreći svoga dobrog župnika, kako se očinski brine za njihovu dječicu. Do 500 školske djece bilo je nadareno objedom i knjižicama: Slavlje hrvatske omladine.

Poslije objeda otpočelo je sveopće veselje mladeži. Pjevanje naših narodnih popijevaka, vesela i nedužna igra trajala je do 4 sata. U 4 sata otslužio je gosp. kapelan večernju, a poslije večernje krenusmo svojim kućama, ponesav u srcu milu uspomenu na Ivanj-dan i na svoga župnika.

Završujuć ove retke zahvaljujemo g. župniku na ljubavi, iskazanoj mladeži našoj, a Presveto Srce Isusovo, taj nepresušivi izvor svih milosti, komu nas je preporučio, neka naplati njegovu ljubav i dobrotu, koju iskazuje svakom zgodom školskoj mladeži i narodu svomu.

* *
*

Mnogo nam je još dopisa stiglo iz raznih krajeva ravne Slavonije kao iz Brestovca, iz Ljudevitovog dola, iz Sikirevaca, iz Vinkovaca, iz Šumedja, iz Erdevičke župe, iz Nuštra, iz Čalme, iz Nijemaca i t. d., pa bi bilo predugo i opet bi se ponavljalo, što već donjesmo, kad bismo htjeli sve objaviti. Svršit ćemo lijepim riječima dopisnika iz Škenderovaca, koje se mogu zgodno uporaviti na cijelu Slavoniju.

„Narod se vraćao kući utješen u srcu i uvjeren, da je ovim

danom posuo Bog obilje svoje svete milosti nad njima, koje ne će biti bez ploda i trajne uspomene. Bijaše osvjedočen, da je dan 24. lipnja 1900. za naše selo i ostale župljane osnova bolje budućnosti, početak sretnoga naraštaja, koji će se razgrijavati na neiscrpivom vrelu milosti i ljubavi Presv. Srca Isusova. Tko sada radosniji od nas, neda se opisati. Kolikim veseljem gledamo na ovaj divni naš ures, na Srce Isusovo. Staro i mlado gleda sa čuvstvom pobožnosti na ovo milo i blago lice, na ono Srce, što je puno ljubavi, na onu očinsku ruku, koja je uzdignuta, da nas blagoslovi, da nam pomogne, da nas spasi. Ta srce nam se mora od milja rastapati nad tolikom srećom, što nam se u srcima naše mile mladeži nastanilo Srce Isusovo“.

Dalmacija.

Dalmatinac Srcu Isusovu.

Novog v'jeka puca zora,
Novo doba sv'jetu sviće,
Kopno, more, dô i gora
Novom danku „Zdravo“ kliče.
K novoj stazi sve sad kroči,
K novom suncu diže oči.

Novim v'jekom k boljoj sreći
Sv'jeta puci željno hite,
Nova blaga hrle steći,
Novom nadom grudi kite —
Gdje da v'jenac nadâ vije
Mladi sinak Dalmacije?

Da l' u dimu sv'jetske časti,
Što pred lakim vjetrom spline?
Il' u čaši mamne slasti,
Da mu srce bolno gine?
Ne, ne; to sve vr'jedno nije
Mene, sina Dalmacije.

Dalmatinca vedro čelo
Trajnoj slavi žedno hrli,
Njeg'vo srce živo, smjelo
Ideale više grli.
Krilima se k nebu vije
Pravi sinak Dalmacije.

Gore, gore, srce moje,
Novim v'jekom gore leti,
Gore blago traži svoje;
V'jenac nada gore pleti:
Gdje u sunca zlatu blista
Tvoj ideal: Srce Krista.

Zdravo, zdravo, arko plamna,
Iznad pakla burnih vala,
Što kroz maglu, sv'jeta tamna
Do nebeskih vodiš žala!
Zdravo Srce Krista Boga
Arko spasa doma moga!

U Tebi je sidro nade
K sreći, slavi roda moga,
U Tebi mu za sve jade
Blagi melem: ljubav, sloga...
Iza pustih vrlet-gora
Tu mu puca zlatna zora.

Žrtveniče, vječni sveti,
K Tebi duša moja hrli,
K Tebi srce mlado leti,
Tvoje žarke plame grli,
Kano žrtva da se slije
S Tobom sinak Dalmacije.

P. Kačić-Perica.

Zadar.

Cvijet dalmatinske omladine.

Cvijet dalmatinske omladine, možemo reći, sabrao se kao u jednu krasnu kitu u centralnom bogoslovnom sjemeništu u Zadru. Tuj su oni velеdušni plemeniti mladići, koji prezrijevši zamame varavog svijeta, dušom i tijelom se posvetiše najuzvišenijem zvanju, u kojem će najviše raditi za vjeru i dom. Nije dakle čudo, što je „Poziv“ u njihovim srcima našao najjači odziv, kako nam to svjedoči sledeći dopis:

Glas što jeknu u našem bijelom Zagrebu, odjeknu i našom mladom dušom; uzigra i našim mladim srcem. Odmah se stalo snovati, kako da onaj dan posvete što dostojnije i svečanije proslavimo. Svakomu se čitalo na licu veselje i neka sveta uzbugjenost. No — zabrana javnosti radi hrvatskog dičnog imena potkinu krila mladenačkom zanosu: nasta razočaranje — — — Ali uzalud! Naše srce odlučno bije za dobrog Spasitelja i za svoj mukotrpni rod: mi se lje u duši ne mijenjamo! — „Per la mente non v'ha ferri — Sua natura è libertà,“ veli lijepi čelični i pobožni Pellico. Ipak uznastojasmo da privatno što dostojniju počast iskažemo Božanskom Srcu; da bar po domaću slavlje proslavimo. Odmah naručismo mnoštvo knjižica „Slavlje hrvatske omladine“, koje još većma ražegoše naš plam.

Na dan Presv. Srca t. j. na 22. lipnja otpoče se svečana trodnevnica u našoj sjemenišnoj kapeli. Megju ostalim pjevahu se litanije Presv. Srca uz pratnju harmonija. Doista se opošteniše naši pjevači, kojim Presv. Srce stostruko vratilo!

Nu koje oduševljenje, kada poslije podne na 23. nagjoše naši bogoslovi svoju kapelu u najsvečanijem ruhu: kao mladu nevjesticu! Svi uprijesmo pogled u krasni zastor nad svetištem, gdje velikim slovima stajaše upisano: Na poklon ti srca naša vijekom! Dojam bijaše upravo dubok.

Taj isti dan prispješe nam skapulari Presv. Srca iz Kraljevice.

U svoje vrijeme sakupismo i doprinos za zlatno srce, i to nastojanjem revnog Don Miha Kalebića, koji je ne malo slavlju doprinio. Potpisasmo se i u album, te poslasmo zbroj svojih raznih dobrih djela, što nikoše u našim srcima iz ljubavi spram Presv. Srca i sv. Oca.

Napokon osvanu dan žugjene radosti i dugo očekivane naše svečane posvete i zavjere: dan 24. lipnja. Ganutljiv bješe prizor, kada pod sv. misom, iza zlatne krunice Presv. Srca, koju moljasmo kroz cijeli mjesec lipanj, sve jedan za drugim stupasmo k svetom Božjem žrtveniku, da se nahranimo Presv. Tijelom Isusovim! U bijelim košuljicama padasmo kao bijeli golubovi na nepresahnjivo vrelo Isusove neizmjerne ljubavi. Škapular Presv. Srca na našim grudima zborio jasno, čiji smo i komu idemo u očinski zagrljaj.

Vršak ganuća i svetog zanosa bijaše po podne istoga dana. Poslije trodnevnice oduševi nas žarkim riječima naš dobri i pobožni duhovnik veleč. Don Petar Nikolanci, taj angjeoski genij našeg zavoda, i u kratko nas upozori na uzvišenost časa, gdje se naime imamo svečano posvetiti ljubeznom Spasitelju i njegovu Presv. Srcu. Neopisivo tronuće napunjalo nam grudi, kada za čas izgovarasmo za duhovnikom uzvišene riječi posvete! Naše srce goraše od ljubavi; naša duša plivaše u radosti! A ona slika Božanskoga Srca kao da nam svakome progovarala: Sinko, podaj mi srce svoje. I mi mu ga iskreno darovasmo. Zaista onaj ganutljivi trenutak posvete duboko osta usagjen u našem srcu. Žarka molitva za naš dobri hrvatski narod izvijala se sada iz naših grudi put nebeskih visina baš kao i onaj miloduhi miris cvijeća s okićenog žrtvenika. — Posvetu završi blagoslov s Presvetim.

Večerom pak, kadno jur titraj nebeskih zvjezdica bijaše slikom našeg razigranog srca, odzvanjao u tihoj noći omiljeli cilik naših tamburica: pjevala se i udarala „pjesma-posvetnica“ pod upravom revnog i valjanog zborovogje Vladimira Mrakovčića.

Tim se završi onaj za nas nezaboravni dan, kadno svečano s ostalom hrvatskom omladinom stupismo pod zastavu Presvetog Srca, komu čast i slava na vijeke!

* * *

Tako u centralnom sjemeništu. A u nedjelju, t. j. 24. lipnja, posvetiše se Srcu Isusovu i svi srednji i pučki zavodi bijeloga Zadra u dotičnim crkvama po svetoj misi pred izloženim presvetim Sakramentom, pripravljeni na to od revnih svojih kateketa.

Spljet.

U spljetskoj biskupiji bijaše središte akcije prečasno ravnateljstvo biskupskog sjemeništa, koje se je ujedno sa veleč. gg. vjeroučiteljima i dušobrižnicima živo zauzelo za slavlje. Kako u Zadru tako su i u Spljetu klerici, ova uzdanica crkve i domovine, svima prednjačili svojim lijepim primjerom, pripravivši se devetnicom. Revni im duhovni vogja veleč. g. Marko Kalogjera, oduševi mlade sokole kroz ovo vrijeme svaki dan kratkim, zanosnim ferverinom o „devet teških rana, koje mladež zadaje Božanskom Srcu". Posveta se je obavila upravo sjajno.

A kako se je u gradu i po drugim mjestima spljetske i makarske biskupije slavlje proslavilo, pripovijeda nam službeni „List Biskupije" ovako:

„Hvala Presv. Srcu Isusovu, želja sv. Oca Pape, preporuke i naputci presvj. biskupa, upravljeni p. t. svećenstvu poslanicom danom na Dujmovo i objelodanjenom u br. V. „Lista Biskupije" našli su utješljiva odziva. P. T. dušobrižnici nastojali su, da čim bolje priprave svoj puk za proslavu blagdana i ponovno posvećenje Bož. Srcu. Sam blagdan pak po izvješćim što primamo, proslavio se je najpobožnije i najsvečanije. Mnogi i mnogi su pristupili k sv. ispovjedi i pričesti; dušobrižnici su rastumačili svom puku važnost posvete, koju su svečano obavili poslije sv. mise ili iza podne, a zaključili su blagoslovom sa Presvetim.

Osobitim načinom na to se je pripravila i oduševila mladež, a navlastito školska i ona uzgojnih zavoda. Gdjegod je samo bilo moguće, obavila je pred blagdanom trodnevnu ili devetdnevnu pobožnost, ili koja druga bogoljubna djela, te ovom istom prigodom pristupila je na sv. ispovjed i pričest, dapače više mladeži muške i ženske pristupilo je na sam blagdan na prvu sv. pričest, namijenjujuć je za sv. Oca Papu. Blagdan je pak najsvečanije proslavila, i to napose od ostalog puka, gdje li to nije bilo moguće, imala je osobito mjesto u crkvi.

Poslije pjevane krunice ili litanija Presvetog Srca, mladež svetim žarom rasplamćena posvetila je mladenačka srca Bož. Srcu Isusovu, a iza posvete udijelio joj se je blagoslov sa Presvetim. Osobitim oduševljenjem istakla se je u ovomu mladež

srednjih škola u Spljetu, potaknuta i oduševljena od svojih kateketa. Nego osobito je gradjanstvo iznenadila kratkom, ali ganutljivom procesijom Kuća zakloništa. Procesiji je prisustvovala

Naslovni list iz albuma.

sva mladež muška i ženska, a zatim lijep broj milosrdnih sestara. Putem su pjevali izmjenice zlatnu krunicu, litanije Presv. Srca i druge pjesmice na čast Bož. Srcu; na prsima su svi imali sliku

Presv. Srca u svili izvezenu, a medju muškom i ženskom djecom dizala se je krasna zastava sa slikom Srca Isusova, sva najljepše narešena.

Kako je glede proslave i posvete, tako je i glede doprinosa i dobrih djela namijenjenih za Sv. Oca Papu. Prem se je to obavilo na brzu ruku, ipak sakupilo se je za zlatno srce preko 700 (sedamsto) kruna, a taj dar popratila je mnoštvom dobrih djela, i to što sv. misa, pričesti, ružarija preko 160.000, a k tomu bezbroj drugih manjih dobrih djela, a preko 17.090 mladića i djevojaka svoju posvetu Bož. Srcu i poklon sv. Ocu Papi zasvjedočilo je vlastitim potpisom u „Albumu".

Nije se dakle prevario presvijetli gospodin biskup, koji se je unaprijed nadao, da će slavlje uspjeti, pošto su se ove godine sv. duhovne vježbe u srednjim školama mogle uspješnije izvesti nego li prošlih godina, i to po izvanjskim osobito odregjenim svećenicima; a što je utješljivo, jest, da po sudu istih svećenika mladež se je zadovoljno odazvala . ." Mi tom zgodom ne možemo, a da najtoplije ne preporučimo duhovne vježbe za mladež, osobito za onu srednjih i viših škola. A plod će biti mnogo obilniji, ako ih drži ne vlastiti vjeroučitelj, nego koji drugi, mladeži manje poznat svećenik.

Dubrovnik.

Biskupsko sjemenište — škola Srca Isusova.

I mi ćemo! — čulo se i po našem sjemeništu, netom stignu glas o slavlju hrvatske omladine. Mladenačka se srca napuniše oduševljenjem i planuše ljubavlju prema milom Isusu. Odmah naručiše knjižice „Slavlje hrv. oml.", gdje se kô na bistrom vrutku napojiše ushitom i zanosom. Ne bijaše klerika, koji nije nekom svetom čežnjom iščekivao velebni dan zavjere i posvete. Pa ko da se ne odazove ljubeznom i slatkom Isusovu pozivu: „Dijete moje, podaj mi srce svoje!" Naši sjemeništarci s mjesta odlučiše da Mu ga podadu.

Nu poziv na posvetu Presv. Srcu ne bijaše sjeme, što pade na još neobragjivano tlo: naše sjemenište od vajkada goji ljubav i pobožnost prema Presv. Srcu. Neumornim nastojanjem Preč. upravitelja Palunka, sadašnjeg arhidjakona vrhbosanskog, u velikom broju dolijetaše u naše sjemenište „Glasnik Presv. Srca Isusova". Doista Preč. Palunko, glavom povjerenik „Glasnika", udari temelj ovoj spasonosnoj pobožnosti; jer kakove ko knjige čita, malo po malo onakav i postaje. Presveto mu Srce bilo platom!

Osim toga uvede se god. 1898. lijepa pobožnost „Devet služba Presv. Srcu Isusovu", koja je baš zahvatila korijen. Tako godine 1900. imadjasmo, hvala Presv. Srcu, osam „zborova". Revnici pojedinih zborova bijahu: Željko Vučetić, Niko Fantela, Božo Cvjetković, Frano Franatović, Frano Fabris, Ivo Gjuračić, Frano Milat i Nikola Unković. Nadrevnik je pak gosp. Pero Obuljen, osmoškolac i nadstojnik velike sobe, koji je baš požrtvovno nastojao, da sve klerike privuče u „zborove Presv. Srca". Njemu s toga kao i svim revnicima dobri Bog stostruko vratio!

Naravno, da na naše klerike djeluje i pobožnost prama Presv. Srcu u samom gradu Dubrovniku, koji se sve to više razgrijeva ljubavi Božanskom na slatku utjehu našeg revnog natpastira Presvijetlog Don Marčelića, ovog osobitog štovatelja Presv. Srca, koji je cijelu svoju biskupiju svečano posvetio Srcu Božanskom. Kroz čitav mjesec lipanj vrše se posebne bogoljubnosti u stolnoj Crkvi. Svake se večeri moli krunica Presv. Srca; zatim slijedi propovijed, a najposlije se podjeljuje blagoslov sa Svetotajstvom. Sam blagdan Presv. Srca slavi se osobitim slavljem. Taj dan navrve kô nikad naroda u stolnicu, gdje je krasan kip Presv. Srca. Presvijetli biskup u jutro pontifikuje, a večerom takogjer podijeli sveti blagoslov.

Kroz cijelu pak godinu svaki petak po podne vrši se kao kroz mjesec lipanj.

Bijaše se dakle odredilo, da se klerici posvete na blagdan Srca Isusova. Nu budući da su sjemeništarci imali služiti i pjevati u stolnici, odgodila se posveta u nedjelju, na 24. lipnja, kako je i sam proglas odbora za slavlje bio predložio.

Po nastojanju Veleč. Don Pava Matijevića, duhovnika sjemeništa, klerici kroz cio mjesec lipanj moljahu krunicu i litanije iza sv. mise, a blagdanom pjevahu svečano litanije pred Svetotajstvom. To bijaše priprava za posvetu.

Slavlje bi bilo velebnije i veličanstvenije, da nije mili Isus našeg dobrog i revnog duhovnika pohodio. On i onako slaba zdravlja, zadnje dane sasma oslabi.

Nu ipak mu je, kako on veli, Srce Isusovo podijelilo milost, da barem dijelom ovrši prekrasni obred. On glavom reče sv. misu, preko koje, i ako preslab, prozbori svojim pitomcima i vatrenim riječima, koje mogu poteći samo iz čista i plemenita srca, osokoli i oduševi mlade one duše. A koliko se je tek njegovo srce obradovalo, kad je svoje pitomce nahranio Presv. Tijelom Spasiteljevim! Koja radost, koje ganuće!

Na podne istog dana otputova put Starogagrada, da se oporavi. Taj prerani rastanak bijaše klin u srce koliko njemu, toliko klericima, koji ga baš sinovski ljube. Hvala Bogu, koji tako htjede!

Sam je kasnije piscu ovih redaka javio: „Slab sam, ali me tješi jedina misao, da je to dar Božji. Presv. Srce znade, da non recuso laborem; pače sam žalostan, što ne mogu raditi, koliko bih želio. Eto u ruke Božje!“ — Nije li ovo u istinu plemenita duša! I doista onim, koji više ljube Presv. Srce, Isus daje, da više i trpe.

Da se vratimo na slavlje! Iza podne svi sjemeništarci bijahu na okupu u domaćoj bogomolji, a svi u plamu Božanske ljubavi. Nakon ovršene bogoljubnosti nastade toliko žugjeni čas zavjere. Pred izloženim Svetotajstvom dobri Mgr. Mafioli, upravitelj zavoda, koji je takogjer osobiti štovatelj Presv. Srca, izreče svečano posvetu. Eto, i naše se sjemenište posvetilo Presv. Srcu; i naši se klerici svečano zavjerili Isusu Spasitelju, da će uz ostalu hrvatsku omladinu hrabro stupati pod zastavom njegova Preslatkog Srca „kô blizanci zvijezde jasne“ u boj za „krst časni i slobodu zlatnu“.

Dao dobri Bog, da dubrovačko sjemenište bude rasadnikom ljubitelja i revnih promicatelja pobožnosti prema Presv. Srcu, po kojem nam je stečen spas: Njemu budi slava i čast na sve vijeke!

* *
*

Nije bez razloga, što smo prvo mjesto dali vijestima iz odgojilišta budućih apoštola kršne Dalmacije. Iz ovih opisa može svak vidjeti, kojim se duhom zadahnjuje, na kojem se Srcu grije duhovna omladina dalmatinska. To nas u velike veseli i daje nam pouzdane nade, da će na golom dalmatinskom kršu doskora bujno procvasti tajinstvena rumen-ruža, žarka ljubav prema Božanskom Srcu. Tuže se neki od onuda, da slavlje poradi raznih neprilika u Dalmaciji na mnogim mjestima nije baš najbolje uspjelo. Nu ne treba zdvajati, pričekajmo samo, dok naši mladi sokolovi izlete iz ognjišta Božanskoga Srca. Oni će svetom vatrom, što im plamti u mlagjanim grudima, zapaliti sva srca onog plemenitog hrvatskoga naroda.

Poznamo jednu takovu mladu i žarkovitu dušu, koja si je i perom i besjedom prevelike zasluge stekla za slavlje po cijeloj Dalmaciji, a osobito u svom rodnom mjestu Stonu, gdje je i ovom zgodom sve pridobila i oduševila za što velebniju proslavu posvete. To Vam je časni gospodin Danijel Lepeš, bogoslov u zadarskom sjemeništu. On nam je tu krasnu svečanost u Stonu potanko opisao istaknuvši imena sviju, koji su ma nešto tome doprinijeli, samo je u svojoj čednosti zaboravio na svoje ime. S toga će nam oprostiti, što smo ga evo mi izdali.

Ston.

Zborovi Srca Isusova.

I grad Ston usta na noge, da uz ostale gradove i mjesta mile nam hrvatske domovine povede svoju uzdanicu — mladost svoju pod okrilje dobrog Spasitelja; pače da se i on sav uz omladinu posveti i zavjeri Božanskome Srcu. Žar i zanos za ovaj sveti i uzvišeni pothvat raspali još većma zlatna knjižica „Slavlje hrv. oml.“, koja se čitala baš na dušak.

Ima preko tri godine, otkako u ovom mjestu nekoliko odličnih gospogjica uvede društvo zborova Presv. Srca, komu prvom nadrevnicom bijaše revna i pobožna gdč. Marina Pjerotić. Ovo društvo, koje se svake godine sve više množi, uznastoja izglednom revnošću, da se nabavi kip Srca Isusova i da se pripravi što velebnije slavlje stonske mladeži. U tu svrhu ustanovio se odbor, koji stade revno sabirati prinose za kip i svečanost. Baš lijepo bijaše za vidjeti Gosp. Dalleore, gdje glavom obilazi kuće, kumi i moli za što obilatije prinose. Bog joj platio!

U svakoj plemenitoj namisli naći ćeš Stonjane budne i požrtvovne, pa tako i u ovoj: listom se pridružiše želji spomenutog društva i svaki je pružio od srca svoj dar. Za kratko

vrijeme naš ravn. učitelj Fortunić naruči kip u zaslužnoj i vrijednoj tvornici A. Moradera iz Sant' Udalrika u Tirolskoj.

Revnovanjem Vlč. nadžupnika — dekana Don Iva Ipšića i Gosp. Fortunića naša školska mladež obojeg spola prinije svoj darak za zlatno srce i upisa svoje ime u arak za album. Takogjer nastojanjem zaslužne gospogjice Anke Lepeš, revnice III. zbora Presv. Srca, upisaše se u album stonske djevojčice, i biše poslana u Zagreb dva prinosa za zlatno srce: jedan u ime zborova Presv. Srca Isusova, a drugi u ime stonskih Hrvatica.

Nekoliko dana prije posvete vigjahu se naše odbornice: darežljiva i pobožna Gosp. Manje Milovčić, sadašnja nadrevnica zborova Presv. Srca, Gosp. M. Dalleore i Gdč. A. Lepeš — u živahnom kretanju. Megju ostalim pripravljahu privremeni ôtar za kip, ne žaleći truda ni danju ni noću, samo da što dostojnije slavlje priredé milom svom Isusu. U svemu im bijaše pri ruci dobri naš glavar samostana Vlč. O. Angjeliko Passeri, to obljubljeno biće od sveg stonskog puka. U ovom se slavlju doista junački opoštenile naše mlade Hrvatice, što im bilo na čast i diku. Odboru ne malo pomagala je revna Gosp. Laneve, revnica II. zbora, osobito svojim vještim rukama. Preslatko im Srce svima bilo plaćom prevelikom! A doista i hoće, jer je premili Spasitelj megju inim obećanjima bl. Margariti i ovo kazao: „Sjajno ću nagraditi one, koji po mogućnosti šire ovu pobožnost."

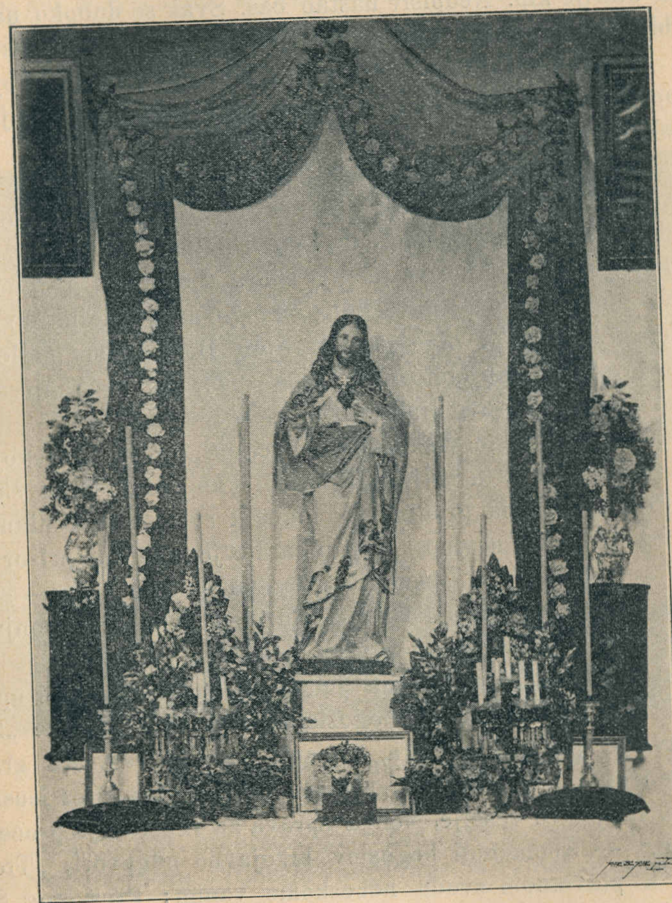
Zanos još većma zahvati maha, kad nam doletje vas u svečanom ruhu mili „Glasnik Presv. Srca", na koji je nastojanjem spomenute gospogjice Lepeš — ona je i povjerenica — predbrojeno do 26 osoba. I odista: mnogogodišnje čitanje „Glasnika" bilo je najuplivnijim faktorom ovog slavlja Presv. Srca.

Nekom svetom neustrpljivošću očekivao svak žugjeni dan posvete i zavjere. U oči same svečanosti, 23. lipnja, stiže nam kip Presv. Srca. Istoga dana podigli se i okitili slavoluci, sve se priredilo za opću rasvjetu, a grad se sav zaodjeo u svečano ruho.

Sumrak se već počeo spuštati na snenim krilima. Nasta veličajno slavljenje zvonova po svim crkvama, mužari zagrmiše, vas grad pliva u čarobnoj rasvjeti; posvuda čuješ radostan cilik milozvučnih naših tamburica, a put vedrog nebeskog svoda dižu se žarke munje umjetnih vatara: sve to naviještalo nam sutrašnje slavlje i napunjalo nam dušu nekim nadnaravnim veseljem. — —

Kip bje smješten u prostranoj crkvi OO. Franjevaca, gdje je i bratovština Presv. Srca, te pokrit koprenom očekivaše sutrašnje otkriće.

Mnogo oko zape o krasnom transparentu na školskoj zgradi,

Kip Presv. Srca Isusova u Stonu.

koji je uz sliku Presv. Srca nosio ovaj natpis: Srce Isusovo, smiluj se nama! — Osobito bijahu vesela školska djeca; radost im odsijevala na licu.

Svanu napokon i dan slavlja. U hram Božji vrvi naroda

na jata. Bilo ispovijedi i pričesti u velikoj množini. Nu najganutljiviji prizor bijaše, kada pod sv. misom iza evangjelja pristupi na ôtar Srca Isusova poznati otac Danijel Radmilović, te prozbori narodu poznatom rječitošću o Presv. Srcu i njegovoj ljubavi k nama smrtnicima. Obodri narod na večernju svečanost, a zatim otkrije kip. Neopisiv nastao čas. Svak se duboko nakloni i s osobitom pobožnošću upre svoje zjene u Božanskog Spasitelja, da ga za milosti zaprosi. U taj čas malene učenice u bjelini, pod koprenama i vijencima, u okolo kipa poredane, zapjevaše angjeoskim glasom:

Isukrste, Srcu Tvom — S nama naš se kune dom — Dušom, t'jelom v'jek sam tvoj — Za krst časni bijuć boj! Pjevahu pak pod upravom vrlog mladića gosp. Marka Baće, kojeg je sestra revnica V. zbora dječjega. Dojam bio neopisiv: mnogomu se vinu uzdah; mnogomu se potkrade suza radosnica. A dobri i blagi Isus svojim Božanskim pogledom, punim neke svete zabrinutosti za naše spasenje, zadahnjivao je sve žarom nepresahnjive ljubavi svoje — — —

Ganuće dopre do vrška, kad je cijela povorka djevojčica društva Presv. Srca, u sniježnoj odjeći kao golubice sa škapularom Presv. Srca na grudima, stupala k svetom žrtveniku, da primi u svoje grudi nevinog Jaganjca Bežjega. Taj prizor kao i nekud nujno pjevanje „ispovijesti" ganu puk do suza — — — Svačijeg se srca duboko kosnulo, videći naše mlade Stonjanke tako pobožne i pune ljubavi prema nebeskom zaručniku.

Nakon sv. mise odbor, da dade oduška svom srcu, upravi slijedeći brzojav na jednog bogoslova, rodom iz Stona: „Zvonjenje zvonâ, pucanje mužara, bacanje vatarâ, rasvjeta grada, lepršanje trobojnicâ, slavoluci, pjesme, otkriće kipa Srca Isusova, pjevanje, neopisivo veselje, velika sprava za večerašnju procesiju i posvetu." — Spomenuti bogoslov brzojavno odgovori: „Tronut do suza k plavetnom svodu nebeskome vapim: Presvetog Srca žar cio mi ovio Ston!"

U istom zanosu gosp. Fortunić spjeva pjesmu budilicu gradu Stonu, koju si mogao čitati po svem gradu. Bog ga dobri poživio!

Poslije podne stadoše pridolaziti barjaci iz obližnjih sela uz mnoštvo naroda i pucnjavu pušaka.

U 6 sati uputi se veličanstven ophod s kipom Srca Isusova,

koji nošahu četiri otmena mladića. Pred kipom neposredno stupale djevojčice društva Presv. Srca, sipljući putem miloduho cvijeće. Učestvovala općina, razna društva, bratovštine, staro i mlado iz mjesta, te seljani sa svojim zastavama.

Prisustvovaše i c. k. činovnici, kao i oružnici i financijalne straže, svi u svečanom odijelu, što im budi na čast i diku.

Školska je mladež stupala u povorci, sva u bjelini i s kitama cvijeća u ruci, pjevajući „pjesmu-posvetnicu".

. . . . .

Stonjanke sa slikom Presv. Srca Isusova.

Kud je god procesija prolazila, sve je bilo najljepše okićeno trobojnicama, cvijećem i sagovima, a na četiri mjesta dizahu se okićeni slavoluci.

Ophod bijaše baš impozantan, kakova Ston još nije vidio.

Nakon procesije usta opet O. Radmilović, koji slovi kao vrijedan propovjednik, pa prozbori od srca k srcu. Pobudi živom riječi u našoj omladini, koja je na okupu čekala čas zavjere, plam svete ljubavi i upozori je na zamašnost i veličanstvenost

ovog trenutka, kad se naime ima svečano i javno posvetiti Presv. Srcu uz ostalu omladinu širom naše mile domovine. Progovori i starijim i svemu puku, koji hoće da uz svoju uzdanicu pokloni svoje srce preslatkom Otkupitelju. Vrući uzdasi i žarke molitve, dizale se k nebu poput miloduhog tamjana! . . .

Kucnuo napokon i čas zavjere. Svećenik prostrt pred ôtarom izgovara potresne riječi posvete, a sva mladež i sav puk ponavlja s velikom pobožnošću: „Isuse preslatki, Otkupitelju ljudskoga roda . . . . . Tvoji smo, Tvoji hoćemo da budemo!“

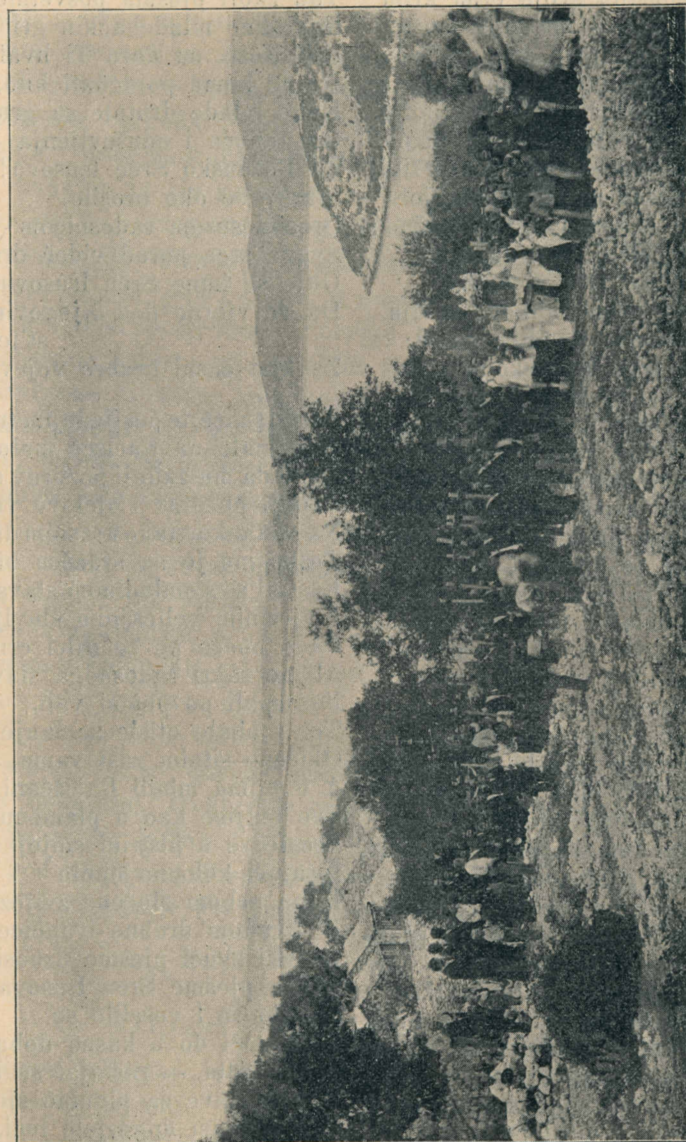
Svečanost se svrši blagoslovom Presvetog Otajstva.

Bože, hvala ti i slava, koji si dao, da Tvoj Ston pohrli u zaklonište Presv. Srca Tvoga jedinorogjenog Sina i da mu na pohranu izruči blago svoje — mladost svoju! —

Večerom imala je biti predstava na uhar kipa Presv. Srca i drugih potreba, ali se morala odgoditi radi prijave nekoliko slučajeva ospica. Valjda je tako hotjelo Presv. Srce, čija je volja naša volja.

Kad je pomoću Božjom spomenuta priljepčiva bolest jenjala, predstava se je na svačiju radost prikazivala. Predstavljao se komad „Ružica Garićka“, koji nam nabaviše čč. OO. Isusovci iz Travnika, na čemu im srdačna hvala. Ulogu protagoniste imaše gospogjica Rita Perić, revnica Presv. Srca VI. zbora na Brocima, koji ovrši baš s udivljenjem. Pozornica bila ukusno napravljena; zavjese i ostali ukras poda požrtvovna gosp. Milovčić. Dvoranu uz ine domoljubne slike krasila je s jedne strane bršljanom i leandrom okićena slika Presv. Srca, a s druge slika Srca Marijina. Krasan bijaše prizor, kada na početku prije predstave osvanuše na pozornici djevojčice u bjelini i sa škapularom na prsima te zapjevaše vilinskim glasom divnu pjesmu Presv. Srcu još divnijega napjeva. A kad ih iza zastorâ obasja umjetna raznobojna svjetlost, rekao bi čovjek, da su neka nadnaravna bića. Uspjeh bio izvanredan. Presv. Srce obilno naplatilo svoj onoj Gospodi i Gospogjicama, koje igrahu ma bilo koju ulogu.

I doprinos bio znatan tako, da su se podmirili svi troškovi za kip Presv. Srca i za sve ostalo. Sad se pak kupi za ôtar Presv. Srca, te dao Bog, da se što prije skupi!

Obhod sa slikom Presv. Srca Isusova na Račišću.

Račišće na Korčuli.

Noć spustila svoja crna krila
I na kopno i na sinje more.
Kakvo svjetlo u selu Račišću,
Na Korčuli pokraj sinjeg mora?
Zar je požar na nj se oborio,
Da ga stvori u garište tužno,
Te se sv'jetli kano plamen živi?
Nije požar na nj se oborio
Da ga stvori u garište tužno:
Slavlje slavi Srce Isusovo
U Račišću selu ubavome;
Dan je sutra velikog veselja,
Dan veselja i velike slave:
Mlada srca hrvatskoga roda
Vjerit će se Srcu Spasitelja.
Svaka kuća u Račišću malom,
U žarko se zaodjela ruho,
A slavljenje zvona sa zvonika
Pozivalo na sutrašnje slavlje.
Eto dana davno željkovana:
Skupilo se i staro i mlado
U hram Božji pred žrtvenik sveti.
Mlagjahna se srca rasplamtjela
Na besjedu revnoga pastira,
Kojom ih je milo uznosio
U nebeske visine beskrajne
Do Presvetog Srca Isusova.
Došla hora i gosbe Božanske,
Te se diže jato golubovâ
Golubovâ i golubičicâ,
Da se žitom okrjepe nebeskim,
I napoje vinom djevičanskim.
Prije, što će predat srce mlado
Srcu Krista — On im Svoje pruža:
Sebe svega na poklon im daje.
A kad pastir službu dovršio,
Sva se crkva na koljena baci,
Pred otajstvom Spasitelja svoga;
Molitva se žarka k nebu diže:
Božjem Srcu mladost svoju sveti;
Al stariji s mlagjim prihvatili,
Ter sva crkva u glas jedan kliče:
„Tvoji jesmo, Tvoji ćemo biti!“

Tad zaori pjesma posvetnica
Iz stotine mladenačkih grlâ:
Mili Bože, na daru Ti hvala!
Da je komu pogledati bilo,
Kako mlade drhtale su grudi
Od ganuća i oduševljenja
Za Božansko Srce Isusovo!
Starije se oko orosilo,
Orosilo suzom radosnicom
Svoga srca porod videć dragi,
Gdje se kune Srcu Isusovu,
Da će vjerno pod Njegovim st'jegom
Za krst časni hrabro vojevati.

Zagje sunce, te posljednjim trakom
Milo sjalo na Račišće malo,
Kano da mu zadnji pozdrav slalo,
Zadnji pozdrav i cjelove vruće,
Na rastanku s tako krasnim danom.
Teško mu je na srdašcu bilo
Rastati se s omladinom slavskom
I njezinim veličajnim slavljem.
Pade noćca po zemljici crnoj
Al' ne sakri radosnoga slavlja:
Pozaspali po pučini vali,
Ter s obale otisle se lagje
Okićene sitnim zastavama,
A u njima mladi Račišćani
Sve lagjice kao u plamenu
Zrcale se u bistrini sinjoj
Igrajući kolo na okolo
Kano nebom zlaćene zvijezdice
Il' livadom drobne ivančice.
Zvonki zvuci pjesme uznosite,
Divne pjesme Srca Isusova.
Slavilo se i veselilo se
Crne noći do u kasno doba;
Pônoć odbi, — rastajat se bilo;
Danak slave za planine sjeo,
I na lagjam dogorjele luči,
Al ne ljubav u grudima mladim
Žarka ljubav k Srcu Isusovu.

Tugomir Zekić.

Velaluka.

Dan 22. lipnja bio je dan radosti, prave kršćanske bogoljubnosti u ovom mjestu. Ovoga dana svečano se je ovo mjesto posvetilo Presvetomu Srcu Isusovu. Cio puk se je sakupio u crkvu i tu se vruće molio Presvetome Srcu Isusovu, da bi njemu udijelilo one blagodati, koje je dosle mnogima na čudesan način podijelilo. Mnogopoštovani župnik govorio je baš iz srca svomu stadu, kako se je cio kršćanski svijet posvetio Presvetomu Srcu Isusovu po želji svog vrhovnog glavara Pape Lava XIII., jer je ono najsigurnija obrana u današnjim vremenima. U njemu ćete naći, reče on, najljepšu utjehu u svojim nevoljama, najsigurniju pomoć u svojim potrebama. Posveta se je upravo svečano izvela. U ovom mjestu nije bilo još ljepše i svečanije manifestacije, izvedene u duhu Isukrstovu. Puk, općinsko upraviteljstvo, činovnici pohrlili su u crkvu, da se posvete Presvetomu Srcu Isusovu, onomu Srcu, koje nas je toliko ljubilo i koje je pokazalo toliko puta svoju neizmjernu ljubav prama ljudima. Zaista, čovjek kad vidi, kako se štuje Presveto Srce Isusovo, mora da sustane, nalazi li se na griješnom putu, mora da pohrli k Presvetom Srcu i da usklikne: „Tebi se obraćam, Presveto Srce, Ti si moje zaklonište, u Tebi je moj Spas“. Ovake misli moraju doći onomu, koji vidi, kako na tisuće ljudi i nevinih dušica mole skrušeno Srce Isusovo, njemu se zavjeruju.

Lijepo je bilo vidjeti, gdje stupaju na svetu pričest toliki sijedi starci, toliko nevinih mladića i djevojčica, da se krijepe kruhom nebeskim. Ovaj dan ostao je duboko usagjen u srcu ovoga puka, jer je bio dan ganuća, dan zavjeta, da će stupati uvijek pod zastavom Presvetoga Srca Isusova. Bože daj, da se posvuda ljubi i štuje Presveto Srce Isusovo!

Vis.

Natpastir sa svojim pukom.

Lijepo je ljetno jutro osvanulo. U cijelom varošu opažaš neko osobito kretanje. Svak se žuri, svak se pripravlja, da što svečanije i sjajnije dogje u hram Božji. Siromašni težak gubi ovaj dan od radnje i pripravlja se, da dostojnije i svečanije proslavi Presveto Srce Isusovo, te mu se pomoli, da ono blagoslovi

obilno njegove vinograde i usjeve. Plemenita je misao u duši našeg težaka. Pak da ne će Presveto Srce Isusovo izliti sve dare svoje milosti na svoje ovako vjerne štovatelje! Zaista hoće, jer Presveto Srce osobito štiti one, koji se utječu u njegovo okrilje. Ali ne valja izgubiti ufanja u nevolji. Prije tri dana ispovjedali su dušobrižnici puk, da može na dan posvete Presvetoga Srca Isusova stupiti što veći broj stolu Gospodnjem. Oko deset sati započne služba Božja, kojoj je prisustvovao naš opće ljubljeni pastir, presvjetli pragospodin Fulgencije Carev, koji je tada bio došao u pastirskom pohodu, svi odličniji u mjestu sa cijelim pukom. Prizor je bio baš krasan. Svakomu će pravomu rodoljubu i katoliku srce zaigrati od veselja, kad vidi, kako se ovaj narod skrušeno moli i posvećuje Presvetom Srcu Isnsovu. Ovo je naša radost, jer se u ovomu vidi, kako naš narod nije izgubio pravu vjeru. On će se dovinuti opet svoje slobode i boljeg blagostanja, ako bude postavljao svu svoju nadu u vjeru kršćansku i molio se Presvetom Srcu, koje će ga učiniti kreposnim i značajnim u njegovim borbama.

Preko službe Božje bila je lijepa propovjed, koja je svakoga ganula. Propovjednik je kratkim i biranim riječima nanizao povjest pobožnosti Presvetoga Srca Isusova, i kako je ona podigla kršćanski svijet na veliku revnost i štovanje presvetoga oltarskoga Sakramenta. Presvijetli biskup pričestio je do blizu tisuću duša, što starih, što odraslih mladića i djevojčica, koje su se posvetile Presvetom Srcu Isusovu. Presvijetli preporuči iza toga svomu puku, a osobito mladeži, da se moli Presvetom Srcu Isusovu, jer će u njemu naći utjehe u danima žalosti. Izmegju ostalih iskaza revnosti i požrtvovnosti, koje su ovog puta iskazali Višani, jest lijepo i izvrsno izvedeno pjevanje mjesnih pjevača. Svojim su miloglasnim pjevanjem svakoga od prisutnih iznenadili, te su dobili opću pohvalu i priznanje. Služba se Božja svršila oko jednog sata i pô, i svak se je kući razišao, noseći u svom srcu duboke utiske, koje je dobio ovom svečanosti. Poslije podne bila je u crkvi opet krunica Presvetoga Srca Isusova sa blagoslovom, na čemu je sudjelovalo kao i u jutro cijelo pučanstvo. Pošto se je svrsila služba Božja, presvijetli preporuči pučanstvu, da uzdrži pobožnost Presvetom Srcu Isusovu, kako je danas započelo, tako i unaprijeda, znajući, da će zato primiti

obilnu plaću od njega. Ovaj dan ostao je svakomu duboko usadjen u srcu, jer je bio dan ganuća, dan prave pobožnosti, koja se je vidjela u svakom Višaninu.

Kaštel Sućurac.

Bogoljubni puk ove župe — ovako nam piše vrijedni župnik — radosnim zanosom i pravim oduševljenjem primio je poziv na zavjeru i posvetu Srca Isusova, te poklon zlatnoga srca Svetomu Ocu. Glasu svoga dušobrižnika seoska mladež spremno i listom se odazvala. U malo dana ispunio se potpisima arak za album. Prema slaboj godini i sadašnjemu za poljodjelca najtjesnijem vremenu, sakupilo se prilično prinosa. Jedan bogoljubni starac, kojega Bog blagoslovio u trudima i brojnom potomstvu, položio je cekin u zlatu za svoju unučad i siromašniju seosku mladež. Želio je dobri starac, da na taj način ni najsiromašniji ne izostanu u ovom općenitom iskazu ljubavi i poklona Isusu i njegovomu Namjesniku na zemlji. U namjenama dobrih djela za Sv. Oca i kod mlagjih i kod starijih nastalo pravo natjecanje. Djeca prve sv. pričesti — bilo ih 50 na broju — namijeniše ju za Sv. Oca. Za trodnevnice Presvetoga Srca — namijenjene takogjer za Sv. Oca — crkva bila svake večeri dupkom puna. Po naputku presvijetloga biskupa na 21. lipnja školska mladež svečano posvetila se Presvetomu Srcu, pokle se na tu posvetu pripravila sa svetim sakramentima. Tri dana kasnije, na 24. lipnja ostala seoska mladež obavila posvetu. Posvetu dakako i sva župa isti dan ponovila. Svete pričesti vjernika za cijeloga mjeseca lipnja mnogobrojne su bile u prigodi velikih proštenja. Da uspomena ovoga slavlja, proslavljena u seoskoj zabiti smjernošću, ali zanosom i iskrenošću kršćanskoga duha, ostane trajna u župi, odlučilo se, svake treće negjelje u mjesecu, prema želji Sv. Oca izraženoj u divnoj okružnici o Presv. Srcu — moliti krunicu, litanije i pjesmu preslatkoga Srca. Apostolstvo molitve, u ovoj župi zasnovano 1887. revnim nastojanjem dušobrižnika Škrivanića, koji sada razvija svoju revnu i spasonosnu djelatnost kao kapucin na Rijeci — ovom prilikom oživjelo je novim pomlagjenim životom; jer se upisalo skoro 300 novih članova i svaki dan ih se još novih prijavlja. Mladež ove župe, koja je pravom nasladom i velikom korišću čitala lijepo udešenu knjižicu „Slavlje

hrvatske omladine na osvitu novoga stoljeća", željno očekiva spomen-knjižicu ovoga slavlja, da pobugjena sjajnim izgledom ukupne hrvatske omladine svegj to više napreduje u ovoj plemenitoj i spasonosnoj bogoljubnosti. Sretno i što prije doletjela nam iz bijeloga Zagreba spomen-knjižica, da nam posred slike Presvetoga Srca, najdražega uresa naših kuća, posred škapulara, koji svaki bogoljubnik, ali osobito mladež na grudima nosi kano moćnu obranu, njeti u današnjem i budućem naraštaju pramen ljubavi prema Onomu Srcu, te će svegjer ljubiti mili nam hrvatski rod.

* * *

Dobili smo još lijepih opisa s raznih strana Dalmacije, kao n. pr. od vlč. Don V. Pabelića iz Selaca, od vlč. Don P. Bielića iz Orebića, od vlč. g. M. Manjarića iz Otoka, od vlč. Don I. Andreisa iz Čare, od vlč. Don L. Aljinovića iz Donjeg Sela na otoku Šolti. Ali da čitatelje ne umaramo, opetujući uvijek isto, donijeli smo samo ovo nekoliko.

Na mnogim drugim mjestima omladina je upravo svečano svoje slavlje proslavila, no nemamo o tome potanjih izvještaja, kao n. pr. u Šibeniku, Kotoru, Sinju, Omišu, Metkoviću, Makarskoj, u Arbanasima kod Zadra, u Janjini, na Opuzenu, gdje vlč. Don Ivan Tamburović upravo neumorno i s velikim uspjehom revnuje za slavu Božanskoga Srca, kao u opće za spas svojega stada, pa na otocima Braču, Korčuli i drugud. I ako pobožnost prema Presv. Srcu svuda još ne cvate, to ima opravdane nade, da će, što vruće želimo, sve većma zasjati.

Najljepši dragulj kršne Dalmacije.

Dalmacijo, mila Dalmacijo! Ti koljevko mladog mi žića, majko vjernog Ti sina! Kojim imenom da Te sinak Tvoj nazove? kojim li znakom da ti otkrije žar svoje ljubavi? — Puna li si čara i milinja, domovino draga! Ruka Božja zaodjela Te plaštem zimzelenih maslinaka i okitila vinorodnim bregovima. Srebropjene vode kršnih ti planina rušeći se niz vrletne ponore brzaju hitro k bijelim žalima, gdje se u bajnoj slici slijevaju sve lijeposti i dražesti Tvoje. Sinje more hladnim valima cjeliva vedro i žarko ti tijelo, a drobni biser iz njedara svojih prosiplje

na tvoje grudi. Na krilo majčino sjela ljubljena joj djeca: brojni gradovi — poput jata bijelih galebova — a u njima motrim, domovino, neoborive spomenike davne Ti slave:

„Osuo se krajem mora
— Divna li vidika! —
Grad do grada, hram do hrama,
Zvonik do zvonika! Fra Ivan Despot.

Čujem blagi pijev slavuljâ iz „dubrave", čujem ispod gordog Biokova zuj struna na guslama „starca Milovana", dok na tvojim golim hridima i nebotičnim vrletima čitam žarko slovo napisano krvlju slavnih mučenika za krst časni i slobodu zlatnu. Slovo veli, da si majka junačkih sinova. Odista, blago nebo orosilo te svakim blagoslovom, ovjenčalo te zlatnom krunom sjaja i miline. No u toj kruni ne bilo do sad kralja alem-kamenova, ne bilo žarkog rubina: ljubavi k Božanskome Srcu. Ne niječem Ti vječne vjernosti ni ljubavi k nebeskom Tvome zaručniku Isusu Kristu, al još nijesi pokušala posve zaroniti u žarko crveno more ljubavi Njegova Srca, da pobereš ondje neprocijenljivo blago rajskoga biserja za se i za djecu svoju. Još te ne bje svu obasjalo ni ogrijalo ovo zlatno Božje sunce.

Al ne boj se, sretna majko, dok ti je vrlih sinova i kćeri!

Vigjeh u predvečerje utonulog vijeka, kako se smjelo jata mlagjanih sokolova tvojih dižu u svemirske vise. Gle, oni lete, lete visoko — zaroniše eto u ognjeno more Božanskog sunca: u Srce Kristovo. Mlado svoje srce ostaviše ondje, a u zamjenu ispuniše si grudi čistim žarom nebeske ljubavi. A tebi, majko, nose onaj žarki rubin nedoglednog sjaja i bijeli niz rajskoga bisera.

Čini mi se, kô da čujem sada miloglasnu liru pjesnikovu:

„Zora puca, bit će dana!
Okreni se k zlatnom vedru,
Slavna zemljo dalmatinska:
Evo zore u tvom njedru!
— — — — — — —
— — — — — — — Preradović

Oj blago tebi, domovino blago! Srce moje topi se od milinja i radosti videći, kako se razbijaju tmasti oblaci i na tvome

obzorju i kako iza gora tvojih pomalja se zlatno sunce ljubavi Kristove:

„Gledao sam sav zanesen,
Kako zrake svoje
Milo siplje vrhu drage
Domovine moje.

Topilo se srce vruće
U naslade mile . . .
Plakao sam, kličuć bjele
Domorodne vile“.

Fra Ivan Despot.

Teško izgledam onaj dan, domovino, gdje ću te svukoliku od bijeloga Zadra do Kotora, od Dinare do sinjega mora vidjeti u jednoj vatri ljubavi **Božanskog Srca.**

Herceg-Bosna.

Pod barjakom Srca Isusova.

Kad te gledam, zemljo mila,
Kako si se ponosila;
Radošću se pune grudi
Zanosno mi duša kliče:
„Oj sretna mi vazda budi,
Dugovjeka mučenice!“
Miso tad ko nehote zapline
Tvoje davne u davnine.
Motrim divne krase i miline
Dok ti kruna resijaše tjeme.
Romantične dižu se planine
Prašumama divskim okićene,
U oblake gubi im se šljeme,
Brzicama r'jekama ogrljene,
Livadama bujnim potkićene.
Zlato-klasna žita tamo zore,
Blagi lahor ljulja ih ko more;
Svud gradove oko sreta
I ubava tvoja sela
Kao usred žarkog ljeta
Plandujuća stada b'jela,
Odsvuda se pjesma glasi
Sve to divnim skladom krasi.

Sretna li si, Herceg-Bosno, bila!
Ali te je sreća ostavila.
Ah i tebi crna kocka pade
I preteške dosudi ti jade.
Providnost, ako svijet štiti,
Brižno bdije Višnji vrhu nas!
Dogje Herceg-Bosno, spasa čas!
Preko Save hrabra četa hrli,
Sve po izbor sokolovi vrli,
Herceg-Bosno, slobodna si!
Slobodna, no kakva li si?!
Junak Bošnjak, Hercegovac jedri,
Koji negda svakome u lice
Upiro je smjelo pogled vedri,
Sada ga je oborio nice.
Rekao bi, nije junak više
Čini ti se, da već ropstvom diše.
Stoje braća, motre Herceg-Bosnu
I sudbinu njenu nemilosnu.
Nov nam pastir vije barjak,
Barjak Srca Isusova,
A pod njime Herceg-Bosne
Mladenačkih gle sinova!
Svim u grud'ma prema Kristu
Vruća ljubav gori
A iz njih se vrući poklik
Do nebesa ori:
„Primi, vruću pregja naših

Krvcu, primi, Kriste,
U njoj čistoj sačuvaj nam
Mlade duše čiste.
Tebi, Kriste, domovini
Budi naša doba!
Za Te, Srce, bojak biti
Sve do hladnog groba.

Tvoj si barjak obra sada
Herceg-Bosno mlada — —
Dični barjak — zalog sreće
Ostavit ga nikad ne će,
Javno kune ti se eto,
Isusovo Srce sveto“.

Martin Krešić,
abiturijenat u Travniku.

Sarajevo.

Biser-rosa na rumenoj ruži.

Kad bih Vam htio opisati, kako se kod nas obavila posveta mladeži Presv. Srcu, morao bih Vam priopćiti, kako se u Sarajevu inače slavi cijela svetkovina Presv. Srca; jer ovdje je ta svečanost, hvala Bogu, svake godine tako sjajna, tako velebna, da se teško još može štogod dodati, što bi znatno povećalo naše slavlje. Posveta omladine u ovogodišnjem slavlju bila je regbi biser-rosa na rumenoj ruži, što ju naše Sarajevo godimice prikazuje Bož. Srcu.

Već u četvrtak na večer počinje se trodnevna pripravna pobožnost, a obično već dolaze hodočasnici iz ravne Slavonije, od braće Bunjevaca i štogod već iz Bosne. S toga treba ispovijedati do u kasnu noć, a kako naša katedrala ima električnu rasvjetu, u njoj bude svjetlo kao po danu. I sva odličnija mladež ispovjedila se toga dana, jer sutra ima osvanuti dugo iščekivani dan, gdje će se sva posvetiti i predati Presv. Srcu.

Kako je otprije već običaj, dogje na dan Presv. Srca cjelokupna sarajevska omladina na pričest u katedralu, no ove godine imala se tom zgodom i posveta obaviti.

Najprije bijahu odregjeni gg. bogoslovci, da pred oltarom Presv. Srca, gdje se imaju doskora i zarediti u svećenike, posve se predadu istom Bož. Srcu, da budu i oni gorljivi apoštoli njegove ljubavi, kao njihov natpastir, komu je idejal: „Bosna pod barjakom Presv. Srca, Bosna spašena i izliječena po Presv. Srcu“.

Za njima dolaze sve druge škole u lijepome redu, svaka imade svoj sat za sv. misu i sv. pričest, svaka svoje vrijeme za posvetu. Eto ti idu već gjaci gimnazijalci, za njima učiteljski pripravnici, onda opet učenici trgovačke, zanatlijske i raznih pučkih škola, svi pod vodstvom svojih učitelja.

Konačno evo u velikom broju ženske mladeži: gojenice milosrdnih sestara i kćeri Božje ljubavi, Marijina djeca, gojenice sirotišta i ubožnice sve u svojem posebnom odijelu, sa svojim znakovima i medaljama, šarena ali krasna slika, a što se gledaocu najviše mili, to je onaj divan red, kojim pristupaju k sv. pričesti i ona žarka pobožnost, što ti odaju njihova mladenačka lica, kad se posvećuju Presv. Srcu Bož. Spasitelja. Vidi se, da su ih gg. katehete dugo i revno pripravljali za ovaj dan.

Iza toga svečana misa u 9 sati, izloži se Presv. otajstvo, te ostaje izloženo kroz cijeli dan. To je više skromni, ali pobožniji dio svečanosti na petak Presv. Srca, no ove godine imao ovaj dan osobiti i nezaboravni značaj, što se cijela naša hrvatska mladež u bijelome Sarajevu slavno i svečano predala i prikazala Presv. Srcu njezinog Bož. prijatelja. Izabrao se je taj dan za posvetu mladeži, pošto u nedjelju kod nas nije više moguće, da djeca dolaze u katedralu, jer je ona od ranog jutra sve do u kasnu noć dupkom puna pobožnog naroda, što hrli sa svih strana Bosne ponosne na sjajniji dio svečanosti, na blagdan Presv. Srca, što se slavi u nedjelju.

U oči nedelje juri ovamo jedan vlak za drugim — bos. željeznica dade karte za pol cijene — a iz svakog vlaka vrvi pobožni narod iz svih krajeva Bosne sa svojim duhovnim pastirima, te u lijepom redu ulaze kroz sokake „turskog“ grada moleći i pjevajući pobožne pjesme do stolne crkve, posvećene Presv. Srcu, koja na taj dan postane pravo hodočastilište Presv. Srca. Ne trebam spomenuti, da svi gledaju naći zgodu za ispovjed ili u katedrali, ili u crkvi isusovaca, franjevaca, milosrdnih sestara.

U nedjelju u 9 sati, kad veliko zvono Presv. Srca najavi dolazak nadbiskupa, ni polovica naroda ne može stati u crkvi. Cijelo svetište puno je od sjajne asistencije, jedni su svećenici u roketi, drugi u plaštu, treći opet u dalmatici i tako dvore svog natpastira kod svečane službe Božje. Iza evangjelja popne se nadbiskup sa mitrom na glavi na propovjedaonicu. Pun svetoga zanosa drži vatreno slovo o svome obljubljenom predmetu, o ljubavi Bož. Spasitelja prema ljudima. Lako njemu, kad mu je srce tako puno, ne manjka ustima riječi, jer kako sv. pismo veli: „Usta zbore iz obilja srca“. Kako da ne prodre u dušu i srce naroda riječ toga muža po Srcu Božjem, neumornog apoštola

pobožnosti k Presv. Srcu, čija slika krasi i njegov biskupski grb, a još većma žarku mu dušu.

Naslovni list iz albuma.

Poslije svečane mise razvije se svake godine sjajan ophod. No lani i ove godine morala ta procesija mnogo duljim putem

krenuti nego inače, pošto se je sabralo toliko mnoštvo naroda. Na čelu je Presv. Srcu posvećena mladež u svečanom ruhu. Ima u Sarajevu do tisuću školske katoličke djece, a ove godine su osobito pobožna; znadu bo. što su prekjučer obećala Bož. Spasitelju. Slijede razna kat. društva, gospojinska kongregacija, vojnici sa bandom, napokon kler u velikom nizu, a pod nebom opkoljen od 4 djakona Presvijetli g. nadbiskup sa Presv. Otajstvom. A za nebom, da ti je vidjeti bezbroj bosanskog naroda, kako pjeva onu staro-bosansku pjesmu: „Zdravo tijelo Isusovo.“ A s desne i lijeve strane stoje ti inovjerci, turci i hrišćani, te se dive ovom lijepom redu i usrdnoj pobožnosti katolika.

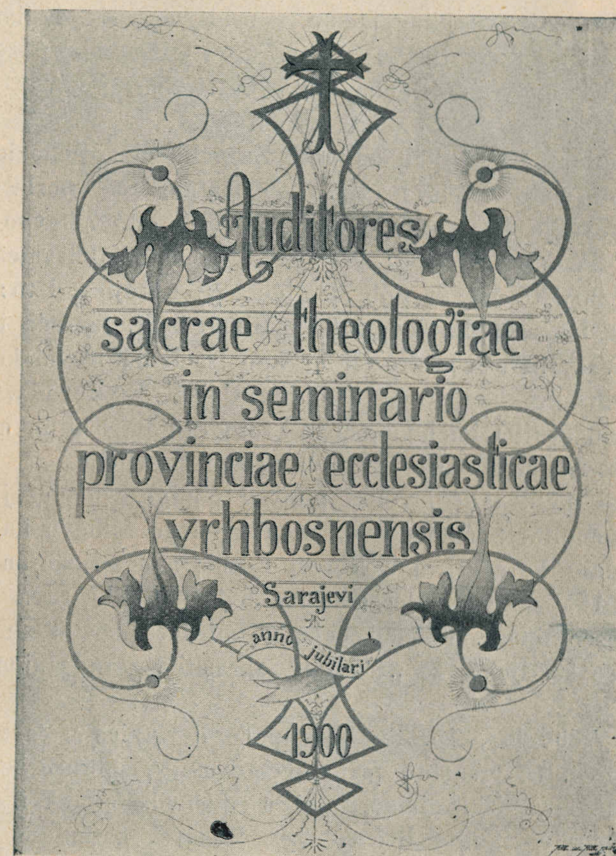
To ti je ona sjajna svečanost Presv. Srca u Sarajevu, koja je osobito ove godine bila ganutljiva radi posvete mladeži. Svak se vratio svome domu utješen i oduševljen, pa i osvjedočen, da još Bosna nije propala, dok imade toliko pobožnog katoličkog naroda i kad joj je omladina na osobiti način posvećena Presv. Srcu. Dao Bog, te se i ostali hrvatski gradovi poveli za Sarajevom priregjujući Bož. Srcu što velebnije slavlje!

Brčka.

Usred inovjeraca.

Osvanuo željno očekivani dan. Crkva bijaše lijepo iskićena, osobito slika Srca Isusova, što je namještena bila na velikom oltaru. Iz sviju obližnjih župa, pa i preko Save iz Rajevasela, sakupilo se naroda vogjena od svog svećenika. U devet sati bila je crkva puna pobožna puka, a pošto nam je dosta malena, mnogo ih bijaše oko crkve. Sada je počela služba Božja, koju je služio velečasni otac fra Angjeo Ikić. Nakon evangjelja stupi pred narod, a u crkvi nasta velika tišina i mir, te umiljata riječ o ljubavi Presvetog Srca Isusova prema nama, širila se crkvom. Poslije dovršene službe Božje krenu veliki ophod glavnim ulicama, a progje i naokolo trga, gdje se sakupilo naroda inih vjera. Na licu mnogih Turaka i nesjedinjenih čitalo se očito začugjenje, što se ovoliko katoličkog naroda sastalo i kamo će u tolikom broju. Sa osobitim udivljenjem gledahu djevojčice, koje su gotovo sve u bijelo obučene pjevale izmjenice pjesme u slavu Srca Isusova i Presv. olt. Sakramenta i sipale cvijeće.

Za nebom slijedio je ostali pobožan puk, kojeg je bilo preko 2.000 duša. Milota je bilo vidjeti toliko naroda u najljepšem redu, što se kod neukog puka teško postizava; kako oduševljenjem moli krunicu i pjeva u čast Srcu Isusovu „Zdravo

Naslovni list iz albuma.

tijelo Isusovo“ i druge poznate im pjesme. Iza povratka u crkvu odpjevana bi pjesma „posvetnica“. za tim kliknu vas bogoljuban puk: veleč. o. molio lagano, nu krepko posvetnu molitvu: „Preslatki Isuse Otkupitelju roda ljudskoga“, a s njime moli i po

svećuje se Srcu Isusovu sav puk. Nakon dovršene posvete bio „Te Deum“ i blagoslov sa Presvetim.

Travnik.

Stadlerovi sokoli.

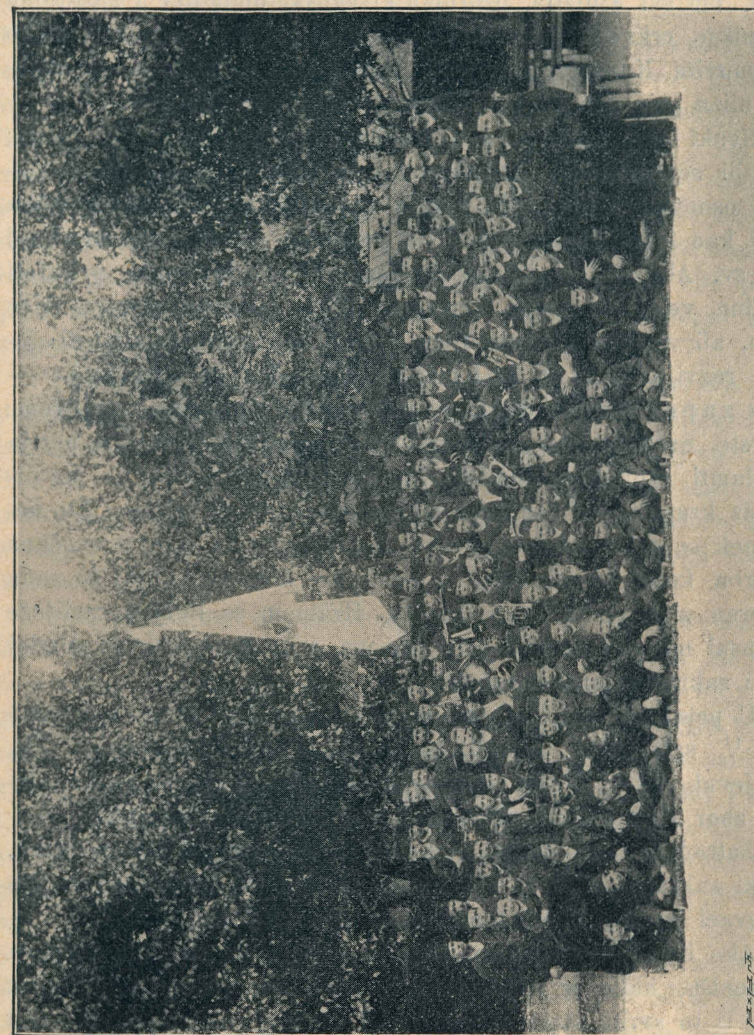
Oduševljenje je bilo golemo, a ushit neopisiv, kojim travnička omladina, a navlastito sjemenište i gimnazija pozdravi i poprati „Poziv hrvatskoj omladini“. Na stotine „Poziva“ i knjižica „Slavlje“ razaslaše oni na sve strane.

Pojedine točke, što ih odbor u Zagrebu bio predložio, stale se malo po malo da izvagjaju. Za „zlatno srce“ posla sjemenište i gimnazija 100 kruna. Nu puno je veće bilo duhovno blago, što su ga darovali sv. Ocu: 1680 sv. pričesti, 5000 krunica, 6000 sv. misa, 30.000 drugih dobrih djela. Njih trojica, i to: jedan Bošnjak iz IV. razreda, jedan Dalmatinac iz V. razreda i jedan Hrvat iz VII. razreda pridružiše se kao izaslanici travničke omladine „hrvatskom hodočašću u Rim“. Upisni arak za „Album“ nijesu samo svojim imenima, nego i fotografijom iskitili, a časna sestra milosrdnica okvirila ga prekrasnom risarijom.

Kako mali, tako i veliki pitomci podigoše u muzeju, gdje uče, krasan oltar Srcu Isusovu, kakova — po njihovu kazivanju — ima malo koja crkva u Herceg-Bosni; a u gdjekojim razredima kitili bi gimnazijalci svježim cvijećem sliku Srca Isusova cijeli mjesec lipanj. Već od početka mjeseca revno se radilo, kako će se što ljepše za „Slavlje“ ukrasiti i zgrada sjemenišna i crkva.

Na Vidov-dan, 15. lipnja, započe devetnica u čast Presv. Srcu Isusovu. Četvrt sata prije večere u $6^{3}/_{4}$ sabraše se sjemenarci i neki vanjski gimnazijalci u sjemenišnoj crkvi. Tuj se najprije molile litanije Presv. Srca Isusova, zatim se pjevala „himna-posvetnica“ ili koja druga pjesan Srca Isusova i napokon se dao blagoslov sa Svetotajstvom. Nego prema onoj „ora et labora“ uz molitve i nauke — jer škola je neprekidno trajala sve do „Slavlja“, a ispiti se u redu i sretno obavljali — bila je to devetnica mučna rada i krvava znoja. U slobodnim satovima jedni bi gore u sobi tucali prah i nabijali topiće za vatromete; drugi bi onamo preko hodnika izrezivali slova i lijepili ih; treći

bi opet u svojoj novoj drvodjelaonici pilili, blanjali, strugali. Ako bi sišao niže u prvi boj, zatekao bi jednoga, gdje upravo na čisto prepisuje najmlagje čedo svoje mašte i srca — svoju

Djaci travničkoga sjemeništa.

pjesmicu; što će se pri „Slavlju“ besjediti; čuo bi drugoga, gdje govori na izust, a trećega, gdje se vježba, kako će što žegarnije sloviti. A istom dolje na igralištu, gdje se pletu mnogobrojni

orijaški vijenci, pa u dvorani, koja je sada i stolarnica i risaonica i tvornica barjakâ, i što ja znam, što još sve. Bilo na čast mladim poslenicima!

U oči sv. Alojzija, uzornika kršćanske omladine i zaštitnika sjemenišne crkve u Travniku, na 2 sata prije nego sunce zašlo za šumovitu Karaulu, navijesti glas zvona i mužara, da započinje bliža priprava za posvetu — svečana trodnevnica.

Svaki dan svečane ove trodnevnice: 21., 22. i 23. lipnja, našla bi se travnička omladina (sjemenište i gimnazija, I. narodna osnovna škola, niža i viša djevojačka škola i trgovačka škola) kao i dolačka u 6 sati na večer na okupu u sjemenišnoj crkvi sv. Alojzija. Na propovijedaonicu uzagje veliki prijatelj omladine, veleč. o. Antun Puntigam, D. I. Zanosna njegova riječ kratko, ali vatreno i oduševljeno, kako baš i treba mladeži govoriti, razvija: Krist pobjegjuje — Krist kraljuje — Krist zapovijeda. Svaki je put završio poznatim pripjevom: „Isukrste, Srcu Tvom . . . Za krst časni bijuć boj!" Sve to ugrija i rasplamti svukoliku mladež. Iza propovijedi zaorile bi uz orgulje iz krupnih i sitnih grla mladenačkih po tri kitice: „Do nebesa nek se ori!" Pjesma presta, orgulje sviraju tiše, a svečana podvorba kreće iz sakristije k velikome žrtveniku, koji je sada pretvoren u žrtvenik Srca Isusova. Hramom se Božjim razliježe višeglasni milopoj litanija Srca Isusova, a iza toga dade se mladoj čeljadi sakramentalni blagoslov.

U petak u jutro, kao na blagdan Bož. Srca Isusova, izložen bi u $5^1/_2$ sati presv. oltarski sakramenat za klanjanje. U $7^1/_2$ sati pjevala se uz sjajnu podvorbu sv. misa, koju je pratio pjevački zbor sjemenišnih pitomaca i vanjskih gimnazijalaca.

Sutradan u subotu bi opet izložen iz jutra u $5^1/_2$ sati presv. oltarski sakramenat, a u $7^1/_2$ čitala se tiha sv. misa, pod kojom su pjevači izvodili zgodne pjesme u više glasova.

Ako ikada, a to je bez sumnje valjalo da se sada i crkva i sjemenište kako iz nutra tako iz vana zaodjene u najsjajniju odoru. U tu svrhu stalo se već na 8 dana prije namještati nakit na pročelju crkve. Već iz daleka vidiš dva duga reda raznobojnih barjačića, što su se lepršeći nanizali s vrha zvonika, od križa do gimnazije na jednoj i do kolegija na drugoj strani. Osobito ih je lijepo bilo gledati, kad bi blagi lahorić popuhivao;

tada bi ti treperili kao široke zvjezdice. Nad kornižem crkve na bijelu dnu stajala rumen-slova IHS do 3 metra visoka, i uzdizala se do nove crkvene ure, dok je pod kornižem duž cijele širine crkve blistalo zlaćeno: SRCU (na crvenu) ISUSOVU (na bijelu), DIKA (na modru polju). Primakneš li se crkvi bliže, uočit ćeš povrh crkvenih vrata golemo Srce Isusovo; lijevo od njega čitaš u šesterokutnom ustobočenom okviru: „Isukrste, Srcu Tvom s nama naš se kune dom", a desno: „Dušom t'jelom v'jek sam Tvoj, za krst časni bijuć boj!" Zgodna izmjena draperija i bezbroj što većih što manjih barjaka hrvatskih jasno odavalo, da je to odista Slavlje hrvatske omladine. Sve okolo na okolo, pa i pročelje sjemeništa, gimnazije i kolegija bilo je ovijeno debelim zelen-vijencima, ovećim ružama i mnogobrojnim zastavama i zastavicama.

Katolička hrvatska omladina travnička, pripraviv se i pobožnom molitvom i skrušenom ispovijedi i sv. pričešću na izvanredno svoje slavlje, očekivala je regbi neustrpljivo „dan Srca Isusova" i „svoj dan". Nego još je jedna okolnost u tiho predvečerje velikoga dana na osebujni i do sada u Bosni nevigjeni način razigrala i obeselila srca našim mladim stanovnicima u Travniku.

Na prostranom igralištu sjemenišnom slavio se Ivanjski krijes. Našlo se slame i smreke, i oko 9 sati u večer plamsala živa vatra. A sada pjevaj, kliči i preskakuj krijes! No najednom gle ti nad Travnikom starca Vlašića! Najprije zabliješte tri, pa onda opet tri, i još tri zlatna prama na vrh glave — a onda i gledaj na kršnoj „Bukovici" jedan vatreni stup, gledaj i drugi i treći i četvrti . . . njih osam jedan do drugoga, kao da su iz kamena nikli. Šta je to? Ej, dobri naši seljaci sabraše suha granja i snesoše na obližnje vrhunce čitave tovare, te ih zapališe u znak radosti i veselja, a Srcu Isusovu u čast — „krijes Srca Isusova". Ali ne samo starac Vlašić, nego i sestra mu Vilenica okolo naokolo gorjela u vatri radosti i veselja. Bilo je to nešto izvanredno; čaroban odista prizor! Kako bi to baš lijepo bilo, kad bi se svake godine na uspomenu slavlja hrvatske omladine širom mile nam domovine ovkraj i onkraj Save, s ovu i s onu stranu Dinare ovaj prizor obnavljao, i na vrhuncima planinskim palio „krijes Srca Isusova"!

Osvanu 24. lipnja 1900. Ali jao! Dočim je sinoć bila tako krasna večer, danas sve tmurno i oblačno. Velik vjetar počme duvati, te su se morali otstraniti barjaci; inače bi se sve razdrlo. Seljaci donesu vijest, da su turci zaprijetili, da će „dahiru" sakupljati, to jest sve vragove da će sazvati, neka nam pokvare taj dan, pomute nam svečanost. Ali uzalud! Presv. Srce je jače nego sve sile tmine. Vjetar jenjava, a nijedna kap kiše nije pala. I makar je prije podne još oblačno bilo — što bijaše dobro, buduć da je mnogo naroda moralo ostati pred crkvom — ipak se poslije podne kod svečane procesije posve razgali nebo. Već u ranu zoru crkva puna puncata bogoljubnoga puka iz bliza i iz daleka. U $5^1/_2$ sati u jutro izloži se Presv. Olt. Sakramenat, koji ostade na velikom žrtveniku izložen do blizu večeri. Svijet se ispovijeda i pričešćuje, a sv. mise zaredale, dok ih ne prekinu u 10 sati svečano slovo Vlč. O. Petra Pančića, D. I. Poslije propovijedi otpjeva uz vele sjajnu podvorbu sv. misu o Presv. Srcu Isusovu dekan travničkog kotara, vlč. o. fra. Jako Selak. Istodobno služila se poslije 11 sati tiha sv. misa pred gimnazijskim vratima za mnogobrojno ljudstvo, što nije moglo u crkvu. Tuj se takogjer dijelila i sv. pričest, a bilo je onih dana do 12 stotina pričesnika. Svečana se misa svršila, i vas puk u crkvi i pred crkvom baci se na koljena, da se posveti Presv. Srcu Isusovu onom dugom, ali prekrasnom molitvom, što se u vrhbosanskoj nadbiskupiji po naredbi presvijetloga natpastira tri puta svake godine obnavlja. Megjutim progje i podne.

Nema sumnje, da je vrlo zgodno bilo uregjeno, te se prije podne obavila pobožnost Srca Isusova za puk, što se sabrao gotovo iz čitave dekanije travničke u sjedištu bratovštine Srca Isusova, u bijelom šeher-Travniku; a istom poslije podne samo za omladinu, e bi se spomen na taj vele važni čin što dublje i jače utisnuo u mlagjahna srca.

Iza podne u 4 sata evo svekolike travničke i dolačke kat. omladine u crkvi sv. Alojzija. Pošto se otpjevale litanije Srca Isusova, stade se ophod razvijati. Naprijed križ, zatim ponajprije djevojčice iz viših i nižih razreda sa svojim barjakom i čč. sestre učiteljice; pod barjakom dekanije travničke I. narodna osnovna škola i trgovačka škola, svaka sa cijelim učiteljskim zborom; onda gimnazijalci

i zbornici Marijini sa svojim barjacima, pjevači i sjemenišna glazba, djevojčice u bjelini sipajuć cvijeće, svećenstvo s gorućim voštanicama, podvornici, a onda središte svega, presveti oltarski sakramenat, što ga je nosio veleč. g. Stanko Šalković, gradski župnik, a za njim mnoštvo naroda. Zvona zvone, glazba odjekuje, topovi gruvaju, dok se ophod lagano pomiče uz župnu crkvu i zavod čč. sestara milosrdnica na igralište sjemenišnih gojenaca. Svakolika mladež Srca Isusova nosila je za ophoda i posvete na srcu škapular Srca Isusova, t. j. ukusno izvezeno crveno Srce Isusovo na bijelom traku s modrim napisom: U tom ćeš znaku pobijediti!

Došavši na igralište poreda se omladina lijepo u polukrugu pred žrtvenikom, na kojem bijaše izložen Presv. Sakramenat, što je bio ondje namješten. Veleč. g. župnik odloživ plašt uspe se na propovijedaonicu lijevo od žrtvenika i započe slovo pozdravom „Hvaljen Isus", na koji mu urnebesnim „U vijeke amen" odvratiše stotine i stotine naše omladine i ostaloga svijeta. Vatrenom riječi, štono je duboko prodirala u srce i u dušu ne samo omladini nego i svim ostalima, koji prisutnošću svojom uzvisiše ovo slavlje, pozva dični govornik omladinu, da se tuj pod vedrim nebom, u srcu Bosne ponosne, pred kipom Srca Isusova i pred Presv. Olt. Sakramentom nebu i zemlji svečano i javno zavjeri, da će hrvatska omladina biti odsele omladina Srca Isusova.

Besjeda presta. I sad kucnu dugo i željno očekivani čas — najganutljiviji prizor.

Svikolici: omladina i muško i žensko i majke i oci i učitelji padnu na koljena. Vlč. govornik stojeći na propovjedaonici moli krjepko i pobožno posvetu Presv. Srcu Isusovu: „Preslatki Isuse, Otkupitelju roda ljudskoga", a mladež ponavlja još krjepče svim srcem, svom dušom riječ po riječ. Topovi zagruvaju, glazba zasvira, i uz njezinu pratnju pet stotina posvećene travničke omladine pjeva „himnu-posvetnicu". To je bio čas, koji će ostati, kako se pouzdano nadamo, neizbrisiv u srcu i duši omladine naše.

Iza posvetnog čina vrati se ophod natrag u crkvu. Svečani „Te deum" i blagoslov sa Presvetim zaključiše ovu izvanrednu

crkvenu svečanost posvete omladine Srcu Isusovu na osvitu novoga vijeka dne 24. lipnja 1900.

Nu mladenačka srca, što su sada sretno ronila u nepreglednom moru ljubavi Božanske, i grudi prepune svetog ushita ne smiju mukom mučati i mirovati; pa niti mogoše odoljeti sili Božanskoga žara, nego htjedoše makar i slabašnim slikama da izraze, što sve danas ćute i osjećaju u Srcu Kralja sviju srdaca. Zanosnom besjedom i poletnom pjesmom uz zvuk naše tamburice i miloglasne lire htjede „travničko sjemenište i gimnazija“, da prelije iz razigrana svojega srca u sav svijet sve osjećaje svoje radosti i veselja. I zato se iz crkve uputi posvećena omladina s učiteljskim zborovima u gimnazijalnu dvoranu na svečanu akademiju, koju je s gjacima priredio Mag. I. Predragović.

Prije nego li ćemo u dvoranu, udari nam u oči nad ulazom u bijelome polju palmama urešenom crveno-modri napis: TVOJ JE CIJELI — OMLADINO — DVADESETI VIJEK; a kad stupismo u dvoranu, ugledasmo pozornicu regbi preobraženu. Ozgor u srijedi na bijelome polju prekrasno oveće Srce Isusovo u prirodnim bojama, od koga se odrazuju zlaćeni traci; s jedne strane čitaš: TVOJI MI SMO SVI, a s druge TVOJI ZA UVIJEK. Od napisa lijevo na crvenom polju: 1900 i ☧ sve do tala lijepo ružicama iskićeno, a desno na modrome polju: 1901 i A Ω isto tako ukrašeno.

Prva pjesma „Kriste, Srcu Tvome“, što ju mješoviti zbor skladno otpjevao, silno se dojmila sviju. „Proslov“, što ga vješto i vatreno izblagorijeći sedmoškolac Tadija Odić, završuje prekrasnom zamisli: „Mirovat ne ćemo, dok na milom domovinskom stijegu ne ugledamo za uvijek utisnuto žarko i Presv. Srce, dok i cijela naša domovina od sinjega mora pa do Drave i Dunava ne bude kraljevstvo Srca Isusova. — Da, Srce Božansko, Tvoji smo, Toji ćemo vijekom bit!“

Prvi dio: ISUKRSTE, SRCU TVOM: otpočinje alegorijskom pjesmom, sastavio ju Perica (V. r.), slovio četvrtoškolac Pelić. Evo je:

Sunce spasa.

Mrak se gusti iznad zemlje vije, Oblak mrki trake sunca krije,
Spustio je na nju krila sura; Oh strahote: eto, eto bura!

Širom mora razapela
Paklen šator svoga b'jesa
Okrutnica, otkad smjela
Slabom zemljom slabo stresa.
Urla bura, bjesni more.
A iz mora poput gore
Divlji vali munjom u vis hrle
Lavskim b'jesom gdje se rek bi grle . . .
Svuda tamno, sv'jetlu traga nije
Oblak mrki sunca sjaj ti krije
Tutanj zemljom iz dubina stresa,
Ko da pako vulkan gnjevan spravlja,
Grom i bljesak se odozgor javlja
Da će sasut grȁda sa nebesa.
Gle sad opet žarka str'jela bljesnu
Pučinu ti obasjala b'jesnu.
Al' što vidiš . . Vidiš slabo janje
Kako s ljutom nemani se bori
Neman janje bije, lomi, mori,
Proždrijeće ga pjeneć mu se pr'jeti.
Al' što vidiš, vidiš, čamac mali,
Nemilo ga gone divlji vali,
A u čamcu mladac sjedi
B'jela halja grud mu krije —
„Pomoć!“ vapi, dršće, bl'jedi
Tek još srce da mu bije
Cas, dva i vaj oštre grudi.
Stisnule ga guste tmine
Lomni val ga tamom tjera,
Te već nezna čamca smjera
Za kim dugo srcem gine
Jedro, veslo odn'jeli mu vali
Sila nema kormilo da vodi
Rukam lama očajno već žali:
Vaj o majko, vaj o što me rodi!
Poda mnom je bezdan-more,
Ozgor gromi nebom ore,
Za mnom vali žedni, b'jesni
Napr'jed ne znam — klanac tjesn
Oštra st'jena, gdje no sprem a strši,
Da mi život skupa s čamcem skrši! . . .
No najednom — ko da s neba traci
Svu očajanja mu rastjeraše tminu —
Skrušen na pod ničice se baci
A iz grudi vapaj mu se vinu:
„Sunce žarko sunce spasa
Oj ukaži plam svoj milni
Mrak rasprši, stišaj more
Oj ublaži gnjev mu silni!“
Reče i spram nebu lomne ruke
Zaufano kroz mrak teški krili
„Sunce spasa“ proseć, „Ti se smili
Pa mi kaži žale rodne luke . . .“
Al sve jače vihor buji
Urla, reži, zviždi, bruji,
Divljom pjesmom stravu sije;
Val za valom leti, struji
Silnim pljuskom lagju goni, bije
Čas još koji — lagje više nije.
„Sunce spasa! sini, sini,
Strašnoj borbi kraj učini!“
Mladac reče; s neba čista
Žarka svjetlost probi tminu
Rajskim sjajem milo sinu
Divno sunce: Srce Krista.
Sunce sinu
Tmine nesta
Bura minu
Borba presta.

* * *

Mirnim valom leti lagja sada
S vedrog neba sunca sjaj se ljeva
A iz lagje pjesma odmnijeva,
Mladenaštva čisti žar je sklada
Miłozvukom angjeoskog sjaja
Srcu Krista — suncu spasa.

Zaminuše posljednji „Dunavski valovi“, što ih je velikom tačnošću izvagjao tamburaški zbor vanjskih gimnazijalaca-zbornika Marijinih, kad eto maloga Vlašića iz I. razreda, prikazujuć

nam „Blagi melem — Presv. Srce“, koje je iza dovršene devetnice bolesnog Milka izliječilo i tužnu majku njegovu blago utješilo. I već slovi drugoškolac Brun sonet „Dva cvijetka“ od Škrabala (IV. r): vrt Božansko srce; smjernost, blagost dva mirisna cvijetka u njem. Zavjesa padne, a muški zbor otpjeva krjepko: „Gledaj, ja te ljubim“. Zavjesa se opet digne, i mi ugledasmo „živu sliku“, što mnoge upravo do suza ganu.

Pozornica sva u zelenilu svačijemu oku i srcu ugodno prijala. U srijedi i sa svake strane po jedna bijela kapelica; u srednjoj nešto većoj milovidan kip Bož. Spasitelja s Presv. Srcem; s lijeva kip sv. Alojzija, a s desna sv. Stanka, neka budu Srcu Isusovu kao počasna straža i ujedno svjedoci slavlja omladine. Pod Spasiteljevim kipom grb Srca Isusova sa zlaćenim napisom: U tom ćeš znaku pobijediti. Do njega s jedne strane hrvatski i nad njim slavonski, a s druge strane bosanski i povrh njega dalmatinski grb. Do dvjesta ružica i drugog raznolikog cvijeća, narodni barjaci i ružičasti skupocjeni ćilim, sve to dizalo čar. U sjaju bengalske vatre pojavi se 6 angjelčića držeći znakove Srca Isusova: križ, koplje i t. d.

U drugome dijelu: S NAMA NAŠ SE KUNE DOM slovio je najprije mlad Hrvat, četvrtoškolac Mrzljak „Stijeg Hrvatâ — Srce Isusovo“, sastavio Šolc (VII. r.), što smo priopćili na 91. strani ove knjige.

U pjesmi „Srce Isusovo i Slavonija“, sastavio Zekić (IV. razred.), orisao nam Gagulić (III. razred), kako je pobožnost Srca Isusova u Slavoniji urodila bogatim plodovima, te onda nastavlja:

„Neka čuje ružičasta zora,
Zlatorujno sunce kada grane,
Čarobiti mjesec iza gora,
Laka noćca kad na zemlju pane...
Neka Drava, Sava, Dunav r'jeka,
Neka čuje nebo, zemlja c'jela,
Zadnji dani zamirućeg v'jeka,
Dvadesetog v'jeka zora b'jela:

I opet stanu sitne tamburice udarati svirajući „Junak iz Like!“ A odrasli Škrabal (IV. razred) slovi: „Dalmatinac Srcu Isusovu“, sastavio Perica (V. razred).

Još nam zujali u ušima stihovi posljednje kitice:

„Žrtveniče, vječni, sveti,
K Tebi duša moja hrli,
K Tebi srce mlado leti
Tvoje žarke plame grli,
Kano žrtva da se slije
S Tobom sinak Dalmacije“;

kad eto petoškolca Dujmušića, da slovi: „Herceg-Bosna pod barjakom Srca Isusova“ što ju je sastavio sin kršne Hercegovine, abiturijenat Martin Krešić. „Boj se bije“ izvagjao mješoviti zbor u 5 glasova. Posljednu pjesmu „Stoljeće Srca Isusova“, sastavio šestoškolac Prešern, rogjak slavnoga slovenskog pjesnika, besjedio Kaić (VII. razred) u svršuje se ovako:

Vidiš b'jesnu r'jeku, gdje ti tjera
Slabu lagju kano laku ljusku;
Vidiš poput gora b'jesne vale,
Koji silom hoće nju potopit;
Vidiš strme, grozne klisurine,
Gdje ti strašno sa obala prijete...
Na istoku eno sunce sjajno,
Sunce sjajno Srce Isusovo
Sjajnim tracim' obasjalo nebo!
Žarki plamen toga nježnog Srca,
Trnovita kruna oko njega
I duboka rana u tom Srcu:
Sve ti ovo, omladino, zbori,
Sve ti ovo jasno dovikuje:
‚U tom znaku ti ćeš pobijedit!‘ ...
Kada put se digne i u l'jepoj
Čaši ljutog pruža ti otrova:
— Digni oči Srcu Isusovu,
Srni u boj — pobjeda je tvoja! —
Kada strasti navale na tebe
I svi pakla ljuti s njima dusi:
— Digni oči Srcu Isusovu,
Srni u boj — pobjeda je tvoja! —
Kada svijet ti stane zamke stavljat,
Da zahvati mlado srce tvoje:
Digni oči Srcu Isusovu,
Srni u boj — pobjeda je tvoja! —
Kada četa kletih prijatelja
Kano blagi janjci l'jepom r'ječi

Mlada tebe primamiti hoće,
Da ugrabe čisto srce tvoje:
— Digni oči Srcu Isusovu,
Srni u boj — pobjeda je tvoja! —

Zavjesa se spusti: a tamburaški zbor udari: „Na Vrpskom jezeru“. — Zavjesa se digne. Posljednja točka programa: oko Srca Isusova sa svake strane što klečeć što stojeć drže sjemenarci rasvijetljene prozrake, na kojima čitaš oba naslova akademije, a iza njih nešto povisoko drže angjeli grbove. Dok je cijelu sliku vatra čarobno obasjavala, odjeknu dvoranom „Himna Posvetnica“.

* * *

Nijesmo se nekako mogli pravo rastati s ovim danom, jer iza 9 sati pozove nas glazba na sjemenišno igralište. Tuj ugledasmo na istom mjestu, gdje je iza podne stajao posvedbeni žrtvenik, raznobojne svjetiljke, što su sačinjavale veliko Srce Isusovo s križem, ranom, trnjem i tracima. A domala se dizali u zrak i vatrometi, izmjenjujući se sad pjevanjem, sad tamburom, sad glazbom.

Svim onima, koji su za ovo slavlje travničke omladine što doprinesli, budi hvala, Presv. Srce budi im plata, a mladeži našoj ostat će zacijelo 24. lipnja 1900. nezaboravan.

Mimogred i na koncu budi i ovo rečeno: Tijekom godina imao sam prilike ne jednom da čujem, što i kako pjeva katol. omladina u crkvi. I gdjekoje pjesme, n. pr. Marijo, zvijezdo mora, pjeva od srca, pjeva velikim oduševljenjem. Nu onaj ushit, kojim pjeva „Pjesmu-Posvetnicu“, nadilazi sve; valja biti očevicem i sâm pjevanje slušati. Orila se ova „himna“ s vrha zelenih žumberačkih gora i do kraja ubavoga Srijema, pa iz plodne Bačke do žala Sinjega mora i postala „hrvatska himna katoličke mladeži“! — Dobro bi bilo, kad bi se ista „himna“ svakoga mjeseca u prvi petak ili u prvu nedjelju u crkvi pjevala, a navlastito na blagdan Presv. Srca Isusova, e bi tako spomen na zavjeru što življi postao.

A Ti, mila moja travnička omladino, stupaj u novom vijeku čvrsto novom stazom, jer kako ti reče mladi brat-pjesnik:

Uzalud će bjesnjet bura strasti,
Uzalud će skakat vali sv'jeta,

Uzalud će duvat vjetri pakla
I svi b'jesi novoga stoljeća:
Kô pobjednik Ti ćeš na njoj stajat,

Naslovni list iz albuma.

Stajat čvrsto, stajat nepomično. —
Gledajući, kako drugi tonu,
Kako ginu u valovlju sv'jeta,

Ti ćeš harno dignut oko k nebu
I privinut još se jače k Srcu,
S kojim slavnu steče si pobjedu".

Mostar.

Posve a i „zabava".

Lijepo se je naše slavlje proslavilo u glavnom gradu kršne Hercegovine, u Mostaru. Osobito se isticao zavod čč. ss. milosrdnica, u kojem je poglavarica sa svojim susestrama učenice svoje kroz mjesec dana pomno pripravljala.

Prvim danom mjeseca juna, koji je posvećen Bož. Srcu Isusovu i sve do svrhe istoga prisustvovahu učenice dnevice po mogućnosti sv. misi, a u školi molile bi svaki dan litanije na čast Presv. Srcu Isusovu i posvetnu molitvu.

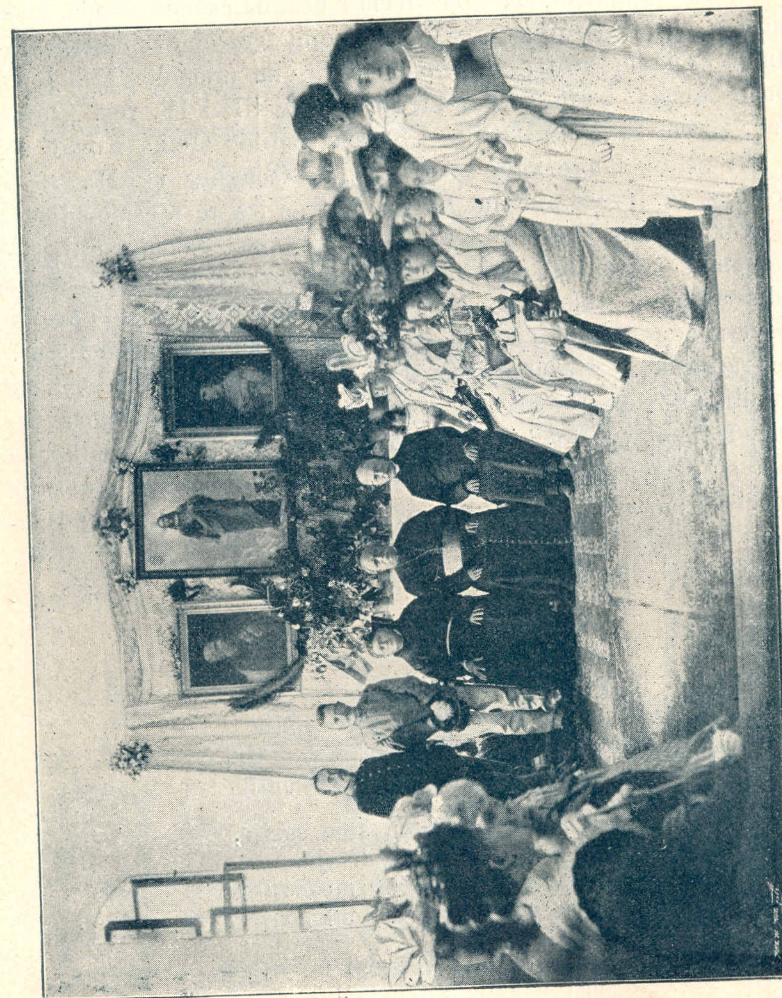
Na sam blagdan krenu svakolika katolička mladež ovdješnjih škola, sa svojim učiteljima i učiteljicama do crkve, gdje bijaše već veliki broj pobožnog puka. Sv. misu govorio je veleč. O. fra Ferdo Jukić, a presvij. biskup, fra Paškal Buconjić je istoj prisustvovao. Kod sv. mise pjevale su učenice č. ss. milosrdnicâ.

Iza sv. mise rekao je sam Presvijetli lijepu poduku, koja se je najviše ticala prisutne omladine. Najprije istaknu svrhu i korist same posvete, a za tim sva obilja ljubavi Presvetoga Srca. Iza toga sjeti jih, koliko u naše vrijeme nastoje zli ljudi, da im iz srca iščupaju dobru klicu, koja im u najljepšem svom razgranjanju može donijeti dobra ploda; a u zamjenu stavljaju im u srce otrov, s kojega im duša pogiba. Glede toga, koliko im je paziti gledajuć lijepe primjere i slušajuć korisne i spasonosne savjete dobrih roditelja, duhovnih pastira, učitelja i jednom riječi svakoga, koji jih na dobro nuka. Bude li slijedila omladina glas taj, vršit će jedino ono, što je Presv. Srcu milo, duši im na spas, a na ponos i diku milom hrvatskom narodu. S toga će se sada posvetit sva mladež Presv. Srcu Isusovu, koje će njoj biti štit i obrana za burnih časova.

Nakon toga predmolio je presvij. biskup litanije „Srca Isusova i posvetnu molitvu".

U subotu su se sva školska djeca ispovjedila, a u nedjelju

dne 24. pričestila. U taj dan pripravi zavod čč. sestara zaključnu svečanost, koja je najvise s toga razloga odregjena i uvedena, da se u veliko proslavi Presv. Srce Isusovo. U 4 sata poslije

Slavlje mladeži kod milosrdnica u Mostaru

podne, prije nego zvono zadnji puta pozva na „večernju" krenuše učenice okićene sa medaljicama Presv. Srca Isusova sa svojim učiteljicama u crkvu. Tu pjevale učenice litanije. Kad se

sve svrši u hramu Gospodnjem uputi se sva škol. mladež i silna svjetina u samostan milosrdnicâ u dvoranu, koja bijaše za tu svečanost krasno okićena. Na čelu presvij. biskup fra Paško Buconjić sa svojim konzistorijalnim savjetnicima, Don Lazarom Lazarevićem i fra Nikolom Šimovićem i drugim časnim ocima. Svečanost počastiše svojom prisutnošću vojničtvo, činovničtvo i gradjani u velikom broju, te prostorije bijahu premale. U 5 i pol započe zabava. Najprije pjevale su učenice III. i IV. raz. „Rujna zora". Zatim je krasnoslovila „Sursum corda" Jelka Kovač uč. IV. r. i „Moje blago moje sve", Ankica Obuglien uč. IV. r. Poslije toga zapjevaše pjesmu „Slavni dan", a iza te pjesme slijedio je govor: „Srce Isusovo" kojega je pravim razumijevanjem i čuvstvom govorila Julka Bralić, gojenica ovoga zavoda, a za tu zgodu sastavio veleč. O. Radoslav Glavaš. Govor je dovršen „Posvetnom pjesmom". Na to stupiše dvije male učenice I. raz., koje raspredoše razgovor izmedju pastirice i učenice. Nakon toga dijelio je presvij. biskup marljivim i vrsnima učenicama nagrade, a zbor učenica zapjeva „Carevku". Želja prisutnih bila je, da se uzme slika svih prisutnih najprije u dvorani, a kasnije u dvorištu, te se tako taj dan ovjekovječi. A vrli pjesnik i uzgojitelj mladeži u Mostaru, Veljko Obradov ovjekovječi u „Kršć. Obitelji" naše slavlje ovim krasnim sonetom:

Srcu Isusovu.

Iz Tvog Srca vječna ljubav vrije,
Što svud širom srca ljudi spaja
Žarnom iskrom Božanskoga sjaja,
Da se u njem naša ljubav splije,

Tvoja ljubav da nam srce sgrije,
Što je strto morem uzdisaja,
Tvojom moći da do željnog raja
U Tvom Srcu divni stanak svije!

Daj da s Tobom i živi i mrije, —
Ni smrt ista da ga ne odvaja,
I da sretno sred rajna treptaja

S Tobom vječno rajski nektar pije!
Oj budi nam luka vječnog spasa,
Melem blagi sred gorkih užasa!

Banjaluka i okolica.

Banjaluka. Jeknu divna jeka svom zemljom, gdje god hrvatskog naroda ima, jeka o posveti hrvatske omladine Božan-

Naslovni list iz albuma.

skome Srcu na pragu 20. vijeka. Pa i Banjaluka zasvjedoči, da to nije bio tek glas vapijućega u pustinji: i ona se pridruži sve-

općem slavlju. Istom se začulo za posvetu, već uzeše marni vjeroučitelji, a na čelu im vlč. g. župnik pripravljati omladinu na posvetu. Realka, dvije djevojačke više škole, pa pučke, kako muške, tako ženske, — sve se to natječe u pripravi na posvetu. Sitna dječica pod vodstvom prerevnih sestara Milosrdnica i onih Predragocjene Krvi Isusove sabiru u svome kolu miloduhe cvijetke — pobožne molitve; učenice iz viših škola, realci — svi revnuju za Bož. Srce i sabraše lijepu kitu dobrih djela za diku kršćanstva: Leona.

Svanu dan posvete. Puk jatomice hrli u župnu crkvu, da vidi, kako će se njegovo najmilije — njegova djeca za uvijeke predati Bož. Srcu. Sad pogjoše u lijepome redu djeca iz pojedinih škola. Svečanu je misu pratilo skladno pjevanje oduševljene omladine. A kad se iza mise izložilo Presveto, nasta svud tišina, svatko očekuje željni čas posvete. „Tvoji smo; Tvoji hoćemo da budemo!“ kliče omladina Božanskome Srcu i predade mu se za uvijeke.

Blago hrv. narodu uz omladinu posvećenu Božanskome Srcu! Nakon svečana blagoslova razišla se mladež, ali u srce si je neizbrisivo utisnula, da odsada jedino Bož. Srcu pripada. Bogu hvala, širi se i u banjalučkoj biskupiji pobožnost prema Srcu Isusovu sve većma. Presvijetli naš biskup, Fra Marijan Marković, odredio je lani, da se odsele svake godine čitava mjeseca lipnja u svakoj župi obdržaje pobožnost Presv. Srca; isto tako na prvi petak svakoga mjeseca, osobito po varoškim župama, gdje se vjernici mogu lakše skupiti.

Marija Zvijezda. U okolici banjalučkoj svakog će putnika zanimati samostan vlč. oo. Trapista Marija Zvijezda. Kao kakav grad iz srednjeg vijeka opasao ga zid, odijelio i njega i sve njegove prebivaoce od ostaloga svijeta. Ali glas o posveti hrv. omladine prodrô i kroz one zidine i usplamtješe srca dobrim redovnicima i vrlim odgojiteljima siročadi, što ju primiše u svoj zavod. I činom pokazaše, da je njima Božansko Srce rajsko sunce, kojima je Marija vodilica Zvijezda. Skromno pripraviše mladež na posvetu molitvama i dobrim djelima. A da si vidio s kolikim se veseljem ta nedužna djeca posvetila Bož. Srcu! Premda sirote, ipak mnogo prinesoše Bož. Srcu na dar, sve su dali, što imaju: sebe svega. Ali zato će i njima obilno vratiti Bož. Srce, njima i njihovim odgojiteljima, kako samo Ono vraćati umije: dat će im ono samog sebe. A imadnu li Spasitelja, — sve imadu!

Nazaret. Doista punim se pravom ponosi ovaj samostan sestara Predragocjene Krvi Isusove, uz koji je i žensko sirotište, imenom Nazaret: kao što se je u Nazaretu u sv. obitelji sve činilo tek na slavu Stvorcu višnjemu, tako i tuj časne ove djevice sav trud, sav život ulažu tek na slavu Božju. Sveopćem se slavlju i ovaj zavod odazva. Cijelu svečanost rukovodio revni duhovnik samostana vlč. g. Ivan Marić, sada župnik u Windthorstu. Rasplamtila se mlagjahna srdašca te nevinčadi živom željom, da se i ona jasno i svečano posveti Presvetomu Srcu Isusovu. Odmah se je stalo sa osobitim njekim nutarnjim ganućem i oduševljenjem pripravljati za vanredni onaj dan, kad će ova svoje srce posvetiti Božanskom Isusovu Srcu, te se zato ponajprije daše upisati u bratovštinu Pr. Srca Isusova, da tim kao steku osobito pravo, zvati se i biti djecom Presv. Srca. U tom svom iskrenom žaru i nevinom bezazlenom dječinjem zanosu saberu upravo krasnu i zamjernu kitu toga nebeskoga miloduha cvijeća za našeg svetog Oca papu. Tim se je već žurnim i hitrim krokom išlo veselo u susret prekrasnomu onomu danu, koji će biti najznamenitiji od svih dneva zemnog njihova žića. U samo predvečerje toga velikog dana, što je bila svetkovina Presv. Srca Isusova, sva se mladež ispovjedi, a sutra dan ranim jutrom pohrli sve radosno u lijepu samostansku crkvicu, da se pričesti preslavnim tijelom onoga, kojemu će za malo vremena posvetiti za uvijek svoje srdašce. Lijepa samostanska crkvica, sva kao da se ponovila, sva bo se sja i blista od nakita i uresa. Sve je kićeno i gizdavo, kako pobočni žrtvenici tako osobito veliki žrtvenik, koji se sav krijesi u čaru šarolika cvijeća. Nu ipak, premda se svuda zrcali, jedna ipak čarobna ljepota i zamamna krasota, jedan predmet najviše i neodoljivom nekom silom privlači svačije oko na se, a to je visoki i lijepi kip Presv. Srca Isusova, koji na desnoj strani velikoga žrtvenika kao u krasnom perivoju stoji. Vidi se dakle iz svega, da je dan neobičan i vanredan, a da se isti još više uzveliča, pobrinulo se je i za svečanu službu Božju, te je zato bio pozvan sam prečasni otac opat iz susjednoga samostana velečasnih otaca Trapista, koji se istom vrućem pozivu i radosno odazvao povedavši sobom i krasnu kitu mladih redovnika. Sve

je to već pripravno i spremno; zvona sa tornja samostanske crkve već zadnji put veselo gromkim glasom pozivaju sve, da pohite u crkvu. Crkva se puni pobožnim svijetom, što je iz obližnje okolice pohrlio na tu značajnu svečanost, a za malo časaka već se i napuni: časne brojne redovnice zauzmu svoja mjesta u klupama, a pred njima smjesti se samostanska mladež, sva obučena u lijepe opravice i sa osobitim njekim veseljem i zadovoljstvom, što joj titra na nevinom lišcu. Sve je spremno i sve samo čeka čas, kad će početi svečana služba Božja. Sad se istom tako rekuć počima pravo slavlje Presv. Srca Isusova, crkva bo je sva oživjela, jer laganim korakom počima kretati velika i sjajna procesija sa presvetim otajstvom, koju vodi sam prečasni otac opat uz brojnu svoju podvorbu i pratnju. Krasnim redom i neobičnom pobožnošću kreće se procesija i razvija sav svoj sjaj, koji još čarnijim čini ono zlatno sunašce, štono se danas njekako osobito blista i ugodno ljeska gore na modrom nebeskom svodu, kano da se i ono od srca raduje i veseli toj slavi svoga stvoritelja i kralja. Uz čedne i mirne samostanske zidine prolazi lagano procesija, kojoj na čelu ide pobjedonosni stijeg svetoga križa, za kojim se sa pobožno sklopljenim ručicama nižu u uzornom redu djevojčice, moleći danas oduševljenije no ikada i slaveći miloga Spasitelja, a megju njima vješto porazmještene viju se krasne zastave, kojima se ugodni lahorić milo potitrava, te veselo zrakom leprše, iza njih pako sitno koracaju u bijelo obučene djevojčice, koje nježnim si ručicama cvijećem kićeni put steru dragom Isusu. Sada dostojanstveno stupa brojna podvorba redovnika, kojih jedni milmirisnim kâdom izrazuju duboko štovanje i sveti poklon Onomu, koji je skriven pod neznatnom onom prilikom kruha, a drugi nose lijepo izragjenu nebnicu, pod kojom sa ostalom svojom podvorbom stupa prečasni otac opat noseći presveto otajstvo u zlaćenoj pokaznici, za njim pako stupa sav zbor brojnih redovnica u svojim crnim haljama, a iza njih se niže brojni bogoljubni puk u svojoj šarolikoj nošnji. Čudan i neprotumačiv utisak čini ti na srce pogled na tu današnju procesiju, koja se u dugom nizu polako kreće uz milopoj zvonkoga pjeva, te uz divni sklad zvonova, koja neprestano zvone, čiji milozvuk lagani lahorić daleko nosi preko obližnjih zelenih brežuljaka i široke ravni, navještajuć veselo svakomu današnju slavu Presv. Srca

Isusova. Napokon iza poduljeg stupanja najprije uz mirne samostanske zidine, a onda preko obližnjega zelenoga polja, skićena milovidnim zelenilom i cvijećem, nespaženim zaokružajem kroz prostrano samostansko dvorište vraća se eto procesija u crkvu istim onim uzornim redom. Procesija je već sva stupila u crkvu i sve se umiri i zauze svoja prijašnja mjesta i čeka samo, kad će se ovršiti i zadnji svečani čin, posveta na ime mladeži Presv. Srcu Isusovu. Ta se i ovrši odmah pred izloženim presvetim oltarskim otajstvom, koje je na odregjenom si prelijepom podnošku usred onoga raznobojnoga cvijeća i bujnoga zelenila, te vijenca onolikih žarkih plamečaka mnogih svijeća, što no su se milo svile i obavile oko prekrasne zlaćene pokaznice, da ti duh napunjava nekim svetim milinjem. Složnim i ljupkim glasom progovaraju srca; djeca veselo, milo i oduševljeno posvetnicu izgovaraše. Sad začne prečasni otac opat svečanim glasom „Te Deum", što živo i uz glasnu pratnju harmonija prihvatiše zvonka mlada grla i oduševljeno dopjevaše. Iza ovoga nakon običajnih molitava slijedio je „Tantum ergo" sa blagoslovom, dakako osobito svečanim, kako to biva kod pontifikalnih blagoslova i tako se krasno i ugodno svrši. Svršila se je dakle ta rijetka, ta neobična, ta mila i nezaboravna svečanost, i ne ima je više, ali je živom uspomenom ostala u dnu srdašca te sretne omladine, koja je sva razdragana, što je postala svojina i baština Presv. Srca Isusova, kojemu sada veselije no ikada u bezazlenom si veselju i čistoj djetinjskoj radosti kliče: „Posvuda budi ljubljeno, i slavljeno Presveto Srce Isusovo!"

Hrvatska omladina i Namjesnik Kristov.

„Kruna našemu slavlju bit će hodočašće u Rim. Ljepše nego li do nogu Namjesnika Kristova ne može hrvatska mladež da završi svoje slavlje. O kako će svetoga Oca veseliti ova izabrana kita hrvatske omladine!" Tako je proricala knjižica „Slavlje" i nije se prevarila.

Našla se u istinu izabrana četa od kojih 50 mladih Hrvata i Hrvatica, koji su ujedno sa drugim Hrvatima pohrlili u Rim velikom papi Leonu XIII. i u ime tvoje, mila hrvatska omladino, njega uvjerili o tvojoj djetinskoj ljubavi, harnosti i vječnoj vjer-

nosti i lijepo ga obdarili: prikazujući Njegovoj Svetosti prekrasan Album s tvojim imenima i zlatno Srce Isusovo sa duhovnim blagom; a u ovom srcu i tvoje srce, mila omladino, i tvoju žarku ljubav. A od Sv. Oca primila je hrvatska omladina očinski njegov blagoslov i posve izvanredne dokaze njegove zahvalnosti, očinske ljubavi i osobite sklonosti prema njojzi i cijelome hrvatskomu narodu. Čitao si to, mili štioče, sigurno već prije, ipak smo uvjereni, da ćeš s velikim zanimanjem slušati, ako čuješ iz ustiju jednoga od naših mladih putnika, kako je ljubezno Sv. Otac primio hrvatsku omladinu, njezine želje i darove. Taj je mladi hodočasnik Petar Kačić-Perica, iz Dalmacije, gimnazijalac u Travniku, koji je imao veliku sreću, da sa mladim g. Franjom Scholzem, gimnazijalcem iz Zagreba, Sv. Ocu predade Album hrvatske omladine.

Kad se pomalja jutarnje sunce, iščezava sjaj sićušnih zvijezda. Tako i naš mladi izvjestitelj o cijelom krasnom hodočašću kao da ništa ne zna pripovijedati, nego samo o svečanoj audijenciji kod Sv. Oca i o blaženim časovima, što je sproveo do nogu Njegove Svetosti.

Evo zanosnog opisa:

1. U Sikstini 3. srpnja 1900.

Jedanaesta već odbila s Petrova zvonika. Pred ulazom u vatikansku palaču vidiš brojnu kitu hrvatskih sinova. Znaličnost rimskog svijeta motri sa strane kršnu djecu junačke mučenice i divi se lijepoj nošnji našega naroda.

Nego vrijeme je, da ulazimo. I mnoštvo hodočasnika pohrli radosno uz kraljevske stube vatikanskog dvora.

Moja noga stupila napred nekud bojazljivo, a oči kano da ništa nijesu opazile prolazeći velebne dvorane i susretajući kršne Švicere i sjajno dvorjanstvo papino. Još korak, dva, i predamnom puče prostrana dvorana puna šarenog mnoštva. Al' gdje sam to? U kojoj smo dvorani? — Ta to je kapela Sikstinska .... Šta? To li je Sikstina, što izigje ispod zlatnoga kista velikana Mihelangela? Tuj da je divni „Il Giudizio Universale“? Ne, ja se za danas ne mogoh o tom uvjeriti. Jedna tek slika lebdila je preda mnom, slika, što ju živo crtalo moje srce u dugom času čežnje i očekivanja; slika, što domala imala oživjeti pred mojim očima,

da ju srce utisne u se savršenu, te ju ponese sa sobom na vječni spomen. Bila to slika Lava XIII., i pred njom potamnje sva krasota nedostižnih remek-djela.

Kapela je dupkom puna stotinama hrvatskih sinova i hrvatskih kćeri. Na krasnoj narodnjoj nošnji preotimlje mah milovidna boja nevinosti, boja, što ti najljepše izvana slika unutrašnjost naroda — njegovo prostodušje i dobroćudno mu srce.

Sve je živo, sve veselo. Svačije grudi prepune su zlatnog čeznuća. A hrvatska omladina? — Iskre radosti i oduševljenja sijevaju iz njezina oka, a čelo joj se žari mlagjanim ponosom, što će domalo krasnim darom razveseliti staračko srce milog si oca.

2. Papa dolazi.

Oni kratki časovi bjehu se za me otegli u duge satove. Oj, kad li će doći? Oj, da ga vidim samo! Dà, samo vidjeti, ma iz daleka svijetlo mu lice! Zar još ga nije? I još ne! — Ali tiho! čuj, on već dolazi! ... Kano kad se nježnim dahom blagog večernjaka zatitra lako lišće vitke trepetljike, tako se i sada na riječ: „Dolazi!“ od ushita i radosti razigraše hrvatska srca. Sve puno čeznuća upire oči prema ulazu u kapelu. I već stupa kršna četa vjernih Švicara, idu komornici svetovnjaci, dvorjanstvo papino, plemićka garda s golim mačevima u ruci, vrhovni komornik i majordom papin, zagrebački nadbiskup Posilović i ... stotinama u grudima zadrhta srce: na baršunastu prijestolju, što počiva na ramenima osmerice odjevenih u crvenu svilu — oj gle, sretno oko, gle, eno već i onoga, koga tako željno i nemirno tražiš. Eto u bjelini sijedoga starca, eto divnog velikana; dà, to je Leon XIII., Namjesnik Kristov, Namjesnik ljubavi. Činilo se, kano da topli traci proljetnoga sunca naglo tope ledene vise, te šumni vali bujica provaljuju silno na sve strane. Tako i nama, kad ugledasmo miloga oca sviju kršćana, prepuniše se srca žarom svete sinovske ljubavi, te ne mogla, da ne probiju grudi silom oduševljenog klicanja: Živio! Živio Papa! Živio Papa-kralj! Živio Leon XIII.! Živio Lav XIII., otac i prijatelj Slavena.

... Urnebesno klicanje i veselo lepršanje rubaca i mahanje šešira širilo se prostranom Sikstinom poput vala na širokom moru. Prizor, za koji moje pero nije doraslo. Komu će ikada potamnjeti uspomena na onaj presretni trenutak, kad se pred njim prvi put

ukaza divna pojava velikog Pape Lava XIII.? Nè, to nije zemnik, nije sin Adamov, nè, to je nadnaravno, dâ nebesko biće! Zaista, to je „Lumen de coelo", govori ti srce!

Sinci kliču, a ljubezni otac prigiŋje se sad desno sad lijevo; njegove svijetle oči rade bi svakoga milo pogledati, svakomu uliti u dušu i srce blagi tračak očinske ljubavi i dobrote; drhtava desnica htjela bi, da svakoga napose blagoslovi. Staračka ruka se strese, a na njoj bliješti se zlatan prsten sa dragim smaragdom. Sveti Otac blagoslivljući s prijestolja sad desno sad lijevo primiče se k žrtveniku, a potomci junaka s „predzigja kršćanstva" padaju ničice pred Namjesnikom Božjim i primaju očinski blagoslov. Suze radosnice hlade im ražarena lica, a milinje nebeske slasti puni im dušu i srce.

3. Očinski blagoslov.

Na podnožju žrtvenika lagano spuste prijestolje, a sijedi velikan sigje i klekne na priregjeno klecalo. Silni vali prvog oduševljenja lagano se za čas stišali, a klerici sv. Petra unaokolo žrtvenika nakon zaziva Bl. Djevice prekrasnom molbom „Sub tuum praesidium" uzmu pjevati lauretanske litanije, i stotinu hrvatskih grla odgovaralo krjepkim glasom žive vjere, sinovskog pouzdanja: „Ora pro nobis!" . . . — Ora pro nobis! pjevali smo velikoj „Pomoćnici kršćana" proseći, neka bi Ona svojim blagoslovnim zagovorom kod Svevišnjega popratila blagoslov, što nam ga eto doskora imao podijeliti veliki svećenik. Našu pobožnost budio pogled na Namjesnika Kristova, što je cijelo vrijeme nepomično klečao i usrdno molio, a za koga? - - — — Oj za te, mila domovino moja, za tvoju sreću i za spas sinova Tvojih! Divna li prizora! Sv. Otac — namjesnik Krista Boga na zemlji — kleči i moli za Hrvatsku, za hrvatski narod . . . . Molitva velikog svećenika diže se k nebu, prodire oblake i krili se do prijestolja Božjega; a Bog može li odbiti molbu Namjesnika svoga?

Župnik vatikanski otpjeva za tim zaključnu molitvu. Još sve jednako nepomično počivalo svačije oko na ljubljenom očinskom liku. Kad eto ustaje sv. Otac sa klecala, a oni, što bjehu do njega, pripomogoše klonulome starcu do na žrtvenik. Nasta mukla tišina; i devedesetgodišnji starina Leon zapjeva

dubokim, krjepkim i potresnim glasom riječi blagoslova: „Sit nomen Domini benedictum, neka je blagosloveno ime Gospodinovo, Adiutorium nostrum in nomine Domini, pomoć naša u imenu Gospodinovu;" a glas mu se razlijegao diljem prostrane Sikstine kano jasna jeka iz dubokih ponora ili veličanstveni zvon večernjeg pozdrava sa Petrove bazilike. Sad se okrenu sv. Otac licem prema hodočasnicima. Evo dakle krasne zgode, da čitatelju u nekoliko poteza orišemo lik Pape velikana. Starac je to ovisoka stasa, no brojna ga ljeta pritežu k zemlji. Opet prirogjena mu dostojanstvenog držanja ni bura zlobe i progona ni hladni vali duboke starosti nijesu mogli pognuti. Bijela kapica pokriva sniježne, svilene vlasi. Ispod visokog, vedrog čela prodire ti u dušu i srce bistar orlovski pogled žarkih crnih očiju. U njima se jošte krijesi mladenački zanos i živahnost. Blijedo, nabrano lice premda slika muževne ozbiljnosti, prosijeva neopisivom blagošću i dobrotom, dok se tanahnim usnama prosuo regbi angjeoski smiješak.

Bljedilom suhoga lica i bjelinom svoga odijela pričinja ti se divni Leon čistim duhom. A sada, kad eto diže drhtavu ruku na blagoslov, misliš, trepteći lebdi u zraku: „Lumen de coelo"! I sa staračkih usnica u veličajnom šumu teku velebne riječi blagoslova: „Benedicat vos omnipotens Deus, Pater et Filius et Spiritus Sanctus, blagoslovio vas svemožni Bog, Otac, Sin i Duh Sveti."

Moje oči kao i mnogih drugih napuniše se suzama. Nikad nijesam s takovim čuvstvom blagoslov primio. S najusrdnijom pobožnošću moljah Svevišnjega, da obilje svoga blagoslova izlije ne samo na me, već na svu omladinu hrvatsku i na cijelu dragu mi domovinu Hrvatsku.

4. Nenadana sreća.

Ja sam bio sada sretan, srce mi je postiglo, za čim je čeznulo. Potražim samo zgodno mjesto, odakle ću što bolje promatrati svijetlo lice uzvišenog Namjesnika Kristova, dok budu k njemu pristupali odabrani sretnici izmegju hodočasnika. Meni je bilo i to dosta; jer za me neznatna gimnazijalca nije dakako ni bila takova izvanredna odlika megju tolikim uglednim i zaslužnim licima. Prvi stupi pred sv. Oca nadbiskup zagrebački i

biskup dubrovački Presvij. gosp. Josip Marčelić; za njima neki od svećenstva i odličniji između gospode svjetovnjaka i gospogja. Blagi starac svakomu pruža ruku na poljubac, za svakoga ima po koju slatku, očinsku riječ, svakoga milo prima i milo otpušta.

Blago vama vi sretnici, koji ćete iz vječnog grada tako dragocjenu uspomenu sa sobom ponijeti! Nijeste uzalud vidjeli Rima! Mnogi je sada s nekom svetom zavišću tako uskliknuo. I moje srce nekud iznenada obuze polusjeta, a za tim stane sve jače da kuca, kano da hoće, iz grudi da poleti tamo na krilo milome Ocu, da se baci u njegov očinski naručaj, pa da mu prišapće, kako ga žarko ljubi. Al umiri se, srce moje, i utješi se, jer i tebe obuzimlje njegova velika ljubav, njegovo srce i za te bije. I srce, koliko je moglo, posluhnu.

Stariji se već malne obredali, pa je sad imala pristupiti omladina po svojim zastupnicima. Čuje se: „Mladež nek pristupi!“ Ali tko? Srce mi silno zadrhta, a krv zastruja neobično po žilama, kano da mi je na kocki mladenački život. Nalazio sam se pri izlazu iz pregrade. Do mene bio Franjo Scholz, gimnazijalac iz Zagreba. Uzev ga hitro za ruku rekoh: „Hajdemo!“ I u tili čas eto nas pred žrtvenikom. Sad već držimo čvrstom rukom ogromnu, prekrasnu knjigu — kakove ne vidje još nigdje album hrvatske omladine. Nitko naime na svu našu sreću nije bio zato opredijeljen, pak dok su drugi regbi bojazljivo i neodlučno oklijevali, nama ne dade srce dulje čekati, nego nas neodoljivom silom povuče naprijed i dodijeli nam nenadano odlikovanje.

5. Do nogu Njegove Svetosti.

Sva dosadanja čuvstva i utiske mogao sam ti, mili štioče, bar donekle, ako i nejasnim crtama ocrtati; no što sada slijedi, to sam mogao tek osjećati, a tanahni papir rastopio bi se, kad bi mi bilo moguće, da sve te osjećaje na nj prelijem.

Kucnu napokon dugo žugjeni i nikad ne zaboravni čas. Čitatelj si može predstaviti, kakovo počitanje ravnalo nam korake, kad smo se uza stepenice žrtvenika uspinjali do prijestolja papina.

Papa! Ime nadzemno i puno otajstvenosti. Ime, što je već kroz vjekove predmetom časti i progona, ljubavi i prezira. Ime, na kojem se blista biljeg vječnoga sjaja, biljeg, što ga ne izbrisa ni zavist pakla ni opakost svijeta. Papa: nasljednik prvaka apoštola, ključar kraljevstva nebeskoga, vrhovni pastir svega stada Kristova, neprevarljivi čuvar i tumač istina vječnih, oj sve to u oku žive vjere stvori mi divnu sliku Namjesnika Kristova, i ja se sada pred njim spustim na koljena pun strahopočitanja i svete bojazni. Sjaj njegova dostojanstva i nepovrediva baština Božanske vlasti zastrije mi lice Joakima i Leona; činilo mi se, da sam do nogu prvaka apoštolâ ili da motrim pred sobom živu sliku Sina čovječjega. —

Vrli pastir naše Atine presvj. gosp. Josip Marcelić razloži Njegovoj Svetosti kratkim slovom, što zbori ovaj album u našim rukama. „Hrvatska omladina“, reče od prilike on, „pri zalasku devetnaestoga i osvitku dvadesetog vijeka posvetila se javno i svečano Presv. Srcu Isusovu.“ Posljednje riječi „P r e s v. S r c u I s u s o v u“ ponovi sv. Otac s takovom slašću i ljupkošću, kako znadu tek bezazlene usne nevinašca zazivati slatko ime majčino. Doista iz dna srca iskrenog uvjerenja istekao mu onaj zlatni stih: „Nil sit dulce magis, quam Corde quiescere Jesu!“ (Na Srcu Krista počivat, nada sve budi nam slast!).

„U znak svoje zavjere i posvete“, nastavi dalje biskup, „i ujedno sinovske ljubavi i odanosti prema Tvojoj Svetosti evo Ti šalje na poklon album ovaj i u njemu svoja imena. „Sveti Otac zaželi saznati i za broj vjerne si djece, pa će ljubezno upitati biskupa: „A k o l i k o i h i m a?“ „Preko sto i šestdeset tisuća“ glasio odgovor. „P r e k o s t o i š e s t d e s e t t i s u ć a“ opetova Sv. Otac pun začugjenja, blagi smiješak zatitra mu na usnama, a lice mu prosinu trakom slatkog zadovoljstva i radosti. I dobri starac sav razdragan podignu drhtavu desnicu i kano majka svoje drago čedo s osobitom nježnošću podraga nas obojicu po licu. Čujem nježno prebiranje posvećenih prstiju, vidim ljupki smiješak na rumenastim usnama i vreo žar oblije mi bojazljivo lice; i plamen prikrivene ljubavi izbi iz grudiju.

Zaboravih na starca, na učenjaka, na kneza, na biskupa: preda mnom u taj čas bio tek dragi otac svih kršćana. On nam pruža posvećenu desnicu i mi ju osusmo žarkim cjelovima. Dobrome starcu kano da je srce poželjelo vidjeti pred sobom sve svoje plemenite sinove, mlade sokolove junačkoga roda, svu hrvatsku mladost, mladost Srca Isusova, da joj pruži na poljubac

časnu očinsku ruku, da ju privine k svome srcu i da je blagoslovi. Valjda je to mislio i ćutio, kad nam na veliku našu radost i utjehu po više puta dao, da mu cjelivamo ruku. Ruku, velim, jer od drevne davnine iz počitanja k Namjesniku Kristovu ljube se ostanci svetaca na njegovim nogama ili tako zvani „ribarski prsten", što mu je na posvećenoj desnici. Tek prvi poljubac utisnuh i ja po propisu na časni prsten; no na hladnom kamenu ne osjetih žarku ljubav očinskog srca. Primaknem usne samoj ohladnjeloj drhtavoj ruci, al pod njom gle čujem živo strujanje vruće krvi, čujem u njoj silne kucaje velikoga srca, kucaje ljubavi k svim narodima od jednog stožera do drugoga: „Urbi et Orbi." Čujem očinske kucaje namijenjene mukobornom Slavjanstvu. Oj da samo nagju svagdje i sinovskog odziva! — Dalje ne znam, što da kažem, kako da se izrazim. Silni osjećaji i . . . misli križale se mojom dušom poput žarkih munja na nebeskom svodu. Ljubav k Bogu, crkvi i domovini zahvati ognjenim virom cijelo moje biće. I ja kao mnogi drugi sada tek oćutjeh u potpunoj mjeri, što će reći biti kršćanin katolik. Slava je to, koja se diže visoko nad prijestolje i krune sinova zemaljskih. Iz tog imena provire bistri vrutak utjehe nebeske, vrutak vode ljekovite, u kojoj prognani sinci Evini nalaze čudesni melem ranama svojim. Kršćanin katolik to je ime i biljeg odabranikâ, ime u kojem je zalog sreće i vječitog spasa. I kupa radosti i ushita bila već prepuna. Još jedan zadnji cjelov, cjelov ljubavi i harnosti utisnusmo na drhtavu desnicu i tada bilo nam ostaviti slatki očinski zagrljaj. Ali sa sobom nosimo zlatnu uspomenu od divnoga Leona i nježnu ljubav k Božanskomu Srcu. Mlada naša srca ogrijala se i ražarila na njegovim staračkim grudima. Ustajmo dakle, ustajmo.

Dvorjanici primiše album hrvatske omladine, a mi sred obilja radosti nebeske sreće regbi zaneseni vratimo se natrag megju hodočasnike, gdje nas od poznanika dočekaše srdačne čestitke na sreći i odlikovanju, što nam eto nenadano — pa i bez svake naše zasluge — u dio palo.

K nogama Njegove svetosti stupiše sada mlade Hrvatice na narodnu odjevene, a jedna od njih imala predati „zlatno srce". Sv. Otac s veseljem promatrao prekrasan dar ljubljene si djece. Nu još veću radost ulile mu u srce riječi hrvatskoga natpastira,

koji mu razloži simboličko znamenovanje „zlatnoga srca" i što mu sve njegova djeca u tome srcu darivaju: svoju ljubav i svoja srca ujedinjena u Srcu Božanskome. Dobri otac milo se smiješeći ljupko pomilova hrvatske kćerke, a one sretne i presretne redale se ljubeći mu očinsku ruku.

Omladini hrvatskoj još ne bje dosta. Od svoje sirotinje skovala je ona u žaru svoje ljubavi skromne filire, da njima obdari zasužnjenog i orobljenog Namjesnika Kristova.

Vrli predsjednik odbora za slavlje hrvatske omladine presvijetli gosp. dr. Andrija Jagatić prikaza sv. Ocu u prekrasnoj kutiji svotu od 500 dukata Petrova novčića u ime cjelokupne mlade Hrvatske. Staračke ruke prebirale po zlatnome novcu, koji je njegovom očinskome oku to više sjajio, što je od njega prosijevala od zlata sjajnija djetinja ljubav.

6. Papa ode.

Sv. Otac prozbori na to nekoliko riječi dvojici naših biskupa i predsjedniku odbora; ali što im je kazao ne mogosmo još saznati. Samo vidimo, gdje ga odmah zatim dižu s prijestoljem. Sunce sreće brže je od munjevne strijele. Misliš, tek se pomolilo na istoku, a ono je već na kranjem zapadu. Kucnuo čas teškog rastanka. Sada će nam eto iz naše sredine odnijeti dobroga Leona. Al što velim odnijeti? Nè, nitko i nikada nè, on će trajno u najdubljoj nutrini našega srca ostati. Bar u moju se dušu njegova slika tako živo i tako duboko utisla, te nema sile, koja bi ju mogla izbrisati. „Lumen de coelo" svojim čarobnim sjajem srce mi je privukao k sebi i k visokim idealima svojim. Nek dakle nose od nas klonulog starca Joakima, al ne će Leona i Joakimova duha. — Sjajna povorka krenula već od žrtvenika i laganim krokom prolazila izmegju hodočasnika. Trebao bih pero Danteovo ili kist Michelangelov, da prikažem štiocu, što se sve zbivalo sada megju hrvatskim hodočasnicima. Nastalo silno komešanje, kô za oluje u gustoj dubravi. Vijanje rubaca i živo mahanje ruku i šešira, žalobni pozdravi kao i gromoglasno, gotovo neprekidno „Živio!" sve ovo risalo ti živu sliku ljubavi i odanosti hrvatskog naroda prema sv. Stolici. Tuj i tamo čuješ slatko-bolne uzdisaje, a vrela suza oproštaja orosila mnogo lice. Ružama ljubavi osipali sinovi slave dičnoga Lava, a on Na-

mjesnik ljubavi s dubokim tronućem siplje na te rumene ruže rosu nebeskog blagoslova. I on sve dalje i dalje odmicao, al naše oči i srca regbi magnetnom silom k sebi priteže. U to strjelimice proletjela Sikstinom radosna vijest, da se sv. Otac prije odlaska izjavio, kako su ga neobično obradovali darovi hrvatske omladine, kojoj se on na svemu zahvaljuje i od srca ju blagoslivlje. Prisutnu omladinu ta izjava napuni izvanrednim veseljem i zanosom. Svi upravismo pogled prema izlazu, da još jednom u daljini vidimo Papu Leona. Jedan još časak i misliš iščeznu. Al na jednoč okrenu se „sella gestatoria“ i sv. Otac, kano da mu se ne će dijeliti od ljubljene si djece, sve nas milo pogleda i zadnji put diže visoko drhtavu desnicu, te nas blagoslovi. A sada vrata se sklopila i Namjesnika Kristova nesta ispred naših očiju.

Žarko sunce za planinu sjede —
Starac ode — — — — — —

Ode . . . ali kamo?

Ode natrag u crno sužanjstvo svoje . . . Bože! Je li moguće? Sve od Tirenskog mora do Jadranskih sirena, sve mu ugrabiše svetogrdni otimači! Pa ni Rima mu ne ostaviše: on zasužnjen u vlastitoj prijestolnici!

Ali utješi se Oče sveti, utješi! Tvoja vjerna hrvatska djeca tuguju s Tobom. Hrvatska srca kucaju za Te, ne, nikad Te ostaviti ne će. I podigne li Svevišnji iz naroda svoga jednog Petra Amienskoga, uvjeren budi, da će „predzigje kršćanstva“ listom ustati u sveti boj na obranu crkve Kristove i prava Tvojih.

S Bogom ostaj, premili oče, s Bogom, Kristov Namjesniče, nezaboravni Leone! S Bogom! Ne zaboravi na nas!

7. Pismo svetoga Oca.

I sv. Otac ne zaboravi na hrvatsku omladinu! Bilo je 3. rujna 1900. kod otvorenja prvog hrvatskog katoličkog sastanka u Zagrebu. Preuzvišeni gospodin Dr. Juraj Posilović obradova iza krasne svoje besjede presjajnu skupštinu ovom preradosnom viješću:

„Sada dopustite, prije nego zaključim, da još nešto objavim, jer ovo, što imam objaviti, držim, da ne bih nigdje tako svečano mogao objaviti, kao ovdje, gdje nas je sakupljeno Hrvata iz

svih krajeva, gdje naš narod stanuje, osim onih, koji se odseliše u Ameriku. Ja mislim Hrvatsku, Slavoniju, Dalmaciju, Bosnu i Hercegovinu i Istru.

Mladež školska svih ovih krajeva iz škola srednjih i pučkih, a što se visokih tiče, barem bogoslovci — zavjerila se je Presv. Srcu Isusovu, da će hrabro vojevati za vjeru i dom, „pro aris et focis“, i poslala je sv. Ocu adresu sa 160.000 potpisa, a kao simbol svoga zavjeta Presv. Srcu Isusovu darovala je sv. Ocu srce od zlata i još doprinesla do 5000 talijanskih lira u zlatu.

Ja sam sretan, da je takav krasan dar hrvatska omladina u svečanoj audienciji sv. Ocu predala, i sv. Oca je to izvanredno veselilo, što je on i odmah izjavio, nakon što mu je dar predan. Ali nije još njegovoj očinskoj ljubavi dosta. Dana 15. kolovoza pisao mi je vlastoručno pismo, u kom se zahvaljuje za taj dar hrvatskoj omladini, pak ću ja to pismo pročitati:

LEO PP. XIII.

Časni brate, pozdrav ti i Apostolski blagoslov!

Megju premnogim radosnim dogogjajima, kojima se dobroti Božjoj svidjelo, dušu Našu u ovoj svetoj godini tješiti i krepiti, odlično mjesto zauzimlje po hrvatskoj mladeži doprinešeni Nam dokaz ljubavi i odanosti. Taj je dokaz Nama veoma mio ne samo poradi velikog broja onih, koji ga doprinesoše, nego najviše s toga razloga, što su se ovi svečano obvezali, da će pod zastavom Božanskog Srca „pro aris et focis“ za vjeru naime i domovinu ustrajno i odvažno vojevati. Kao znak toga zavjeta prikazano Nam je zlatno srce, što je nama toliko ugodilo, da smo ga do dana današnjega kod Sebe pridržali. Tebi dakle, časni brate, već prema Tvomu zvanju, rado povjeravamo, da toj mladeži ponovno izraziš Našu zahvalu i da ju ujedno u naše ime bodriš, neka se nepomično drži odluke svoje, jer će odatle crpsti obilje utjehe i sigurnu nadu budućeg blaženstva, ako bude Srce Kristovo pobožno štovala i revno nasljedovala. U to ime i za zalog očinske naše dobrohotnosti prerado podijeljujemo apostolski blagoslov Tebi i svima, koji album potpisaše.

Dano u Rimu kod sv. Petra dne 15. kolovoza god. 1900., a dvadeset i treće Našega Potifikata.

LEO PP. XIII.

8. Premila uspomena.

Koli je mila sv. Ocu uspomena na hrvatsku omladinu vidi se iz ovog dogagjaja: Koncem je kolovoza bio neki kardinal u audienciji kod sv. Oca. O toj audienciji piše on megju ostalim: Sv. Otac je za cijelo ugodnu uspomenu sačuvao na album sa toli mnogobrojnim potpisima; govorio je očinskom ljubavi o zlatnom srcu, što mu je dobra hrvatska omladina donijela kao simbol svoje odanosti spram sv. Stolice i kao znak svoje vjere, ljubavi, prema našemu Gospodinu i Spasitelju, u čijem klanjanja vriednom Srcu se sabrala sva ova mlada hrvatska srca. Sveti mi Otac reče onda: Ja sam htio to zlatno srce kod sebe sačuvati. I ustane, te se približi stoliću sa strane, gdje je stajalo srce. Drhtavom ga rukom otvori, da mi tu dragocjenost pokaže. Dobro je dakle pohranjeno i dozivat će Leonu XIII. vazda u pamet hrvatsku omladinu.

Može li biti većeg odlikovanja za hrvatsku omladinu i za Hrvate u opće? Nastojmo, da budemo vazda toga odlikovanja i te očinske ljubavi što dostojniji. Kako to na najljepši i najkorisniji način možemo, kazat će nam treći dio ove knjige.

Krist pobjegjuje.

Od onoga časa, gdje je ljubav Presv. Srca silom otvorila grudi Sina Boga živoga i kano svemožna kraljica stupila u svijet, od onoga časa slavi ova ljubav neprestano slavlje. Čarne li kraljice ljubav Presv. Srca! Ona ne pobjegjuje silom, nego milom, ne bogatstvom, nego siromaštvom, ne ubijajući druge, nego umirajući sama. Koga ona pogleda, toga rasplamti, koga zove, taj ostavlja sve, koga zapita: ljubiš li mene? taj joj poklanja svoje srce, svoj vijek i vječnost. Ljubav Božanskoga Srca pobjegjuje, Krist pobjegjuje svojom ljubavlju!

Krist pobjegjuje! priznao je Julijan apostata. Krist pobjegjuje! klicalo je milijuna i milijuna svetih mučenika, idući pjevajući u najgroznije muke, u junačku smrt. Krist pobjegjuje! izjavi i veliki Napoleon na sv. Heleni. „Jerbo“, veli on, „što si nijedan car ili kralj nije mogao osvojiti, osvoji si Krist: srce, ljubav sviju dobrih.“ Krist pobjegjuje! klicala si i ti mila omladino hrvatska, širom domovine, poklanjajući Božanskom Spasitelju na pragu novoga vijeka svoje srce, svoj vijek, svoj rod i dom. Då, što je cijelo tvoje slavlje, nego li sjajna pobjeda ljubavi Božanskoga Srca? Krist je pobijedio kroz 19 stoljeća sve svoje neprijatelje, osobito sjajno i presilne dušmane njegove u zadnjem vijeku; on će pobijediti i u dvadesetom stoljeću.

Ovu je pobjedonosnu silu Kristovu upravo divno opjevao jedan mladi Hrvat, koji i sam nadvladan ljubavlju Bož. Srca, onomadne ostavio sve i stupio u red. To je isti plemeniti mladić, koji je tako zanosno orisao audienciju hrvatske omladine kod sv. Oca. Mi ne možemo ljepše ovaj dio naše knjige okruniti, nego ovom njegovom, duhovitom pjesmom. Da se lakše razumije, pripomenut ćemo dvije tri.

Pjesnik riše s početka konać 19. vijeka kao smrt i pogreb velikoga vladara grješnika, protivnika Kristova.

Devetnaesti vijek je doista mnogo vojevao proti Kristu, al podleže u zlosretnoj borbi. Da naslijedi krunu svoga predšastnika, evo ukazuje se pred nama neiskusan mladac, novi dvadeseti vijek. Prošlost u borbi s Isusom Kristom upoznala je neoborivu mu Božansku silu, pa svjetuje mladi vijek, neka mu se pokloni, želi li svoju sreću . . .

Što se veli na kraju, da se mladac napokon odlučio, ugledav na nebu u žarkom plamenu Božansko Srce, te mu se poklonio, to pjesma hoće, da osobito naglasi ljubav i pobožnost k Presv. Srcu, jer u tome Srcu leži sretna budućnost novoga vijeka.

Već zamro zvuk je posljednjega zvona,
I pada u grob shrvan silnik jak:
Oborila ga sila svesiona,
Nebeske munje obori ga trak.
Nad grobnim humkom krst se blistav žari —
Nek svijetu javi zlatan njegov blist,
Što priznat ne htje tvrdokornik stari:
Pob'jedio je Krist!

Pob'jedio je! glas iz groba siže,
Nad grobom zavjes puca; novi v'jek
Maglovito u sjaju ponosit se diže.
Kô tutanj groma čujem za njim jek,
Al' kakav jek, razabrat mi se ne da.
Tek u visini lebdi zlatan kist,
Nebeskom dugom žarko pismo reda:
Pob'jedio je Krist!

Pob'jedio je! tiho šapću grudi,
A iz daljine kroči vijek mlad;
I moje srce nemirom se budi,
Da l' pokoj sobom nosi ili jad.
No velom magle mladac lice krije;
Al' svemirjem se prosu romon čist,

Angjeoski pjev se kroz bezmjerje
lije:
Pob'jedio je Krist!

Pob'jedio je! Mladac hiti smjelo;
Al' nemoj napred, mlače, stani
tuj!
Pre no će kruna sjest na tvoje
čelo,
Davnine s'jede savjet umni čuj:
Devetnaestvjeki dnevnik progji
cio,
Prolistaj, mlače, svaki njegov list,
Al' svaki listak šaptat će ti bio:
Pob'jedio je Krist!

Pob'jedio je! I tvoj sjaj će proći
Kô ispred vihra slabe iskre s'jev;
Pred njegovom ne prigneš li se
moći,
Božanski njegov da te mine gnjev.
On svemir nosi rukom sile svoje,
On tjera grom, on munje baca
blist,
Uz Njegov pr'jestô nebo zemlja
poje:
Pod'jedio je Krist!

Pob'jedio je! Na koljena padni,
Pokloni mu se, u Njemu ti spas!
Il' nećeš? — Tad znaj: Mraz će
s neba hladni
I Tvojoj sjetvi zasut cv'jet i klas.
Oj sagni, mlače, sagni vrat oholi,
Zaroni sav u vjere vrutak čist,
Na kraju da ne usklikneš pun boli:
Pob'jedio je Krist!

Pob'jedio je! Nebo žarom planu,
I mladac k nebu pogled vine svoj;
Gle! Srce Krista! — Kap mu
s njega kanu
Na mlado čelo — zbrisa jad i znoj.
I b'jeli golub prhnu s rajskog
krova,
U kljunu nosi mladom v'jeku list,
Na listu zlatom utisnuta slova:
Pob'jedio je Krist!

III. DIO.

U boj!

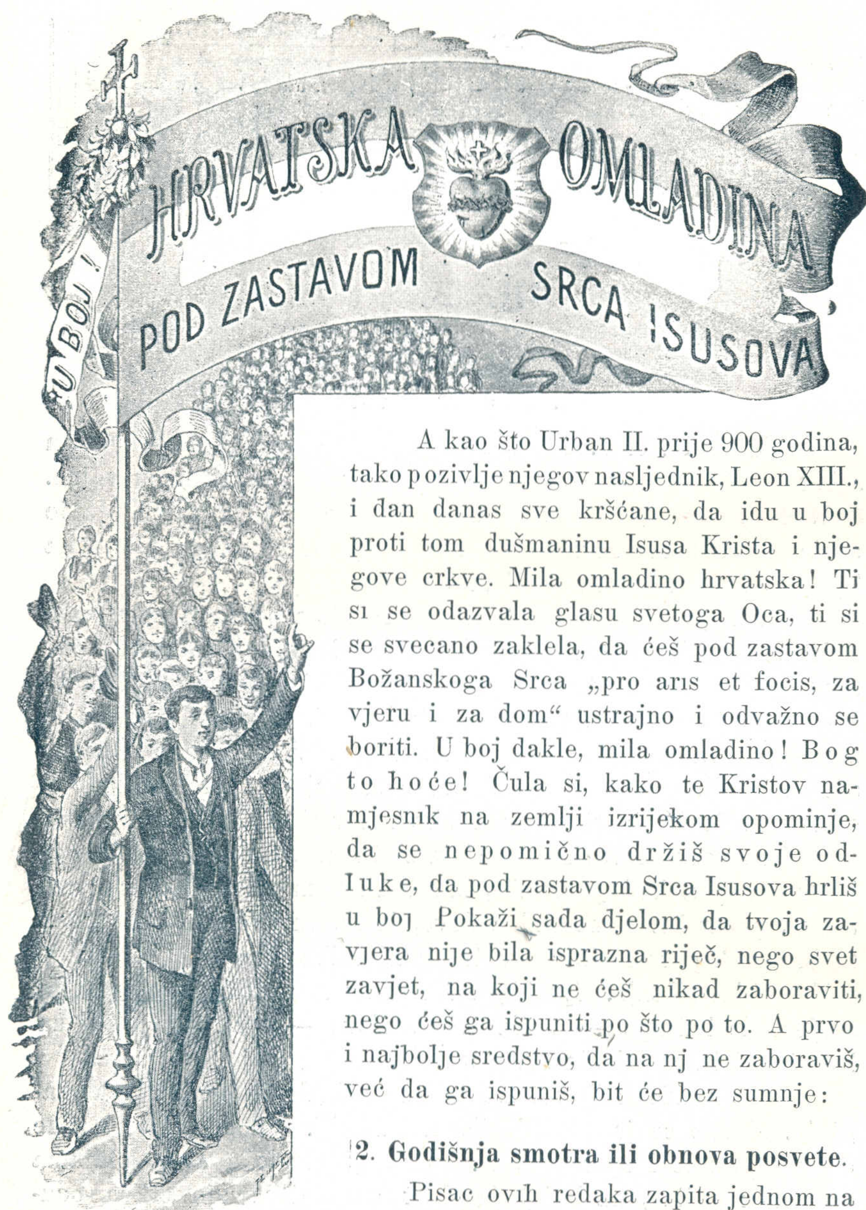
1. „Bog to hoće!"

Bilo je 18. stud. 1093., kad je papa Urban II. na crkvenom saboru u Klermont-u pozvao kršćanski svijet na križarsku vojnu. Sakupilo se iz čitave Francuske toliko svećenika i lajika, da je cijela nepregledna ravnica, na kojoj se je držao sabor, bila puna biskupa, knezova, vitezova i naroda bez broja.

Tronutim glasom i vatrenom besjedom prozbori namjesnik Kristov o jadnom stanju svetih mjesta i crkve katoličke u istoku, predoči im kršćanske junake prošlih vremena, koji su za krst časni i za slobodu matere crkve hrlili u boj, i potaknu ih napokon žarkim riječima, da bi se kao vojnici Kristovi složnim silama borili proti neprijateljima svete vjere; jer oslobode li svetu zemlju da će si neumrlu slavu i vječno blaženstvo steći.

Sve većim i većim ganućem sluša narod goruće riječi oca kršćanstva; a kad je svršio, zaori čitavom nepreglednom ravnicom, poput šuma morskih valova, iz tisuću i tisuću grla: „Bog to hoće, Bog to hoće!" Poziv namjesnika Kristova bio im je volja, objava Božja. Sve ište znamen svetoga križa, sve ostavlja svoje mile i drage — većina za uvijeke — sve hrli u boj za krst časni i za slobodu svete zemlje.

Mila mladeži! Devet sto godina minulo je od onoga dogagjaja. Mnogo se je promijenilo na zemlji. Mnoge su se i silne države podigle i opet propale. Jedno je ostalo u svim olujama vremena: pećina, na kojoj je Krist sagradio svoju crkvu, oduševljena ljubav prema Isusu i njegovoj crkvi u srcu milijuna vjernih kršćana; ali i paklena vrata, koja još uvijek na svetu vjeru i crkvu nasrtaju.

A kao što Urban II. prije 900 godina, tako pozivlje njegov nasljednik, Leon XIII., i dan danas sve kršćane, da idu u boj proti tom dušmaninu Isusa Krista i njegove crkve. Mila omladino hrvatska! Ti si se odazvala glasu svetoga Oca, ti si se svečano zaklela, da ćeš pod zastavom Božanskoga Srca „pro aris et focis, za vjeru i za dom" ustrajno i odvažno se boriti. U boj dakle, mila omladino! Bog to hoće! Čula si, kako te Kristov namjesnik na zemlji izrijekom opominje, da se nepomično držiš svoje odluke, da pod zastavom Srca Isusova hrliš u boj. Pokaži sada djelom, da tvoja zavjera nije bila isprazna riječ, nego svet zavjet, na koji ne ćeš nikad zaboraviti, nego ćeš ga ispuniti po što po to. A prvo i najbolje sredstvo, da na nj ne zaboraviš, već da ga ispuniš, bit će bez sumnje:

2. Godišnja smotra ili obnova posvete.

Pisac ovih redaka zapita jednom na putu velečasnoga g. župnika u bosanskom Brodu: „Kako ste, Velečasni, proslavili slavlje hrvatske omladine?" Vrijednome gospodinu zasja oko, i pun radosti klikne:

„Prekrasno, divno, nikad ljepše! Sve su nam župe naokolo došle u procesijama; sve bilo oduševljeno, ganuto.

Ljudi su rekli, da takova što još nijesu doživjeli. Oni, koji su morali kuću čuvati, došli su kasnije pitajući, hoće li i do godine biti ovakova svečanost? A čuvši, da valjda ne će, otišli su veoma ražalošćeni." I s drugih strana čuje se živa želja, da bi se posveta mladeži svake godine na blagdan Srca Isusova obnovila. To bi najljepša i najkorisnija uspomena bila na lanjsku prvu zavjeru. Ali

Što će na to hrvatska omladina?

Hoće li ona biti voljna, da Božanskomu Srcu pripravi i ove godine, na osvitu novoga stoljeća, slično slavlje. Da vidimo! Dogjite dakle vi 200,000 mladih Hrvata i Hrvatica, koji ste se lani tako svečano posvetili Presvetom Srcu Isusovu, i odgovorite na moje pitanje: Hoćeš li, mila omladino hrvatska, ove godine, na početku novog stoljeća, Božanskome Srcu što svečanije obnoviti svoju zavjeru? Hoćeš li to i do godine i svake godine u novom stoljeću? Ko to hoće, neka digne ruku!

Divna li prizora! Dvijesta hiljada dižu ruku u vis. Iz nebrojenih mladenačkih grla ori se do nebesa: „Hoćemo! hoćemo!"

Neka dakle bude! Molimo se samo i radimo, da ova tvoja volja postane i djelom. Ovim ćeš si, mila omladino, istom okruniti prvašnje svoje slavlje; ovom ćeš obnovom svake godine u mjesecu lipnju, kada ruže najljepše cvatu, prikazati Presvetom Srcu najdivniju ružu: svoje mladenačko nevino srce. Ovom ćeš obnovom usaditi u hrvatsko tlo nebesko stablo, koje će svake godine na novo listati, cvasti i roditi preobilnim plodom; ovom ćeš si obnovom na megji dvaju vjekova podići „monumentum aere perennius", spomenik, što ne će nikad propasti, nego će sve sjajnije, sve veličanstvenije blistati. Jer svake će se godine ogromnoj vojsci, što pod zastavom Srca Isusova svoju zavjeru obnavlja, pridružiti velika četa sitne djece — tvoja mlagja braća i sestrice — koja će tek prvi put pred kralja vjekova, prvi put mu prikazati svoja nevina srdašca i njemu se zavjeriti. A od kolike će koristi i blagoslova biti ova tvoja godišnja obnova ne samo za pojedince, nego za čitave općine i župe, za sav narod hrvatski!

Rodoljubno djelo.

Bilo je iza francuske revolucije. Ova je poput mutne rijeke gotovo posvuda uništila katolički život. Na premnogim mjestima ne bi skoro niko više polazio crkve, još manje primali se sveti sakramenti. Prva sveta pričest bila često i posljednja. Tako je i u općini Saint-Corneille-u. Na Veliku Gospojinu 1802. primila je tamo četica djece prvu svetu pričest. Megju njima bijaše jedan vrlo dobar dječak od 12 godina, pravi angjelak. Zvao se Pavlin. Dajući dobri župnik i ovome dječaku kruh angjeoski, sv. pričest, ljuto ga zabolje srce; jer mu pade na um, da je sva prilika te će i taj angjelak doskora biti kao i ostala djeca, da će se i on pokvariti. Ali ovaj se je put dobri pastir na sreću prevario. U večer istoga dana eto ti Pavlina, gdje sakuplja svoje drugove, što su se danas s njime pričestili. Kad su svi bili na okupu, reći će im ovako: „Braćo moja! Došla mi je danas lijepa misao. Pristanete li i vi, to ćemo nešto učiniti, što će biti vrlo korisno za cijelu našu općinu. Vi znate, da u nas gotovo niko ne ide na svetu pričest; ama ni na sam Uskrs. Je l' de, mi ne ćemo tako? Obećajmo danas svi, da ćemo se svake godine na Uskrs zajedno pričestiti kao danas; do godine ćemo opet isto obećati, i tako svake godine. Naš primjer slijedit će i drugi, pa tako će svake godine sve više pristupiti k stolu Gospodnjemu. To će našega dobroga župnika veoma razveseliti, kad vidi, da ipak nije sva mladež pokvarena, i da se on ne muči uzalud.

Svi prihvatiše prijedlog. No na Uskrs slijedeće godine našla su se kod stola Gospodnjega samo četvorica. Njihov primjer ohrabri još i drugu petoricu dječaka. Od sada krenu sve na bolje. Poslije pet godina bilo ih je već 30. Oni se privatno pričešćivahu i više puta na godinu — većina svaki mjesec — ali na Uskrs vazda zajedno. Dječaci postadoše mladići, i to uzor-mladići. Sada puče pred očima i odraslim i starijim ljudima, te i oni počeše opet polaziti crkvu i svete sakramente primati. Djelo se je Pavlinovo od godine do godine sve to ljepše razvijalo, i sve bujnijim plodom urodilo. Taj dječak sa svojim drugovima bijaše glavno sredstvo, kojim se je Providnost Božja poslužila, da onu župu probudi iz mrtvila, i da u njoj malo po malo katolički život tako bujno procvate, te se više nije mogla poznati.

Mila omladino hrvatska! Zar nije lijepo ovo Pavlinovo djelo? Ali kud i kamo krasnije i korisnije bit će tvoje djelo: godišnja obnova tvoje posvete. Samo četvorica od Pavlinovih drugova našla se poslije prve godine okolo njega kod oltara; ostali se iznevjerili. Ti se toga ne boj! Nijedan od hrvatskih sinova, nijedna od hrvatskih kćeri, što su lani tvojemu slavlju prisustvovali, ne će uzmanjkati. Svi će opet radosno hrliti pod zastavu Srca Isusova, a iz dna duše svoju će zavjeru obnoviti. Dapače: hiljade i hiljade, koji su lani još bili premladi ili inače zapriječeni, pridružit će se tebi. Tako će ova prva hrvatska četa Srca Isusova godimice ponarasti; ona će svojim svetim zanosom ne samo u jednoj župi, nego širom hrvatske domovine staro i mlado oduševiti za Isusa i sa svetu vjeru njegovu. Dječaci će postati mladići, a djevojčice djevojke. Ali zar ne? Vi ćete i kao mladići i djevojke vojevati pod zastavom Srca Isusova, i ovu svoju odluku svake ćete godine obnoviti kod općenite posvete?

Dan radosti i veselja.

Pa ako bi cvijet našega roda, naša sitna djeca, na dan godišnje posvete ujedno primila i prvu svetu pričest, kako je to već lani na mnogim mjestima bilo: onda nema sumnje, da će odsad blagdan Srca Isusova biti u Hrvatskoj ne samo dan najveće radosti i slavlja za cjelokupnu hrvatsku omladinu, nego za mnogu djecu i u istinu najljepši dan u životu. Pa koji bi dan u cijeloj godini i bio zgodniji, da dijete prvi put u svoje nevino srce primi Spasitelja, ako ne onaj dan, u kojem će ovo svoje srce za uvijeke pokloniti Srcu Isusovu?

A tvoje najveće veselje i slavlje, mila mladeži, bit će ujedno i najveći triumf za Srce Isusovo; za ono Srce, koje nas je toliko ljubilo, a za koje opaki svijet ništa nema do trnove krune.

Obnovom tvoje posvete razveselit ćeš u velike i očinsko srce namjesnika Kristova, koga je toliko već obradovala prva tvoja posveta; i koji, kako vidjesmo, jedino to želi, da se nepomično držiš svoje odluke, da ćeš naime pod zastavom Srca Isusova za vjeru i dom odvažno vojevati. Bolje ne možeš dokazati svetomu Ocu, da ćeš u istinu ostati vjerna svojoj

odluci, nego time, da ju svake godine obnoviš, i to javno i što svečanije.

Razveselit će ova obnova i vaše vrhovne vogje u borbi „za krst časni i slobodu zlatnu“: naše dične biskupe, svećenike, učitelje i roditelje. Oni će s radošću vidjeti, da se lani nijesu uzalud mučili i starali; da sveta vatra, što su je upalili u vašim grudima, još nije utrnula; da vam je zavjera vaša nezaboravna i sveta, i da ste voljni ono, što ste obećali riječima, i djelima ispuniti.

Može biti je gdjekoji godine 1900. videći ono golemo oduševljenje u sebi pomislio, a možda i rekao: „E, krasno je to. Ali kako će dugo to sve trajati? Tko zna, ne će li ova ista mladež doskora biti kao i prije . . .“

Jest, mi smo ljudi; malo po malo ohladi nam zanos, smalakše nam žar. No baš zato treba, da se čovjek, a osobito mladež opet i opet oduševi za svoje svete ideale; da onu svetu vatru, što u mladenačkom srcu još uvijek tinja prikrivena prahom svakidanjeg života — opet uzbudi, da usplamti živim, čistim plamenom. A to će svečana obnova posvete svake godine na slični način učiniti, kao što je to učinila prva posveta. Ona će našu omladinu godimice u velike oduševiti za njene najsvetije ideale: za vjeru i za dom.

To je za što se i pouzdano nadamo, da će svi vogje i prijatelji hrvatske omladine ovu obnovu odobriti, te sa svoje strane sve učiniti, da se ona izvede. Oni bo najbolje znadu, da će sve dobro biti, bude li mladež dobra; a mladež da se ne će nigdje bolje sačuvati, nego u Presvetom Srcu Isusovu.

Najljepše slavlje za narod.

„Ali“, reći će tkogod, „na taj način postala bi svetkovina Srca Isusova u prvom redu svetkovina mladeži!“

Pa šta to smeta?

Nego slavlje hrvatske omladine bit će ujedno i najljepše slavlje cijeloga naroda. Ili recite sami, hrvatski oci i majke, koji ste lani prisutni bili kod posvete vaše djece: jeste li ikad ljepše proslavili blagdan Presvetoga Srca? Pa onda: što je svetkovina Srca Isusova? To je dan ljubavi i zadovoljštine.

A gdje gori i plamti još sveta i goruća ljubav, ako ne u nevinim srcima naše djece? Kako bi i odrasli mogli ljubav svoju Srcu Isusovu bolje pokazati, nego li time, da mu daruju najmilije, što imadu: porod srca svoga? A napokon cijeli narod koju će dati bolju zadovoljštinu Presv. Srcu ako ne svoju uzdanicu, jedinu svoju nadu: omladinu? Godine 1019. pogje sveti car Henrik II. s velikom vojskom preko Alpa u Italiju, da pomogne papi proti grčkim navalama. Ali grad Troja mu se ne samo snažno usprotivi, nego mu se tako naruga, te se je Henrik zakleo, da će ga posve razoriti. U ovoj skrajnoj nevolji što su žitelji učinili? Smalaksav silama po kupe oni svu djecu po gradu, pa ih s jednim pobožnim redovnikom pošalju u carski tabor, ne bi li ga tako sklonuli na milost. Uvrijegjeni car, videći dugu povorku nevine djece, i čujući gdje žalosno prose: „Poštedi nas, gospodine!“ umiri se i reče: „Ne pristoji se, da ja, čovjek kako sam, odbijem ove molbe i suze, poradi kojih se i svemogući Bog smiluje. Idite u miru; svi su pomilovani!“ Ovako će i nevina omladina hrvatska od Presvetoga Srca najlakše isprositi svaku milost i pomilovanje za čitavi naš rod i dom hrvatski.

„Ali dogje li na Srce Isusovo cijela mladež u crkvu, onda nema mjesta za odrasle!“ — Bogu hvala, ako ima toliko svijeta da je crkva premalena! Presvijetli gosp. nadbiskup, Dr. Josip Stadler, pozivlje svake godine na Srce Isusovo sve katolike iz Bosne, da dogju na taj dan u Sarajevo, premda zna i vidi, da ni za najmanji dio od onih, koji dolaze nema mjesta u crkvi, i da mnogi i po noći vani spavaju na goloj zemlji. I ovi opet to rado čine, samo da mogu biti kod sjajne procesije, i vidjeti triumf, što ga Presv. Srcu pripravlja upravo ova prevelika množina naroda. Gdje ima malo svijeta, onamo ne će lako biti vanredno slavlje ni veliko oduševljenje. Uvjereni smo, da će i odrasli na taj dan mladeži drage volje ustupiti prvo mjesto, sjete li se samo riječi Božanskoga Spasitelja: „Pustite malene k meni i ne branite im to.“

Obnovi ne smeta ništa.

A kako kod ovoga slavlja u buduće ne će biti ni „Albuma“ ni „zlatnoga srca“, nego samo svečana obnova posvete,

na koju će se omladina dakako lijepo pripraviti, osobito primanjem svetih sakramenta; to će se ono posve lako obaviti moći, mnogo lakše, nego li prvi put.

Jer razni opisi, što ih evo donosimo o lanjskome slavlju, najbolje pokazuju svakome, kako se ovakovo slavlje pripravlja i izvodi. Za to smo i naveli svakojakih opisa, da si svaki izabere, što je za njegove prilike najzgodnije. Mi ne sumnjamo ni malo, da će svi oni revni štovatelji Presvetoga Srca, koji su hrvatsku omladinu kod njezina p r v o g a s l a v l j a tolikom ljubavi i požrtvovnošću rukovodili, i tako Božanskom Srcu ujedno sa mladeži pripravili toli sjajan triumf; mi ne sumnjamo ni malo, da će ovi isti prijatelji Presvetoga Srca taj slatki teret i ove godine i svake godine na se uzeti. Presveto Srce bit će im plaća prevelika. Isto se tako nadamo, da će se ove godine i omladina onih mjesta, gdje se lani barem javno još nije posvetila, pridružiti cjelokupnoj omladini hrvatskoj. U S r c u I s u s o v u n e k a j e s v a m l a d e ž h r v a t s k a j e d n o s r c e i j e d n a d u š a !

N a n o g e d a k l e, m i l a o m l a d i n o !

Moli se i radi i oduševi čitavu hrvatsku domovinu za svoj veliki dan, za svoje slavlje! Ne miruj, dok se ova tvoja g o d i š n j a o b n o v a p o s v e t e ne oživotvori. Ovo će biti veličanstvena manifestacija (očitovanje) tvoje ljubavi i vjernosti prema Božanskom Spasitelju. Ova će obnova biti kanoti

velika smotra

našega Božanskog vojskovogje i kralja. Na ovaj veliki dan pregledat će on svake godine svoju hrvatsku izbor-četu, koja će zastavom njegova Srca u ruci, nepreglednim redovima pred njim defilovati, veselo mu kličući i pjevajući:

Isukrste, Srcu Tvom,
S nama naš se kune dom:
Dušom, t'jelom v'jek sam Tvoj
Za krst časni bijuć boj!

O kako će to biti drago Kralju vjekova! Kako će on ovom prigodom svaki put raširiti svoje blagotvorne ruke, da blagoslovi tebe, mila omladino, i čitav hrvatski narod! O kako ćeš radosno i ti, mila omladino s v a k e g o d i n e dočekati svoj velji

god, svoje slavlje! s kojim ćeš ga ponosom proslaviti, kako se ugodno ovoga dana vazda spominjati! Ta i još pod stare svoje dane kolika će to biti za te utjeha kada ćeš mlagjima kazati: „E draga djeco! ja sam bio prisutan, kad se je h r v a t s k a o m l a d i n a godine 1900. p r v i p u t posvetila Srcu Isusovu; mi smo tada slavlje hrvatske omladine uveli . . .“

A kako ćemo se istom veseliti godine 2000., kad budemo s neba gledali, kako će svakolika hrvatska omladina, — naši unuci — proslaviti stogodišnjicu zavjere hrvatske omladine! Ja mislim, da će se onda pjesma posvetnica doista do nebesa oriti, i da će njome odjeknuti rajski dvori: jer čujući i videći, gdje mlada, i ako Bog da, sretnija Hrvatska tolikim veseljem slavi jubilej svoje p o s v e t e, zapjevat ćemo i mi tamo do nogu našega Spasitelja ujedno sa našom unučadi na zemlji:

„Kralju slave, silni, blagi,
Blagoslovi narod taj!
Blagoslovi rod nam dragi,
U svom Srcu stan mu daj!“

3. Sve za vjeru i za dom!

Naša lozinka.

Kršćanin, koji u istinu ljubi Isusa, ma bio on i mladić ili slabašno dijete, nije zadovoljan, da svoje srce, svoje malo kraljevstvo, pokloni i posveti svome Spasitelju; on žudi i čezne, da svome kralju nebeskome podloži i druga srca, pa kad bi mogao i čitav svijet, a u prvom redu svoju milu domovinu. Ovaj sveti oganj, što ga je Isus bacio na ovu zemlju, nije pao samo u srca pojedinaca: on je znao katkad zahvatiti i čitave narode. Megju ovim, da tako kažem, apoštolskim narodima zauze i hrvatski narod odlično mjesto. To nije puka riječ; to je činjenica, to je povjesnica napisana rumen-krvcom onih bezbrojnih Hrvata, koji su s geslom: „Za svetu vjeru Isusovu“ hrlili u junački boj, u mučeničku smrt. Istina, borili su se stari Hrvati i za svoje ognjište, „za slobodu zlatnu“; no i to je istina, da su vojevali i „za Krst časni“, da su lijevali potoke krvi za sv. katoličku vjeru. I to ne samo jedan put, nego sto puta; ne samo za kratko vrijeme, nego kroz vjekove; ne samo za se, i da svojoj djeci sačuvaju sveti krst kao najdragocjeniji amanet, nego i za druge narode,

za čitav kršćanski zapad. „Antemurale Christianitatis“, branik, predzigje kršćanstva, to je ono preslavno ime, što si je hrvatski narod pred svim svijetom izvojštio.

Draga djeco, sinovi i kćeri onih junačkih i mučeničkih otaca! Tako je bilo; a hoće li tako biti u buduće? Čvrsto se nadamo! Predzigje kršćanstva stoji još neuzdrmano. A na njemu, mili Bože, šta gledam! Na vrhu ove svete starodrevne gradine vije se veselo trobojnica, na njoj kano žarko sunašce, Presveto Srce Isusovo. A pod zastavom? — eto ti 160.000 mladih zatočnika, plemenitih sinova i kćeri junačkih otaca, svi spremni vjeru svoju i dom svoj i u 20. stoljeću braniti proti svakom napadaju.

„Ama“, kazat će ko, „kako će to slabašna djeca?“ Na to odgovaramo. Kao što je mali David u ime Gospodnje oborio silnoga Golijata, tako će i hrvatska omladina s pomoću Božjom uspješno vojevati za vjeru i dom. Svima je poznato, koliko je za svoj narod uradio jedan jedini muž, koji si je ovu riječ: „sve za vjeru i za dom“ izabrao geslom svoga života! Što će istom za milu si domovinu izvesti moći toliko hiljada mladih veledušnih Hrvata i Hrvatica, u čijim će rukama doskora biti sudbina hrvatskoga roda, ako si i oni izaberu istu lozinku hrvatskoga velikana. Što velju? Tå, mila omladino, ti si ovo geslo sebi već izabrala, kad si Božanskom Spasitelju i njegovu namjesniku na zemlji svečano obećala, da ćeš se pod zastavom Srca Isusova odlučno i ustrajno boriti, „pro aris et focis, naime za vjeru i za dom“. Sada valja samo da ispuniš ovo svoje obećanje; valja dakle, da se moliš, da radiš, da trpiš, da se žrtvuješ za vjeru i za dom. Nu kako ćeš to na najbolji način učiniti? Evo kako!

Nedaleko od francuskoga grada Puy-a, koji je poznat sa svoga ogromnog, 16 metara visokoga kipa Blažene Gospe, leži malo seoce, imenom Vals. U ovom zabitnom mjestu imali su Isusovci bogoslovno sjemenište za članove svoga reda. Preko stotine mladića što mudroslovaca, što bogoslovaca iz raznih zemalja, tuj se sakupljalo; a svi su plamtjeli od želje, da jednom što više urade na slavu Božju i spas neumrlih duša. Ali kako će to kod svojih knjiga? Dne 3. prosinca g. 1844. čestitali su ovi mladi klerici svome duhovnom ocu, Franji Ksaverskom Gautrelet-u, imendan. Odgovarajući na čestitku ovako će po prilici o. Gautrelet, koji je u velike štovao Presv. Srce Isusovo, svojoj

mlagjoj braći: „Vidim, da su gdjekoji od vas već dobrano odmakli dobom, pa još nijesu zaregjeni u svećenike; a opet gore od želje, da što prije započnu rad u vinogradu Gospodnjem. Vidim druge, koji su već odregjeni za inozemne misije; mnogi drugi opet navaljuju molbama na svoje starješine, neka ih pošalju u Kitaj, Indiju ili megju Crnce i druge neznabošce.

No u drugu mi je ruku jasno, da poglavari uz najbolju volju svim ovim željama udovoljiti ne mogu. Zato eto odlučih, da vam danas pokažem, kako možete i vi po primjeru sv. Franje Ksaverskoga već sada, dok se bavite naukom, mnogo i mnogo uraditi na spas naroda. Ne ištem od vas Bog zna kakovih teških žrtava; niti ištem, da svojim običnim molitvama pridodate ma i jedan očenaš; ja vam jedino to velim: Prikažite svaki dan svoje obične molitve i sve svoje muke, što vam ih zadaju nauci, dragome Bogu, da se spase oni milijuni duša, što su još u tmini nevjerstva, i da se raširi kraljevstvo Božje na zemlji, sveta katolička crkva. Želite li da ova vaša prikazba dobije neizmjerno veliku vrijednost, to ju sjedinite s onom nakanom, na koju se Presv. Srce Isusovo na oltaru neprestano prikazuje nebeskome Ocu.“

Dobri mladići bijahu ushićeni s ovoga govora. Baš im iz srca bijaše govorio njihov duhovni vogja. S velikim oduševljenjem prihvatiše tu prekrasnu zamisao, te ju odmah i oživotvoriše. Oni si megju sobom razdijeliše čitav svijet; te bi jedni za ovaj dio, drugi za onaj dio zemlje Presvetome Srcu prikazali svaki dan svoje molitve, svoje poteškoće i djela svoja.

To ti je, mila omladino, skromni početak onog veličanstvenog djela, što se zove „Apoštolstvo molitve“. Bila je to mala četa mladića, što ga zasnovala; a danas? Danas je ona mala četa postala vojska, kakove nema ni jedan kralj ili car na ovom svijetu: preko 23 milijuna duša prikazuje svaki dan sebe i sve svoje Presvetom Srcu za vremeniti i vječni spas naroda.

O kako bi to lijepo bilo, kad bi se i ti, moj dragi štioče, pridružio ovoj ogromnoj vojsci! Time bi na najlakši i najkorisniji način ispunio, što si obećao, posvećujući se Srcu Isusovu; ovako bi ti ne samo ustima, nego čitavim svojim bićem, i to neprestano pjevao:

Dušom t'jelom v'jek sam Tvoj
Za krst časni bijuć boj.

Tvoja, pa i najneznatnija djela sjedinjena sa neizmjernim zaslugama Isusa Krista zadobit će neprocjenjenu, da tako reknem Božansku, vrijednost; u Presv. Srcu Isusovu pretvaraju se ona u suho zlato, u golemo nebesko blago, u izobilje milosti, koja će poput živoga vrutka ne samo zemljicu tvoje duše natapati, nego i cijeloj domovini donositi sreću i obilje Božjeg blagoslova.

A kako divno i spasonosno za milu domovinu hrvatsku bi istom bilo, kad bi ono 160.000 mladih Hrvata i Hrvatica, što se posvetilo Srcu Isusovu i svečano se zavjerilo, da će pod njegovom zastavom odvažno i ustrajno vojevati za vjeru i dom, svaki dan sve svoje molitve, trpljenje i djela prikazalo Srcu Isusovu na istu nakanu, na koju se Ono neprestano na oltaru moli nebeskome Ocu i uz prošnju, da bi se Božansko Srce osobito smilovalo hrvatskoj domovini.

No govorimo jasnije. Mi te, mila omladino hrvatska, time najsrdačnije molimo i pozivljemo, da se dadeš upisati u „Apoštolstvo molitve" i da svaki dan u jutro sve svoje molitve, muke, i djela prikažeš Srcu Isusovu, osobito za hrvatsku domovinu. Time ćeš, kako rekoh, na najlakši i najkorisniji način ispuniti svoju posvetu, svoju zavjeru i neizmjerno više koristiti rodu i domu, nego kad bi svaki privatno za se ma još koliko molio i radio. Jer ko je upisan u „Apoštolstvo molitve", postaje dionikom premnogih milosti i oprosta, što ih je sveta majka crkva podijelila svoj zadrugi; dionikom sviju svetih molitava, pričesti, misa i drugih dobrih djela od preko 20 crkvenih redova i kongregacija od barem 20 milijuna članova ovoga društva; dionikom napokon na osobit način neizmjernih zasluga samoga Isusa Krista. Pa ako bi se sve ove bezbrojne molitve i dobra djela danomice prikazivala Srcu Isusovu, po nevinim srcima i rukama naše omladine, kako onda ne će ovo Presv. Srce puninu svoje milosti izliti na hrvatski rod i dom?

Jedini uvjet, da zadobiješ sve ove milosti, jest: da se dadeš u p i s a t i u ovo društvo, i da s v a k i d a n o b n o v i š onu nakanu, bud samo srcem bud onom poznatom molitvom, što je otisnuta u svakom broju „Glasnika Presv. Srca Isusova", koja glasi: „Božansko Srce Isusovo! Ja ti prikazujem po bezgrješnom Srcu Marijinu sve molitve, djela i trpljenja ovoga dana u naknadu za naše uvrede i na sve one nakane, na koje se ti neprestano prikazuješ

na oltaru." Tome možemo dodati: „O s o b i t o t i i h p r i k a z u j e m z a n a š u h r v a t s k u d o m o v i n u." Da je ovakav dodatak slobodan i posve prema duhu „Apoštolstva molitve", vidi se iz toga, što „Glasnici Srca Isusova" svaki mjesec donose mnogo posebnih nakana osim one glavne općenite nakane, koja je uvijek od samoga svetoga Oca pape izabrana i blagoslovena.

No ko će upisati toliko mladih članova u „Apoštolstvo molitve"? U župama, gdje postoji ovo društvo — što nije jedno isto sa bratovštinom Srca Isusova — lako je za to. U drugima će ga revna gospoda župnici i katehete drage volje uvesti, javi li se dovoljan broj članova. Ako pako to nije moguće, neka se jednostavno imena onih, koji hoće, da se upišu, pripošalju uredništvu „Glasnika Srca Isusova" u Travniku. Tamo se mogu i besplatno dobiti upravo u tu svrhu priregjeni arci. Na ove neka se imena čisto napišu, tako te se ovi arci odmah mogu složiti, i u knjigu uvezati. Samo preporučamo, da se djeca ne upišu, dok nijesu dovoljno podučena, i dok ne znadu dobro na pamet onu malu, gore pomenutu molitvu. Dao Bog, da i ovo zrnce padne na dobro tlo, da nikne i uzraste do velikog stabla, što će svoje grane raširiti nad svim hrvatskim krajevima, i stostrukim rodom uroditi za vjeru i za dom.

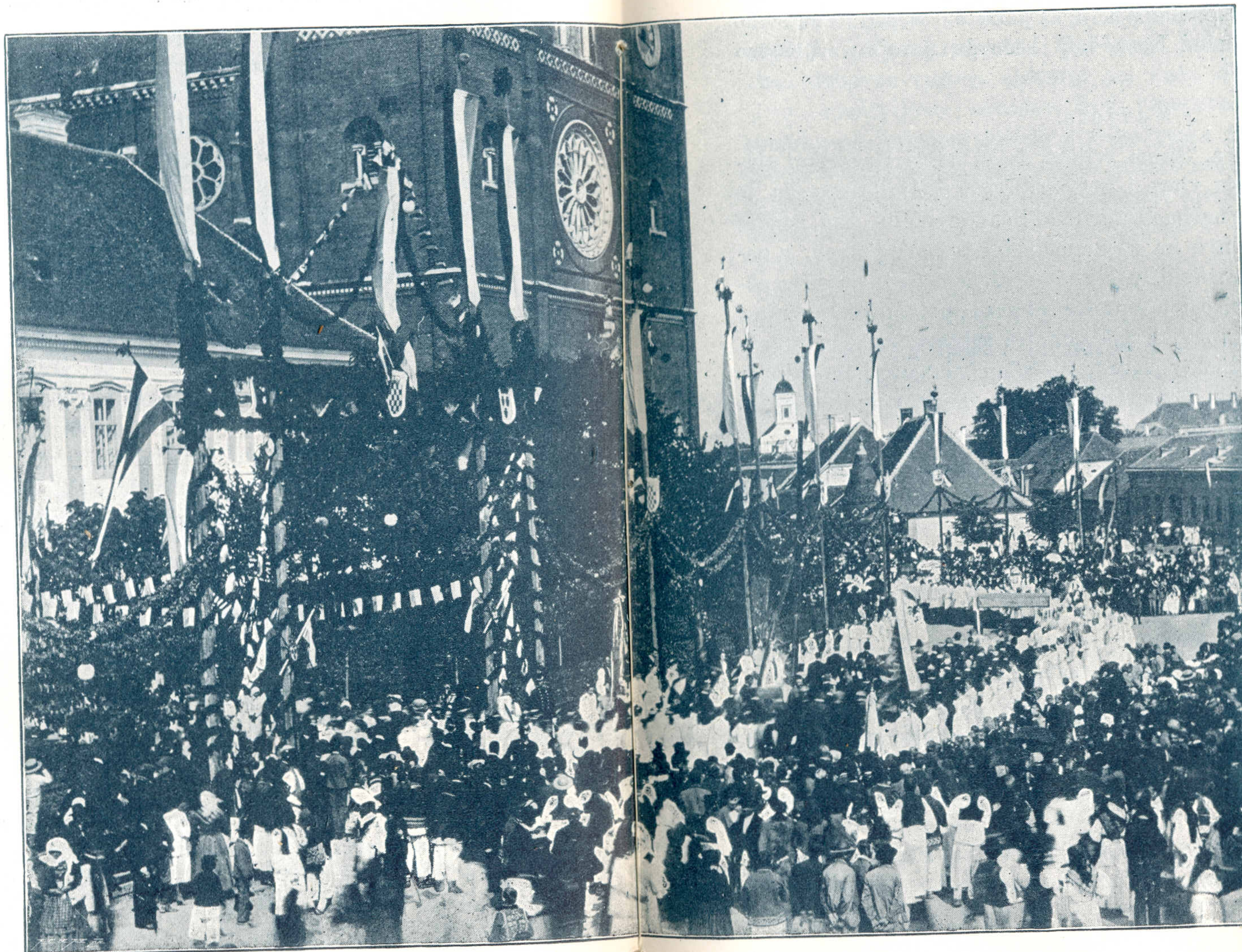
4. Svagdanja borba.

„O d l u č i o s a m !"

Na starodrevnoj kuli Frankopanskoj na Trsatu čita se još i dandanas latinska riječ: „Decrevi!" odlučio sam. To je bila lozinka ovoga glasovitoga hrvatskoga junaka; tim on htjede reći: odlučio sam, zavjetovao sam se, da ću ići na križarsku vojnu, u boj „za krst časni i slobodu svete zemlje". A da ne bi nikad zaboravio na ovu svoju odluku, već da bi mu vazda lebdila pred očima, dao si ju Frankopan napisati na pročelje svoje gradine.

Mili naraštaju hrvatski! Ova riječ: „Decrevi!" valja da je i tebi vazda pred očima i na pameti! Jer i ti si odlučio, i ti si se zavjetovao pod zastavom Srca Isusova poći u boj „za krst časni i slobodu zlatnu". Samo ti, mila omladino, ne treba da ideš put dalekog istoka. Kraljevstvo, što imaš zauzeti, blizu je. Re-

gnum Dei intra nos est, kraljevstvo je Božje u nama. Tvoje srce, mladi moj prijatelju, to je kraljevstvo Kristovo, što ga imaš podvrći Isusu Kristu. Kolišno je tvoje srce! Možeš ga držati u ruci; pa ipak je ono kraljevstvo, u kojem se bije sto ljutih bojeva, kraljevstvo, za koje se bori nebo i pakao. Ko će nadvladati? Ti si na ovo pitanje već odgovorio. Jer reci mi, dragane moj, što si učinio, kad si svoje srce Presvetom Srcu Isusovu posvetio? Zar nijesi time svoje srce za uvijeke predao i poklonio Božanskome Spasitelju? Tu, na tvrgjici tvoga srca lepršala je onaj dan veselo zastava Srca Isusova u znak, da u ovom srcu od sada stanuje i kraljuje Sin Boga živoga, kao neograničeni vladar i gospodar. Ili zar nijesi se i ti sa cjelokupnom omladinom Božanskom Srcu posvetio? Ali

Slavlje pedesetgodišnjice u Djakovu 1900.

na ovu tvrgjicu navaljuju silni neprijatelji, saveznici kneza ovoga svijeta, koji svakako hoće, da zavlada tvojim srcem. To ti je pred očima lebdilo, kad si svečano obećao, da ćeš pod zastavom Srca Isusova u boj; da ćeš se boriti proti svim onima, koji nastoje, da te rastave s Isusom i njegovim Srcem. Upravo s toga može se posveta Srcu Isusovu i punim pravom nazvati zavjerom. Ko je svoje malo kraljevstvo, svoje srce, poklonio vječnom kralju, ne smije ga više predati gjavlu; taj bi bio izdajica. Prije svega dakle, mila omladino, imaš se starati, da u tvome srcu ostane i kraljuje Isus: njegov zakon mora da bude tvoj zakon, njegova želja — tvoja želja, njegov neprijatelj — tvoj neprijatelj; njegovo Srce — tvoje srce. Tä, Srce Isusovo i srce tvoje

— jedno je srce; Srce Isusovo i srce hrvatske omladine — jedno srce!

Ali to ne može biti bez svakidanje neprestane borbe. S toga u boj mila omladino! Koji su pako oni neprijatelji, štono se trude da te otrgnu od Isusa, koji hoće da osvoje kraljevstvo srca tvoga?

Nevjera.

Prvi je nevjera. Širom svijeta, a i u našoj Hrvatskoj planula je borba izmegju vjere i nevjere, Krista i Antikrista. Ta je borba užestila već i u našim krajevima. Bezvjerje diže kao nemila aždaja crnu svoju glavu na sveučilištima i u pučkoj školi, u narodnom saboru i u gostioni, u sjajnim palačama i u najsiromašnijoj radionici. Šta više i u svetište obitelji uvlači se ta grdna neman. Dok su otac i majka još pobožni kršćani, ruga se njihov sin, tobože „prosvjetljena glava", vječnim istinama kao kakvim bajkama. O koliko su bezvjerni učitelji, zločeste knjige i zla društva današnju mladež već otrovali!

A što je čovjek, što li narod bez vjere? Čuj, mila omladino, što ti tvoj brat i drug, Petar Barbarić još iz groba dovikuje:[1]

„Istina, da bez rada i truda ne ima spasa nama, ne ima boljka milom nam narodu; ali je istina i to, da bez vjere ne ima napretka, ne ima sreće, ne ima blagostanja. Palača bez temelja srušit će se, narod bez vjere propast će; bez vjere prave, katoličke vjere ne ima trajna opstanka ni nama Hrvatima. Zato hoćemo li koristiti svome rodu, to sami budimo nepokolebivi pobornici i zatočnici djedovinske svete vjere naše; i što više prokleta slobodnozidarska mistrija sijeva, a zlokobni čekić prijeti zatorom i porazom svemu, što se pravome Bogu klanja, to se mi, braćo, i uže i tjesnije privinimo uz grudi svete crkve, te jedino spasonosne majke, i hrabro joj branimo milu dječicu od ljutih nasrtaja krvoločne zvjeradi. Borimo se smjelo, hrabro i neustrašivo proti kletim neprijateljima; pa ako ustreba, branimo i krvlju vjeru, za koju su i oci naši krv svoju lijevali. S toga braćo, baš u mladeži treba, da se ova vjera utvrdi i ukorjeni, da mladež bude vjerom proniknuta i za nju oduševljena; tek tada imamo se nadati sreći i boljku naroda."

[1]) Petar Barbarić, hrvatski uzor-mladić str. 175.

Putenost.

Drugi neprijatelj, koji na te, mila omladino, sa svojim otrovnim strijelama još ljuće nasrće, jest putenost. Apoštol mladeži glasoviti otac de Doss, koji je megju ostalim napisao i onu lijepu knjižicu: „Biser-krjepost",[1]) davao je jedanput sveučilišnim gjacima duhovne vježbe. Govorio je, kako je on to umio, ganutljivo, oduševljeno, zanosno. Kod razmatranja o rasipnom sinu prekine na jedanput govor, i stane gorko plakati. Svi su prisutni bili duboko tronuti. Iza podulje stanke nastavi dobri otac ovako: „Oprostite, moja gospodo! ja sam već preduboko zavirio u bijedu mladenačkih srdaca." — Pripovijedajući taj dogagjaj primjeti neki drugi prijatelj mladeži: „Da, da! Za ovo dvadesetak godina kako često sam i ja osjetio u dnu duše duboku bol i čuvstvo neizrecive sućuti i neopisive žalosti radi nesreće i bijede, što su grijeh i strast prouzročili u mlagjanim srcima. Ali kad pomislim na sve nevolje, koje mladeži nanosi zavist i mržnja, srditost i laž, oholost i lijenost, lakoumlje i nehaj, te na svekolike strasti i pohote, koje u mladom srcu igraju gjavolsko svoje kolo, što je sve to prema najljućem i najopasnijem, prema smrtnom neprijatelju mladeži, prema nečistoći?

Mladi moj prijatelju! Ja mislim, da ti ne trebam toga opširnije dokazivati; držim, da si o tom i sam uvjeren. Ja te samo molim i zaklinjem iz ljubavi prema tebi: ostaj čist! Odbaci svaku nečistu misao odmah kano ljutu otrovnicu guju! Čuvaj se nečistih knjiga i drugova više nego li kuge; moli se, primaj često i dostojno sv. sakramente i bori se — ma bila ova borba još tako teška, dosadna, dugotrajna; — nedaj se ma stajalo te i krvi; brani svoju tvrgjicu, na koju si zasadio stijeg Božanskoga Srca, brani ju kano junak do zadnje kapi krvi, to će reći: vjeran ostati svojoj zavjeri.

Beznačajnost.

Treći tvoj neprijatelj, mila omladino, zove se beznačajnost. Koliko ima danas mladih — a i starih — ljudi bez stalnih načela, bez čvrste volje, bez ikakva karaktera! Gotovo svagdje igraju opaki glavnu ulogu; — „dobri" boje se ili tvrde kako se

[1]) Preveo Dr. J. Pazman. Zagreb, tiskara A. Scholz. Ovu knjižicu najtoplije preporučamo hrvatskoj omladini.

svijet kvari, i — povagjaju se malo po malo za primjerom svojih nevaljalih drugova! — Nije li tako prečesto već u školama, zavodima, radionicama i knjigama? Na noge, mila omladino pod zastavom Srca Isusova! Pokaži, da se u Hrvatskoj sv. vjera, za koju su naši oci lijevali krv, još ne smije izvrći ruglu, da je još nevinost u većoj cijeni nego razkalašenost, da opačina još ne slavi slavlja nad krjepošću. To nije bilo u starih Hrvata, a ne daj Bože, da se mladi naraštaj postidi vrlina svojih otaca.

Nehaj.

Četvrti napokon neprijatelj, koji ti je mila omladino, u velike pogibeljan, zove se mlitavost, nemar, nehaj za sve, što se tiče svete vjere i vječnoga spasa. Ne varajmo se! Taj je neprijatelj miloj našoj Hrvatskoj više škodio, nego ikoji drugi. On ju je na svim udovima svezao, često dakako zlatnim verigama; on ju je uljuljao u slatki duboki san. Probudi se iz mrtvila, mila omladino, mladenačkim žarom svoga srca! Rasplamti sebe, i u koliko možeš cijelu domovinu, onom svetom vatrom, što bukti i plamti u Presvetom Srcu; ispuni obećanje: boreći se, moleći se, radeći sve za vjeru i dom.

5. Složno naprijed!

Pojedinac će danas slabo šta polučiti. To je kao sunce jasno; pa zato se sjedinjuju i opaki i dobri u društva, zborove, stranke, da poput uregjene čete ili ogromne vojske pod jednakim barjakom vojuju za svoje ideje i ciljeve. Organizacija, to je lozinka današnjega vremena. U neizmjernom moru svaka je kapljica „more“, u silnoj vojsci drži se pojedini borioc nepobjedivim. Ko će nijekati, da je n. pr. socijalna demokracija upravo svojom vještačkom organizacijom postala sila, pred kojom strepi cijelo ljudsko društvo. Nasuprot, gdje se u posljednje vrijeme kršćanski život iz mrtvila probudio, gdje su katolici održali sjajne pobjede: komu to imadu u prvom redu da zahvale? Katoličkim zadrugama, organizaciji! U slozi, u katoličkim društvima i zadrugama, u uskoj organizaciji sviju dobrih elemenata nadvladat će s Božjom pomoću kršćanski duh i u Hrvatskoj vjerski nehaj, nećudorednost — tu filokseru naše dobe, neumjerenost, slobodnozidarstvo, socijalizam i sve ostale neprijatelje, koji propašću prijete našoj domovini. A bez katoličkih zadruga teško si ga nama! Takove katoličke zadruge korisne su danas — da ne reknemo nužne za svaku dobu i svaki stališ, no od pregoleme su važnosti za te, mila omladino! Jer svi oni neprijatelji prije svega vrebaju na te, i nastoje, da te silom i milom primame u svoje kolo.

O kako bi divno i za cijelu Hrvatsku spasonosno bilo, kad bi se svi mladi Hrvati i Hrvatice, u kojima još ima poleta za više ideale, kojima još na srcu leži srećna budućnost njihova roda; kad bi se svi ovi, velju okupili oko jednog stijega, sjedinili u jednu veliku uregjenu vojsku i složnim se silama borili „za krst časni i slobodu zlatnu!“ Ali je li to moguće? Ne samo da je moguće: pače ova se idea počela već donekle barem i izvagjati. Ili zar nijesi, mila omladino Hrvatska, na osvitu novoga stoljeća sa sviju krajeva široke domovine pohrlila pod jedan stijeg: pod stijeg Srca Isusova? nijesu li se svakolika mlada hrvatska srca sveopćom posvetom kanoti stopila u jedno srce u Presv. Srcu Isusovu? Nijesi li svečano i potpisom svog imena obećala, da ćeš pod ovom zastavom Božanskog Srca odlučno i ustrajno vojevati za vjeru i za dom? Preko 160.000 mladih Hrvata i Hrvatica vidimo u tom svetom junačkom kolu.

Može se dakle punim pravom kazati, da se hrvatska mladež u Srcu Isusovu i pod njegovim pobjedonosnim stijegom jurve sjedinila. Sada treba samo nastojati, da se ova brojna mlada vojska drži na okupu, i da se uregjuje ili organizira.

Da se hrvatska mladost pod zastavom Srca Isusova drži na okupu, tomu će puno doprinijeti godišnja smotra ili obnova posvete. Kao što kod velike vojne smotre svi vojnici u svečanoj odori stupaju ispred kralja, tako će se i hrvatska omladina svake godine na blagdan Srca Isusova skupljati oko svoje zastave, da Božanskom svome vogji i kralju u znak vjernosti i ljubavi obnovi svoju zavjeru. U tu svrhu — da se naime hrvatska mladež sve više ujedini, da se ona ćuti i osjeća kao jedna duša i jedno srce, da se u njoj uzbudi neki sveti ponos za njezine svete ideale, a ujedno i pouzdanje u svoju snagu — koja je upravo u slozi: po našem je mnijenju ova godišnja smotra od prevelike važnosti.

Nadalje mora hrvatsku omladinu sjedinit i svagdanja

borba. Istina, ratno je polje veoma prostrano; mladi borioci rastrkani su po svim zemljama, gdje se čuje hrvatski zboriti; ali svi se bore, svaki na svom mjestu, proti istim neprijateljima, pod istim stijegom i vrhovnim vojskovogjom. A pobjeda je tvoja mila omladino, ako svaki samo svoju malu tvrgjicu, svoje mlado srce junački obrani. A misao: kako ja, tako se bore hiljade i hiljade mladih Hrvata i Hrvatica po cijeloj domovini: mora svakoga bodriti i sokoliti, da svoje tvrgjice kukavno ne preda, da ne bude izdajicom, već da je brani kao Zrinjski svoj Siget. Pa makar ljudi ne vidjeli: Isus Krist, naš vrhovni kralj i vogja vidi i gleda: ko je junak, ko li izdajica.

Mnogo će zatim doprinijeti, da se hrvatski naraštaj uhvati u jedno kolo: „Glasnik Srca Isusova". Ovo sveopće glasilo za štovatelje Srca Isusova ima u novom vijeku poseban dodatak s naslovom: „Hrvatska omladina pod zastavom Srca Isusova." Glasnik hoće od sada u svakom broju da okupi oko sebe hrvatsku omladinu, da joj otkrije osnove i želje Presv. Srca, da ju bodri i uputi, kako i protiv koga će se boriti „za krst časni i slobodu zlatnu."

Napokon drži hrvatsku mladost na okupu pod zastavom Srca Isusova i jedna ista lozinka: „Sve za vjeru i za dom!" Nema sumnje: vije li se stijeg Srca Isusova pobjedonosno nad srcima mladeži: onda reci i pjevaj slobodno: „Stijeg Hrvatâ — Srce Krista, tu nam rudi sreća, spas." Jer zavlada li Krist mladim naraštajem, zavladao je i cijelim narodom. — Koja se mlada rodoljubna duša ne će razgrijati za ovaj sveti, uzvišeni ideal?!

Vidiš li, mila omladino, da sve ono, što smo dosada u trećem dijelu ove knjižice predložili i preporučili, smiera na to, da u Presv. Srcu i pod njegovim stijegom ostaneš trajno na okupu. Ali to još nije dosta. Ti si golema vojska; a vojska se dijeli na pukovnije, i ove opet u dobro uregjene satnije. I upravo u tom uregjenju, u ovoj organizaciji, stoji sva sila vojske. Tako se moraš i ti, omladino Srca Isusova, urediti u pojedine čvrsto organizirane čete: u razna katolička društva i zadruge.

Osim „Apoštolstva molitve" i „Bratovštine Srca Isusova", držimo, da bi u današnjim prilikama za našu mladež najshodnije i najkorisnije bile ove katoličke zadruge.

U prvom redu spomenut ćemo „Zbor Marijin ili kongregaciju."

Ko bi htio opisati, koliko su zborovi Marijini kroz ovo 300 god. svojega opstanka djelovali osobito megju mladeži, morao bi prepisati najsjajnije listove crkvene povijesti. U mnogim su gradovima kongregacije Marijine i dandanas ognjište katoličkoga života.

U Beču n. pr. ima više od 20 kongregacija za svaki spol i stališ; a megju njima i za djecu, šegrte, djetiće, mlade trgovce, mladiće, djevojke (gragjanske i plemićke), sveučilišne gragjane itd. Ovim kongregacijama ima Beč najviše zahvaliti, što je tamo opet oživio kršćanski duh.

A koji su bili prvi zbornici Marijini?

Jedna četa gimnazijalaca, dakako pod vodstvom jednog mladog svećenika.

Sličnim plodom ragja „Zbor Marijin" posvuda, gdje se ovo nebesko stablo zasadi, i kako treba goji. I po zemljama hrvatskim počelo je već širiti svoje grane, i Bože daj, da se sve više širi i sve dublje zahvati korijen. U njegovom hladu, pod okriljem prečiste Djevice sačuvat će se mladež od smrtonosne pripeke, kojoj danas na žalost toliki i toliki podlegnu. Po želji presvij. g. kneza biskupa Dra. Jeglića uvodi se „Zbor Marijin" po njegovoj biskupiji u mnogim i mnogim župama, i to za razne stališe. No kongregacija tek tamo cvate i donosi tako divne plodove, gdje je revni vrtlari u pravom duhu goje i njeguju.

Još nam je primjetiti, da se „Zbor Marijin" dade prilagoditi raznim okolnostima mjesta, vremena i stališa, i da je danas često puta korisno, da zbornici — osobito, ako su gjaci — uz duhovne svoje vježbe imadu i kakvu zabavu, n. pr. predstave, pjevanje, tamburanje i slično.

Tim se gjaci u slobodno vrijeme najlakše drže u zajednici i čuvaju od pogibeljnih društava i zabava. To može svaki zbor urediti posebnim pravilima.[1])

Svake hvale i preporuke su vrijedna i druga katolička društva za mladiće, kakove zaslužni redemptorista, o. Dengl u Beču u velikom broju i s velikim uspjehom već od kojih 40 godina osniva.

[1]) Ko bi se želio pobliže upoznati sa »Zborom Marijinim«, neka si nabavi lijepu knjigu: »Marijina kongregacija«, 2 Kr. ili kraću: »Zbornik Marijin« 1 Kr. — Sarajevo, Kaptol vrhbosanski.

Ova su društva, što se tiče njihove svrhe i uredbe nalik na kongregaciju. Na čelu im je jedan svećenik sa starješinstvom iz samih članova. Svaka zadruga ima svoju dvoranu, u kojoj se članovi svake nedjelje poslije podne sastaju.

S početka u tako zvanom „službenom dijelu“, drži im duhovni vogja kratak govor, ili se čita koje zgodno duhovno štivo Za tim se mladež zabavlja čitanjem, pjevanjem, sviranjem, deklamacijom, raznom igrom i veselim razgovorom. Mnogi ostaju u društvu sve do u kasno veče. Obično primaju svaki mjesec sv. sakramente, po više puta u godini imadu i svečane sastanke, predstave itd. U ovim se društvima mladići ne samo čuvaju od pokvarenosti, nego se i ugodno zabavljaju i vježbaju se u koje čemu, poglavito u govorništvu, što je danas od tolike važnosti za svakoga, koji hoće u javnosti braniti naše svetinje. Ne bi li ovakova društva bila i u našim gradovima od prevelike koristi? Svuda ima još dobrih mladića, samo, da nagju svagdje i revna prijatelja, koji će ih sakupiti oko sebe, te iz njih stvoriti četu hrabrih borioca za vjeru i dom.

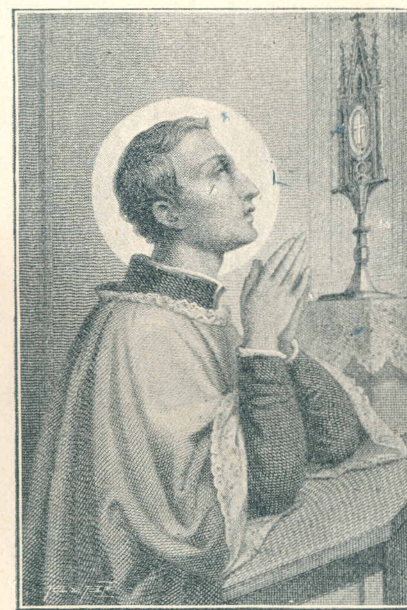
Mladići, nije li tako?

Da bi našim djetićima i šegrtima osobito po većim gradovima, kao ozeblu sunca trebalo katoličkih zadruga, to je, mislim, svakome jasno, koji poznaje današnje socijalne prilike. Što će biti iz ovih bijednih mladića, ako se kogod osobitom požrtvovnošću za njih ne zauzme? Svi će pasti u pogubne zamke socijalizma ili bolje: oni će sami pohrliti u ono zlokobno crveno kolo. Ne bi li se i u nas našao apoštolski muž, poput čuvenog Don Boska ili našeg Fiorovića ili generala Kalosantinacâ, o. Schwarza, koji se u Beču posve žrtvuje za šegrte, i diže za njih uz najveće žrtve i prijegore jednu kuću za drugom, samo da ih spasi iz socijalističkih pandža!

Za ženski spol preporučamo osobito „djevojačko društvo za naknadnu sv. pričest“, što ga gorljivi apoštol pobožnosti Presv. Srca, o. M. Gattin D. I. širom Hrvatske posvuda diže. Kako iskustvo uči, krasni su upravo plodovi ove zadruge. Mnoga se je župa kao preporodila vjerskim životom, otkako u njoj opstoji ovo društvo; nestalo je svakojakih zlih običaja, a mnogo se češće stalo primati svete sakramente. Ova društva zamjenjuju na neki način „Zbor Marijin“, a mnogo lakši im je osnutak i uprava.

Po želji presv. g. biskupa Mahnića ovo je društvo svuda uvedeno u krčkoj biskupiji.

Mila omladino hrvatska! Pohrli veselo u bojne redove takovih četa! Nema li još ovih ili sličnih zadruga u tvojoj blizini, moli se Bogu i radi, što možeš, da se ova ili ona i kod vas uvede. Tako će se malo po malo sva mladež organizovati, i poput dobro uregjene vojske puna snage i junaštva poći veselo u boj. Složno dakle naprijed!

Sveti Alojzije, zaštitnik mladeži.

6. Stjegonoše.

Jesi li, mila omladino, čitala životopis Petra Barbarića? Taj je hrvatski uzor-mladić toliko učinio za života na slavu Srca Isusova, da se može punim pravom nazivati apoštolom ove pobožnosti i stjegonošom omladine, što vojuje pod barjakom Srca Isusova. Rekao bih, da je jedna iskra iz ognjišta Božanskoga Srca pala u ovu mlagjanu dušu; a ova mu iskra nije dala mira, nego ga je sve većma raspaljivala i silila, da tu nebesku vatru baci

i u druga srca, da barjak Presv. Srca Isusova zasadi na svim krovovima i gorama mile si domovine. A i sada, gdje je već primio plaću za svoje revnovanje, kliče iz rajskih dvora tebi, mladi prijatelju i cijeloj hrvatskoj omladini: „Za mnom!“ Ne budi zadovoljan, da ti ljubiš i štuješ Presv. Srce, nego zapali i druge ovim Božanskim ognjem i búdi stjegonošom Presv. Srca! Jedan gimnazijalac videći, koliko je Barbarić revnovao za Presv. Srce osobito za praznika, odluči, da se za njim povede, kako se to čita u Petrovu žiću (str. 153.). On je za praznika god 1899. obašao 7 sela poučavajući ljude u štovanju Srca Isusova. A uspjeh? Preko 1600 upisalo se u bratovštinu Srca Isusova i do 1000 u apoštolstvo molitve. A za trećega hrvatskoga mladića i mi znamo, da je svojim primjerom, i riječju i perom puno, puno doprinjeo za što svečaniju posvetu mladeži, pa i sada gorljivo revnuje za čast i slavu Presv. Srca Isusova.

„Da Bog da“ piše on u jednom listu, „da žarki plamen ljubavi Presv. Srca zahvati svu Hrvatsku, pa da vidi bijeli svijet, kako u Hrvatima nije zamrla krvca junačkih pregja, i da ih po zasluzi štuje:

„Ne bi za to barbarim ve zvali,
Što vi mroste, dok su oni spali!“

A što su i mnoge mlade Hrvatice (n. pr. u Zagrebu, Varaždinu, Djakovu itd.) prigodom slavlja učinile na slavu Srca Isusova, vidjeli smo već prije.

Tako rade pravi revnitelji i revniteljice Presv. Srca.

Mili štioče, što si ti učinio za Presv. Srce?

Neki mladić, koji je veoma grješno živio i koga je milost Božja htjela na vanredni način spasiti, ovo je usnio. Činilo mu se, kao da je pred prijestoljem vječnoga suca. Na obje strane prijestolja bijahu ljudi rasporedani kao kod ispovjedaonice. Jedan za drugim morade stupiti pred Isusa Krista, koji je stavio na svakoga samo ovo jedino pitanje: „Što si ti za me učinio?“ A po odgovoru, što ga ko mogao dati na ovo pitanje, bi mu dosugjeno nebo ili pakao ili čistilište. Videći to naš mladić pun tjeskobe i straha čekaše na red. „Šta da ja odgovorim strogome sucu?“ pomisli u sebi. „Ja sam samo mislio na ugodan život; sve sam učinio, da udovoljim svojim požudama i strastima

— a za Isusa što sam činio? Ništa! Ja sam ga samo vrijegjao. Jao meni, što ću ja iznijeti pred njega?“

Megjutim dogje red i na njega. Božanski svoj pogled, što ti prodire do dna duše, baci Isus na mladića, te će ga upitati strogim glasom: „Što si ti učinio za me?“ Mladiću bijaše, kao da ga grom ošinuo — i u taj čas se probudi. Leden znoj ga

Sveti Stanko, zaštitnik mladeži.

svega oblio, i njemu se činilo kao da nije sanjao; a riječi „što si ti za me učinio?“ zujile su mu još uvijek u ušima. Smjesta odluči, da će se posve popraviti, pače da će od sada živjeti i revnovati samo za Isusa Krista. Što odluči to i učini.

Mladi prijatelju, doći će i za te jednoć onaj čas, gdje će te Isus, naš vječni sudac, zaista upitati: „Šta si za me učinio?“

Šta ćeš mu odgovoriti? Jesi li u životù svome barem jedno veće djelo izveo; što bi mogao onda iznijeti? Ili si do sada valjda dosta nalik bio na onoga mladića? Moguće ti si mnogo učinio za svoje tijelo, za svijet, možda i za gjavla; a za Boga, za Srce Isusovo? Ugledaj se u onoga mladića! Nadoknadi ono, što si zanemario, što većom revnošću. Nastoj iz sviju sila i gledaj, da ne umreš prije, nego li izvedeš bar jedno krasno djelo na slavu Božju. Budi revniteljem ili revniteljicom Presvetoga Srca! Nemoj misliti: „Ja ne mogu ništa!" Ti možeš puno, samo ako žarko ljubiš ovo Božansko Srce. Evo kako.

1. Radi u svojem krugu i svojem stanju, što više možeš, da se i kod vas svake godine obnovi posveta, i to što na svečaniji način.

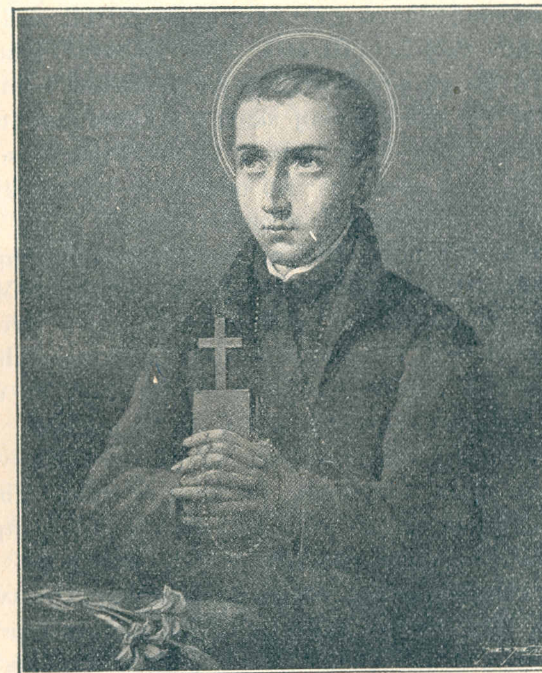
2. Prednjači drugim dobrim primjerom i onda, kad je to teško. Na taj način možeš biti pravi apoštol megju svojim vršnjacima. Za čudo, kako malo ima megju mladeži pravih značajeva! Ima dobrih duša, ali ako se drugovi ili družice rgjavo ponašaju, onda kao da se stide, što su bolji od njih. Preveć im je stalo do njihova prijateljstva; više se obaziru na neobzirne drugove nego na volju Svevišnjega. To nijesu karakteri; to nije dostojno plemenita mladića. Ti ostaj vjeran Bogu i svojim načelima — ma se i sve podiglo proti tebi. Takov je mladić, takova je djevojka poput svjetionika na uzburkanom moru, koji svojim svjetlom mnogoj lagjici pokazuje pravi put u luku spasa.

Nadalje možeš na slavu Srca Isusova mnogo djelovati besjedom. Bilo to u nekom hrvatskom gradu. Jedna djevojčica odluči obratiti svoju babu, koja već skoro 40 godina nije marila za Boga i njegove zapovijedi. Kad su jednoga petka na stô iznijeli mesa, reći će mlada staroj gospogji: „Babo, jesi li zaboravila da je danas petak, i da se danas ne smije mesa jesti?"

Babu u velike iznenadi ovo pitanje: „A, to su samo svećenici izmislili; meni ide meso u slast u petak kao i u druge dane". „Jest, babo, meso ide i petkom u tek, ali crkva to zabranjuje, a crkva je od Boga." — „Šta!" poviče stara gospogja rasrgjena, „zar misliš, da je Bogu stalo do toga, šta mi jedemo?" Tako i tomu slično branila je baba svoja načela, ali jer ju djevojče svojim razboritim dokazima malo po malo potpuno uvjeri, da je na krivom putu: u istinu počela je dobra gospogja opet vo-

diti kršćanski život. Puno veselja izjavi dobro dijete: „Sam Bog me je rasvijetlio; jer nikad nijesam znala tako govoriti, kako onda, kad sam htjela dušu svoje drage babice predobiti opet za Boga."

U jednom drugom hrvatskom gradu dobra kćerka svojom ustrajnom molitvom i djetinjskim moljakanjem sklonu oca, koji

Sveti Ivan Berchmans, zaštitnik mladeži.

se davno bio otugjio svetim sakramentima, te se je opet s Bogom izmirio.

Opet u drugom hrvatskom gradu obratio je jedan gjakzbornik Marijin čitavu obitelj, čitajući joj iz „Glasnika Srca Isusova".

U opće je „Glasnik Srca Isusova" jedno od najboljih sredstava, kojim ćeš na laki način puno raditi na slavu Presv. Srca

Isusova i spas neumrlih duša. Preporučaj i pozajmi ovaj lijepi i jeftini listić drugima; kupi ga, ako možeš, za koju siromašnu obitelj, za djecu, bolesnike. Ako pak hoćeš, da budeš pravim apoštolom Srca Isusova, a ti budi povjerenikom ili povjerenicom ovoga lista. Povjerenik ili povjerenica sakuplja u svojem gradu ili selu ili u svojoj župi pretplatnike; šalje pretplatu „nakladnoj tiskari A. Scholza“ u Zagreb, a priposlane si Glasnike dijeli megju pretplatnike.

Mi poznajemo jednoga gjaka, koji je povjerenik za 100 drugih čitatelja mladih. Poljski „Glasnik Srca Isusova“ ima 150.000 pretplatnika! A ko ga je tako raširio? Povjerenici i povjerenice.

Ako bi se i u nas u svakoj školi, u svakom zavodu i mjestu našla revna duša, koja bi iz ljubavi prema Srcu Isusovu taj u istinu apoštolski trud uzela na se, mogao bi i hrvatski Glasnik lako imati 50.000 pretplatnika, a ne 10.000.

Dragi štioče! nebi li ti htio postati takovim apoštolom? Čuj, što ti Božanski Spasitelj obećaje po blaženoj Margareti: „Ja ću sjajno nagraditi one, koji po mogućnosti šire ovu pobožnost.“ Ako ti sam ne možeš biti povjerenikom ili povjerenicom, zar ne bi mogao možda u svojoj župi ili u svojem mjestu naći i sklonuti sposobnu osobu, da to preuzme.

A možda imaš i volju i milost, da na slavu Presv. Srca izvedeš još većih djela. Čudnovato je, ali živa istina: gotovo najveća apoštolska djela izvela je — m l a d e ž. Kako je apoštolstvo molitve osnovalo nekoliko mladića, vidjeli smo prije. Ogromno je i za čitav katolički svijet veoma spasonosno „Društvo za raširenje vjere“. Ovo društvo sakuplja i dijeli za katolička poslanja po cijelom svijetu svake godine preko milijun franaka. A ko je zamislio ovo divno djelo? Jedna devetnaestgodišnja djevojka, gospojica Marie Pauline Jariot. Bilo je to god. 1822. Ista je djevojka uvela i tako zvano „Vječno ružarje“, koje i danas bujno cvate. Drugoj djevojci imamo zahvaliti „lipanjsku pobožnost“ u čast Srcu Isusovu.

Godine 1834., Bog je jedno nevino djevojče, po imenu Angjelka St. C., nadahnuo, da se Presvetome Srcu Isusovu posveti mjesec l i p a n j. Prema kraju mjeseca svibnja spomenute godine dogje nadbiskup pariški u samostan, u kojem se je uzgajala Angjelka. Djevojče bez okolišanja i prostodušno saopći

ovu svoju namisao presvijetlome g. nadbiskupu. Ovaj ju prihvati radosnije, nego li se i mislilo. Nadbiskup odobri novu mjesečnu pobožnost veleći: mi ju odobravamo za obraćenje grješnikâ: na spas Francuske. Iz Francuske raširila se ova pobožnost po cijelom kršćanskom svijetu. Evo, što može jedna gorljiva duša uz milost Božju. Ako čuješ, da koja kongregacija ili druga katolička zadruga lijepo uspijeva, da u kojoj župi ili u kojem kraju pobožnost Presv. Srcu cvate i napreduje: to znaj za stalno, da je tamo jedna od Boga izabrana duša, koja vatrom svoje revnosti i ljubavi i druge oduševljuje i bodri, koja pored svih poteškoća junački ustraje na bojištu dižući visoko zastavu Božan. Srca. To su s t j e g o n o š e Srca Isusova. Plemeniti štioče, šta kaniš ti učiniti na slavu Presv. Srca? Stani malo i promisli. — Zar ništa? Ne možemo vjerovati.

Čvrsto se nadamo, da ćeš svoju ljubav Presvetom Srcu ma kojim djelom zasvjedočiti, da ćeš i ti biti ako je moguće s t j e g o n o š o m, revnikom ili revniteljicom Srca Isusova. Ko to hoće, neka to javi uredniku Glasnika Presv. Srca. Revnitelji i revniteljice zauzimlju u „Apoštolstvu molitve“ i u opće u raširenju pobožnosti Srca Isusova veoma važno mjesto. A koja im je služba i zadaća, i koje posebne milosti im je sveta crkva podijelila, to možeš, dragi štioče, točno čitati u Glasniku Srca Isusova god. 1900., str. 73. i 102.

A šta bismo našim barjaktarima Srca Isusova osobito stavili na srce, najbolje će im svojim divnim primjerom pokazati mladi stjegonoša tirolski, o kojem nam jedna knjiga ovako pripovijeda:

„Majko, danas imam veliku molbu; ali ti mi je ne smiješ odbiti.“ S ovim poklikom bane Ivo, mladić od kakovih 14 godina u kuću. Bilo je to u ratnoj godini 1809. u Tirolskoj. „Što je to Ivo?“ odvrati majka, „ako nije zlo, reci!“ „Kakovo zlo! To nije nikako zlo. To je nešto vrlo dobro; ali hoćeš li dati?“

„Ti znaš moj sinko, da sam ti uvijek bila dobra mati. Budi pametan, i reci što hoćeš?“

„Majko, smijem li u boj, i pred našim strijelcima nositi barjak?“

„Šta, jesi li pobudalio Ivo? Zar ne znaš, šta ti je otac na umoru rekao? Ti si još premlad!“

„Svi to kažu! Ali draga majko, nije li i David mladi malen bio, pa ipak je nadvladao Golijata?“

„Ivo, ja se ne ću s tobom prepirati; to i onako ne stoji do mene. Strijelci bi se stidjeli sa takovim barjaktarom poći u boj. Pitaj ih samo.“

„To je sve u redu, majko! Strijelci me svi hoće; samo su rekli, ako mi ti dopustiš.“

Dobra udovica porumeni, onda problijedi kao krpa; niz obraz joj poteku krupne suze.

Iza duge i teške borbe dozvoli napokon sinu, da pogje kao barjaktar u boj proti neprijateljima vjere i doma.

Nekoliko dana kašnje, na brdu Iselu pokraj Inomosta zametne se žestoka borba megju Francuzima i Tirolcima. Ubojna zrna zviždahu sa sviju strana, a čini se, da će Tirolci podleći

Euharistički obhod u Zagrebu prigodom I. hrv. kat. sastanka 1900.

neprijateljskoj premoći. Na jednom zaori bojni poklik: „Srce Isusovo i Blažena Gospa!“ Kao lavovi bace se sada Tirolci na neprijatelja. Zastava Srca Isusova vijala se visoko nad njima.

Često je sakri gusti dim, često se činilo, kao da će pasti, ali do mala lepršala je opet veselo u zraku. Gdje je metež bio najveći, tamo si vidio mladoga stjegonošu, a neprijatelji uzmicali kao pred nekom nadnaravnom silom.

Tirolci navale za njima, samo jedna mala četa sa zastavom zaostade na brdu.

To opaze Francuzi, pa eto ih, gdje se s druge strane obore svom silom na onu nekolicinu sa zastavom. „Ili pobjeda ili smrt!“ poklikne vogja Tirolacâ. Tirolci odgovoriše svojim puškama. No za malo opkoli ih odasvuda francuska voiska. Sada umuknu pucnjava; borilo se okrenutim

puškama, noževima, šakama. Jedan strijelac za drugim pada mrtav na oborenu braću. A u sredini vijao se još uvijek stijeg Srca Isusova. Mladi barjaktar brani ga upravo viteški. Sad padne i on, ali u isti čas skoči opet na noge i podigne barjak iznova. No proboden od neprijateljske su'ice, sruši se napokon ujedno sa svojom zastavom.

Neprijatelji htjedoše da mu silom istrgnu iz ruku zastavu, ali mladić kao da je prirastao uza nju. Povuku ga okrutno po zemlji, ali sve uzalud.

U to se začu silno pucanje i strašna bojna vika: Andrija Hofer, vrhovni zapovjednik tirolskih četâ hiti svojima u pomoć. Iza kratka, ali žestoka okršaja ostaviše Francuzi brdo Isel.

Mladi stjegonoša Srca Isusova ležao je sa svojom zastavom u vlastitoj krvi. Nokti mu bjehu svi krvavi, tako ih silno zatisnuo u stijeg, što ga držao ćak u zubima. Vrhovni zapovjednik pade pred zastavom Srca Isusova na koljena, i svesrdno zahvali Bogu na pobjedi.

Mladi vojače, kuca li u tvojim grudima tako junačko srce, kao u ovom mladom Tirolcu? Jesi li doista odlučio, da ćeš kao stjegonoša Srca Isusova u boj za svetu vjeru i dom? Junačka tvoja majka, domovina, rado će ti to dopustiti; pače takovi su sinovi njezina dika i ponos. Ali ako to hoćeš, onda te jedno samo molim: slijedi mladoga Tirolca u srčanosti i vjernosti.

Jerbo što ćeš više raditi i revnovati za slavu Božanskoga Srca: to žešća čeka te borba. Ali to te ne smije zastrašiti. Ta kamo bi s barjakom, ako ne u boj? A barjaktar mora da je svima na čelu, i da svojom junačkom smjelošću i druge sokoli, da ne klonu duhom. Ko se boji poteškoćâ i neprijateljâ, taj nije za vojnika u opće, a kamo li za stjegonošu. Gori li ti pak srce od želje, da i ti pred kojom četom Srca Isusova podigneš Njegov dični stijeg: uzmi ga smjelo, diži ga visoko, nosi ga ponosno s tvrdom odlukom, da ćeš ga braniti do zadnjeg daha, i da ne želiš druge nagrade, nego da taj sveti stijeg još drži tvoja hladna desnica.

7. Katolički laikat u Hrvatskoj.

K a t o l i č k i l a i k a t u c r k v i.

Katolička je crkva imala u svako vrijeme vrlih muževa. Ovi prem laici ipak su poput apoštolâ o boku svećenstvu; uzornim

svojim životom, govorništvom svojim i znanjem i krasnim djelima, branili i proslavili su kako nju tako i njezine svetinje. Takovi muževi bijahu u Francuskoj: de Maestre, Chateaubriand, Montalembert, Louis Veuillot, o kome je Pijo IX. rekao, da mu pero njegovo toliko vrijedi, koliko čitava vojska; pravnik Theophile Foisset, besjedom i perom neustrašiv pobornik za prava i slobodu svete matere crkve; pukovnik Pagneron, koji je neumorno revnovao, da predobije što više duša za kralja nebeskog. Žar njegove revnosti bijaše tako nesebičan i život njegov tako neporočan, te su i sami protestanti govorili: „Da su svi katolici kao Pagneron, svi bismo k njima prešli.“ I dandanas može se F r a n c u s k a ponositi takvim boriocima Kristovim. Spomenut ćemo samo vatrenog branitelja katoličkih interesa u saboru, i prvaka na katoličkim sastancima: grofa de Mun-a, i Leona Harmel-a, apoštola mnogobrojnih radnika, koji ga zovu „le bon père“, naš dobri otac.

Na čelu katoličkih laika u E n g l e s k o j vidimo danas vojvodu Norfolka. On je prigodom jubileja engleske hodočasnike vodio u Rim, i tamo zanosnim govorom pred svim svijetom neustrašivo istaknuo potrebu potpune slobode i neovisnosti svete stolice. A ko još nije čuo za ime Danijela O' Conell-a, toga najvećega i r s k o g a narodnjaka, za koga ne znaš, gdje je veći: ili onda kad je pod vedrim nebom sto hiljada ljudi raspalio za slobodu domovine, ili kad je u zabiti svoje sobice obavljao duhovne vježbe sv. Ignacija, da se oboruža za borbu, i sebi i narodu svome isprosi Božji blagoslov. A da je katolička crkva u N j e m a č k o j slavila tako dičnu pobjedu nad „kulturkampfom“, i da su katolici u Njemačkoj i u saboru mjerodavna stranka — kome imadu to zahvaliti? U prvom redu profesoru Josipu Loresu. Ovaj je velikan gromkim svojim glasom njemačke katolike prvi probudio iza sna. Zatim Mallinkrodtu, Windhorstu i drugim vrlim muževima, koji su kao vojskovogje organizovali junačke čete, te s njima o boku svećenstvu i pod vodstvom svojih biskupa borili se jednako za vjeru kao i za dom.

Bogu hvala, ima i u Hrvatskoj odličnih, za katoličku stvar velezaslužnih svjetovnjaka, kako je to prvi hrvatski k a t o l i č k i s a s t a n a k sjajno pokazao. Ali čini se, da su to vojskovogje bez vojske. Pravog katoličkog laikata u nas još nema. To je jedan

od najodličnijih muževa katoličkog sastanka, veleučeni gosp. Dr. Kosta Vojnović, knez uzički, sam priznao kao izvjestitelj u sekciji za katolički život, ovim jasnim riječima: „U nas, kako ću to obrazložiti u svojem predavanju, recimo iskreno, nema laikata.“ A zašto ne? „Naravno je to,“ odgovara nam veleštovani izvjestitelj, „jer kod nas se crkva Božja nalazila vazda u stanju mira, budući da od Josipa II. nismo imali velikih napadaja na crkvu Božju, a osobito ne na ovoj strani. A vi znate, da se u borbi pokazuju junaci, i u borbi stvara se vojska. Nije dakle čudo, što kod nas nema takova laikata, koji bi se zauzimao za obranu crkve i njezinih prava.“

Treba li i Hrvatskoj katolički laikat?

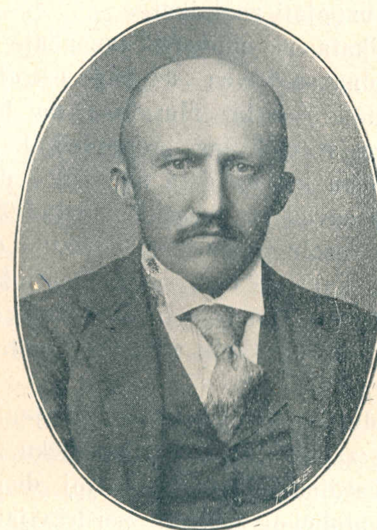
„Namjera je svih nas, gospodo“, veli Dr. Vojnović u navedenom govoru katoličkog sastanka, „stvoriti taj laikat kod nas.“ Za što je katolički laikat i u Hrvatskoj postao potreban, uzrokâ tomu ima mnogo. Ili ko će reći, da katolička crkva u Hrvatskoj još uživa slatki mir? da se na njezinom obzorju još nije pokazao nikakav oblačić, ili da ona kao kraljica sjedi na prijestolju zlatne slobode i uz obilnu pripomoć javne vlasti razvija svoje blagoslovno djelovanje? Prošla su zlatna vremena! „Fuit, fuit, ista quondam in hac republica virtus“ uskliknuo bi stari Cicero. Došlo je vrijeme borbe. Istina, ne nasrće se uvijek s kopljem i mačem na zaručnicu Kristovu; ima neprijateljâ, koji se došuljaju kradom ili po noći, koji će medenim riječima zaručnici Kristovoj obećati svaku pripomoć i obranu, koji će ju obdariti i naresiti zlatnim lancima — da ju sputaju ropskim verigama. Ima ih, koji se tobože diče i ponose, da su dobri kršćani, dok megjutim potkapaju temelje „predzigju kršćanstva“. Na žalost u posljednje doba ustaju već i odmetni sinovi na vlastitu si majku, da joj sveti krst, taj najdragocjeniji amanet, tu jedinu utjehu njezinu silom istrgnu iz ruku i srca; nauk Isusov zovu bajkom i pogubnom tminom, koju valja „novim svjetlom“ raspršiti.

Vjerski nehaj prelazi malo po malo u očitu mržnju proti Isusu i njegovoj crkvi. Iz močvare indiferentizma diže se tuj i tamo čudno svjetlo, oko koga se sakuplja zaslijepljena mladost poput noćnih leptira oko goruće svjetiljke, pozdravljajući ga

oduševljeno kano novo sunce bolje budućnosti; a ne znadu jadnici, da ovo svjetlo nije ništa drugo nego fosforno svjetlucanje iz smradnoga truleža i gnjilih mrtvačkih lubanja.

A gdje su ti, mila majko Hrvatska, gdje su ti vjerni i plemeniti sinovi? Zar ne će da ustanu na obranu tvoju i tvoga krsta proti svim ovim zakletim javnim i potajnim neprijateljima?

Ima dakle već i kod nas napadaja na crkvu Božju, ima zgode da se u borbi izvježbaju i pokažu junaci, došao je čas, dà, skrajnje je vrijeme, da se stvori katolički laikat.

Grof Miroslav Kulmer, predsjednik I. hrv. kat. sastanka.

Vogje su u ovoj svetoj borbi, istina, u prvom redu biskupi i svećenici; ali ako su veliki narodi našli, da je od potrebe, te se sa svećenicima i svjetovnjaci bore proti zajedničkom neprijatelju — jer crkva Božja nije tek za svećenike, ona je isto tako mati velikog svećenika, rimskoga pape kao i najzadnjega vjernika — to će biti laikat u Hrvatskoj još kud i kamo potrebniji, gdje nam s jedne strane prijete tako silni dušmani, a s druge strane opet ćutimo danomice sve veću oskudicu duhovnih pastira.

I najrevniji svećenici, osobito po gradovima jedva da mogu

obavljati svoje najpreče dužnosti. Kako bi im dobro došli vrli muževi i plemeniti mladići, koji bi im pružili ruku pomoćnicu. Jer revnim svjetovnjacima poći će često za rukom ono, što svećenik uz najbolju volju ne može da poluči.

I Hrvatskoj dakle svakako treba katolički laikat.

Katolički laikat valja uzgajati.

„Taj katolički laikat ne može se improvizirati, već ga valja uzgajati," rekao je dr. Vojnović na katoličkom sastanku. Po tom i rezolucija u sekciji o katoličkom životu predlaže razna sredstva, kako će se gjaci po srednjim školama, i napose akademički gragjani uzgajati za laikat.

Za uzgoj laikata na univerzi naznačuje prvi hrvatski sastanak kao prikladna sredstva: „da bude ustrojena na hrvatskom sveučilištu stolica kršćanske filozofije; da bude uspostavljena služba sposobnoga sveučilišnog propovjednika, da se ustroji na hrvatskom sveučilištu katolička sveza, i da se ustroji konvikat kao uzgojni zavod za sveučilišnu mladež."

Hoće li ova rezolucija doskora postati i djelom? Bože daj! Do sad je sve to, kako se čini, samo lijepa želja. A ipak bi to bilo od goleme potrebe, hoćemo li imati laikat.

Mi bismo ovdje istaknuli važnost i potrebu samo katoličke sveze.

Veliko je odlikovanje prigodom zadnjega slovenskoga katoličkog sastanka zapalo „Danicu", katoličku zadrugu slovenskih sveučilištaraca. Kardinal Missia izreče joj dičnu pohvalu: „Kao prelijep uspjeh katoličkog pokreta pozdravljam naše vrle katoličke akademike. Ove nadobudne mladiće mora poštivati svaki koji je vidio, kako su se posljednjih godina svuda pokazali hrabrim katolicima, ne mareći za razne nepravedne napadaje u novinama i sa drugih strana. Ovo neustrašivo ispovijedanje katoličke svijesti naših sveučilišnih gjaka velik je i krasan napredak, na kome se ne možemo dosta zahvaliti dragome Bogu."

Krasan bijaše, Bogu hvala, i prvi hrvatski katolički sastanak; ali na njem ne zabijeli hrvatska „Danica", jer naši akademičari nemaju još katoličke zadruge niti u Zagrebu, niti na kakvoj njemačkoj univerzi, gdje se hrvatski gjaci nalaze. A ko ne zna, da bi takova katolička sveza i našoj akademičkoj

omladini od potrebe bila kao ozeblu sunce. Naravno, nije ni u katoličkim društvima, kako su n. pr. na njemačkim sveučilištima sve suho zlato; ali svi, koji poznavaju današnje prilike, uvjeravaju, što nas uči i žalosno iskustvo, da su danas katoličke zadruge najbolja i gotovo jedina zakloništa, gdje će mladić u tugjem gradu sačuvati svoje najveće svetinje: vjeru i čisto srce. Jer ne nagje li dobra društva, potražit će zlo. I ako bi ko živio dobro za se, ne će lako odoljeti pogibeljima, koje su često prevelike — nerijetko i sa strane samih učitelja. Već god. 1810. pisao je glasoviti Francuz, grof de Maestre, ruskom ministru bogoštovlja i nastave Rasumorvsky-u: „Jedan protestanat i veliki obožavatelj modernih idea sudi o njemačkim sveučilištima ovako: I najbolja su od njih kao bezdan ponor, u koji se za uvijek ruši i zdravlje i nevinost i buduća sreća premnogih mladića; a iz koga izlaze ljudi rastrovani na duši i na tijelu, koji su čovječanstvu više na uštrb nego na korist. Na vrata naših sveučilišta trebalo bi da se napiše: „Mladiću, mnogi, što su ovamo ušli, izgubiše svoju vjeru, svoju nevinost, svoju sreću!" Ko će kazati, da je danas bolje, ili da bi se taj naslov mogao napisati na vrata samo njemačkih sveučilišta? To uvigjaju katolici sviju zemalja, a to je priznao i prvi hrvatski katolički sastanak. Pa za to je, kako spomenusmo, i posebnom rezolucijom izrazio želju, „da se ustroji na hrvatskom sveučilištu katolička sveza, pristupna katoličkim gjacima, i čija bi svrha bila dalnji napredak u vjerskim načelima, vježbanje u djelima milosrgja, te iskazivanje dužne časti kod velikih crkvenih svečanosti ili zgoda." Razlažući ovu rezoluciju u sekciji reče slavni izvjestitelj Dr. Kosta Vojnović, knez užički; „Već u samoj našoj državi, a još više u stranim velikim državama nastoji se okupiti omladinu visokih sveučilišnih nauka oko kršćanskog barjaka. Vi ćete vidjeti i u Austriji i u Ugarskoj, kako mi se čini i u Francuskoj i u Njemačkoj, kako sveučilišni gjaci, koji su katolici, stvaraju t. zv. katoličke sveze. Te se sveze bave kršćanskim pitanjima, članovi njihovi nastoje, da se izvježbaju u svim kršćanskim krjepostima. Napokon ova društva nadomještaju samu obitelj. Pariška sveza katoličkih gjaka, otvorenja prigodom svoje godišnje izložbe, raspravljala je o svojim interesima, te je stvorila i svoje posebno glasilo. Članovi te sveze nastoje, da se izvježbaju u kršćanskim

krjepostima tako, te se svatko od njih svojom vjerom diči pred svijetom.

„Što ubija kod nas vjeru? Ima kod nas dobrih katolika; ali oni, koji bi dali i svoj život za poštenje, ne imadu srčanosti izjaviti se takovima, ne imadu smjelosti ustati u socijalnom razgovoru i iznijeti svoja osvjedočenja. A vjerujte, gospodo, da onaj koji će imati odvažnosti, ispovjediti se pred svijetom kao pravi katolik, kao sin svoje crkve, onaj će imati odvažnosti i na civilnom polju, jer kukavština religiozna prouzročuje kukavštinu u opće.

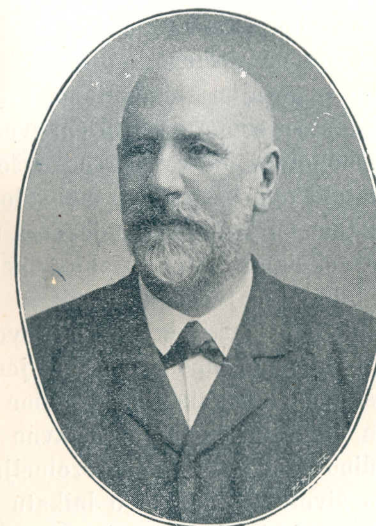
„Ima i dosta drugih društava na našem sveučilištu. No ja kažem, da ta katolička sveza mora se držati daleko od svakih političkih pitanja, a za to govore i sami štatuti pariških gjaka, gdje se kaže, da svaki pravi katolik imade pravo u društvo stupiti.

„Kako znadete dobro, u našim društvima vladala je dosada velika isključivost baš zbog politike, ali vjera kršćanska i ljubav za crkvu sve ljude sjedinjuje. U koliko ćemo pak biti na tom polju jedni drugima bliže, u toliko će se malo po malo ublaživati druge oštrine, te ćemo se na jedanput naći oko jedne misli i oko jednoga cilja sjedinjeni.“

Pomisli sada, dragi štioče, da se ovaj prijedlog izvede, da se katolička sveza u razloženom smislu na zagrebačkom sveučilištu u istinu ustroji, da ona živi, cvate i lijepo napreduje! Ne bi li to bio krasan plod katoličkog sastanka? Zar ne bi ova izabrana junačka četa bila najbolji rasadnik za katolički laikat, koji kod drugih naroda o boku svećenstva tako uspješno vojuje za stvar Božju, i koga kod nas još nema? Ako je dakle ikako moguće, ispunimo želju katoličkog sastanka, oživotvorimo njegovu krasnu rezoluciju o uzgoju laikata; ustrojimo katoličku svezu na sveučilištu u Zagrebu. A moguće će biti, ima li bar mala četica neustrašivih, za ovu svetu stvar oduševljenih sveučilištaraca.

Bilo je 24. veljače 1848. na veče. U Parizu buknula revolucija; kralj Louis Philip bježi. Divlje buntovničke čete navalile na kraljevsku palaču, i ne potraja dugo a kraljevski prijestô sav je u plamenu. Nasta haranje i ubijanje svuda naokolo kraljevskoga dvora. Na jedanput eto ti nekoliko mladića, gdje iz kraljevske kapele nose sveto posugje i propelo, da ga spase ispred

bijesa pomamne svjetine. Razjarena rulja buntovnikâ hoće da im otme te svetinje. „Šta“, poviče jedan iz one junačke četice mladih pobornika, i podigne visoko propelo, „šta, vi hoćete slobodu? Znajte, prava sloboda dolazi samo po križu Isusa Krista“. „Tako je“, začu se glasno odobravanje sa sviju strana. „Krist je gospodar sviju nas!“ Svi otkriju glavu i zaori silan poklik: „Živio Isus!“ I veliko mnoštvo pogje u procesiji za junačkim mladićima, koji sveti krst kao u triumfu odnesoše u crkvu sv. Roka. Dva dana kasnije propovjedao otac Lacordaire u Notre-Dame;

Dr. Kosta Vojnović, knez Užički.

živim riječima uze opisivati onaj krasan prizor, gdje nekoliko mladića kroz metež buntovničkih četa nose znamen svoga Boga i Spasitelja, i kako se uzrujanog naroda dojmilo ovo herojčko djelo. Kod ovih riječi velikoga govornika odjeknu po čitavoj ogromnoj crkvi Notre-Dame neopisivo klicanje i odobravanje; neodoljivo oduševljenje obuze cijeli narod; sve je pljeskalo i klicalo: živjeli!

Još više radovat će se hrvatski narod i još veću čast će iskazati junačkim svojim sinovima, plemenitim sveučilištarcima,

koji će ustati na obranu časnog nam krsta, njime se ponositi i pred cijelim svijetom njemu se klanjati. Ali da bude takovih katoličkih gjaka na univerzi, valja da se za to priprave uzgojem na srednjim školama. Akademički su gragjani po najviše uzgojeni. Mi smo duboko uvjereni, hoćemo li stvoriti u Hrvatskoj katolički laikat, moramo u tu svrhu uzgajati izabrane gjake sa gimnazija i drugih srednjih učilišta. Isto veli i veleučeni Dr. Vojnović u svojem izvještaju: „Ostavimo pučku školu, koja dava samo prve početke općenitoga znanja. Nego netom smo prekoračili prag pučkih škola, eto se daje pravac, kojim ima mladež poći. Tu je početak pravoga uzgoja za javni život — u srednjim školama, a osobito na gimnazijama.“ A kao sredstvo preporučuje kat. sastanak: „da budu namješteni kao učitelji vjere u srednjim školama, a navlastito u gornjim gimnazijama sveopćom kulturom te filozofičko-historičkom spremom opskrbljeni svećenici.“ Nu pošto naša gospoda vjeroučitelji i onako izvrsno vrše svoju dužnost, kako se je to na katoličkom sastanku s pohvalom isticalo, ne će se po svoj prilici u tom pogledu ni u buduće za uzgoj katoličkog laikata na srednjim školama ništa osobita učiniti. A nama se čini, da bi to ipak bilo od najveće važnosti.

Nek nam se dakle ne zamjeri, ako mi ovdje iznesemo još jedan prijedlog, ili bolje, ako upozorimo na jedan praktičan, a bez sumnje i uspješan način, kako bi se naime katolički laikat i na sveučilištu i na srednjim školama sustavno mogao uzgajati. Na to nas nuka jedino vruća želja, da rezolucija katoličkog sastanka o katoličkom životu u opće, a o laikatu napose, doskora postane djelom, koje će biti, ako Bog da, za crkvu i domovinu Hrvatsku nepresahnjivo vrelo spasa i sretnije budućnosti.

Ko i kako da uzgoji u nas katolički laikat?

Da se u nas stvori katolički laikat, bilo bi veoma shodno, da se u tu svrhu ustroji stalan odbor, ili još bolje: posebno dobro organizovano društvo odličnih muževa. Ovome društvu neka stoje na čelu vrli katolički muževi, osobito laici, koji su spremni posvetiti svoje sile ovoj uzvišenoj i u istinu rodoljubnoj zadaći. U rukama toga poglavarstva je nadzor i vrhovna uprava cijeloga društva, kome će središte biti dakako u Zagrebu.

Svrha je ovome društvu, sposobne i za ovu stvar oduševljene mladiće sa viših i srednjih učilišta cjelokupne Hrvatske shodnim sredstvima stavno uzgajati za katolički laikat. Neposrednu brigu za ovaj uzgoj uzet će na se jedan ili drugi požrtvovni svećenik, podupiran od odličnih laika. Potrebna materijalna sredsiva doprinijet će podupirajući članovi društva i drugi prijatelji hrvatske mladeži.

To je naša osnova u glavnim crtama.

„Sve bi to bilo lijepo“ reći će kogod, „ali je li to kod nas i moguće?“

Na to odgovaramo: mi smo ne samo uvjereni, da je to u nas moguće, nego se i čvrsto nadamo, da će mnogi revni katolici i pravi rodoljubi ovu zamisao radosno pozdraviti i objeručke prigrliti. Ili što bi priječilo, da se ovaj prijedlog oživotvori?

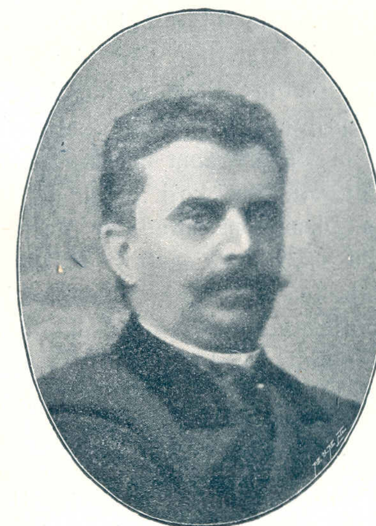
Odličnih i požrtvovnih muževa, koji su za upravu takva društva regbi stvoreni, za cijelo nam ne manjka; ne treba im ovdje spominjati imena: odviše su poznati, barem oni od prvog hrvatskog katoličkog sastanka. A ne sumnjamo ni malo, da će ovi odlični sinovi crkve i domovine svoje duboko znanje, svoje veliko iskustvo i ostale vrline rado uložiti za one, o kojima ovisi srećna budućnost hrvatskoga roda. „Za sebe mogu reći,“ tako izjavi predsjednik kat. sastanka, Miroslav grof Kulmer, na svečanom banketu, „da sam željno čekao onaj čas, kada će se katolištvo probuditi u narodu hrvatskom.“ (Burno povlagjivanje.) „Znao sam, da će doći onaj čas, koji će nas skupiti bez razlike staleža i političkog osvjedočenja na jedno poprište, da branimo svetu vjeru hrvatsku i katoličku. (Burno povlagjivanje: Živio Kulmer!) Vjeru hrvatsku velim, jer ja kao Hrvat u Hrvatskoj identifikujem katolištvo sa hrvatstvom. Sačuvaj s toga hrvatski narode ovu podlogu, koja ti je jedina kadra održati svijest i narodnost. (Burni živio!) O tom sam ja, gospodo moja, uvjeren i za to ću Vam reći s pjesnikom, a tako moramo govoriti svi Hrvati: da je lijepo i slatko umrijeti za krst časni i slobodu zlatnu.“ (Urnebesni živio!; dugotrajni pljesak.)

Ima dakle vrlih vogja za žugjenu izbor-četu. Ali hoće li se naći dječaka i mladića sposobnih i voljnih, da se jednom junački bore, kako za milu domovinu, tako i za Krista i njegovu crkvu? Ni toga nije nam se bojati. Govorilo se proti našoj mla-

deži što mu drago; to joj se ne može spočitavati, da ona ne ima dobre volje, da se ne da oduševiti za više ideale. Proti tome najodrješitije prosvjeduje njezino „slavlje“, prosvjeduje 160.000 mladih Hrvata i Hrvatica, svečanom svojom zavjerom, da će pod zastavom Srca Isusova vojevati za vjeru i dom. Evo ti ne samo malene čete, nego čitave vojske, koja će zanosno pozdraviti i ovu zamisao. Ne može se dakako ova cjelokupna vojska uzgajati za laikat. Ali u ovo se sto hiljada nalaze bez sumnje mnogi izvrsni mladići, koji će jedanput, ako ih oboružamo potrebitim oružjem, te ih izvježbamo, crkvi i domovini biti na diku i čast, a sebi će vedro čelo ovjenčati lovorom neuvele slave. Ove nadobudne gjake valja da društvo izabere, te prema njihovim individualnim talentima prema staležu i dobi uzgoji za muževe, kakovih treba naše vrijeme. Ponajprije mogla bi se pomoću našega društva osnovati katolička sveza za sveučilišne gragjane. Zatim bi po našem nemjerodavnom mnijenju odmah valjalo, da se zauzmemo za bolje gjake srednjih škola u Zagrebu.

No u čem će se sastojati ovaj uzgoj?

U tom, da stvorimo mladiće, urešene onim vrlinama, što ih istakosmo u članku: „Svagdanja borba“ t. j. mladiće, prožete živom vjerom, mladiće čista srca, čelik-značaja i apoštolskoga duha. Osobitu pako brigu uložit će društvo u to, da se budući borioci upute u onom oružju, što je danas od prijeke potrebe u javnom životu: u govorništvu i pisanju. Zato se svakako hoće posebna kuća, ili barem dvorana, gdje će se ovi sokolovi u stalne dane sakupljati. Tuj će imati lijepu knjižnicu snabdjevenu zdravim štivom, tuj će se poučavati i zabavljati, tuj će držati svoje svečane skupštine, predstave itd. Neposredna skrb za uzgoj ovakove čete, koja će se organizovati, u koliko to dopuštaju zakoni, bit će u ruci kojega požrtvovnog svećenika, komu će revni laici zborom i tvorom biti na ruku. Tako je n. pr. u Belgiji. Najbogatiji i najučeniji laici strukovnjaci svake vrste, žrtvuju svake nedjelje ili barem svaki mjesec jedan ili drugi sat mladeži u katoličkim društvima; boraveći u ovom kolu mladih novaka Kristove vojske poučavaju ih u korisnim predmetima i zabavljaju se s njima kano dobri prijatelji i oci. I u Beču drže od nekoliko godina u raznim katoličkim društvima za mladiće najglasovitiji katolički učenjaci, laici i svećenici čitav niz popularno-znanstvenih predavanja o najaktualnijim pitanjima vremena, Tuj se temeljito pobijaju napadaji, kojima danas bezbožni učenjaci, liberalizam, socijalizam itd. navaljuju, ne samo na katoličku crkvu, nego na kršćanstvo u opće. Ko ne vidi, da bi takova apologetička predavanja i u Zagrebu veoma zgodna i korisna bila, kako za mladež, tako i za mnoge odrasle? A ko će ih držati? Bogu hvala, ima i u Zagrebu lijep broj sposobnih katoličkih učenjaka; ovi bi na taj način mogli razviti upravo krasno i blagotvorno djelovanje, kako za mladež, tako za cijeli grad i

Dr. Šandor pl. Bresztyenszky.

čitavu Hrvatsku. Gojilište za kat. laikat u Zagrebu moglo bi postati prvo ognjište katoličkoga znanja i svetog oduševljenja.

Čujući i gledajući poletni mladići, gdje veleučeni laici. možda njihovi vlastiti profesori, ugledni advokati . . . tako divno govore o svetoj vjeri, i tako odvažno brane svetu crkvu, kako ne će oni sami uz neprestanu vježbu izaći u svijet kao muževi prožeti katoličkim duhom i kao hrabri borioci Kristovi? Na putovanju svome prisustvovao je pisac ovih redaka jednom u Beču skupštini katoličkih mladića. Tu je čuo jednoga mladoga govor-

nika, mladića od kakovih 16 godina, koji je tako vješto, tako divno i zanosno govorio, da je sve začarao. Sav u čudu upitah, ko je taj mladić? „Činovnik na poštanskom uredu“, odgovoriše oni. Čestitajući poslije mladomu Ciceronu, zapitat ću ga: „A gdje ste učili tako govoriti?“ Na to će on: „Ovdje u našem društvu. Ja ljubim naše društvo; svake nedjelje sam ovdje, često govorim, pa tako sam se nešto uvježbao.“ Eto tako se uzgaja katolički laikat.

Imajući pred očima veliku važnost i korist ovakovog uzgoja, posvetit će se bez sumnje koji revni svećenik ovome apoštolatu, a pripomoć laika ne će zaostati.

Na slični način mogao bi se laikat uzgajati i po drugim gradovima. Kongregacije Marijine bile bi za tu svrhu najbolja podloga, pošto i one imadu sličnu svrhu, i posebnim pravilima posve lako dadu se prilagoditi raznim okolnostima i potrebama. Tako je u najbolje organizovanom društvu u Beču. Temelj cijeloga društva je Zbor Marijin, koji broji do 100 članova; ovaj Zbor upravlja opet „društvom mladića“ od 200—300 članova, čije se poglavarstvo isključivo sastoji od zbornika; a kongregacija i „društvo mladića“ uzgajaju i poučavaju besplatno opet više stotina manjih dječaka u raznim „sekcijama“. Ova krasna zadruga poduzetnih mladića nabavila si posebnu kuću i kapelu, te izdaje jedan list. Što je drugdje moguće, zašto ne bi bilo u nas?

Osobite važnosti bi po našem skromnom mnijenju bilo, da društvo za uzgoj katoličkih laikata osnuje lijepo skroz i skroz katoličko glasilo. Ovaj časopis oduševit će cjelokupnu mladež hrvatsku za naše ideale, i ujedno će mladim piscima pružiti priliku, da objelodane prvence svoga pera. Žalosno je i velika sramota, da u Hrvatskoj ne najbolji sveučilišni gjaci mogu pokrenuti skoro svake godine koji novi prljavi list, a dobri sveučilišni gragjani i bogoslovna mladež? . . . ovi kao da ne znadu pisati? ili ne nalaze tako požrtvovnih prijatelja i mecena kao opaki?

Naša odraslija mladost srednjih škola imade doduše svog „Pobratima“, ali taj je list, kako i sam veli, samo za zabavu i pouku; a što se tiče vjere, on je posve indiferentan, a to se na žalost sve više opaža osobito u posljednje vrijeme. Dobro katoličko glasilo za našu odrasliju i prosvijetljeniju mladež našlo bi

za cijelo posvuda radosna odziva. Da se darovitiji mladići što većma potaknu, i oduševe za rad na književnom polju, moglo bi društvo raspisati temata i najbolje radnje nagraditi, kako je to sa velikim uspjehom učinio presvijetli biskup Mahnić u „R. Katoliku.“

„Glasnik Srca Isusova“ donosi istina od nove godine jedan prilog s naslovom: „Hrvatska omladina pod zastavom Srca Isusova.“ Ovaj dodatak hoće, da okupi oko sebe hrvatsku omladinu, te ju oduševi za sveti boj pod zastavom Božanskoga Srca Isusova.

No ne bi li puno bolje bilo, da se mjesto onoga dodatka osnuje posebno glasilo za uzgoj laikata? Naslov bi mogao ostati nepromijenjen, jer ovaj naslov će hrvatsku omladinu vazda sjećati njezine zavjere, te ju nukati, da joj ostane vjerna do vijeka. A bolje doista ne može ispuniti svojeg obećanja nego, ako se tako sustavno dade uzgojiti za katolički laikat.

U Srcu Isusovu bit će omladina cjelokupne Hrvatske „cor unum anima una“, jedno srce jedna duša. Srce Isusovo biti će joj znak, u kojem će pobijediti. Junački dakle naprijed pod barjakom Srca Isusova!

Vojskovogja Montecuculi rekao je jednom, da su za svaki rad od potrebe tri stvari: prvo novci, drugo novci, treće opet novci. To vrijedi za svako veliko poduzeće, dakle i za naše. Ali to nas ni malo ne plaši. Ima u Hrvatskoj puno plemenitih i imućnih osoba, koji će kao podupirajući članovi za tako potreban, rodoljuban i uzvišen pothvat, kao što je uzgoj katoličkoga laikata, drage volje svoje doprinijeti; a to radije, što mnogima, poimence ženskom spolu nije moguće, da ovo za sveopće dobro toli spasonosno djelo na drugi način promiču.

Pokazali smo dakle, kako nam se čini, da se u nas u istinu može stvoriti društvo za uzgoj katoličkoga laikata. Iznijeli smo i svoje mnijenje, kako bi se izvela ova namisao. Kažemo, svoje mnijenje, jer smo uvjereni, da to nije jedini način, te se dogje do žugjenog cilja, do katoličkog laikata. Mi smo zadovoljni, ako smo našim predlogom bar to polučili, da i drugi kažu svoju, i da želja katoličkog sastanka ne ostane tek na papiru, nego da zrnce doskora proklije i donese stostruki plod. Na noge dakle, ruke na posao!

Neka grofovska obitelj u srednjem vijeku imala je u svojem grbu ovu čudnu lozinku: „Evo me!“ Baštinila je tu lozinku od nekoga od svojih pregja. Bio to veoma ratoboran vitez. Gdje bi god odjeknula bojna truba, i ko bi ga god pozvao da dogje sa svojima u boj, vazda bi spremno odgovorio: „Evo me!“

Mila omladino hrvatska! I tebe pozivlje glas bojne trube u vojsku Kristovu. Ne sumnjamo, da ćeš i ti poklikom oduševljenja odgovoriti: „Evo me!“ Ili bolje, ti si se već svojom zavjerom ovome glasu odazvala. Naprijed dakle pod zastavu Srca Isusova!

Složno napred svi u boj.
Brat uz brata vjerno stoj!
Svi junaštvom da smo lavi:
Pobjednike slava slavi!

Bit će borbe, bit će krvi. Ali bez borbe ne ima vijenca pobjede.

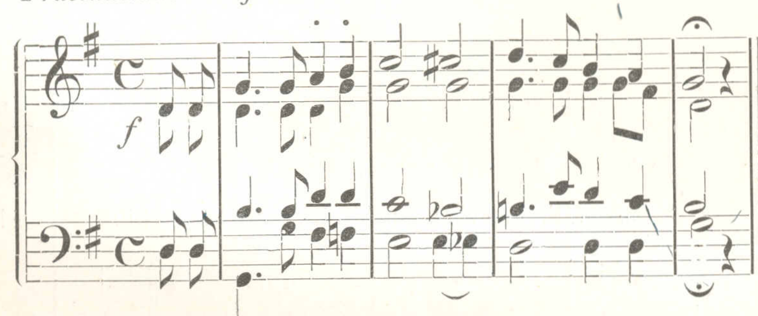
U bici kod Waterlo-a zahtijevalo se od francuskog generala Cambroune-a, zapovjednika tjelesne straže, da se preda. On odvrati: „Četa umire, ali se ne predaje!“

Mila omladino hrvatska, gledaj, da i o tebi tvoj nebeski vogja, Božanski Spasitelj, paklu i svijetu uvijek može kazati: „Izbor-četa moga Srca, hrvatska omladina — ona umire, ali se ne predaje!“

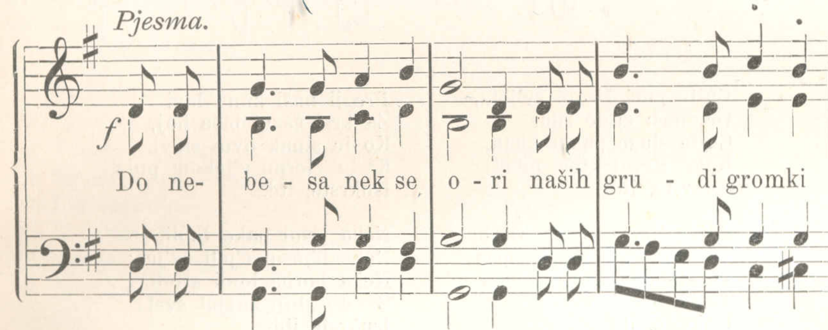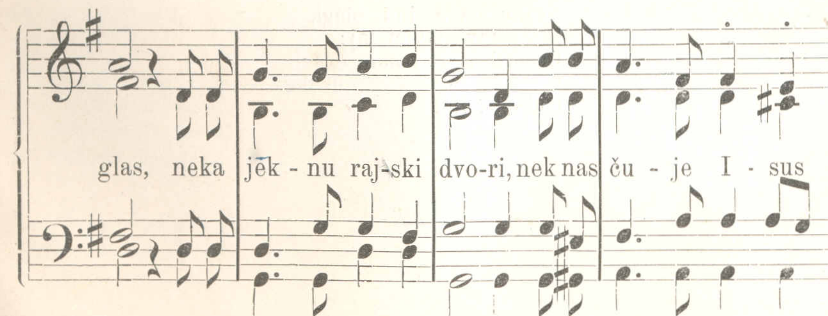

Pjesma-Posvetnica.
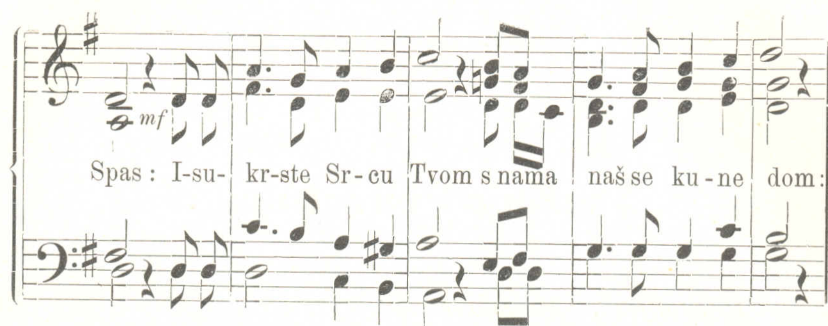
Praeludium. Majestoso.
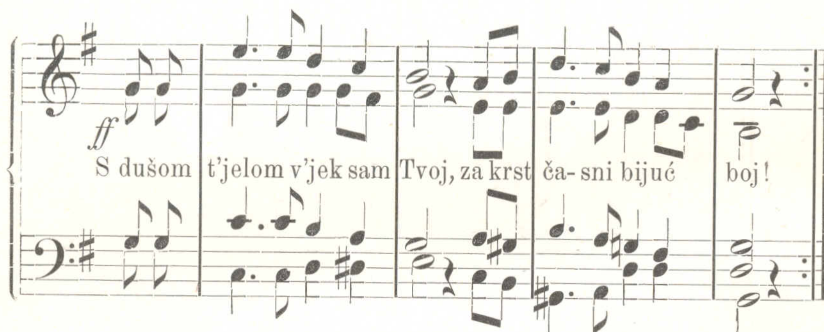

Pjesma.

Čujte puci širom sv'jeta,
Oci naši čujte sad,
Čujte sluge pakla kleta,
Kako Hrvat kliče mlad:
Isukrste, itd.

St'jeg Hrvata Srce Krista,
Tu nam rudi sreća, spas;
Tu sloboda zlatna blista,
Tu se ori slavski glas:
Isukrste, itd.

Pregji naši kano lavi
Za krst časni biše boj,
Ko je sinak ovoj slavi,
Krstu vjeran v'jekom poj:
Isukrste, itd.

Neka grmi pako hudi,
Neka b'jesni c'jeli sv'jet;
Neka borba lomi grudi,
Čvrsto stoji zavjet svet:
Isukrste itd.

Kralju slave silni, blagi,
Blagoslovi zavjet taj;
Blagoslovi rod nam dragi,
U Svom Srcu stan mu daj:
Isukrste, itd.

KAZALO.

Strana

Dalmacija.

Herceg-Bosna.

III. Dio.

U Boj!

